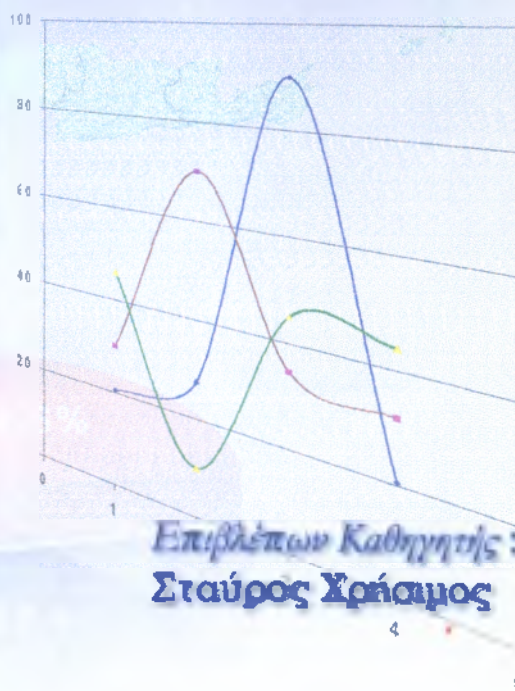

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Θεσμικό Πλαίσιο και Ποσοτική Ανάλυση

Κριτική Παρουσίαση του Δήμου Καλαμάτας

Υπεύθυνοι Πτυχιακής Εργασίας :
Σοφία Αθανασοπούλου
Γιάννης Σταυρακάκης

Επιβλέπων Καθηγητής :
Σταύρος Χρήσιμος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σελ.
1

Α' ΜΕΡΟΣ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα

1.1.	Υφιστάμενη κατάσταση.....	3
1.2.	Θεσμικό και Χρηματοδοτικό Πλαίσιο πολιτικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης	6
1.2.1.	Θεσμικό Πλαίσιο	6
1.2.2.	Χρηματοδοτικό Πλαίσιο	8

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Το Θεωρητικό Πλαίσιο της Οικονομικής Λειτουργίας των ΟΤΑ

2.1.	Δημόσιος Τομέας και Διοικητική Αποκέντρωση	13
2.1.1.	Οι Οικονομικές Λειτουργίες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	13
2.1.2.	Η έννοια και η σημασία των Τοπικών Δημοσίων Αγαθών.....	15
2.1.3.	Η Παροχή Τοπικών Δημοσίων Αγαθών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση.....	17
2.2.	Η έννοια των αναγκών και η σχέση τους με τις Δαπάνες των ΟΤΑ.....	18

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Το Λογιστικό Σύστημα των ΟΤΑ

3.1.	Γενικά	
3.2.	Το Λογιστικό Σχέδιο των ΟΤΑ.....	21
3.2.1.	Ειδικοί Λογαριασμοί.....	22
3.2.2.	Γενικοί Λογαριασμοί	23
3.3.	Οι Αδυναμίες του Λογιστικού Συστήματος των ΟΤΑ.....	25
3.4.	Το Νέο Κλαδικό Λογιστικό Σύστημα των ΟΤΑ	28
3.5.	Το Ευρώ και οι αλλαγές που θα επιφέρει στην λειτουργία των ΟΤΑ	29

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Οι Δαπάνες των ΟΤΑ

4.1.	Έννοια των Δαπανών – Διακρίσεις.....	33
4.2.	Πιστώσεις.....	34
4.2.1.	Ορισμός – Διακρίσεις	34
4.2.2.	Μεταφορά Πιστώσεων – Αποθεματικό.....	35
4.3.	Έλεγχος και Πληρωμή των Δαπανών	37
4.3.1.	Ανάληψη Υποχρέωσης για την Πραγματοποίηση Δαπάνης	37

4.3.2.	Εκκαθάριση Δαπάνης.....	38
4.3.3.	Εντολή Πληρωμής Δαπάνης – Πληρωμή Δαπάνης.....	39
4.4.	Χρηματικά Εντάλματα Πληρωμής – Διακρίσεις.....	39

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Τα Οικονομικά των ΟΤΑ στα Κράτη – Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης

5.1.	Τα Οικονομικά των ΟΤΑ στα Κράτη – Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.....	44
------	--	----

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Παρουσίαση των Δαπανών των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1981-1992

6.1.	Η Δαπάνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε σχέση με το ΑεγχΠ κατά την περίοδο 1981-1992	51
6.2.	Η Εξέλιξη των Κεφαλαιουχικών και Τρεχουσών Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1981-1992	52

Β΄ ΜΕΡΟΣ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Συνοπτική παρουσίαση και σύγκριση των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα και του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1987-1992

1.1.	Γενικά	60
1.2.	Παρουσίαση των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992	60
1.3.	Παρουσίαση των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας και σύγκριση με τις Δαπάνες των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992	71
1.4.	Η κατά κεφαλή Δαπάνη στο Δήμο Καλαμάτας και στο σύνολο των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992	83

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ποσοστιαία Διάρθρωση των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την περίοδο 1991-1996

2.1.	Γενικά	89
2.2.	Ποσοστιαία Διάρθρωση των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών	89
2.3.	Ποσοστιαία Διάρθρωση των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών	92
2.4.	Ποσοστιαία Διάρθρωση των δαπανών για Επενδύσεις	96
2.5.	Ποσοστιαία Διάρθρωση των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού	98
2.6.	Ο Δανεισμός του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	101

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η Διαχρονική Μεταβολή των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την περίοδο 1991-1996

3.1.	Γενικά	105
3.2.	Διαχρονική Μεταβολή του συνόλου των Δαπανών	105
3.3.	Διαχρονική Μεταβολή των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών	106
3.4.	Διαχρονική Μεταβολή των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού	109
3.5.	Διαχρονική Μεταβολή των Επενδύσεων	112

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αποκλίσεις Προϋπολογισμών – Απολογισμών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996

4.1	Γενικά	116
4.2	Αποκλίσεις Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Συνολικών Δαπανών	116
4.3	Αποκλίσεις Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών	118
4.4	Αποκλίσεις Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού	120
4.5	Αποκλίσεις Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Δαπανών για Επενδύσεις	123

ΠΙΝΑΚΕΣ

Α' Μέρος

Πίνακας 5.1.1	Η Δαπάνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως ποσοστό επί του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕγχΠ) στα Κράτη – Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης	45
Πίνακας 5.1.2	Η Δαπάνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως ποσοστό επί της Κρατικής Δαπάνης στα Κράτη – Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης	46
Πίνακας 6.1.1	Η Σχέση της Συνολικής Δαπάνης των ΟΤΑ με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕγχΠ) κατά την Περίοδο 1981-1992	51
Πίνακας 6.2.1	Η Διαχρονική Εξέλιξη των Κεφαλαιουχικών και Τρεχουσών Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1981-1992	54
Πίνακας 6.2.2	Η Ποσοστιαία Κατανομή των Συνολικών Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα σε Κεφαλαιουχικές και Τρέχουσες κατά την Περίοδο 1981-1992	54

Β' Μέρος

Πίνακας 1.2.1	Πρωτοβάθμιοι Λογαριασμοί των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992	62
Πίνακας 1.2.2	Ποσοστιαία Σύνθεση των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992	63
Πίνακας 1.2.3	Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Γενικών Εξόδων των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992	65

Πίνακας 1.2.4	Ποσοστιαία Σύνθεση των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Γενικών Εξόδων των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992	65
Πίνακας 1.2.5	Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Ειδικών Εξόδων των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992.....	67
Πίνακας 1.2.6	Ποσοστιαία Σύνθεση των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Ειδικών Εξόδων των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992	67
Πίνακας 1.2.7	Δαπάνες Ανθρώπινου Δυναμικού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992	70
Πίνακας 1.2.8	Ποσοστιαία Σύνθεση των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού της Τοπική Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992.....	70
Πίνακας 1.3.1	Πρωτοβάθμιοι Λογαριασμοί των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1987-1992	73
Πίνακας 1.3.2	Ποσοστιαία Σύνθεση των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1987-1992.....	73
Πίνακας 1.3.3	Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Γενικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1987-1992.....	75
Πίνακας 1.3.4	Ποσοστιαία Σύνθεση των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Γενικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1987-1992	76
Πίνακας 1.3.5	Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Ειδικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1987-1992.....	77
Πίνακας 1.3.6	Ποσοστιαία Σύνθεση των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Ειδικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1987-1992	78
Πίνακας 1.3.7	Δαπάνες Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1987-1992	81
Πίνακας 1.3.8	Ποσοστιαία Σύνθεση των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1987-1992	81
Πίνακας 1.4.1	Αναλογία Δαπάνης ανά Κάτοικο στο Δήμο Καλαμάτας και στο σύνολο της Χώρας κατά την Περίοδο 1987-1992	83
Πίνακας 2.2.1	Πρωτοβάθμιοι Λογαριασμοί των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	90
Πίνακας 2.2.2	Ποσοστιαία Σύνθεση των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	90
Πίνακας 2.3.1	Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	93
Πίνακας 2.3.2	Ποσοστιαία Σύνθεση των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	94
Πίνακας 2.4.1	Δαπάνες για Επενδύσεις του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	96

Πίνακας 2.4.2	Ποσοστιαία Συμμετοχή των Δαπανών για Επενδύσεις του Δήμου Καλαμάτας στο σύνολο των Δαπανών κατά την Περίοδο 1991-1996.....	97
Πίνακας 2.5.1	Δαπάνες του Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	99
Πίνακας 2.5.2	Ποσοστιαία Σύνθεση των Δαπανών του Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	99
Πίνακας 2.6.1	Δανειοληπτική Πολιτική του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	101
Πίνακας 3.3.1	Πρωτοβάθμιοι Λογαριασμοί των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	107
Πίνακας 3.3.2	Ποσοστιαία Μεταβολή των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	107
Πίνακας 3.4.1	Δαπάνες Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	110
Πίνακας 3.4.2	Ρυθμός Μεταβολής των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	110
Πίνακας 3.5.1	Δαπάνες για Επενδύσεις του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	112
Πίνακας 3.5.2	Ρυθμός Μεταβολής των Επενδύσεων του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	113
Πίνακας 4.3.1	Αποκλίσεις Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	118
Πίνακας 4.3.2	Συντελεστής Απόκλισης Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	119
Πίνακας 4.4.1	Αποκλίσεις Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	121
Πίνακας 4.4.2	Συντελεστής Απόκλισης Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	123
Πίνακας 4.5.1	Αποκλίσεις Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Επενδύσεων του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	123
Πίνακας 4.5.2	Συντελεστής Απόκλισης Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Επενδύσεων του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	124

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Α' Μέρος

Διάγραμμα 5.1.1	Η Ποσοστιαία Κατανομή των Δαπανών των ΟΤΑ ως προς το Σύνολο του ΑΕγχΠ και των Κρατικών Δαπανών στα Κράτη – Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης 47
Διάγραμμα 6.2.1	Η Ποσοστιαία Κατανομή του ΜΟ των κυριότερων κατηγοριών των Κεφαλαιουχικών και Τρεχουσών Δαπανών ως προς το Σύνολο της Συνολικής Δαπάνης των ΟΤΑ στην Ελλάδα για την Περίοδο 1981-1992 55

Β' Μέρος

Διάγραμμα 1.2.1	Δαπάνες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη 1987-1992 61
Διάγραμμα 1.2.2	Ρυθμός Μεταβολής των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992 61
Διάγραμμα 1.2.3	Ποσοστιαία Κατανομή του ΜΟ των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992 63
Διάγραμμα 1.2.4	Ποσοστιαίος ΜΟ των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Γενικών Εξόδων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992 66
Διάγραμμα 1.2.5	Ποσοστιαίος ΜΟ των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Ειδικών Εξόδων των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992 68
Διάγραμμα 1.2.6	Ποσοστιαία Συμμετοχή των Δαπανών για Επενδύσεις στο σύνολο των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992 69
Διάγραμμα 1.2.7	Ποσοστιαία Κατανομή του ΜΟ των Δαπανών του Ανθρώπινου Δυναμικού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992 71
Διάγραμμα 1.3.1	Δαπάνες του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1987-1992 72
Διάγραμμα 1.3.2	Ρυθμός Μεταβολής των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1987-1992 72
Διάγραμμα 1.3.3	Ποσοστιαίος ΜΟ των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας και του συνόλου των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992 74
Διάγραμμα 1.3.4	Ποσοστιαίος ΜΟ των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Γενικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας και του συνόλου των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992 76
Διάγραμμα 1.3.5	Ποσοστιαίος ΜΟ των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Ειδικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας και του συνόλου των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992 78
Διάγραμμα 1.3.6	Ποσοστιαία Συμμετοχή των Δαπανών για Επενδύσεις στο Δήμο Καλαμάτας σύνολο των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992 80

Διάγραμμα 1.3.7	Ποσοστιαία Κατανομή του ΜΟ των Δαπανών του Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας και του συνόλου των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992	82
Διάγραμμα 2.2.1	Ποσοστιαία Κατανομή του ΜΟ των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	91
Διάγραμμα 2.3.1	Ποσοστιαία Κατανομή του ΜΟ των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	95
Διάγραμμα 2.4.1	Ποσοστιαία Κατανομή του ΜΟ Συμμετοχής των Δαπανών για Επενδύσεις του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	97
Διάγραμμα 2.5.1	Ποσοστιαία Κατανομή του ΜΟ των Δαπανών του Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	100
Διάγραμμα 3.2.1	Δαπάνες του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	105
Διάγραμμα 3.2.2	Ρυθμός Μεταβολής των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	106
Διάγραμμα 3.3.1	Ποσοστιαία Κατανομή του ΜΟ των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	108
Διάγραμμα 3.4.1	Ρυθμός Μεταβολής των Δαπανών του Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	111
Διάγραμμα 3.5.1	Ρυθμός Μεταβολής των Επενδύσεων του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	113
Διάγραμμα 4.2.1	Εξέλιξη των Ποσών Αποκλίσεων Προϋπολογισμών – απολογισμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	117
Διάγραμμα 4.2.2	Συντελεστές Απόκλισης των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	117
Διάγραμμα 4.3.1	Μέσος Ετήσιος Συντελεστής Απόκλισης Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Πρωτοβάθμιων των Δαπανών Λογαριασμών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	119
Διάγραμμα 4.4.1	Μέσος Ετήσιος Συντελεστής Απόκλισης Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996	122
Διάγραμμα 4.5.1	Μέσος Ετήσιος Συντελεστής Απόκλισης Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Επενδύσεων του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996.....	124

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- Επίσημα οικονομικά στοιχεία των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, για την Περίοδο 1987-1992, από την έκδοση «Εσοδα-Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων» της ΕΣΥΕ.
- Επίσημα οικονομικά στοιχεία των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας, για την Περίοδο 1987-1992, από την έκδοση «Εσοδα-Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων» της ΕΣΥΕ.
- Επίσημα οικονομικά στοιχεία των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας, για την Περίοδο 1991-1996, από τους προϋπολογισμούς και απολογισμούς.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αυτή με θέμα «ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ: Θεσμικό Πλαίσιο και Ποσοτική Ανάλυση – Κριτική Παρουσίαση του Δήμου Καλαμάτας» διερευνά την εξέλιξη των Δημοτικών Δαπανών τόσο στο Δήμο Καλαμάτας, όσο και στο σύνολο των ΟΤΑ στην Ελλάδα, κατά την Περίοδο 1987-1992. Ειδικότερα δε, γίνεται εκτενής αναφορά και ανάλυση στις Δαπάνες του Δήμου Καλαμάτας για την Περίοδο 1991-1996.

Η παρούσα εργασία διακρίνεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος γίνεται μια θεωρητική προσέγγιση των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του θεσμικού πλαισίου που τις διέπει. Στο δεύτερο μέρος γίνεται προσπάθεια μιας ποσοτικής ανάλυσης των Δαπανών.

Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο μέρος διαρθρώνεται σε έξι κεφάλαια.

Στο πρώτο παρουσιάζονται το θεσμικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο που διέπει γενικότερα την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Το δεύτερο κεφάλαιο ασχολείται με το θεωρητικό πλαίσιο της οικονομικής λειτουργίας των ΟΤΑ, ενώ στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το λογιστικό σύστημα των ΟΤΑ στην Ελλάδα.

Στο τέταρτο κεφάλαιο εισάγεται η έννοια των Δαπανών, και περιγράφεται συνοπτικά η διαδικασία ελέγχου και πληρωμής αυτών. Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι Δαπάνες των ΟΤΑ, ως δείκτης της οικονομικής παρέμβασης των Τοπικών Αυτοδιοικήσεων στα πλαίσια του ευρύτερου δημόσιου τομέα και των εθνικών οικονομιών, στα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Οι Δαπάνες αυτές καταγράφονται ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕγχΠ) και των Δαπανών του Κράτους. Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζεται και σχολιάζεται η εξέλιξη της συνολικής Δαπάνης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όσο και των τρεχουσών και κεφαλαιουχικών Δαπανών στην Ελλάδα, κατά την περίοδο 1981-1992.

Το δεύτερο μέρος διαρθρώνεται σε τέσσερα κεφάλαια.

Στο πρώτο γίνεται μια συνοπτική παρουσίαση και σύγκριση των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα και του Δήμου Καλαμάτας, ως προς τη διάρθρωσή τους, κατά την Περίοδο 1987-1992. Το επόμενο κεφάλαιο ασχολείται με την ποσοστιαία διάρθρωση των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας, για την Περίοδο 1991-1996.

Στο τρίτο κεφάλαιο σχολιάζεται η διαχρονική μεταβολή των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας, για την ίδια χρονική Περίοδο. Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι Αποκλίσεις των Προϋπολογισμών – Απολογισμών του Δήμου Καλαμάτας, κατά την Περίοδο 1991-1996.

Η εργασία αυτή βασίστηκε στην άντληση, επεξεργασία και ανάλυση οικονομικών στοιχείων από τις επίσημες ετήσιες εκδόσεις της ΕΣΥΕ καθώς επίσης και από τους προϋπολογισμούς και απολογισμούς του Δήμου Καλαμάτας των οικονομικών ετών 1991-1996.

Στην εργασία συμπεριλαμβάνονται πίνακες με όλο το υλικό που χρησιμοποιήθηκε, καθώς επίσης και διαγράμματα. Το υλικό αυτό αποτελεί το απαραίτητο συμπλήρωμα μιας τέτοιας μελέτης, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε άλλες αντίστοιχες ερευνητικές προσπάθειες.

Θα θέλαμε στο σημείο αυτό να ευχαριστήσουμε τον κύριο Σταύρο Χρήσιμο, που με τις οδηγίες του και τη συνεχή βοήθειά του συνέβαλε στην ολοκλήρωση της έρευνας αυτής. Επίσης, ευχαριστίες οφείλουμε και σε όσους βοήθησαν, προκειμένου να περατωθεί η παρούσα εργασία.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Ε.Π.:	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Β.Δ:	Βασιλικό Διάταγμα
Δ.Ε.Κ.Ο.:	Δημόσια Επιχείρηση Κοινής Ωφέλειας
Δ.Ε.Υ.Α.:	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης
Δ.Ε.:	Δημαρχιακή Επιτροπή
Δ.Κ.Κ.:	Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας
Δ.Σ.:	Δημοτικό Συμβούλιο
Ε.Α.Δ.:	Έκθεση Ανάλυσης Δαπάνης
Ε.Α.Π.:	Εθνικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα
Ε.Γ.Τ.Π.Ε.-Π.:	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων τμήμα Προσανατολισμού
Ε.Ε.:	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.Τ.:	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Ε.Ν.Α.Ε.:	Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος
Ε.Π.Δ.Ε.:	Εθνικό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
Ε.Π.Τ.Α.:	Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Ε.Σ.Υ.Ε.:	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
Ε.Τ.Π.Α.:	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Ε.Χ.Τ.Α.:	Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικών Αυτονομιών
Κ.Α.Π.:	Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι
Κ.Α.:	Κωδικός Αριθμός
Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.:	Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος
Κ.Π.Σ.:	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
Μ.Ε.Σ.Α.:	Μέσος Ετήσιος Συντελεστής Απόκλισης
Μ.Ο.Π.:	Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα
Μ.Ο.:	Μέσος Όρος
Ν.Α.Π.:	Νομαρχιακό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα
Ν.Α.:	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
Ν.Π.Δ.Δ.:	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Δ.Ε.:	Νομαρχιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

Ν.Π.Ι.Δ.:	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
Ο.Ν.Ε.:	Οικονομική Νομισματική Ένωση
Ο.Τ.Α.:	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Π.Α.Π.:	Περιφερειακό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα
Π.Δ.:	Προεδρικό Διάταγμα
Π.Π.Δ.Ε.:	Περιφερειακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
Σ.Α.:	Συλλογική Απόφαση
Σ.Α.:	Συντελεστής Απόκλισης
Σ.Α.Ε.Π.:	Συλλογική Απόφαση Έργων Περιφέρειας
Σ.Α.Ε.Π.:	Συλλογική Απόφαση Έργων Περιφέρειας
Σ.Α.Ε.:	Συλλογική Απόφαση Έργων
Σ.Α.Ν.Α.:	Συλλογική Απόφαση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης
Σ.Α.Τ.Α.:	Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Τ.Α.Π.:	Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα
Τ.Α.:	Τοπική Αυτοδιοίκηση
Τ.Ε.Δ.Κ.:	Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων
Χ.Ε.Π.:	Χρηματικό Ένταλμα Πληρωμής
Χ.Μ.Π.Α.:	Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού επί της Αλιείας

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΛΕΞΕΩΝ

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ (ΑΕΠ) Η αποτίμηση σε νομισματικές μονάδες του προϊόντος (που προκύπτει ως το σύνολο των προϊόντων και υπηρεσιών διαφόρων κλάδων και δραστηριοτήτων της οικονομίας), το οποίο παράγεται κατά τη διάρκεια ενός έτους, μέσα στην επικράτεια της χώρας, ανεξάρτητα από την μόνιμη κατοικία των ιδιοκτητών των συντελεστών παραγωγής.

ΑΠΟΠΛΗΘΩΡΙΣΤΗΣ Δείκτης τιμών που χρησιμοποιείται συνήθως ως προσεγγιστικός δείκτης του γενικού επιπέδου των τιμών. Ανάλογοι δείκτες είναι ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή και ο Δείκτης Τιμών Χονδρικής Πώλησης.

Ο αποπληθωριστής προκύπτει ως το ποσοστό (%) της αξίας ενός μεγέθους σε τρέχουσες τιμές προς την αξία του μεγέθους σε σταθερές τιμές του έτους αναφοράς.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ: Η Δαπάνη που πραγματοποιείται για την κάλυψη μέρους (όταν υπάρχει και ιδιωτική συμμετοχή) ή όλου (όταν υπάρχει μόνο δημόσια συμμετοχή) του προϋπολογισμού ενός **Επιχειρησιακού Προγράμματος** ή / και Έργου, και προέρχεται εξ ολοκλήρου από δημόσιους (εθνικούς και κοινοτικούς) πόρους, δηλαδή είναι το άθροισμα της **Εθνικής Δημόσιας Δαπάνης (Εθνική Συμμετοχή)** και της **Κοινοτικής Συμμετοχής**.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ (Δ.Ε) : Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ) με σκοπό την παροχή βασικών κοινωνικών αγαθών και εξυπηρετήσεων σε ανταποδοτική ως επί το πλείστον βάση (ύδρευση, αποχέτευση, έργα υποδομής, κ.α.) και την πραγματοποίηση εσόδων. Η σύστασή της προβλέπεται από το **Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα** (ΠΔ 410/95).

ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ και ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ (Δ.Κ.Κ): Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο νόμου των ισχυουσών διατάξεων της νομοθεσίας των Δήμων και Κοινοτήτων, όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν.

ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ (Δ.Τ.): Χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ για την άσκηση της Περιφερειακής Πολιτικής, που παρεμβαίνουν δια της χρηματοδότησης των **στόχων**. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία είναι το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)**, το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)**, το **Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού (ΕΓΤΠΕ)** και το νέο **Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας**. Το Ταμείο Συνοχής που ιδρύθηκε το 1993 εξυπηρετεί και αυτό τους στόχους της διαρθρωτικής πολιτικής της Ένωσης. Ο προϋπολογισμός του συνόλου των Διαρθρωτικών Ταμείων τετραπλασιάστηκε τα τελευταία έτη και ανήλθε σε 161 δις. ECU συνολικά στην περίοδο 1993-1999.

ΕΘΝΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ή ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ : Η αποτίμηση σε νομισματικές μονάδες του προϊόντος (που προκύπτει ως το των δαπανών για την αγορά των τελικών αγαθών και υπηρεσιών), το οποίο καταναλώνεται κατά την διάρκεια ενός έτους από συντελεστές παραγωγής που ανήκουν σε μόνιμους κατοίκους της χώρας, ανεξάρτητα από το που βρίσκονται οι συντελεστές παραγωγής.

ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ή ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ : η δαπάνη που πραγματοποιείται για την κάλυψη μέρους του προϋπολογισμού ενός Έργου, που βαρύνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό και που εξασφαλίζεται μέσω του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων** (ΠΔΕ) ή του Τακτικού Προϋπολογισμού.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ε.Α.Π.Τ.Α.) : Μέρος του **Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης** (ΣΠΑ) που αφορά στην χρηματοδότηση Έργων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στόχοι του ΕΑΠΤΑ είναι η ενίσχυση της αποκέντρωσης και ο εξοπλισμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με υλικοτεχνική υποδομή και ανθρώπινο δυναμικό. Περιλαμβάνει έργα οδοποιίας, ύδρευσης - αποχέτευσης, προστασίας περιβάλλοντος, αξιοποίησης τουριστικών πόρων, κοινωνικών και πολιτιστικών υποδομών, πολεοδομικού σχεδιασμού, ενίσχυσης της λειτουργίας νέων θεσμών της Αυτοδιοίκησης κ.ο.κ. Σε κάθε **Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα** (ΠΕΠ) περιλαμβάνεται ένα Υποπρόγραμμα με τα έργα ΕΑΠΤΑ.

ΕΙΔΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ε.Π.Τ.Α.) : Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα που καταρτίζεται, βάσει του Ν.2539/97, του άρθρου 13, για την πραγματοποίηση των υποδομών και την υποστήριξη της οργάνωσης και λειτουργίας των δήμων και κοινοτήτων – που προβλέπονται από το άρθρο 1 του παραπάνω Νόμου – καθώς και για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων τοπικής ανάπτυξης. Το ΕΠΤΑ έχει πενταετή χρονική διάρκεια (1998-2002) που μπορεί να παραταθεί σε επτά χρόνια (1998-2004) με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Οι βασικοί πόροι του ΕΠΤΑ προέρχονται από Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους, από το **Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων** και από Εθνικά και Περιφερειακά Κοινοτικά Προγράμματα και Πρωτοβουλίες που διαχειρίζονται τα Υπουργεία και οι Περιφέρειες και αφορούν σε έργα δήμων και κοινοτήτων.

ΕΥΡΩ (EURO) Το Ευρώ είναι το μελλοντικό ενιαίο νόμισμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποφασίστηκε με την Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και κυρώθηκε από τα κοινοβούλια των κρατών μελών εξ ονόματος των λαών. Για τον περισσότερο κόσμο θα αποτελέσει μέρος της καθημερινής ζωής του το αργότερο την 1^η Ιανουαρίου 2002 όταν θα κυκλοφορήσουν τα πρώτα χαρτονομίσματα και κέρματα του Ευρώ.

Ωστόσο, το Ευρώ θα είναι νόμιμο νόμισμα από την 1^η Ιανουαρίου 1999, πράγμα που θα καταστήσει δυνατή τη χρησιμοποίησή του στις χρηματαγορές και σε μια σειρά επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ (Ε.Κ.Τ.) : Διαρθρωτικό Ταμείο της Κοινότητας που συμμετέχει στη χρηματοδότηση ενεργειών επαγγελματικής εκπαίδευσης και επαγγελματικού προσανατολισμού, ενεργειών ενίσχυσης για προσλήψεις σε θέσεις διαρκούς απασχόλησης, καινοτόμου χαρακτήρα για την ανάπτυξη της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης, ενεργειών που απευθύνονται στο προσωπικό των επιχειρήσεων και ενεργειών επαγγελματικού προσανατολισμού και παροχής συμβουλών σε ανέργους.

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (Ε.Τ.Π.Α.) : Το κύριο χρηματοδοτικό όργανο της Κοινότητας. Διαρθρωτικό Ταμείο που παρεμβαίνει στους τρεις από τους πέντε στόχους προτεραιότητας (1,2,5β) με κύρια αποστολή την υποστήριξη των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών. Ειδικότερα συμβάλει στη χρηματοδότηση Προγραμμάτων – Έργων υποδομών και εξοπλισμού για την ενίσχυση των παραγωγικών επενδύσεων, των επενδύσεων στους τομείς Παιδείας – Υγείας, των ενεργειών σε κοινοτικό επίπεδο ιδίως για μεθοριακές περιοχές, των ενεργειών για την προστασία του περιβάλλοντος, την ανάπτυξη του ενδογενούς δυναμικού των περιφερειών, των προπαρασκευαστικών και συνοδευτικών μέτρων και των μέτρων αξιολόγησης.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.) : Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εσωτερικών. Στην ΚΕΔΚΕ συμμετέχουν εκπρόσωποι των Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΕΔΚ) όλης της χώρας. Η ΚΕΔΚΕ αποτελεί το ανώτατο συλλογικό όργανο εκπροσώπησης της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (Κ.Π.Σ.) : Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1994-1999 (γνωστό και ως Β' ΚΠΣ) είναι το προϊόν της συμφωνίας στην οποία κατέληξαν η Ελληνική Κυβέρνηση και η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** για τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της χώρας στο προαναφερθέν χρονικό διάστημα, στη βάση του αναθεωρημένου **Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΠΑ)** που υπέβαλε η ελληνική Κυβέρνηση το Δεκέμβριο 1993.

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης αποτελούν τις διαδικασίες συντονισμού των περιφερειακών δράσεων της **Ε.Ε.** Στις διαδικασίες αυτές εμπίπτουν τα τέσσερα **Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ, και ΧΜΠΑ)** καθώς επίσης και η **ΕΤΕπ**. Τα σχέδια πάντως πρέπει Δε κάθε περίπτωση να έχουν περιληφθεί στα προγράμματα που έχουν επεξεργαστεί οι εθνικές αρχές, οι περιφερειακές αρχές και οι οικονομικοί εταίροι.

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (Μ.Ο.Π.) : Ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης, η εφαρμογή του οποίου στόχευε στη βελτίωση των κοινωνικοοικονομικών διαρθρώσεων στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές της Κοινότητας.

Τα έξι από τα επτά Προγράμματα των ΜΟΠ αντιστοιχούσαν στα έξι Διαμερίσματα που ήταν τότε χωρισμένη η Ελλάδα (Βόρεια Ελλάδα, Δυτική Ελλάδα, Κεντρική Ελλάδα, Νήσοι Αιγαίου, Κρήτη και

Αττική), ενώ το τελευταίο ήταν θεματικό (ΜΟΠ Πληροφορικής). Η αρχική περίοδος εφαρμογής ήταν η περίοδος 1984-1989, αλλά επεκτάθηκε μέχρι το 1993.

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ (Ν.Α.) : Αυτοδιοικούμενα κατά τόπο Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ιδρύθηκαν βάσει του Ν.2218/94, ως η δεύτερη βαθμίδα Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με προορισμό την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιφέρειάς τους.

Οι ΝΑ δεν ασκούν εποπτεία στους **Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης** πρώτης βαθμίδας και δεν θίγουν τις αρμοδιότητές τους. Μεταξύ των δύο βαθμίδων τοπικής αυτοδιοίκησης δεν υφίσταται ιεραρχική σχέση.

Όργανα των ΝΑ είναι τα **Νομαρχιακά Συμβούλια (ΝΣ)**, οι **Νομαρχιακές Επιτροπές (ΝΕ)** και ο **Νομάρχης**.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ (ΟΝΕ): Στόχος που έθεσε η **Ευρωπαϊκή Ένωση** και ο οποίος, όταν επιτευχθεί, θα σημαίνει πλήρη ελευθερία στην κυκλοφορία προσώπων, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και αμετάκλητα σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες μεταξύ των εθνικών νομισμάτων με την καθιέρωση ενιαίου νομίσματος.

Το πρώτο σχέδιο για την πραγματοποίηση της ΟΝΕ ήταν η Έκθεση Werner του 1970. Ακολούθησε και μία σειρά άλλων πρωτοβουλιών προς την ίδια κατεύθυνση, αλλά η επίσημη επιδίωξη του στόχου μέσω συγκεκριμένων δεσμεύσεων και διαδικασιών άρχισε την 1η Ιουλίου 1990, ημερομηνία έναρξης της πρώτης φάσης της ΟΝΕ, με βασικό κείμενο αναφοράς την «Έκθεση Delors» του 1989. Η δεύτερη φάση της ΟΝΕ ξεκίνησε την 1η Νοεμβρίου 1993 με τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης του Μάαστριχ. Την 1η Ιανουαρίου 1999 γίνεται η έναρξη της τρίτης φάσης της ΟΝΕ, δηλαδή η πραγματική έναρξη της ΟΝΕ. Καθορίζεται η ενιαία νομισματική πολιτική, το **Ευρώ** καθίσταται αυτοτελές νόμισμα, το ECU παύει να υφίσταται και η **Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα** αρχίζει να λειτουργεί.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (Π.Ε.Π.): Ολοκληρωμένες αυτοτελείς παρεμβάσεις που αντιστοιχούν σε καθεμιά από τις 13 Περιφέρειες της χώρας. Μαζί με τα τομεακά εθνικά προγράμματα συνθέτουν το **ΚΠΣ**.

Τα ΠΕΠ είναι πολυτομεακά προγράμματα, καλύπτουν δηλαδή όλους του τομείς της οικονομίας, και πολυταμειακά, δηλαδή συγχρηματοδοτούνται από τα τρία **Διαρθρωτικά Ταμεία** της Κοινότητας (**ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ/Π**) και το **ΧΜΠΑ**.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (Π.Δ.Ε.): Είναι το Πρόγραμμα (ή Προϋπολογισμός) που καθορίζει του πόρους που μπορούν να διατεθούν για χρηματοδότηση επενδυτικών έργων.

Αφορά δαπάνες που πραγματοποιούνται για έργα υποδομής και οικονομικής ανάπτυξης της χώρας σε βάρος του **Κρατικού Προϋπολογισμού**.

Το ΠΔΕ καταρτίζεται από το ΥΠΕΘΟ ύστερα από προτάσεις που υποβάλλουν τα αρμόδια Υπουργεία και οι Νομαρχίες, οι δε διαδικασίες του ΠΔΕ διεκπεραιώνονται από το ΥΠΕΘΟ.

Είναι ετήσιας διάρκειας και αποτελεί τμήμα του Γενικού Κρατικού Προϋπολογισμού.

Η ένταξη έργων στο ΠΔΕ γίνεται κατά ομάδες έργων, βάσει της έκδοσης ειδικών αποφάσεων, των **Συλλογικών Αποφάσεων (ΣΑ)**, που διακρίνονται σε **Συλλογικές Αποφάσεις Έργων (ΣΑΕ)**, **Συλλογικές Αποφάσεις Μελετών (ΣΑΜ)**, **Συλλογικές Αποφάσεις Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (ΣΑΝΑ)** και **Συλλογικές Αποφάσεις Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΣΑΤΑ)**. Φορείς εκτέλεσης των έργων είναι τα Υπουργεία, οι **Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις**, ΝΠΔΔ, ΔΕΚΟ και ΟΤΑ.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ (ΣΑ): Εδική εγκριτική απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας που περιλαμβάνει Έργα ταξινομημένα κατά κατηγορίες (π.χ μελέτες ή κατασκευές Έργων και προμήθειες εξοπλισμού ή Έργα που εκτελούνται από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ή διοικητικές δαπάνες που συνδέονται με την εκτέλεση ορισμένων προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων κ.ο.κ) και μάλιστα του ίδιου Υπουργείου και οι οποίες στο σύνολό του συνιστούν το ΠΔΕ.

Περαιτέρω, οι ΣΑ χωρίζονται σε υποτομείς του ΠΔΕ οχ οδοποιία, λιμένες, πολιτική αεροπορία, εγχειοβελτιωτικά έργα δημόσια υγεία, εκπαίδευση, νομαρχιακά προγράμματα κλπ.

Η εγγραφή ενός Έργου ή ομάδας Έργων σε ΣΑ περιλαμβάνει το στάδιο της πρότασης για εγγραφή και το στάδιο της έγκρισης.

Κάθε ΣΑ αποτελείται από το εγκρινόμενο αναλυτικό πρόγραμμα εκτέλεσης των Έργων, προμηθειών κλπ, τη διάρκεια ισχύος (ένα έτος), την ένταξη του αναλυτικού προγράμματος στον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων, πίνακα που περιέχει αναλυτικά τα εγκρινόμενα Έργα, του κωδικούς αριθμούς, τον προϋπολογισμό, τις προηγούμενες πληρωμές και τα υπόλοιπα, τις πιστώσεις του τρέχοντος έτους που θα διατεθούν και το υπόλοιπο της απαιτούμενης προς αποπεράτωση δαπάνης.

Από το 1990 εκδίδονται ΣΑ που περιέχουν αποκλειστικά έργα συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση με την προσθήκη του διακριτικού «/2», δηλαδή ΣΑ/2.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΡΓΩΝ (Σ.Α.Ε.): Συλλογική Απόφαση που περιλαμβάνει κατασκευές έργων, προμήθειες εξοπλισμού και πιστώσεις για την εκτέλεση διαφόρων ειδικών προγραμμάτων, ασχέτως αν πρόκειται για συνεχιζόμενα ή νέα έργα, προμήθειες κ.λπ.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Σ.Α.Ν.Α.): Συλλογική Απόφαση που περιλαμβάνει έργα εκτελούμενα από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Σ.Α.Τ.Α.): Συλλογική Απόφαση που περιλαμβάνει έργα εκτελούμενα από τους Πρωτοβάθμιους ΟΤΑ.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ (Σ.Π): Σύνδεσμοι που συνιστώνται σε κάθε νομό, βάσει του Ν.2218/94 κατά το άρθρο 102, παρ. 3 του Συντάγματος, και των οποίων η εδαφική περιφέρεια προσδιορίζεται με Προεδρικό Διάταγμα που εκδίδεται εφάπαξ με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών και ΠΕΧΩΔΕ.

Η έδρα των συνδέσμων αυτών και η ονομασία τους ορίζονται με το Π.Δ.. Της ονομασίας του συνδέσμου προτάσσονται οι λέξεις «Συμβούλιο Περιοχής» και ακολουθεί το όνομα. Όργανα του Συμβουλίου Περιοχής είναι το διοικητικό συμβούλιο, η εκτελεστική επιτροπή και ο πρόεδρος.

Η σύσταση και λειτουργία των Συμβουλίων Περιοχής προσδιορίζεται βάσει του άρθρου 214 του Π.Δ. 410/95. Τα Συμβούλια Περιοχής από την έναρξη λειτουργίας τους υποκαθιστούν τους αναπτυξιακούς συνδέσμους, των οποίων η σύσταση έπαψε να επιτρέπεται από 1.1.95.

Από 1.1.98 τα Συμβούλια Περιοχής του άρθρου 214 του Π.Δ. 410/95 μετατρέπονται αυτοδικαίως σε απλούς συνδέσμους του άρθρου 206 του ίδιου Π.Δ. Οι σύνδεσμοι αυτοί καθίστανται καθολικοί διάδοχοι των Συμβουλίων Περιοχής και υπεισέρχονται αυτοδικαίως σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

ΣΧΕΔΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (Σ.Π.Α): Τα Προγράμματα που ετοιμάζουν και υποβάλλουν τα κράτη μάλη στην **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** κατά στόχο προτεραιότητας, στην πρώτη φάση.

Τα προγράμματα των **Στόχων** 1,2 και 5β είναι περιφερειακά και των στόχων 3,4 και 5^α εθνικά. Όλα τα ΣΠΑ περιλαμβάνουν την περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης, τους διατιθέμενους πόρους και τα κυριότερα αποτελέσματα των ενεργειών της προηγούμενης περιόδου προγραμματισμού, την περιγραφή της κατάλληλης στρατηγικής για την επίτευξη των στόχων προτεραιότητας με ποσοτικό προσδιορισμό των προβλεπόμενων βελτιώσεων καθώς και μία εκ των προτέρων αξιολόγηση των αναμενόμενων επιπτώσεων των σχετικών ενεργειών, στοιχεία ή ενδείξεις για τον τρόπο χρησιμοποίησης των ενισχύσεων των **Διαρθρωτικών Ταμείων** και των άλλων χρηματοδοτικών μέσων.

Τα περιεχόμενα των ΣΠΑ συμπληρώνονται με την προσθήκη και άλλων στοιχείων, τα οποία διαφοροποιούνται ανάλογα με τον στόχο στον οποίο εντάσσεται κάθε Σχέδιο. Κατόπιν διαπραγματεύσεων μεταξύ του κράτους μέλους και της ΕΕ, τα ΣΠΑ καταλήγουν στα **Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ)**.

ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ (Τ.Σ): Ιδιαίτερο κοινοτικό Ταμείο που στόχο έχει να συμβάλλει στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Κοινότητας.

Το Ταμείο χρηματοδοτεί Έργα Περιβάλλοντος, που εντάσσονται στις προτεραιότητες της Κοινοτικής Πολιτικής για Προστασία του Περιβάλλοντος και Έργα Υποδομής, κοινού ενδιαφέροντος στον τομέα μεταφορών. Χρηματοδοτεί μόνο τις χώρες Ιρλανδία, Ελλάδα, Ισπανία και Πορτογαλία, με στόχο τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των κρατών μελών.

ΤΟΠΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (Τ.Ε.Δ.Κ.) Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Στις ΤΕΔΚ συμμετέχουν εκπρόσωποι των Δήμων, Κοινοτήτων και Συνδέσμων του νομού. Αποτελεί το συλλογικό όργανο εκπροσώπησης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε επίπεδο νομού.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ επί της ΑΛΙΕΙΑΣ (Χ.Μ.Π.Α.) : Υφιστάμενο χρηματοδοτικό όργανο της Κοινότητας το οποίο συμβάλλει σε κάθε ενέργεια που υποστηρίζεται από ένα ή περισσότερα Διαρθρωτικά Ταμεία για την ενίσχυση του τομέα της Αλιείας και της Υδατοκαλλιέργειας.

Ειδικότερα το ΧΜΠΑ συγχρηματοδοτεί ενέργειες για :

- ⊖ Την επίτευξη διαρκούς ισορροπίας μεταξύ πόρων και εκμετάλλευσής τους.
- ⊖ Την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των διαρθρώσεων εκμετάλλευσης.
- ⊖ Την ανάπτυξη οικονομικά βιώσιμων επιχειρήσεων.
- ⊖ Την βελτίωση εφοδιασμού και αξιοποίησης προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.
- ⊖ Την υποστήριξη μελετών.
- ⊖ Την διάχυση των αποτελεσμάτων και την πληροφόρηση.

Α΄ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ο Θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα

1.1 Υφιστάμενη κατάσταση

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί βασικό θεσμό του δημοκρατικού πολιτεύματος (άρθρο 102 του Συντάγματος), γιατί διασφαλίζει στους πολίτες το δικαίωμα, να συμμετέχουν ενεργά στη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων, των υποθέσεων δηλαδή που αναφέρονται στις συνθήκες διαβίωσης και την ποιότητα ζωής στις πόλεις και στα χωριά. Με άλλα λόγια, η οργάνωση και η λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνιστά ουσιαστική εκδήλωση της λαϊκής κυριαρχίας σε κρίσιμες εκφάνσεις του δημόσιου και του κοινωνικού βίου.

Στη χώρα μας λειτουργούν τρεις βαθμίδες Αυτοδιοίκησης. Η Αυτοδιοίκηση πρώτου βαθμού (οι Δήμοι και Κοινότητες), δεύτερου βαθμού (η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση που καθιερώθηκε με το Ν.2218/1994) και τρίτου βαθμού (η Περιφερειακή Διοίκηση που καθιερώθηκε με το Ν.2503/1997).

Τους ΟΤΑ Α΄ Βαθμού, αποτελούν οι Δήμοι και οι Κοινότητες. Πρόκειται για ΝΠΔΔ, που αποτελούν τα βασικά κύτταρα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οφείλουν να εξασφαλίζουν την παροχή υπηρεσιών τοπικής κοινής ωφέλειας, των οποίων έχουν και τη διαχείριση. *Δήμοι* είναι οι πρωτεύουσες των νομών και οι πόλεις, με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων. Επίσης άλλοι οικισμοί, με μικρότερο πληθυσμό, έχουν αναγνωριστεί ως Δήμοι για ειδικούς λόγους (π.χ. ιστορικούς). *Κοινότητες* είναι τα χωριά που έχουν πληθυσμό άνω των 1.000 κατοίκων. Επίσης άλλα χωριά, με μικρότερο πληθυσμό, έχουν αναγνωριστεί ως Κοινότητες για γεωγραφικούς, ιστορικούς κ.α. λόγους.

Για να μπορέσει η Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση να ανταποκριθεί στο νέο της ρόλο, έπρεπε να συγκροτηθεί σε οργανισμούς ισχυρούς και ικανούς για να μπορούν να παρέχουν μεγάλο φάσμα υπηρεσιών και ιδίως να διασφαλίζουν την ισότητα παρεχομένων υπηρεσιών μεταξύ των κατοίκων των μεγάλων αστικών κέντρων.

Ο Ν.2539/1997 «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης» συμπλήρωσε, και ως ένα βαθμό ολοκλήρωσε το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα που αφορά στον εκσυγχρονισμό, στην ανασυγκρότηση και στην αναβάθμιση, συνολικά της Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Με το νέο νόμο άλλαξε ριζικά το τοπίο της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Σταμάτησε ο κατακερματισμός και η διαρκής πληθυσμιακή συρρίκνωση των χιλιάδων μικρών κοινοτήτων.

Οι νέοι οργανισμοί, όπως έχουν σχεδιαστεί, με τις δυνατότητες που τους παρέχει ο νέος νόμος, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος στήριξης με το ΕΠΤΑ, το μηχανολογικό εξοπλισμό, τους οργανισμούς εσωτερικής υπηρεσίας (ΟΕΥ), το διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, κλπ, έχουν πια πολιτικό λόγο και πραγματική εξουσία στα τοπικά προβλήματα και αναδεικνύονται σε πραγματικά κύτταρα τοπικής λαϊκής εξουσίας.

Η βασικότερη ρύθμιση, είναι ότι η εκκίνηση των νέων Δήμων γίνεται από ισότιμη αφετηρία. Έτσι διασφαλίζεται η βιωσιμότητα και λειτουργικότητα των νέων Δήμων, καθώς και η ικανότητά τους να παράσχουν σύγχρονες υπηρεσίες στους κατοίκους της Περιφέρειας και αναπτυξιακή πολιτική.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η δομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, όπως αυτή ήταν διαμορφωμένη πριν τη μεταρρύθμιση του Ν.2539/1997 και μετά από αυτή.

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

1. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ			
Πρώτος Βαθμός			
Πριν τον Καποδίστρια		Μετά τον Καποδίστρια	
☉ Δήμοι	457	☉ Δήμοι	900
☉ Κοινότητες	5.318	☉ Κοινότητες	133
ΣΥΝΟΛΟ	5.775 (12.500 οικισμοί)	ΣΥΝΟΛΟ	1.033
Δεύτερος Βαθμός		Δημοτικά Διαμερίσματα ¹	
Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις	47		
Διευρυμένες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις	3	Αθήνα	7
		Πειραιάς	5
Νομαρχιακά Διαμερίσματα ²	7	Θεσσαλονίκη	5
Επαρχεία	19	Πάτρα	4

¹ Σε Δημοτικά Διαμερίσματα διατρούονται οι Δήμοι άνω των 150.000 κατοίκων και αποτελούν μονάδες δημοτικής αποκέντρωσης (Ν. 1065/1980).

² Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης, Καβάλας, Δράμας, Αθηνών, Πειραιώς

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΩΣΕΩΝ « Ι. Καποδίστρια »			
ΔΗΜΟΙ		ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	
⇒ από συνένωση	747	⇐ από συνένωση	22
⇒ χωρίς μεταβολή	151	⇒ χωρίς μεταβολή	111
⇒ Αναγνώριση Κοινοτήτων	2		
ΣΥΝΟΛΟ	900	ΣΥΝΟΛΟ	133

1. ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	
Πρώτος Βαθμός :	Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ)
	Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων (ανά Νομό) (ΤΕΔΚ)
Δεύτερος Βαθμός :	Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας (Ε.Ν.Α.Ε.)

2. ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ	
Απλοί Σύνδεσμοι	193 (κατά προσέγγιση)
Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι	360 (573 γ.ε.)
Συμβούλια Περιοχής	450 (492 γ.ε.)
✓ Οι δύο τελευταίες μορφές καταργήθηκαν με το Νόμο 2539/1997	

4. ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΙΔΡΥΜΑΤΑ ¹

Σύνολο 1.603 (κατά προσέγγιση), όλα σχεδόν του πρώτου βαθμού.

¹ Ένα Δημοτικό ή Κοινοτικό ίδρυμα (όπως π.χ. νοσοκομείο, βρεφοκομείο, ορφανοτροφείο, γηροκομείο), συνιστάται, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	
Αναπτυξιακές Εταιρίες	58
Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης	77
Δημοτικές – Κοινοτικές Επιχειρήσεις	639
Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης - Αποχέτευσης	76
ΣΥΝΟΛΟ	850
✓ Στις δύο πρώτες κατηγορίες συμμετέχουν φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, καθώς και άλλοι τοπικοί συλλογικοί οικονομικοί φορείς. (Σημείωση: Στοιχεία 1996)	

1.2 Θεσμικό και Χρηματοδοτικό Πλαίσιο πολιτικών Τοπικής Ανάπτυξης

1.2.1 Θεσμικό Πλαίσιο

Η Κεντρική Διοίκηση, εκτός βέβαια από το γενικό καθορισμό προσανατολισμών-στόχων στα πλαίσια της αναπτυξιακής πολιτικής που χαράσσει, δε μπορεί φυσικά ούτε να γνωρίζει, ούτε να αναλάβει πρωτοβουλίες σε τοπικό αναπτυξιακό επίπεδο αγνοώντας τις οικονομικές-κοινωνικές ιδιαιτερότητες, και τη δυναμική των επιμέρους περιοχών της επικράτειάς της. Εδώ είναι ακριβώς η σπουδαιότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η οποία καλείται να παίξει κεφαλαιώδη ρόλο στην οικονομική-κοινωνική ανάπτυξη σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Ήδη η διαδικασία της αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων προς τα περιφερειακά όργανα της Διοίκησης είναι συστηματική τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα:

Με το Ν.1622/1986, προσδιορίζεται η διαδικασία, το περιεχόμενο και τα όργανα του δημοκρατικού προγραμματισμού:

- Σε εθνικό επίπεδο, το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, σε συνεργασία με τα άλλα Υπουργεία και τους Δημόσιους Επιχειρήσεις και Οργανισμούς (ΔΕΚΟ) εκπονούν το Εθνικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (ΕΑΠ).
- Σε περιφερειακό επίπεδο, τα 13 Περιφερειακά Συμβούλια εκπονούν τα Περιφερειακά Αναπτυξιακά Προγράμματα (ΠΑΠ), στα πλαίσια των κατευθύνσεων περιφερειακής πολιτικής που προσδιορίζονται από το ΕΑΠ.

- ☉ Σε νομαρχιακό επίπεδο, τα 57 Νομαρχιακά Συμβούλια εκπονούν τα Νομαρχιακά Αναπτυξιακά Προγράμματα (ΝΑΠ), στα πλαίσια των κατευθύνσεων που προσδιορίζονται από τα αντίστοιχα ΠΑΠ.
- ☉ Σε τοπικό επίπεδο, οι Δήμοι εκπονούν τα Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα (ΤΑΠ), στα πλαίσια των σχετικών κατευθύνσεων που προσδιορίζονται από τα αντίστοιχα ΝΑΠ. Στη διαδικασία αυτή προβλεπόταν η συμμετοχή των Αναπτυξιακών Συνδέσμων και μετά των Συμβουλίων Περιοχής.

Σε κάθε επίπεδο προγραμματισμού εκπονούνται:

- ➡ Το μεσοχρόνιο αναπτυξιακό πρόγραμμα (πενταετές).
- ➡ Το ετήσιο πρόγραμμα που εξειδικεύει το πενταετές.

Ο Ν.2218/1994, ενδυναμώνει τα όργανα του περιφερειακού αναπτυξιακού προγραμματισμού:

- ☉ Θεσμοθετεί το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης (ένα σε κάθε Περιφέρεια).
- ☉ Μετατρέπει τα Νομαρχιακά Συμβούλια του Ν.1235/1982, σε όργανα δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης.

Ο Ν.2503/1997, ενισχύει την Περιφερειακή Κρατική Διοίκηση αποσυγκεντρώνοντας αρμοδιότητες και λειτουργίες της Κεντρικής Διοίκησης.

- ☉ Συγκροτεί την Περιφέρεια ως ενιαία αποκεντρωμένη μονάδα διοίκησης του Κράτους.
- ☉ Καθορίζει τις διαδικασίες μεταφοράς αρμοδιοτήτων, πόρων, μέσων και προσωπικού στις Περιφέρειες, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δήμους και Κοινότητες.
- ☉ Αποκεντρώνει τις διαδικασίες του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων με τη καθιέρωση των Συλλογικών Αποφάσεων Έργων Περιφέρειας (ΣΑΕΠ).
- ☉ Θεσμοθετεί το Συμβούλιο Περιφερειών για τη στήριξη της Περιφερειακής Διοίκησης.

Τέλος, ο Ν.2539/1997, αναβαθμίζει τα όργανα του τοπικού αναπτυξιακού προγραμματισμού:

- ☉ Επιλύει με ριζικό τρόπο το πρόβλημα του κατακερματισμού των Δήμων και Κοινοτήτων, δημιουργώντας τις ουσιαστικές προϋποθέσεις για την εκπόνηση και υλοποίηση των ΤΑΠ.

- Εξασφαλίζει σε ικανοποιητικό βαθμό τη χρηματοδότηση των επενδυτικών σχεδίων και ορισμένων λειτουργικών δαπανών των νέων Δήμων, με τη θεσμοθέτηση του Ειδικού Προγράμματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΕΠΤΑ), και επιβάλλει επίσης το συντονισμό των εθνικών και περιφερειακών κοινοτικών προγραμμάτων για όλες τις επενδύσεις Τοπικής Ανάπτυξης.

1.2.2 Χρηματοδοτικό Πλαίσιο

Το βασικό χρηματοδοτικό εργαλείο της Περιφερειακής και Τοπικής Ανάπτυξης είναι το Περιφερειακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΠΔΕ), το οποίο χρηματοδοτεί τα έργα τεχνικού και κοινωνικού εξοπλισμού και συγχρηματοδοτεί τις ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις και τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης. Έργα, παραγωγικές επενδύσεις και προγράμματα με σημαντικές επιπτώσεις στην Περιφερειακή ανάπτυξη, χρηματοδοτούν επίσης το Εθνικό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΑΕΔ, κ.α.).

Στα πλαίσια του Περιφερειακού Προγράμματος εντάσσονται το Νομαρχιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΝΠΔΕ), το οποίο εκπονεί και διαχειρίζεται η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και τα έργα της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης που χρηματοδοτούνται είτε από το ΠΠΔΕ, είτε από το ΝΠΔΕ.

Η ένταξη έργων και επενδύσεων στα παραπάνω προγράμματα πραγματοποιείται μέσω των Συλλογικών Αποφάσεων Έργων, οι οποίες καθορίζουν το ύψος των πιστώσεων που θα διατεθούν ετησίως και τους φορείς εκτέλεσης των έργων. Οι συλλογικές αποφάσεις που εντάσσονται στο ΠΠΔΕ ταξινομούνται ως εξής:

- ➊ Συλλογικές Αποφάσεις Έργων Περιφέρειας (ΣΑΕΠ) στις οποίες εντάσσονται τα έργα και οι επενδύσεις του ΕΠΤΑ.
- ➋ Συλλογικές Αποφάσεις Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (ΣΑΝΑ) οι οποίες κατανέμονται σε ΣΑΝΑ-1 (έργα και επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους) και ΣΑΝΑ-2 (έργα και επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από κοινοτικούς πόρους).
- ➌ Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΣΑΤΑ), η οποία περιλαμβάνει τα έργα των Δήμων και Κοινοτήτων. Οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ εκτελούν επίσης έργα με ίδιους πόρους τους ή με συγχρηματοδότηση Κοινοτικών Προγραμμάτων.

Το **Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΕΠΤΑ)** αποτελεί το χρηματοδοτικό μέσο υλοποίησης της θεσμικής μεταρρύθμισης που εφαρμόστηκε με το Ν. 2539/1997, όπως προβλέπεται από το άρθρο 13 αυτού.

Η μεθοδολογία που ακολουθείται για την κατανομή των πόρων του ΕΠΤΑ στις 13 περιφέρειες της χώρας, βασίζεται στους στόχους που καλείται να εξυπηρετήσει το νέο αυτό χρηματοδοτικό πλαίσιο των ΟΤΑ, δηλαδή την υποστήριξη της οργάνωσης και λειτουργίας των νέων Δήμων, την υποβοήθηση της αναπτυξιακής συγκρότησης με τη μορφή ενιαίας «ανοικτής πόλης» των ΟΤΑ, το συντονισμό των παρεμβάσεων της πολιτείας προς τους Δήμους και τις Κοινότητες και τη σύγκλιση των ΟΤΑ προς ένα ικανοποιητικό επίπεδο λειτουργίας και παροχής εξυπηρέτησης στους πολίτες. Συνοπτικά, μπορούμε να πούμε ότι το ΕΠΤΑ αποτελεί ένα «πρόγραμμα εσωτερικής συνοχής».

Έχει πενταετή χρονική διάρκεια (1998-2002), με δυνατότητα παράτασης σε επτά χρόνια (1998-2004), με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Οι **πόροι του ΕΠΤΑ** όπως ορίζονται στην παρ. 4 του άρθρου 13 είναι:

- ➔ Το ποσό που αντιστοιχεί στο 8,5% των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ).
- ➔ Το ποσό που αντιστοιχεί στο 20% της ΣΑΤΑ.
- ➔ Το ποσό που αντιστοιχεί στο 80% του φόρου των τόκων καταθέσεων.
- ➔ Όλα τα ποσά των ειδικών λογαριασμών που διαχειρίζονται τα Υπουργεία και απευθύνονται στην Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση.
- ➔ Οι πόροι του ΠΔΕ που χρηματοδοτούν, μέσω Εθνικών ή Κοινοτικών Προγραμμάτων, έργα ΟΤΑ και γενικότερα έργα τοπικής ανάπτυξης.

Οι πόροι του ΕΠΤΑ – που για την εξαετία 1999-2004 εκτιμώνται στο 1 τρις δρχ. – είναι αρκετά υψηλοί σε σχέση με άλλα προγράμματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΕΑΠΤΑ 1, ΕΑΠΤΑ 2) και καθίστανται συγκρίσιμοι με αυτές των ΠΕΠ συνολικά.

Για την κατανομή των πόρων του ΕΠΤΑ στις Περιφέρειες χρησιμοποιούνται τα εξής κριτήρια (δείκτες):

- ❶ Πληθυσμός

- ② Έκταση
- ③ Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν (ΑΠΠ)
- ④ Ανεργία
- ⑤ Αριθμός ορεινών ΟΤΑ
- ⑥ Πληθυσμός ορεινών ΟΤΑ
- ⑦ Αριθμός ΟΤΑ με πληθυσμό μικρότερο από 10.000 κατοίκους
- ⑧ Πληθυσμός ΟΤΑ που δεν υπερβαίνει τους 10.000 κατοίκους
- ⑧ Νησιωτικοί Νομοί

Οι τέσσερις πρώτοι δείκτες είναι γενικοί και αφορούν κυρίως το επίπεδο ανάπτυξης των Περιφερειών, ενώ οι υπόλοιποι δείκτες υποβοηθούν τους στόχους που τέθηκαν από το Πρόγραμμα «Ι. Καποδίστριας».

Ενισχύονται δηλαδή οι Περιφέρειες που έχουν τους περισσότερους ΟΤΑ με έντονα προβλήματα συνοχής (ορεινοί, νησιωτικοί) καθώς και οι Περιφέρειες με τους περισσότερους ΟΤΑ κάτω των 10.000 κατοίκων.

Το όλο πρόγραμμα διαρθρώνεται σε 5 υποπρογράμματα εκ των οποίων τα 4 πρώτα είναι θεματικά προγράμματα και αφορούν το σύνολο των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ της χώρας, πλην των ΟΤΑ που παρέμειναν αμετάβλητοι στην Αττική και στο πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης για τους οποίους υπάρχει αποκλειστικά το υποπρόγραμμα 5. Τα 5 υποπρογράμματα είναι τα εξής:

- ⊖ **Υποπρόγραμμα 1:** Αναγκαίες λειτουργικές δαπάνες
- ⊖ **Υποπρόγραμμα 2:** Οργάνωση και μηχανοργάνωση πρωτοβάθμιων ΟΤΑ
- ⊖ **Υποπρόγραμμα 3:** Τεχνικές υποδομές – Προστασία περιβάλλοντος – Αναβάθμιση ποιότητας ζωής
- ⊖ **Υποπρόγραμμα 4:** Κοινωνικές, πολιτιστικές και λοιπές υποδομές και πολιτικές
- ⊖ **Υποπρόγραμμα 5:** Πρόγραμμα για ΟΤΑ πολεοδομικών συγκροτημάτων Αττικής και Θεσσαλονίκης

Για την κατάρτιση, παρακολούθηση και διοίκηση της εφαρμογής του ΕΠΤΑ έχει συγκροτηθεί διυπουργική επιτροπή με την αριθμό 6811/6.3.1998 ΚΥΑ στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι όλων των Υπουργείων που χρηματοδοτούν δράσεις της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης.

Τέλος, ειδικά Κοινοτικά Προγράμματα προωθούν τη διαπεριφερειακή συνεργασία¹. Χρηματοδοτήσεις έργων και προγραμμάτων περιφερειακής σημασίας προβλέπονται και από το Χρηματοδοτικό Μηχανισμό της ΕΖΕΣ (Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών) στους τομείς του περιβάλλοντος, των μεταφορών, της επαγγελματικής κατάρτισης και των πολεοδομικών αναπλάσεων.

Συμπερασματικά, υπάρχει σήμερα στην Ελλάδα ένα επαρκές θεσμικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο για την προώθηση της Περιφερειακής και Τοπικής Ανάπτυξης και ένα σχετικά ευνοϊκό αναπτυξιακό κλίμα. Το ζητούμενο είναι η βελτίωση και ο εκσυγχρονισμός των δομών της Δημόσιας Διοίκησης και της Αυτοδιοίκησης που έχουν την ευθύνη της εφαρμογής του πλαισίου αυτού, η δημιουργία και η ενίσχυση των μηχανισμών τεχνικής-επιστημονικής υποστήριξης και η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού που θα αναλάβει να ενεργοποιήσει αποτελεσματικότερα την αναπτυξιακή διαδικασία.

---

¹ Άρθρο 10 του Ε.Τ.Π.Α., Ecos-Ouverture, Med-Urbs, κ.λ.π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Το Θεωρητικό Πλαίσιο της Οικονομικής Λειτουργίας των ΟΤΑ

2.1 Δημόσιος Τομέας και Διοικητική Αποκέντρωση

2.1.1 Οι Οικονομικές Λειτουργίες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Οι βασικές οικονομικές λειτουργίες του σύγχρονου παρεμβατικού κράτους εστιάζονται στην επίτευξη δίκαιης διανομής του εισοδήματος, τη σταθεροποίηση της οικονομίας και την κατανομή των μέσων παραγωγής¹. Με δεδομένες τις λειτουργίες του κράτους το ερώτημα που προκύπτει είναι από πού πρέπει οι λειτουργίες αυτές να ασκούνται ώστε να επιτυγχάνονται καλύτερα οι στόχοι που έχουν τεθεί. Δηλαδή, το ερώτημα που προκύπτει είναι ποιο επίπεδο διοίκησης εξασφαλίζει μεγαλύτερη επιτυχία στην επίλυση του προβλήματος της διανομής, της σταθεροποίησης και της κατανομής των μέσων παραγωγής.

✓ *Η Λειτουργία της Διανομής*

Τα μέτρα για την αναδιανομή του εισοδήματος πρέπει καταρχήν να λαμβάνονται από τη Κεντρική Διοίκηση γιατί διαφορετικά οι ενέργειες των ΟΤΑ θα προκαλούσαν αλλαγή στον τόπο εγκατάστασης του κεφαλαίου και των πολιτών και κατά συνέπεια δεν θα είχαν κανένα αποτέλεσμα.

Για να ασκήσουν οι ΟΤΑ αναδιανεμητική πολιτική πρέπει να είναι ετερογενείς όσον αφορά το εισόδημα και ομοιογενείς όσον αφορά τη ζήτηση για δημόσια αγαθά. Έστω για παράδειγμα, ότι οι ΟΤΑ επιδιώκουν χωρίς περιορισμούς την αναδιανομή του εισοδήματος και ότι ένας ΟΤΑ ασκεί περισσότερο φιλόδοξη αναδιανεμητική πολιτική με την επιβολή υψηλής φορολογίας στους πλούσιους και την παροχή υψηλών εισοδηματικών ενισχύσεων στους φτωχούς. Οι πλούσιοι που κατοικούν στην περιοχή θα έχουν όφελος να εγκατασταθούν αλλού ενώ οι φτωχοί άλλων περιοχών θα ωφεληθούν, αν μετακινηθούν στον ΟΤΑ με την έντονα προοδευτική φορολογία και τις υψηλές μεταβιβαστικές πληρωμές. Η μετακίνηση των πολιτών θα προκαλέσει μείωση του εισοδήματος και της φορολογικής βάσης στη συγκεκριμένη περιοχή και κατά συνέπεια θα κάνει αδύνατη την τήρηση του αρχικού προγράμματος.

Από το παραπάνω παράδειγμα προκύπτει ότι οι ΟΤΑ δεν μπορούν να ενεργούν ανεξάρτητα και ότι πρέπει σε όλη τη χώρα να εφαρμόζεται μια ενιαία αναδιανεμητική πολιτική. Η πολιτική αυτή θα πρέπει να ασκείται από την Κεντρική Διοίκηση γιατί διαφορετικά θα πρέπει να είναι

¹ Δ. Καράγιωργας: «Οι Οικονομικές Λειτουργίες του Κράτους», Αθήνα, 1979.

αποτελεσμα συμφωνίας μεταξύ όλων των ΟΤΑ. Όμως συμφωνία μεταξύ των ΟΤΑ για ένα τέτοιο θέμα δεν είναι εύκολο να επιτευχθεί.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι οι προσπάθειες για την αναδιανομή του εισοδήματος έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα επιτυχίας, αν γίνονται από την Κεντρική Διοίκηση. Το γεγονός όμως ότι τα εισοδήματα και οι προτιμήσεις των πολιτών για την παροχή δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή σημαίνει ότι υπάρχουν κάποια μικρά περιθώρια για άσκηση από τους ΟΤΑ αυτόνομης αναδιανεμητικής πολιτικής.

✓ *Η Λειτουργία της Σταθεροποίησης*

Η επίτευξη υψηλού επιπέδου απασχόλησης και σταθερών τιμών δεν μπορεί παρά να αποτελεί αρμοδιότητα της Κεντρικής Διοίκησης.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν μπορεί κατ'αρχήν να ασκήσει νομισματική πολιτική, γιατί για το σκοπό αυτό θα έπρεπε οι ΟΤΑ να έχουν τη δικαιοδοσία στην ποσότητα και την κυκλοφορία του χρήματος. Είναι αυτονόητο ότι, αν τα δημοτικά συμβούλια είχαν τη δυνατότητα να ελέγχουν το χρήμα, θα προτιμούσαν να αγοράζουν αγαθά και υπηρεσίες από άλλους δήμους με νέο χρήμα παρά να επιβαρύνουν τους δημότες τους με τοπικούς φόρους και τέλη. Στην περίπτωση αυτή θα υπήρχε δραστική μείωση ή και κατάργηση της φορολογίας, αλλά και ασυγκράτητη αύξηση της προσφοράς χρήματος που θα οδηγούσε σε πολύ υψηλά επίπεδα τον πληθωρισμό.

Η δημοσιονομική πολιτική ασκείται κυρίως με την αύξηση των δαπανών ή/και τη μείωση της φορολογίας όταν απαιτείται τόνωση της συνολικής ζήτησης και τη μείωση των δαπανών ή/και την αύξηση της φορολογίας, όταν επιδιώκεται μείωση της συνολικής ζήτησης. Όμως οι τοπικές οικονομίες είναι μικρές και πολύ «ανοικτές», αφού μεγάλο μέρος των αγαθών και υπηρεσιών που καταναλώνονται προέρχονται από άλλες περιοχές. Έτσι, ακόμα και αν οι δαπάνες αυξηθούν σημαντικά, μεγάλο μέρος τους θα αφορά προϊόντα που έχουν «εισαχθεί» από άλλες περιοχές και κατά συνέπεια δεν θα υπάρξουν πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στο εισόδημα και στην παραγωγή της περιοχής.

✓ *Η Λειτουργία της Κατανομής των Μέσων Παραγωγής*

Στη λειτουργία της κατανομής των μέσων παραγωγής περιλαμβάνονται ο εφοδιασμός της κοινωνίας με δημόσια αγαθά και υπηρεσίες, η ρύθμιση των εξωτερικών οικονομιών και επιβαρύνσεων και η διόρθωση των μονοπωλιακών παρεκκλίσεων.

Για πολλά αγαθά και υπηρεσίες η παροχή τους από την Κεντρική Διοίκηση θα είναι πολύ περισσότερο ικανοποιητική από ότι αν γίνονταν από την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ένας σημαντικός λόγος είναι ότι το όφελος από τις δραστηριότητες των ΟΤΑ «διαχέεται» και σε κατοίκους άλλων περιοχών και κατά συνέπεια περιορίζεται σημαντικά ο βαθμός παρέμβασης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε σχέση με τη Κεντρική Διοίκηση.

Ένας άλλος λόγος είναι ότι συχνά τεχνολογικοί παράγοντες συνεπάγονται πολύ μεγαλύτερο όφελος, όταν η παραγωγή γίνεται σε μεγάλη κλίμακα. Πολλά από τα αγαθά και τις υπηρεσίες που παρέχει το κράτος είναι τέτοιας μορφής, ώστε να ωφελούν όλους τους πολίτες της χώρας. Αν την παροχή των αγαθών αυτών την αναλάβουν οι ΟΤΑ, θα λαμβάνουν υπόψη μόνο το όφελος που θα έχουν οι δημότες τους και όχι το όφελος του κοινωνικού συνόλου.

Υπάρχουν όμως και αγαθά των οποίων όχι μόνο δεν πρέπει να αποκλεισθεί η παραγωγή από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, αλλά αντίθετα η παροχή τους από τους ΟΤΑ παρουσιάζει αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα. Η λειτουργία της κατανομής των μέσων παραγωγής σχετίζεται άμεσα με την αποκέντρωση και την αυτοδιοίκηση και σημαντικό στοιχείο για την ανάλυση αποτελεί η χωρική διάσταση του οφέλους από την παροχή δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι δυνατό να αναμιχθεί με επιτυχία στη λειτουργία της κατανομής των μέσων παραγωγής, αν διαρθρωθεί σωστά το φορολογικό της σύστημα και σχεδιαστεί ένα σύστημα επιχορηγήσεων τέτοιο ώστε να κάνει τους ΟΤΑ να αγνοήσουν το κόστος που συνεπάγεται η παροχή οφέλους σε κατοίκους άλλων περιοχών. Βέβαια, η λειτουργία της κατανομής των μέσων παραγωγής έχει άμεση σχέση με το θέμα του μεγέθους των ΟΤΑ.

2.1.2 Η έννοια και η σημασία των Τοπικών Δημοσίων Αγαθών

Δημόσια αγαθά ονομάζονται τα αγαθά τα οποία από τη στιγμή που παρέχονται σε μια κοινωνία, όλα τα μέλη της μπορούν συγχρόνως να τα χρησιμοποιούν χωρίς η κατανάλωση του ενός να μειώνει την κατανάλωση του άλλου. Δύο είναι τα κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα των δημόσιων αγαθών:

- η αδυναμία εφαρμογής της αρχής του αποκλεισμού και
- η αδιαιρετότητα στην κατανάλωση.

Τα δύο αυτά χαρακτηριστικά συνεπάγονται δύο σημαντικούς λόγους, για τους οποίους η παροχή των αγαθών αυτών πρέπει να γίνεται, κατά κανόνα, από το Δημόσιο. Ο ένας είναι ότι δεν είναι πρακτικά δυνατό να επιβληθεί τιμή και ο άλλος ότι δεν είναι οικονομικά αποτελεσματικό να γίνει κάτι τέτοιο. Για τους λόγους αυτούς ο ιδιωτικός τομέας δεν μπορεί να αναλάβει την παροχή τους στο κοινωνικά επιθυμητό ύψος κατανάλωσης, και άρα την ευθύνη αυτή θα πρέπει να αναλαμβάνει το Κράτος.

Μέχρι τώρα έχει γίνει η υπόθεση ότι όλα τα δημόσια αγαθά και οι υπηρεσίες παρέχονται από το Κράτος προς όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες της χώρας. Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ δημοσίων αγαθών, των οποίων το όφελος «διαχέεται» σε όλη τη χώρα, και δημοσίων αγαθών τοπικού χαρακτήρα.

Ορισμένα δημόσια αγαθά και υπηρεσίες είναι από τη φύση τους τέτοια ώστε τα οφέλη τους «διαχέονται» σε όλη τη χώρα (π.χ. εθνική άμυνα) ενώ άλλα ωφελούν μόνο ορισμένες περιοχές. Η παροχή νερού σε μια περιοχή, για παράδειγμα, ωφελεί μόνο τους κατοίκους της περιοχής αυτής. Το ίδιο ισχύει για το φωτισμό των τοπικών δρόμων, την κατασκευή ενός δημοτικού σταδίου, ενός βρεφονηπιακού σταθμού κλπ. Τα αγαθά αυτά ονομάζονται **τοπικά δημόσια αγαθά** και την παροχή τους είναι σκόπιμο να την αναλάβει η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αντίθετα, όσο μεγαλύτερο είναι το μέρος του οφέλους που «διαχέεται» σε κατοίκους άλλων περιοχών τόσο μεγαλύτερη είναι η ανάγκη, να αναλάβει την παροχή τους η Κεντρική Διοίκηση γιατί η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι πολύ πιθανό να μη λάβει υπόψη τις εξωτερικές οικονομίες² και κατά συνέπεια να προσφέρει ποσότητα μικρότερη από αυτή που είναι κοινωνικά επιθυμητή.

Όποιος και αν είναι ο βαθμός αποκέντρωσης πρέπει να προσδιορισθεί το κοινωνικά επιθυμητό επίπεδο παραγωγής των δημοσίων αγαθών και να βρεθούν οι πόροι που θα καλύψουν το κόστος τους. Ο μηχανισμός της αγοράς είναι αδύνατο να λειτουργήσει ως μηχανισμός αποκάλυψης των προτιμήσεων των πολιτών για δημόσια αγαθά, γιατί αν λειτουργήσει, είτε θα παραχθούν ποσότητες πολύ χαμηλότερες από αυτές που είναι κοινωνικά επιθυμητές, είτε θα διατεθούν σε τιμή πολύ υψηλότερη από το κοινωνικό οριακό κόστος παραγωγής.

2.1.3 Η Παροχή Τοπικών Δημοσίων Αγαθών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση

Η παροχή από την Τοπική Αυτοδιοίκηση αγαθών και υπηρεσιών με περιορισμένη γεωγραφική «διάχυση» του οφέλους, έχει πολλά και σημαντικά πλεονεκτήματα.

- Πρώτο, είναι αντικειμενικά δύσκολο η Κεντρική Διοίκηση να έχει σαφή γνώση των αναγκών, των προτεραιοτήτων και των ιδιαίτερων συνθηκών κάθε περιοχής. Αντίθετα η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει άμεση γνώση των προβλημάτων που απασχολούν την περιοχή και είναι ικανή να τα ιεραρχήσει.
- Δεύτερο, με την αποκέντρωση αρμοδιοτήτων δίνεται η ευκαιρία στους πολίτες να συμμετάσχουν σε θέματα που τους αφορούν, ενώ αντίθετα, αν η παροχή όλων των αγαθών και υπηρεσιών γίνονταν από το Κράτος, η συμμετοχή τους θα περιοριζόταν στο ελάχιστο. Είναι πολύ ευκολότερο στην Τοπική Αυτοδιοίκηση να είναι κοντά στους πολίτες από ότι είναι στην Κεντρική Διοίκηση.
- Τρίτο, η παροχή πολλών αγαθών και υπηρεσιών από τη Τοπική Αυτοδιοίκηση γίνεται φθηνότερα και πολύ πιο αποτελεσματικά.
- Τέταρτο, με τις μεγάλες διαφορές που έχουν οι διάφορες περιοχές, το ενιαίο πρότυπο που επιβάλλει η Κεντρική Διοίκηση θα οδηγήσει σε μη αποτελεσματική αξιοποίηση του δημόσιου χρήματος. Επίσης, η διαδικασία με βάση την οποία αποφασίζεται, στο επίπεδο της Κεντρικής Διοίκησης, η σύνθεση και η κατανομή των δημοσίων δαπανών είναι πολύ πιθανό να οφείλεται σε πολιτικές σκοπιμότητες παρά να υπακούει σε οικονομικά κριτήρια.
- Πέμπτο, η Τοπική Αυτοδιοίκηση χαρακτηρίζεται από μικρότερη αδράνεια στη δοκιμή νέων ιδεών και πειραματισμών από ότι η Κεντρική Διοίκηση, ενώ παράλληλα το κόστος μιας πιθανής αποτυχίας είναι πολύ μικρότερο.
- Έκτο, η μεταβίβαση ουσιαστικών αρμοδιοτήτων από το Κέντρο προς τους ΟΤΑ αποτελεί ίσως το σημαντικότερο μέσο για τον περιορισμό της γραφειοκρατίας και την αύξηση της παραγωγικότητας στη δημόσια διοίκηση. Η αποκέντρωση προκαλεί ανταγωνιστικές πιέσεις που οδηγούν τους ΟΤΑ στην υιοθέτηση περισσότερων αποδοτικών μεθόδων και διαδικασιών, με συνέπεια να αυξάνει η αποδοτικότητα στην παραγωγή δημοσίων αγαθών.

² Εξωτερικές οικονομίες προκαλεί ένα αγαθό όταν, πέρα από το όφελος που επιφέρει στον «ιδιοκτήτη» του και για το οποίο έχει πληρώσει την τιμή του, επιφέρει όφελος και σε τρίτα πρόσωπα τα οποία δεν έχουν πληρώσει γι' αυτό.

- ➔ Τέλος, η αποκέντρωση βοηθάει στο να γίνει περισσότερο κατανοητό το όφελος και το κόστος των δημοσίων προγραμμάτων. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται είναι περισσότερο ορθολογικές γιατί το όφελος των προγραμμάτων το απολαμβάνουν αυτοί που χρηματοδοτούν το κόστος τους.

Για τους πιο πάνω λόγους πιστεύεται ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση εξασφαλίζει την προσφορά αρκετών δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών σε πιο αποτελεσματική και αποδοτική βάση, επιτυγχάνει περιορισμό της γραφειοκρατίας, χαμηλότερο κόστος διαχείρισης και γενικότερα εξασφαλίζει καλύτερη κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων που διαχειρίζεται ο δημόσιος τομέας.

2.2 Η έννοια των Αναγκών και η σχέση τους με τις Δαπάνες των ΟΤΑ

Η έννοια των αναγκών επιδέχεται πολλές προσεγγίσεις. Κατά καιρούς έχουν δοθεί, διάφοροι ορισμοί ή έχουν αναπτυχθεί διάφορες απόψεις για το τι ακριβώς υπονοεί ο όρος. Στο σημείο αυτό δε θα επιχειρηθεί ακριβής ορισμός της έννοιας, αλλά θα θεωρηθεί ότι ο όρος «ανάγκες», σημαίνει τις δραστηριότητες εκείνες που συνεπάγονται την πραγματοποίηση δαπανών και συνεπώς τις ανάγκες για έσοδα που έχουν οι διάφορες περιοχές.

Οι ΟΤΑ διαφέρουν ως προς τις ανάγκες για δαπάνες, δηλαδή ως προς τα ποσά που πρέπει να δαπανήσουν, για να μπορούν να παρέχουν παρόμοια επίπεδα τοπικών υπηρεσιών.

Ορισμένοι ΟΤΑ έχουν μεγαλύτερες ανάγκες για δαπάνες από άλλους και κατά συνέπεια θα πρέπει, οι ΟΤΑ αυτοί, να ενισχυθούν περισσότερο από την Κεντρική Διοίκηση. Στην αντίθετη περίπτωση, θα είναι αναγκασμένοι, ή να παρέχουν κατώτερες υπηρεσίες σε σχέση με τους άλλους, ή να παρέχουν τις ίδιες ακριβώς υπηρεσίες, επιβάλλοντας βαρύτερη φορολογία.

Στην πραγματικότητα, οι υπηρεσίες που παρέχουν οι ΟΤΑ διαφέρουν, γιατί ακόμα και αν όλοι βρίσκονται στην ίδια οικονομική κατάσταση, οι επιλογές τους είναι διαφορετικές. Οι διαφορές στις ανάγκες οφείλονται σε πολλούς λόγους. Ορισμένοι από αυτούς είναι **γεωγραφικοί**. Πολλές υπηρεσίες είναι περισσότερο δαπανηρές στις νησιωτικές περιοχές παρά στις ηπειρωτικές. Επίσης, οι ορεινές και οι πεδινές περιοχές, οι πυκνοκατοικημένες και οι αραιοκατοικημένες περιοχές έχουν πολύ διαφορετικό κόστος ανά κάτοικο για πολλές από τις υπηρεσίες τους. Άλλοι λόγοι είναι **δημογραφικοί**. Διαφορές στο συνολικό πληθυσμό και στη διάρθρωσή του είναι καθοριστικής σημασίας, γιατί προσδιορίζουν το μέγεθος των ομάδων του πληθυσμού προς τις οποίες παρέχονται υπηρεσίες. Τέλος, άλλοι παράγοντες που προσδιορίζουν το μέγεθος των αναγκών των ΟΤΑ για

δαπάνες είναι *κοινωνικοοικονομικοί* (π.χ. αριθμός ατόμων με ειδικές ανάγκες, διαφορές στο εργατικό κόστος, κλπ).

Γεννάται όμως, εύλογα, το ερώτημα της μέτρησης του μεγέθους των αναγκών. Στην πράξη, οι μεταβλητές που λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση του μεγέθους των αναγκών που έχει μια περιοχή, και οι σταθμίσεις που γίνονται σε κάθε προσδιοριστικό παράγοντα, προσδιορίζονται με διάφορους τρόπους. Συχνά ο προσδιορισμός τους γίνεται στα πλαίσια μιας εσωτερικής πολιτικής διαπραγμάτευσης, η οποία είναι άγνωστη προς τα έξω. Άλλοτε πάλι προσδιορίζονται με βάση κάποιο οικονομικό λογισμό που βασίζεται στα αποτελέσματα σχετικής στατιστικής ανάλυσης. Τέλος, είναι δυνατόν ο προσδιορισμός τους να βασίζεται σε αποφάσεις που έχουν ληφθεί μετά από εμπειρισταωμένη εμπειρική έρευνα για τους λόγους στους οποίους οφείλονται οι διαφορές στις δαπάνες μεταξύ των ΟΤΑ.

Βασικός στόχος κάθε ΟΤΑ είναι η κάλυψη των πραγματικών αναγκών των δημοτών, ώστε να αποφεύγονται οι δυσaréσκειες ανάμεσα στους δημότες και στις υπηρεσίες του ΟΤΑ. Για να επιτευχθεί όμως αυτό, απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι απόψεις των υπηρεσιών για τις προς κάλυψη ανάγκες των δημοτών, να ταυτίζονται με τις αντιλήψεις των τελευταίων. Σ' αυτή και μόνο την περίπτωση οι παρεχόμενες υπηρεσίες από τους ΟΤΑ πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις πραγματικές ανάγκες των δημοτών μεγιστοποιώντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, τις πιθανότητες ικανοποίησής τους. Γεγονός που πρέπει να αποτελεί και την τελική στόχευση κάθε ΟΤΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Το Λογιστικό Σύστημα των ΟΤΑ

3.1 Γενικά

Είναι γνωστό ότι οι ΟΤΑ ασκούν την οικονομική - διαχειριστική τους δραστηριότητα, με βάση διατάξεις οι οποίες υιοθετούν το απλογραφικό σύστημα καταγραφής λογιστικών πράξεων και οικονομικών συναλλαγών, σε αντίθεση με το εφαρμοζόμενο, στην ιδιωτική οικονομική δραστηριότητα, διπλογραφικό σύστημα.

Οι σχετικές διατάξεις που διέπουν το λογιστικό σύστημα των ΟΤΑ είναι οι παρακάτω:

- ✓ Το *Β.Δ. 17/5-15/6/1959* «Περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων».
- ✓ Τα *Β.Δ. 821/1970 και 216/1971* που αφορούν την κωδικοποίηση του συνόλου των Εσόδων και Δαπανών των ΟΤΑ, όπως έχουν καθοριστεί από το Υπουργείο Εσωτερικών.
- ✓ Το *άρθρο 98 του Ν.Δ. 321/1969* «Περί Κώδικος Δημοσίου Λογιστικού».
- ✓ Τα *άρθρα 97-101 του Β.Δ. 757/1969* «Περί εσωτερικού οργανισμού Δημοσίων Ταμείων».
- ✓ Τα *άρθρα 211-214 του Π.Δ. 323/1989* «Περί διεξαγωγής της Ταμιακής Υπηρεσίας, εισπράξεως εσόδων και ελέγχου Ταμιακής Διαχείρισης των Δήμων και Κοινοτήτων».
- ✓ Το *άρθρο 2 του Β.Δ. 763/1969* «Περί διεξαγωγής της Ταμιακής Υπηρεσίας και εισπράξεως εσόδων Νομικών Προσώπων και Τρίτων δια του Δημοσίου Ταμείου».

Είναι γεγονός ότι το εφαρμοζόμενο σήμερα λογιστικό σύστημα των ΟΤΑ, σε σχέση με τις οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες που καλούνται όλο και περισσότερο να ικανοποιήσουν, παρουσιάζει βασικές αδυναμίες ως προς την απεικόνιση των οικονομικών στοιχείων και μεγεθών αυτών. Πιο συγκεκριμένα οι τηρούμενοι λογαριασμοί βάσει των καταρτιζόμενων προϋπολογισμών των ΟΤΑ, τα τηρούμενα βιβλία και οι απολογιστικοί πίνακες παρουσιάζουν κίνηση των μεγεθών σε ετήσια βάση. Ενώ οι πιο πολλοί ΟΤΑ σήμερα, παρουσιάζουν οικονομικές και τεχνικές δραστηριότητες αρκετών εκατομμυρίων ή και δισεκατομμυρίων δραχμών που συνεχίζονται πέραν του έτους για τις οποίες είναι σκόπιμο να υπάρχουν συγκεντρωτικά στοιχεία.

Με το υπάρχον σύστημα, η εκτέλεση -για παράδειγμα- ενός σημαντικού τεχνικού έργου κοινωνικής υποδομής με διάρκεια εκτέλεσης 3-4 ετών, δεν μπορεί να παρακολουθηθεί συνολικά, από την έναρξη μέχρι τη λήξη της κατασκευής, παρά μόνο αποσπασματικά, ότι δηλαδή εμπίπτει μέσα στη διάρκεια του οικονομικού έτους. Στην περίπτωση αυτή παραδείγματος χάριν, δεν

παρέχεται η δυνατότητα διαχρονικής λογιστικής παρακολούθησης του συνολικού κόστους του έργου ή του συνόλου των προμηθειών σε υλικά που απαιτήθηκαν για την κατασκευή του ή των μηχανημάτων που χρησιμοποιήθηκαν κ.ο.κ. Συνολική εικόνα για το έργο υπάρχει μόνο αν ο Δήμος ή η Κοινότητα χρησιμοποιήσουν, με δικιά τους πρωτοβουλία άλλο εξωλογιστικό σύστημα παρακολούθησης.

Επιπλέον σύμφωνα με το νόμο, ολόκληρα συστήματα όπως προϋπολογισμός, απολογισμός κλπ, έχουν σχεδιαστεί με γνώμονα τη δυνατότητα άσκησης διαχειριστικών και άλλων ελέγχων από την Κεντρική Εξουσία και όχι να παρέχουν τη δυνατότητα αξιοποίησης οικονομικών-λογιστικών στοιχείων αναγκαίων, τόσο στους υπηρεσιακούς παράγοντες, όσο και στους τοπικούς αιρετούς άρχοντες για τον προγραμματισμό και την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των ΟΤΑ.

Επίσης τα περιουσιακά στοιχεία ενός ΟΤΑ, δεν εμφανίζονται πουθενά ως συνολικά μεγέθη παρά μόνο ως δαπάνες του οικονομικού έτους¹, μέσα στο οποίο πραγματοποιήθηκε η αγορά τους ή έγινε η κατασκευή τους (εάν πρόκειται για κατασκευή κτιρίων και λοιπών εγκαταστάσεων των οποίων φορέας εκτέλεσης είναι ο συγκεκριμένος ΟΤΑ). Όμοια, οι μακροχρόνιες υποχρεώσεις και απαιτήσεις των Δήμων και Κοινοτήτων δεν εμφανίζονται πουθενά στο σύνολό τους. Το μόνο που οι ΟΤΑ απεικονίζουν στους προϋπολογισμούς και στους απολογισμούς, είναι το μέρος των απαιτήσεων που προβλέπεται να πληρωθούν στα χρονικά όρια του συγκεκριμένου οικονομικού έτους στο οποίο αναφέρονται.

3.2 Το Λογιστικό Σχέδιο των ΟΤΑ

Λέγοντας λογιστικό σχέδιο των ΟΤΑ, εννοούμε το σύνολο των κωδικοποιημένων λογαριασμών των Εσόδων-Εξόδων των ΟΤΑ, όπως έχουν καθοριστεί αυτοί από το Υπουργείο Εσωτερικών με τα Β.Δ. 821/1970 και 216/1971. Με βάση την κωδικοποίηση αυτή, παρακολουθούνται και καταχωρούνται στα βιβλία, και γενικά τα έντυπα που χρησιμοποιεί ένας ΟΤΑ κατά τη λειτουργία του, οι συναλλαγές και όλες γενικά οι οικονομικές πράξεις των ΟΤΑ.

Η κωδικοποίηση αυτή των λογαριασμών των Εσόδων - Εξόδων είναι η ίδια για όλους τους ΟΤΑ, ο κάθε ένας δε, μπορεί να χρησιμοποιήσει όσους λογαριασμούς χρειάζεται για να καλύψει όλες τις λειτουργικές δραστηριότητές του. Παρέχει επίσης το σχέδιο τη δυνατότητα κάλυψης,

¹ Το οικονομικό έτος της διαχείρισης των Δήμων και Κοινοτήτων αρχίζει την 1^η Ιανουαρίου και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους (Δ.Κ.Κ., άρθρο 216, παρ.1).

όσον αφορά στην κωδικοποίηση, κάθε ιδιαιτερότητα που τυχόν να εμφανίζει ένας ΟΤΑ, τόσο από πλευράς εσόδων όσο και εξόδων.

Σύμφωνα με το λογιστικό σχέδιο των ΟΤΑ, με τη λέξη έσοδα, εννοούμε όλες τις εισπράξεις που πραγματοποιούνται σε ένα Δήμο ή Κοινότητα, ενώ με τη λέξη έξοδα εννοούμε κάθε πληρωμή που γίνεται από αυτόν στα πλαίσια της λειτουργίας του.

Έτσι, **Έσοδα** αποτελούν οι εισπράξεις ποσών από δημότες για ορισμένες υπηρεσίες που τους προσφέρει ο Δήμος (τα λεγόμενα ανταποδοτικά τέλη²), οι εισπράξεις από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων³ (ΠΔΕ) κυρίως για την εκτέλεση έργων, οι εισπράξεις ποσών από σύναψη δανείων, οι εισπράξεις από δημοτικούς φόρους, πρόστιμα, καθώς και οι κάθε είδους επιχορηγήσεις από τη Κεντρική Διοίκηση.

Αντίστοιχα, **Δαπάνες** θεωρούνται όλες οι πληρωμές που πραγματοποιεί ένας ΟΤΑ για την εξόφληση ανειλημμένων υποχρεώσεων έναντι τρίτων. Αυτές μπορεί να αφορούν στις λειτουργικές του ανάγκες, στην αποπληρωμή τοκοχρεολυτικών δόσεων συναφθέντων δανείων, στην εξόφληση λογαριασμών εργολάβων που έχουν εκτελέσει έργα για λογαριασμό των ΟΤΑ, στην πληρωμή προμηθειών διαφόρων υλικών και αναλώσιμων, στην αγορά περιουσιακών στοιχείων ή στη δημιουργία αποθεματικού κεφαλαίου.

3.2.1 Ειδικοί Λογαριασμοί

Οι Κωδικοί Αριθμοί όπως καθιερώθηκαν με το λογιστικό σχέδιο, οι οποίοι ονομάζονται και Ειδικοί Λογαριασμοί εσόδων και εξόδων αντίστοιχα, έχουν μια ιεραρχική δομή και συμβολίζονται με έναν αλφαριθμητικό κωδικό. Στον κωδικό αυτό, κάθε ψηφίο ή ζευγάρι ψηφίων ή τριάδα ψηφίων ή γράμμα αποτελεί μια υποδιαίρεση του λογαριασμού η οποία έχει την δική της ιδιαίτερη σημασία και σκοπιμότητα για κάθε λογαριασμό εσόδου-εξόδου μέσα στο σύνολο των λογαριασμών.

Συνοπτικά, στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η διάρθρωση των Ειδικών Λογαριασμών Εξόδων σε πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο επίπεδο, σύμφωνα με το υπ' αριθμό 821/1970 Β.Δ. (βλ. παράρτημα).

² Όλα τα τέλη και δικαιώματα που επιβάλλονται και εισπράττονται για την παροχή υπηρεσιών των ΟΤΑ προς τους δημότες, όπως π.χ. καθαριότητα, ύδρευση, άρδευση, ηλεκτροφωτισμός, κ.λ.π.

³ Το θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο μέσα από το οποίο, εκδηλώνεται και συντονίζεται η επενδυτική πολιτική του δημοσίου τομέα στη χώρα μας.

Κ Α	Π Ε Ρ Ι Γ Ρ Α Φ Η Δ Α Π Α Ν Η Σ
0	Γενικά Έξοδα
01	Δαπάνες αιρετών & ειδ. κατηγοριών
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις
05	Έξοδα βεβαίωσης & είσπραξης
06	Επικοινωνίες - δημόσιες σχέσεις
07	Λοιπές γενικές δαπάνες
1	Ειδικά Έξοδα
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών
12	Μισθώματα, ύδρευση κλπ.
13	Συντηρήσεις & επισκευές
14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών
15	Επενδύσεις
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών
2	Μεταβιβάσεις Εισοδήματος
21	Υποχρεωτικές - προεραϊτικές
3	Εξυπηρέτηση Δανείων
31	Τόκοι - χρεολύσια
4	Λοιπές Δαπάνες
41	Αποδόσεις εσόδων, επιστροφές κλπ.

3.2.2 Γενικοί Λογαριασμοί

Άλλη μια κατάταξη των Εσόδων-Εξόδων των ΟΤΑ, εκτός αυτής που καθιερώθηκε με το υπάρχον λογιστικό σχέδιο μέσω των ειδικών λογαριασμών, είναι και αυτή της καθιέρωσης δύο λογαριασμών παρακολούθησης των Εσόδων ενός ΟΤΑ και δύο λογαριασμών παρακολούθησης των Εξόδων (Εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών υπ' αριθμόν 67997/23/10-12-1996).

Γεννάται λοιπόν το ερώτημα οι δαπάνες που δημιουργεί ένας ΟΤΑ κατά τη λειτουργία του, από ποια αντίστοιχα έσοδά του πληρώνονται. Την απάντηση δίνει η καθιέρωση των ανωτέρω λογαριασμών παρακολούθησης εσόδων – εξόδων η οποία ορίζει τη χρέωση των Εξόδων, ανάλογα με το είδος της Δαπάνης που καλύπτουν, σε αντίστοιχες κατηγορίες εσόδων. Όσον αφορά την κατηγορία των Δαπανών ισχύουν οι εξής δύο λογαριασμοί:

1^{ος} Λογαριασμός: ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ-ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ

Από τα Έσοδα που παρακολουθεί ο ανωτέρω λογαριασμός πληρώνεται κάθε είδους δαπάνης (διοίκησης, εκτέλεσης έργων και προμηθειών, ανταποδοτικών τελών κ.λ.π.).

2^{ος} Λογαριασμός: ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ-ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ

Ο παραπάνω λογαριασμός, που διακρίνεται σε δύο στήλες αντίστοιχα με τα Έσοδα που παρακολουθεί, πληρώνει:

- Από την πρώτη στήλη «*Γενικά Ανειδίκευτα*», οποιαδήποτε δαπάνη. Στην κατηγορία αυτή ανήκει συνήθως η έκτακτη οικονομική ενίσχυση που δίνεται από το Υπουργείο Εσωτερικών στους ΟΤΑ για κάλυψη εκτάκτων αναγκών τους.
- Από τη δεύτερη στήλη «*Ειδικευμένα*», μόνο δαπάνη του σκοπού για τον οποίο προορίζεται και έχει δοθεί το συγκεκριμένο Έσοδο.

3.3 Οι Αδυναμίες του Λογιστικού Συστήματος των ΟΤΑ

Το ισχύον Οικονομικό-Διαχειριστικό-Λογιστικό σύστημα των Δήμων και Κοινοτήτων, δε μπορεί να ανταποκριθεί στις σημερινές ανάγκες αποστολής και λειτουργίας των ΟΤΑ και δε μπορεί να καλύψει τις απαιτήσεις τους για οικονομική πληροφόρηση και χρηματοοικονομική διοίκηση.

Ο νόμος, και η ισχύουσα φιλοσοφία του λογιστικού συστήματος, δεν αντιμετωπίζει τους ΟΤΑ σαν μονάδες προσφοράς υπηρεσιών στους κατοίκους της περιοχής τους, αλλά σαν μονάδες διεκπεραίωσης διαδικασιών. Το λογιστικό σύστημα των ΟΤΑ δε λειτουργεί ως εργαλείο για την αποτελεσματική άσκηση διοίκησης, προγραμματισμού και παρακολούθησης των δραστηριοτήτων τους, αλλά έχει σχεδιαστεί και λειτουργεί απλώς ως ένα σύστημα ταμιακής διαχείρισης που να καλύπτει τα τυπικά της νομοθεσίας, με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός γραφειοκρατικού και δυσλειτουργικού συστήματος.

Οι βασικότερες αδυναμίες είναι:

1. Αδυναμία των ΟΤΑ να εμφανίσουν την οικονομική τους κατάσταση σε μια δεδομένη στιγμή, ιδιαίτερα δε οι ΟΤΑ που δεν έχουν δική τους ταμιακή υπηρεσία
2. Ο προϋπολογισμός, παρόλο που είναι το σημαντικότερο εργαλείο στα πλαίσια του λογιστικού συστήματος των ΟΤΑ, δεν φαίνεται να εξυπηρετεί λειτουργικές ανάγκες τους γιατί δεν έχει γίνει εργαλείο διοίκησης στα χέρια της Δημοτικής Αρχής.
3. Ο εξισωτικός χαρακτήρας του προϋπολογισμού δεν επιτρέπει τη διάγνωση και αξιοποίηση των πραγματικών δυνατοτήτων των ΟΤΑ και τη σύνταξή τους σε ρεαλιστική βάση.
4. Η πληθώρα των βιβλίων που προβλέπονται από την νομοθεσία καθιστά αδύνατη τη συστηματική τήρησή τους, με αποτέλεσμα οι περισσότεροι ΟΤΑ να μην τηρούν, ή να τηρούν με ελλιπή τρόπο, τα περισσότερα από αυτά.
5. Αδυναμία παρακολούθησης της οικονομικής εκμετάλλευσης ανά υπηρεσία.
6. Δυσκολία παρακολούθησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων και απαιτήσεων των ΟΤΑ
7. Οι Δήμοι που δεν έχουν δική τους ταμιακή υπηρεσία, δεν γνωρίζουν το ταμιακό υπόλοιπο με αποτέλεσμα να δίνουν εντολές πληρωμής οι οποίες πολλές φορές συσσωρεύονται στα Δημόσια Ταμεία, διότι δεν υπάρχει υπόλοιπο.
8. Δεν υπάρχει σύστημα παρακολούθησης και αξιοποίησης της πάγιας περιουσίας των ΟΤΑ
9. Δεν υπάρχει ολοκληρωμένο σύστημα προμηθειών και παρακολούθησης των υλικών και αποθήκης.
10. Δεν υπάρχουν συστήματα ταμιακού προγραμματισμού και οικονομικής πληροφόρησης, με αποτέλεσμα την αδυναμία άσκησης αποτελεσματικής διοίκησης από τους ΟΤΑ

11. Διαπιστώνεται απουσία απαραίτητων οικονομικών και λογιστικών εννοιών στη λειτουργία των ΟΤΑ (ισολογισμός, οικονομική εκμετάλλευση, κέντρα κόστους).
12. Δεν υπάρχει διάκριση των Εξόδων σε κατηγορίες, όπως δαπάνες που αφορούν στην εξυπηρέτηση των πολιτών και δαπάνες που αφορούν στην κάλυψη των λειτουργικών αναγκών και υπηρεσιών.
13. Δεν υπάρχει διαχωρισμός βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων, με αποτέλεσμα να είναι ελλιπής η παρακολούθηση των χρηματοοικονομικών εξόδων.

Κρίνεται επομένως επιτακτική και αναγκαία η δημιουργία ενός νέου και σύγχρονου συστήματος λογιστικής παρακολούθησης και οικονομικής διαχείρισης. Η δημιουργία ενός νέου λογιστικού σχεδίου που θα δίνει τη δυνατότητα παρακολούθησης των αναλυτικών λογαριασμών που προβλέπονται και σήμερα, παράλληλα όμως θα ενσωματώνει την εμπειρία από την εφαρμογή του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου στις επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα.

Στο σχεδιασμό και τη δημιουργία του νέου αυτού συστήματος θα πρέπει να εξασφαλισθούν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- ➔ Το λογιστικό σχέδιο των ΟΤΑ να στηρίζεται σε σύγχρονες λογιστικές αρχές και πρότυπα.
- ➔ Η τήρηση βιβλίων με διπλογραφικό σύστημα.
- ➔ Η ενοποίηση των βιβλίων.
- ➔ Η πλήρης μηχανογράφηση του συστήματος.

3.4 Το Νέο Κλαδικό Λογιστικό Σύστημα των ΟΤΑ

Για την απάλειψη των παραπάνω αδυναμιών και μειονεκτημάτων του απλογραφικού λογιστικού συστήματος των ΟΤΑ, η Κυβέρνηση στα πλαίσια συγκρότησης ενός σύγχρονου διαχειριστικού οικονομικού λογιστικού συστήματος ικανού να ανταποκριθεί στις νέες ανάγκες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως αυτές διαμορφώνονται μετά το Ν.2539/1997, αποφάσισε την καθιέρωση του διπλογραφικού λογιστικού συστήματος στους ΟΤΑ Α΄ Βαθμού.

Με το νέο Λογιστικό – Οικονομικό - Διαχειριστικό Σύστημα, εξασφαλίζονται:

1. Η παροχή κατάλληλων οικονομικών στοιχείων και πληροφοριών προς τα πολιτικά και διοικητικά όργανα των ΟΤΑ για την αποτελεσματική άσκηση διοίκησης και ορθολογικής οικονομικής διαχείρισης και πολιτικής.
2. Η δυνατότητα κατάρτισης οικονομικών καταστάσεων αντίστοιχων με αυτές των ιδιωτικών επιχειρήσεων (προϋπολογισμός-απολογισμός, ισολογισμός, ταμειακός προγραμματισμός).
3. Η απλούστευση και αποτελεσματική άσκηση κάθε είδους ελέγχων, όπως διαχειριστικών, μέσω πληροφοριακών συστημάτων.
4. Σύγχρονες μέθοδοι λογιστικής καταγραφής και παρακολούθησης της οικονομικής δραστηριότητας, μέσω πληροφοριακών συστημάτων.
5. Ευχερής συγκέντρωση πληροφοριών, δυνατότητα συγκρίσεων και σχηματισμού δεικτών λειτουργικής και αναπτυξιακής σημασίας.
6. Πλήρης και ορθολογική κοστολόγηση των έργων και των υπηρεσιών των ΟΤΑ.
7. Καλύτερη και ορθολογικότερη λογιστική και διαχειριστική οργάνωση και μείωση του σχετικού λειτουργικού κόστους.
8. Πλήρης διαφάνεια στο όλο διαχειριστικό σύστημα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Για την υποβοήθηση και υποστήριξη της εφαρμογής αυτής για το έτος 1999, το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης συγκρότησε ομάδα μελέτης από ειδικούς επιστήμονες οι οποίοι κατάρτισαν τον λογιστικό οδηγό για τους ΟΤΑ Α΄ Βαθμού ο οποίος έχει

σαν βάση το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των ΝΠΔΔ (Π.Δ. 205/1998) και είναι προσαρμοσμένος στις ιδιαιτερότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ο λογιστικός οδηγός, το περιεχόμενο του οποίου είναι αυτό του υπό έκδοση Π. Δ/τος, θα εφαρμοστεί ενιαία σε όλη τη χώρα, από όλους τους Δήμους από 1/1/2000. Ωστόσο, όσοι Δήμοι επιθυμούν μπορούν – προαιρετικά – να εφαρμόσουν το διπλογραφικό λογιστικό σχέδιο κατά το τρέχον έτος.

3.5 Το Ευρώ και οι αλλαγές που θα επιφέρει στην λειτουργία των ΟΤΑ

Οι ΟΤΑ όπως και η υπόλοιπη δημόσια διοίκηση, θα πρέπει να έχουν προετοιμασθεί πλήρως έως το τέλος του 2000 για τη μετάβαση στο Ευρώ, αφού η συμμετοχή της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) έχει αποφασισθεί για την 1^η Ιανουαρίου 2001. Η συμμετοχή στην ΟΝΕ συνεπάγεται και χρήση του Ευρώ σε «λογιστική μορφή» από τις επιχειρήσεις, τις τράπεζες και το δημόσιο (από 1/1/2001), ένα χρόνο πριν την εισαγωγή των χαρτονομισμάτων και των κερμάτων σε Ευρώ.

Δεδομένου ότι η χώρα μας θα εισέλθει στην ΟΝΕ με δύο χρόνια καθυστέρηση σε σχέση με τις άλλες χώρες, και θα χάσει την πρώτη φάση της μεταβατικής περιόδου, θα πρέπει η προετοιμασία της να είναι πληρέστερη από τις άλλες χώρες. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει και οι ΟΤΑ να προετοιμασθούν κατάλληλα για τη μετάβαση στο Ευρώ.

Οι αλλαγές σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής⁴ θα αφορούν, κυρίως, σε οκτώ τομείς:

✓ Νομικό Πλαίσιο

Μια από τις πρώτες ενέργειες των περισσότερων χωρών για την προετοιμασία της μετάβασης του δημοσίου τομέα στο Ευρώ, ήταν ο εντοπισμός των νόμων και των διατάξεων οι οποίες θα έπρεπε να αλλάξουν, καθώς και η προώθηση του αντίστοιχου νομοθετικού έργου. Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι σχετικοί νόμοι που πρέπει να τροποποιηθούν ανέρχονται, κατά μέσο όρο, σε 3.000-4.000 για κάθε χώρα, ανάλογα με το νομικό της σύστημα. Έτσι και στη χώρα μας θα πρέπει να εντοπισθούν όλοι οι νόμοι που αφορούν στους ΟΤΑ και να τροποποιηθούν ανάλογα, ώστε να είναι συμβατοί με την εισαγωγή του Ευρώ.

Οι σχετικοί νόμοι περιλαμβάνουν όλη τη νομοθεσία που διέπει τους ΟΤΑ, τα έσοδα των ΟΤΑ (φόροι, τέλη, κεντρικοί αυτοτελείς πόροι κλπ), τις δαπάνες των ΟΤΑ, καθώς και τις διάφορες

⁴ Η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΕΔΚΕ) έχει συστήσει ειδική επιτροπή για τη μελέτη του θέματος.

συμβάσεις που πιθανόν να έχουν οι ΟΤΑ, είτε με ιδιώτες και επιχειρήσεις, είτε με άλλους φορείς του Δημοσίου.

✓ Δημοτικά Τέλη, Δημοτικοί Φόροι, Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι, κ.λ.π.

Το σύνολο των Δημοτικών Τελών, των Δημοτικών Φόρων, των Κεντρικών Αυτοτελών πόρων κλπ θα πρέπει να εκφραστεί σε Ευρώ. Επίσης τα τέλη για χρήση πεζοδρομίων, για νεκροταφεία, για δημοτικές αγορές κ.λ.π. καθώς και τα τέλη ελεγχόμενης στάθμευσης (παρκόμετρα), θα πρέπει να εκφραστούν σε Ευρώ. Για ένα χρόνο, από 1/1/2001 έως 31/12/2001 (πρόκειται για στάδιο προσαρμογής) όλα τα σχετικά έντυπα θα εκδίδονται και σε δραχμές και σε Ευρώ και γενικά θα υπάρχει δυνατότητα συναλλαγών με τους δημότες είτε σε δραχμές, είτε σε Ευρώ.

✓ Συστήματα Πληροφορικής και Μηχανογράφησης

Καθοριστικής σημασίας για την όλη προσπάθεια θα είναι η έγκαιρη προετοιμασία των συστημάτων πληροφορικής των ΟΤΑ. Τα προβλήματα που υπάρχουν και πρέπει να αντιμετωπιστούν είναι:

- 1) Η δυνατότητα εισαγωγής, τήρησης και επεξεργασίας στοιχείων σε Ευρώ από την 1^η Ιανουαρίου 2001, παράλληλα με τη δυνατότητα διεξαγωγής των ίδιων εργασιών σε δραχμές.
- 2) Η δυνατότητα ύπαρξης δύο δεκαδικών ψηφίων στα στοιχεία που θα τηρούνται σε Ευρώ. Οι μηχανογραφικές εφαρμογές που υπάρχουν σήμερα δεν έχουν δεκαδικά ψηφία.
- 3) Τέλος, υπάρχει το γενικότερο πρόβλημα της αναγνώρισης από τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές του έτους 2000.

Για λόγους κόστους και ενιαίας παρακολούθησης, θα πρέπει όλα αυτά τα προβλήματα να αντιμετωπισθούν ταυτόχρονα στο νέο λογισμικό που θα αναπτυχθεί.

Επίσης εάν αναπτυχθεί ένα κοινό «πακέτο» λογισμικού για τις ανάγκες των ΟΤΑ, αυτό θα είναι σημαντικό όσον αφορά στο κόστος για κάθε Δήμο ή Κοινότητα. Σε μια τέτοια περίπτωση, θα πρέπει το κοινό πακέτο να είναι ευέλικτο και να δέχεται προσθήκες ή να αφαιρούνται ορισμένες δυνατότητες, ώστε να εξυπηρετεί και τους μικρούς και τους μεγάλους Δήμους.

✓ Λογιστικό Σύστημα

Το λογιστικό σύστημα των ΟΤΑ θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα από την 1^η Ιανουαρίου 2001, να γίνονται όλες οι εγγραφές σε Ευρώ (και για ένα χρόνο και σε δραχμές). Υπενθυμίζεται

ότι όλες οι εγγραφές σε Ευρώ θα πρέπει να περιλαμβάνουν και δύο δεκαδικά ψηφία. Καθώς οι ΟΤΑ προετοιμάζονται για την εισαγωγή του διπλογραφικού συστήματος, θα πρέπει οι δύο αυτές μεταβολές να συνδυαστούν, και για οργανωτικούς λόγους, αλλά και για μείωση του κόστους.

Σημειώνεται επίσης ότι τόσο η Κεντρική Διοίκηση όσο και οι ΟΤΑ θα πρέπει υποχρεωτικά να συντάξουν τον προϋπολογισμό του 2002 σε Ευρώ. Άρα η όλη υποδομή για τη χρήση του Ευρώ θα πρέπει να είναι έτοιμη από το 2001, καθώς ο προϋπολογισμός του 2002 θα συνταχθεί το δεύτερο εξάμηνο του 2001.

✓ Ταμειακή και Χρηματοοικονομική Διαχείριση

Από την 1^η Ιανουαρίου 2001 θα πρέπει η χρηματοοικονομική διαχείριση των ΟΤΑ να γίνεται και σε δραχμές και σε Ευρώ. Οι λογαριασμοί π.χ. στις τράπεζες, ο δανεισμός των ΟΤΑ (είτε με έκδοση τίτλων, είτε απευθείας από τράπεζες), καθώς και οι επενδύσεις των ΟΤΑ θα πρέπει να παρακολουθούνται είτε σε δραχμές είτε σε Ευρώ. Σημειώνεται ότι η δυνατότητα των ΟΤΑ να συναλλάσσονται και σε Ευρώ θα σημαίνει και μείωση των επιτοκίων δανεισμού και εξοικονόμηση σημαντικών πόρων.

✓ Σχέσεις με Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ

Οι σχέσεις με τα διαρθρωτικά ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα απλουστευθούν σημαντικά μόλις οι ΟΤΑ αρχίσουν να τηρούν όλους τους λογαριασμούς τους σε Ευρώ. Θα πρέπει επίσης οι ΟΤΑ (μέσω κάποιου συλλογικού οργάνου τους) να διερευνήσουν τη δυνατότητα χρηματοδότησης μέρους των δαπανών τους για τη μετάβαση στο Ευρώ με έσοδα από τα διαρθρωτικά ταμεία. Όσο νωρίτερα ετοιμασθούν οι σχετικές μελέτες και όσο πιο αναλυτικές και τεκμηριωμένες είναι, τόσο αυξάνουν οι πιθανότητες για μια τέτοια χρηματοδότηση.

✓ Ενημέρωση Δημοτών

Για την ομαλή μετάβαση στο Ευρώ θα πρέπει να υπάρξει έγκαιρη και ολοκληρωμένη πληροφόρηση του κοινού. Μέρος της πληροφόρησης αυτής θα γίνει από την Κεντρική Κυβέρνηση μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης (κυρίως τηλεόραση και εφημερίδες). Και οι ΟΤΑ θα πρέπει να συμβάλλουν στην ενημέρωση των δημοτών τους, με έμφαση στα τοπικού ενδιαφέροντος θέματα και προβλήματα.

Στην περίπτωση των ΟΤΑ, κρίνεται σκόπιμο η ενημέρωση των δημοτών να γίνει με την έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων και με ομιλίες σε τοπικό επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Οι Δαπάνες των ΟΤΑ

4.1 Έννοια των Δαπανών – Διακρίσεις

Δαπάνες των ΟΤΑ ονομάζονται οι υποχρεώσεις αυτών προς τρίτους για παροχή υπηρεσιών, εκτέλεση έργων και προμηθειών που γίνονται απαιτητές στη διάρκεια του οικονομικού έτους, όπως και οι υποχρεώσεις γενικά από κάθε άλλη υπάρχουσα οφειλή τους οι οποίες γίνονται απαιτητές στη διάρκεια δεδομένης χρήσης.

Οι Δαπάνες των Δήμων και Κοινοτήτων ενός οικονομικού έτους προσδιορίζονται πριν την έναρξη αυτού, με την κατάρτιση του προϋπολογισμού. Στο σκέλος των Εξόδων γράφονται, με κάθε δυνατή ακρίβεια, οι προβλέψεις των ΟΤΑ για όλα τους τα Έξοδα και το πιθανό ύψος που θα φθάσουν αυτά στη διάρκεια του οικονομικού έτους.

Σύμφωνα με πάγια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, θεωρείται νόμιμη κάθε δαπάνη σε βάρος του Δήμου εφόσον εκπληρώνονται τα παρακάτω:

- ⊖ Προβλέπεται ρητά ή έμμεσα από διάταξη κάποιου νόμου.
- ⊖ Εξυπηρετεί ανάγκες λειτουργίας των Δήμων και Κοινοτήτων.
- ⊖ Αναφέρεται ή συντελεί οπωσδήποτε στην εκπλήρωση του σκοπού των ΟΤΑ.

Οι Δαπάνες σύμφωνα με το άρθρο 218 του ΔΚΚ(Π.Δ. 410/1995) διακρίνονται σε υποχρεωτικές και σε προαιρετικές.

Οι **Υποχρεωτικές Δαπάνες** όπως καθορίζονται με το άρθρο 218 του ΔΚΚ είναι συνοπτικά οι ακόλουθες:

1. Οι Δαπάνες για την πληρωμή των διαφόρων Εξόδων Διοίκησης, όπως είναι π.χ. τα έξοδα παραστάσεως Δημάρχων-Αντιδημάρχων-Κοινοταρχών, οι αποδοχές του κάθε είδους προσωπικού, η γραφική ύλη, τα έντυπα και τα βιβλία που χρησιμοποιούν οι υπηρεσίες των ΟΤΑ για την καταγραφή-παρακολούθηση-έλεγχο των πράξεών τους, τα τυχόν μισθώματα γραφείων που χρησιμοποιούνται για τις υπηρεσίες των Δήμων και Κοινοτήτων, τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης.
2. Οι Δαπάνες για την εξόφληση των οφειλών.
3. Οι ετήσιες εισφορές υπέρ των συνδέσμων των Δήμων και Κοινοτήτων. Οι εισφορές σύμφωνα με το άρθρο 218, παρ.3 του ΔΚΚ, υπολογίζονται με βάση τα τακτικά έσοδα που

πραγματοποιήθηκαν το προτελευταίο έτος¹ στο οποίο αφορά ο προϋπολογισμός. Επίσης, με το ίδιο άρθρο του ΔΚΚ παρ.2, καμία άλλη εισφορά από αυτές που επιβάλλονται από τον νόμο σαν υποχρεωτικές για τους ΟΤΑ, για οποιαδήποτε αιτία, δεν γράφεται στους προϋπολογισμούς τους χωρίς προηγούμενη απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που εκδίδεται ύστερα από την τη γνώμη του διοικητικού συμβουλίου της ΚΕΔΚΕ.

4. Οι επιχορηγήσεις που ορίζουν οι Δήμοι ή οι Κοινότητες για τη λειτουργία των ιδρυμάτων και των νομικών προσώπων που ιδρύουν.

Προαιρετικές Δαπάνες, είναι όλες όσες προσδιορίζονται και εξειδικεύονται κατά την πρωτοβουλία και τη διακριτική ευχέρεια των Δημοτικών ή Κοινοτικών Συμβουλίων (π.χ. προαιρετικές εισφορές σε σχολικά ταμεία, προαιρετικές εισφορές σε εκκλησιαστικούς οργανισμούς, προαιρετικές επιχορηγήσεις σε βιβλιοθήκες και άλλα κοινοτικά νομικά πρόσωπα, προαιρετικές επιχορηγήσεις σε αθλητικούς οργανισμούς και σωματεία, δαπάνες για την περίθαλψη φτωχών).

Εκτός από τη διάκριση μεταξύ Υποχρεωτικών και Προαιρετικών Δαπανών, μια άλλη βασική διάκριση που μπορεί να γίνει είναι μεταξύ Κεφαλαιουχικών και Τρεχουσών Δαπανών. Η κατάταξη στη μία ή στην άλλη κατηγορία δεν είναι πάντα εύκολη υπόθεση. Με τη λογιστική έννοια, μια δαπάνη είναι **Κεφαλαιουχική** όταν αφορά την απόκτηση ενός περιουσιακού στοιχείου του οποίου η διάρκεια ζωής είναι μεγαλύτερη του ενός χρόνου. Αντίθετα, μια Δαπάνη είναι **Τρέχουσα** όταν τα οφέλη που προκύπτουν από αυτή εξαντλούνται σε πολύ γρήγορο διάστημα, συνήθως μέσα σε ένα χρόνο.

4.2 Οι Πιστώσεις

4.2.1. Ορισμός - Διακρίσεις

Πιστώσεις ονομάζονται τα ποσά που έχουν προβλεφθεί στους Κωδικούς Αριθμούς (ΚΑ) των λογαριασμών εξόδων του προϋπολογισμού ενός ΟΤΑ για την πληρωμή αντίστοιχου ύψους δαπανών, στις οποίες σκοπεύει να προβεί ο ΟΤΑ στο συγκεκριμένο οικονομικό έτος.

Οι Πιστώσεις που είναι γραμμένες στους ΚΑ των εξόδων του προϋπολογισμού, σύμφωνα με το άρθρο 218 του ΔΚΚ παρ. 4, 5, 6 (Π.Δ. 410/1995), μπορεί να διατεθούν για πληρωμή αντίστοιχων δαπανών με:

¹ Ορίζεται εκ του νόμου το προτελευταίο έτος, γιατί κατά τον χρόνο σύνταξης του προϋπολογισμού μόνο γι' αυτό υπάρχουν πλήρη απολογιστικά στοιχεία.

- ❶ Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου.
- ❷ Απόφαση Δημάρχου.
- ❸ Χωρίς να απαιτείται απόφαση οποιουδήποτε οργάνου.

Στην πρώτη περίπτωση, μπορεί να διατεθούν για πληρωμή Δαπανών που αφορούν π.χ. σε εθνικές ή τοπικές γιορτές, αθλητικές πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις, τιμητικές διακρίσεις, κλπ. *Στην δεύτερη περίπτωση*, μπορεί να διατεθούν για την πληρωμή επικοινωνιών και για άμεση αποκατάσταση απρόβλεπτων ζημιών σε δίκτυα του Δήμου όπως ύδρευσης, αποχέτευσης, άρδευσης και φωτισμού. *Στην τρίτη περίπτωση*, μπορεί να διατεθούν για πληρωμή αποδοχών κάθε είδους προσωπικού, έξοδα παράστασης, μισθώματα ακινήτων που χρησιμοποιούνται για τις υπηρεσίες των ΟΤΑ, εισφορές για τη μισθοδοσία και τα έξοδα κίνησης ελεγκτών εσόδων, εξόδων και δημοτικών εισπρακτόρων, υποχρεωτικές εισφορές που προκύπτουν από υπουργική απόφαση.

Οι Πιστώσεις του προϋπολογισμού των εξόδων ενός ΟΤΑ διακρίνονται σε:

- 1) **Τακτικές** είναι οι αρχικά εγγεγραμμένες πιστώσεις για την πληρωμή των εξόδων που προϋπολογίσθηκαν για κάθε οικονομικό έτος, από χρηματικούς πόρους που αναγράφονται στον προϋπολογισμό των εσόδων του ίδιου οικονομικού έτους.
- 2) **Αναπληρωματικές** είναι αυτές που χορηγούνται στη διάρκεια εκτέλεσης του προϋπολογισμού, για την ενίσχυση των τακτικών πιστώσεων οι οποίες αποδεικνύονται ανεπαρκείς.
- 3) **Έκτακτες**, είναι αυτές που χορηγούνται για κάλυψη έκτακτων και επειγουσών αναγκών, που δεν είχαν προβλεφθεί αρχικά στον προϋπολογισμό.
- 4) **Ειδικές**, είναι αυτές που χορηγούνται για ειδικά αίτια, π.χ. δάνεια, δωρεές, εξειδικευμένες χρηματοδοτήσεις για εκτέλεση συγκεκριμένων έργων και λοιπών σκοπών.
- 5) **Συμπληρωματικές**, είναι αυτές που χορηγούνται μετά τη λήξη του οικονομικού έτους, για να καλυφθούν τυχόν παρεμβάσεις πιστώσεων που έγιναν από λογιστικό λάθος κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους.

4.2.2. Μεταφορά Πιστώσεων - Αποθεματικό

Μετά την έγκριση του προϋπολογισμού και την έναρξη υλοποίησής του από τις υπηρεσίες του Δήμου, οι πιστώσεις των αντίστοιχων ΚΑ εξόδων χρησιμοποιούνται μόνο για τις αιτίες για τις οποίες έχουν εγγραφεί. Τα ποσά δηλαδή που προσδιορίζονται με τη σύνταξη του προϋπολογισμού

για κάθε ένα ΚΑ εξόδου δεν επιτρέπεται να διατεθούν προκειμένου να καλύψουν δαπάνες άλλων ΚΑ εξόδου του προϋπολογισμού. Επίσης οι πιστώσεις για συγκεκριμένο οικονομικό έτος δεν μπορούν να διατεθούν για πληρωμή δαπανών που αφορούν άλλο οικονομικό έτος.

Κατ' εξαίρεση, η μεταφορά πιστώσεων από έναν ΚΑ εξόδου σε άλλον επιτρέπεται, σύμφωνα με το άρθρο 221 του ΔΚΚ, όταν συντρέχουν οι παρακάτω περιπτώσεις:

1. Όταν έχει εκπληρωθεί ο σκοπός για τον οποίο έχει διατεθεί η πίστωση, χωρίς να έχει εξαντληθεί ολόκληρο το πόσο της εγγεγραμμένης, για το σκοπό αυτό, πίστωσης. Τότε το υπόλοιπο, μπορεί να μεταφερθεί για ενίσχυση άλλης πίστωσης, η οποία αποδείχθηκε ανεπαρκής για το σκοπό που γράφτηκε.
2. Πίστωση που έχει εγγραφεί στον προϋπολογισμό για την εκτέλεση ορισμένου έργου, επιτρέπεται σε περίπτωση που υπάρχει αδυναμία να εκτελεστεί αυτό στη διάρκεια του χρόνου που απομένει έως το τέλος του οικονομικού έτους, να διατεθεί μόνο για την εκτέλεση άλλου έργου.
3. Κατά το τελευταίο τρίμηνο του οικονομικού έτους, επιτρέπεται να διατεθούν πιστώσεις που έχουν εγγραφεί για έργα που δεν έχουν εκτελεσθεί και δεν μπορούν να εκτελεσθούν πια στο διάστημα που απομένει, για την πληρωμή άλλων δαπανών.

Για όλες τις παραπάνω περιπτώσεις απαιτείται αναμόρφωση ή τροποποίηση του προϋπολογισμού.

Αποθεματικό

Για τυχόν πρόληψη ενδεχόμενης ανεπάρκειας των πιστώσεων ή τυχόν αντιμετώπιση έκτακτων ή απρόοπτων δαπανών αναγράφεται στον προϋπολογισμό ΚΑ Εξόδου με αντίστοιχη πίστωση και τίτλο « Αποθεματικό». Το αποθεματικό κάθε ΟΤΑ, σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 221 του ΔΚΚ, δεν μπορεί να υπερβαίνει σε πόσο το 4% του συνόλου των τακτικών εσόδων που είναι γραμμένα στον προϋπολογισμό του αντίστοιχου ΟΤΑ.

Η μεταφορά των πιστώσεων που γίνεται με την αναμόρφωση του προϋπολογισμού, πρέπει να ενεργείται μέσω του λογαριασμού του αποθεματικού. Η διαδικασία αυτή είναι αναγκαία προκειμένου να γνωρίζει ο Δήμος ή η Κοινότητα πως η κάθε μεταβολή των οικονομικών μεγεθών του, που προκύπτει μέσω των αναμορφώσεων του προϋπολογισμού του, επηρεάζει και διαμορφώνει το εκάστοτε ποσό του λογαριασμού που είναι διαθέσιμο για κάλυψη ανεπαρκών κονδυλίων και έκτακτων ή απρόβλεπτων αναγκών.

4.3 Έλεγχος και Πληρωμή των Δαπανών

Προκειμένου να πληρωθεί μια δαπάνη ενός ΟΤΑ σε βάρος συγκεκριμένου ΚΑ εξόδου του προϋπολογισμού ακολουθούνται κάποιες διαδικασίες:

- ⊖ Ανάλυση υποχρέωσης για την πραγματοποίηση της δαπάνης.
- ⊖ Εκκαθάριση της δαπάνης.
- ⊖ Εντολή πληρωμής της δαπάνης.
- ⊖ Πληρωμή της δαπάνης.

4.3.1 Ανάλυση Υποχρέωσης για την Πραγματοποίηση Δαπάνης

Ανάλυση υποχρέωσης για την πραγματοποίηση μιας Δαπάνης, είναι η διοικητική εκείνη ενέργεια με την οποία το αρμόδιο όργανο αποφασίζει για την πραγματοποίηση συγκεκριμένης Δαπάνης. Κάθε ανάλυση Δαπάνης σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού πραγματοποιείται από τον Δήμαρχο, σύμφωνα πάντα με τις οριζόμενες από το νόμο προϋποθέσεις και διατυπώσεις, δια μέσου των αρμοδίων δημοτικών υπηρεσιών. Οι αρμόδιες υπηρεσίες πριν προβούν σε κάποια ενέργεια για εκτέλεση μιας Δαπάνης, συντάσσουν ένα έντυπο την «Έκθεση Ανάλυσης Δαπάνης», το οποίο υπογράφεται από τους αρμόδιους υπηρεσιακούς παράγοντες και τον προϊστάμενο της υπηρεσίας που ζητάει να γίνει η συγκεκριμένη Δαπάνη. Το έγγραφο αυτό

πηγαίνει στον Δήμαρχο ή στον Αντιδήμαρχο προκειμένου αυτοί δια της υπογραφής της Έκθεσης Ανάλυσης Δαπάνης να εγκρίνουν την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης δαπάνης την οποία ζητάει να εκτελέσει η αντίστοιχη υπηρεσία.

Στην Έκθεση Ανάλυσης Δαπάνης πρέπει να καθορίζονται:

1. Το είδος και η αιτία της Δαπάνης
2. Το απαιτούμενο ποσό της Δαπάνης, αριθμητικώς και ολογράφως
3. Οι γενικές ή ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων καθώς και οι απαιτούμενες αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων του Δήμου (Αποφάσεις ΔΣ, ΔΕ, συμφωνητικά κατόπιν κανονικών, πρόχειρων διαγωνισμών κ.λ.π.) στις οποίες στηρίζεται η συγκεκριμένη Δαπάνη.
4. Το οικονομικό έτος, ο ΚΑ και ο τίτλος του λογαριασμού του Εξόδου που βαρύνει η Δαπάνη, σύμφωνα με τον αντίστοιχο προϋπολογισμό.

Η συνταχθείσα Έκθεση Ανάλυσης Δαπάνης υπογράφεται από τον Δήμαρχο και αποστέλλεται στην οικονομική υπηρεσία του Δήμου και συγκεκριμένα στο γραφείο του λογιστηρίου. Η λογιστική υπηρεσία εξετάζει την νομιμότητα της προτεινόμενης δαπάνης και την ύπαρξη πίστωσης στον αντίστοιχο ΚΑ. Εάν υπάρχει διαθέσιμη πίστωση καταχωρεί την ΕΑΔ στο Βιβλίο Αναλαμβανόμενων Υποχρεώσεων και επιστρέφει το ένα αντίγραφο αυτής, στην υπηρεσία που προτείνει την δαπάνη. Οι καταχωρημένες στο Βιβλίο Αναλαμβανόμενων Υποχρεώσεων, αναλήψεις των δαπανών στους αντίστοιχους ΚΑ Εξόδων, έχουν την έννοια της δέσμευσης της πίστωσης για τη συγκεκριμένη δαπάνη σε ποσό τόσο, όσο αυτό της ΕΑΔ.

4.3.2 Εκκαθάριση Δαπάνης

Ως Εκκαθάριση Δαπάνης νοείται η πράξη με την οποία αναγνωρίζεται η οφειλή του Δήμου και προσδιορίζεται το ποσό αυτής. Η εκκαθάριση γίνεται από το λογιστήριο του Δήμου και αποβλέπει στην επαλήθευση της ανάληψης Δαπάνης που έχει καταχωρηθεί στο Βιβλίο Αναλαμβανόμενων Υποχρεώσεων.

Ο προσδιορισμός της οφειλής του Δήμου γίνεται με βάση έγγραφα, δικαιολογητικά - που καθορίζονται από νόμους - διατάγματα ή αποφάσεις για την αναγνώριση ορισμένης απαίτησης του πιστωτή του Δήμου ή του δικαιούχου να λαμβάνει από το Δήμο.

Πρέπει να σημειωθεί ότι οι διαδικασίες ανάληψης και εκκαθάρισης της Δαπάνης, καθώς και η τήρηση των αντίστοιχων βιβλίων, ισχύουν μόνο για τους Δήμους. Για τις Κοινότητες την ευθύνη (αρμοδιότητα) ανάληψης και εκκαθάρισης της Δαπάνης την έχει ο πρόεδρος της Κοινότητας.

4.3.3 Εντολή Πληρωμής Δαπάνης - Πληρωμή Δαπάνης

Μετά την εκκαθάριση της Δαπάνης το λογιστήριο προβαίνει στην έκδοση του Χρηματικού Εντάλματος Πληρωμής, δηλαδή στην εντολή προς τον δημοτικό ή δημόσιο ταμία προκειμένου να γίνει η πληρωμή της Δαπάνης.

Εντολή πληρωμής είναι η διαταγή του αρμόδιου οργάνου, στην προκειμένη περίπτωση του Δημάρχου ή του Προέδρου της Κοινότητας⁴, προς τον δημοτικό ή δημόσιο ταμία να προβεί στην πληρωμή μιας εκκαθαρισμένης Δαπάνης.

Η πληρωμή της δαπάνης του ΧΕΠ που εκδίδεται από τη λογιστική υπηρεσία για την εξόφληση μιας εκκαθαρισμένης Δαπάνης, πραγματοποιείται από το δημοτικό ή δημόσιο ταμία με την καταβολή στον δικαιούχο του ποσού που γράφεται στο ένταλμα, αφού προηγηθεί ο έλεγχος νομιμότητας.

4.4 Χρηματικά Εντάλματα Πληρωμής - Διακρίσεις

Τα Χρηματικά Εντάλματα Πληρωμής (ΧΕΠ) είναι η εντολή πληρωμής των Εξόδων του Δήμου ή της Κοινότητας, χωρίς το οποίο δεν μπορεί να πληρωθεί καμία Δαπάνη του ΟΤΑ. Εκδίδονται για μεν τους Δήμους από τον Δήμαρχο, για δε τις Κοινότητες από τον πρόεδρο της Κοινότητας και συντάσσονται μετά την εκκαθάριση κάθε Δαπάνης.

Τα ΧΕΠ αποτελούνται από το κύριο ένταλμα (πρωτότυπο) και τα στελέχη, και συμπληρώνονται από την λογιστική υπηρεσία των ΟΤΑ. Σε αυτά αναγράφονται τα παρακάτω απαραίτητα στοιχεία:

- ➔ Ο αύξων αριθμός του εντάλματος.
- ➔ Ο Δήμος ή η Κοινότητα που εκδίδει το ένταλμα.
- ➔ Το δημοτικό ή δημόσιο ταμείο που καλείται να πληρώσει το ένταλμα.

⁴ Σύμφωνα με την παρ.1, εδάφιο ε', του άρθρου 114 του ΔΚΚ (Π.Δ. 410/1995), ο δήμαρχος διατάζει την είσπραξη των δημοτικών εσόδων και εκδίδει (υπογράφει) τα ΧΕΠ σε βάρος των πιστώσεων που προβλέπονται στον προϋπολογισμό.

- ➔ Το οικονομικό έτος σε βάρος του οποίου αναφέρεται η Δαπάνη.
- ➔ Τον ΚΑ και τον τίτλο του εξόδου στο οποίο καταλογίζεται η εντελλόμενη Δαπάνη.
- ➔ Το ονοματεπώνυμο του δικαιούχου ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο προσδιοριστικό της ταυτότητάς του.
- ➔ Το ποσό που πρέπει να πληρωθεί.
- ➔ Η αιτία της πληρωμής.
- ➔ Το σύνολο των επισυναπτόμενων δικαιολογητικών, τα οποία αναγράφονται ένα-ένα αναλυτικά σε ιδιαίτερη στήλη.
- ➔ Οι κρατήσεις που αναλογούν υπέρ του δημοσίου και υπέρ τρίτων, αναλυτικά σε ξεχωριστή στήλη.
- ➔ Ο τόπος και η χρονολογία έκδοσης του εντάλματος.
- ➔ Τα ονοματεπώνυμα, η ιδιότητα και οι υπογραφές των αρμοδίων οργάνων που εκδίδουν το ένταλμα.
- ➔ Ο τόπος και η χρονολογία πληρωμής.
- ➔ Η υπογραφή του δικαιούχου.

Τα ΧΕΠ διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

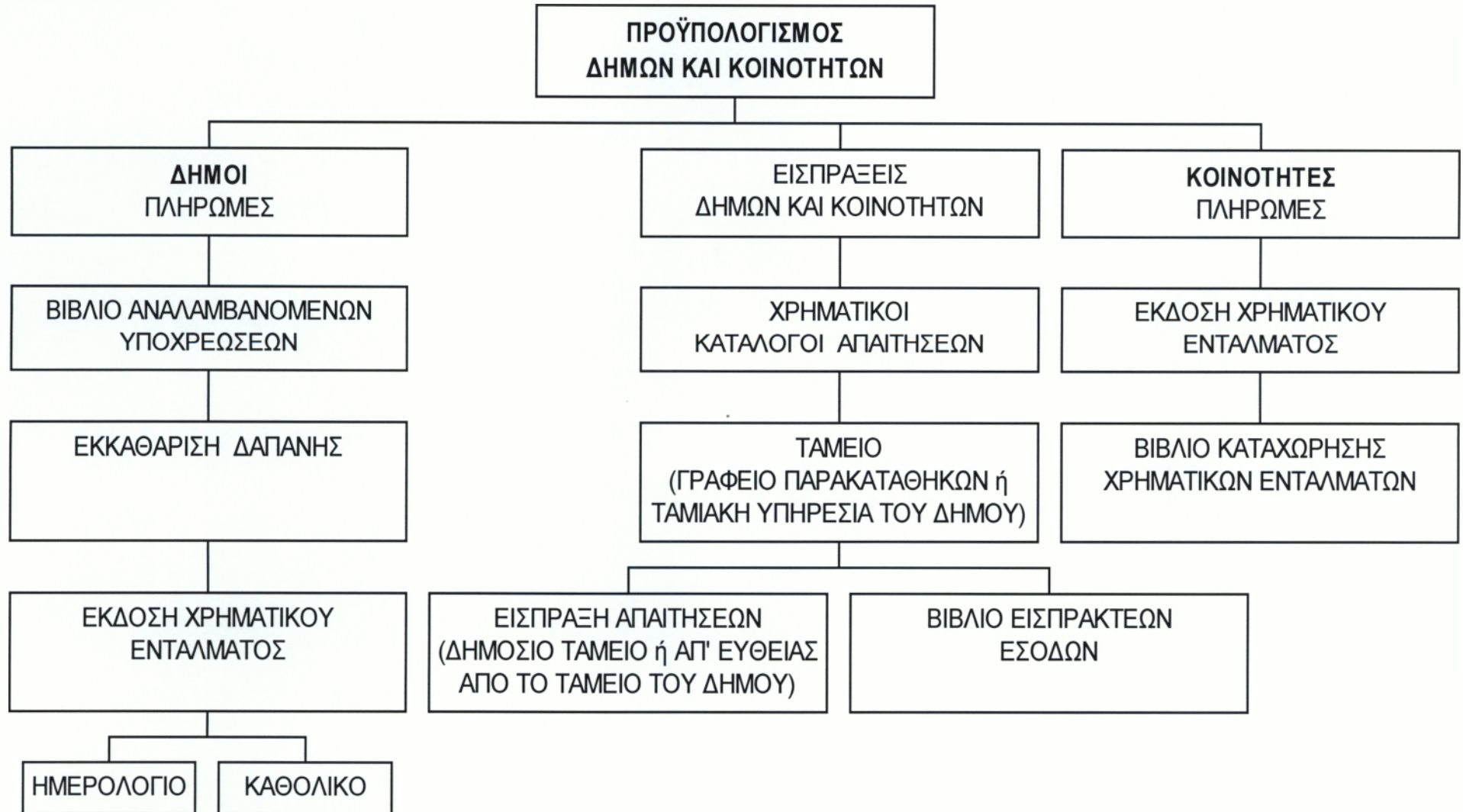
- ❶ **Τακτικά Χρηματικά Εντάλματα Πληρωμής:** Είναι τα εντάλματα εκείνα τα οποία προκειμένου να γίνει η εξόφληση της Δαπάνης ακολουθείται μια συγκεκριμένη διαδικασία. Αφού εκτελεστεί η Δαπάνη (π.χ. προμήθεια υλικού, μεταφορά, εκτέλεση εργασίας μέσω τρίτων κλπ), συγκεντρώνονται όλα τα προβλεπόμενα από το νόμο δικαιολογητικά και διαβιβάζονται στο γραφείο του λογιστηρίου για έλεγχο και εκκαθάριση. Αν έχουν γίνει όλα σύμφωνα με το νόμο, ακολουθεί η εκκαθάριση της Δαπάνης με συνημμένα όλα τα δικαιολογητικά και η έκδοση του ΧΕΠ προς το δημοτικό ταμείο. Το πιο πάνω ΧΕΠ που εκδίδεται έτσι, λέγεται και Τακτικό Ένταλμα Πληρωμής μιας Δαπάνης.
- ❷ **Χρηματικά Εντάλματα Προπληρωμής:** Τα Χρηματικά Εντάλματα Προπληρωμής εκδίδονται προκειμένου να πληρωθούν Δαπάνες, των οποίων η πληρωμή με τακτικό ένταλμα είναι

αδύνατη ή απρόσφορη ή δεν είναι σύμφωνη με τον τρόπο που συναλλάσσεται ο δικαιούχος. Τα Χρηματικά Εντάλματα Προπληρωμής εκδίδονται ύστερα από απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου η οποία εκδίδεται με τη σειρά της ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας που αιτιολογεί ότι, λόγω της φύσης των Δαπανών, η πληρωμή αυτών ή αυτής, μπορεί να γίνει μόνο με ένταλμα προπληρωμής.

- ③ **Χρηματικά Εντάλματα Πάγια Προκαταβολής:** Σαν Πάγια Προκαταβολή μπορεί να οριστεί το ποσό που εισπράττει προσωρινά, και με δυνατότητα ανανέωσης, ο οριζόμενος με απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου δημοτικός ή κοινοτικός υπάλληλος, προκειμένου να ενεργεί μέσω αυτού του ποσού πληρωμές για μικρές Δαπάνες διαρκώς επαναλαμβανόμενες και των οποίων η φύση απαιτεί άμεση πληρωμή (π.χ. ταχυδρομικά τέλη, τέλη αποστολής επειγόντων εγγράφων και λοιπών αντικειμένων με ιδιωτικές επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, μεταφορικά κλπ).
- ④ **Προπληρωμές Δαπανών (χωρίς προηγούμενη έκδοση χρηματικού εντάλματος):** Επιτρέπονται οι Δαπάνες των οποίων η φύση επιβάλλει την γρήγορη και άμεση πληρωμή τους, να πληρώνονται από τον δημοτικό ταμία με βάση τα σχετικά νόμιμα δικαιολογητικά, χωρίς την προηγούμενη έκδοση ΧΕΠ. Πρόκειται δηλαδή για δαπάνες των οποίων η φύση τους είναι τέτοια ώστε να χρειάζεται γρήγορη ή άμεση πληρωμή ή ορίζονται τέτοιες με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Συνήθως πρόκειται για τις υποχρεωτικές εισφορές των ΟΤΑ, π.χ. αποδοχές κάθε είδους προσωπικού, έξοδα παράστασης, χρεολυσία δανείων, λογαριασμοί ΔΕΗ, κλπ.

Η παραπάνω διαδικασία απεικονίζεται στο σχεδιάγραμμα που ακολουθεί:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

**Τα Οικονομικά των ΟΤΑ στα Κράτη-Μέλη του Συμβουλίου της
Ευρώπης**

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μια συνοπτική παρουσίαση και σύγκριση των οικονομικών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μεταξύ των κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι δαπάνες των ΟΤΑ ως δείκτης της οικονομικής παρέμβασης των Τοπικών Αυτοδιοικήσεων στα πλαίσια του ευρύτερου δημόσιου τομέα και των εθνικών οικονομιών. Οι δαπάνες αυτές καταγράφονται ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕγχΠ) και των Δαπανών του Κράτους.

Σημειώνεται ότι η προσπάθεια σύγκρισης και σχολιασμού των χωρών που αναφέρονται στους πίνακες, ενδεχόμενα να μην αποτυπώνει την πραγματική εικόνα λόγω της διαφορετικότητας και της ανομοιογένειάς τους, στο βαθμό που υπάρχουν διαφορετικού τύπου οικονομίες, διαφορετικά επίπεδα αυτοδιοίκησης, κλπ.

Για τον σχολιασμό και τη σύγκριση αυτή παραθέτουμε τους παρακάτω πίνακες:

Τον Πίνακα 5.1.1, που περιλαμβάνει τα σχετικά ποσοστά των δαπανών των ΟΤΑ ανάμεσα στα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης ως προς το ΑεγχΠ, και τον Πίνακα 5.1.2, όπου απεικονίζονται τα ίδια ποσοστά ως προς το σύνολο των Κρατικών Δαπανών. Τα δεδομένα αυτά απεικονίζονται και στο Διάγραμμα 5.1.1.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1.1:

Η Δαπάνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως ποσοστό επί του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕγχΠ) στα Κράτη-Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης

Α/Α	Χώρα	% επί του ΑΕγχΠ	Έτος Υπολογισμού
1	ΣΟΥΗΔΙΑ	27,5%	1994
2	ΔΑΝΙΑ	19,9%	1994
3	ΝΟΡΒΗΓΙΑ	18,9%	1994
4	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	18,0%	1993
5	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	17,0%	1994
6	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	13,3%	1994
7	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	13,1%	1993
8	ΑΥΣΤΡΙΑ	12,7%	1993
9	ΛΕΤΤΟΝΙΑ	12,5%	1994
10	ΑΓΓΛΙΑ	11,0%	1994
11	ΕΛΒΕΤΙΑ	10,8%	1993
12	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	9,9%	1993
13	ΤΣΕΧΙΑ	9,3%	1994
14	ΙΣΛΑΝΔΙΑ	9,1%	1994
15	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	9,0%	1994
16	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	8,1%	1993
17	ΑΛΒΑΝΙΑ	7,7%	1995
18	ΕΣΘΟΝΙΑ	7,1%	1994
19	ΙΤΑΛΙΑ	7,0%	1993
20	ΠΟΛΩΝΙΑ	7,0%	1994
21	ΓΑΛΛΙΑ	5,5%	1992
22	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	4,9%	1994
23	ΒΕΛΓΙΟ	4,9%	1993
24	ΙΣΠΑΝΙΑ	4,9%	1994
25	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	4,8%	1994
26	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	4,8%	1993
27	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	4,4%	1995
28	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	3,5%	1993
29	ΕΛΛΑΔΑ	3,3%	1989
30	ΤΟΥΡΚΙΑ	2,4%	1992
31	ΚΥΠΡΟΣ	1,4%	1993
32	ΜΑΛΤΑ	0,3%	1995

Πηγή: Συμβούλιο της Ευρώπης

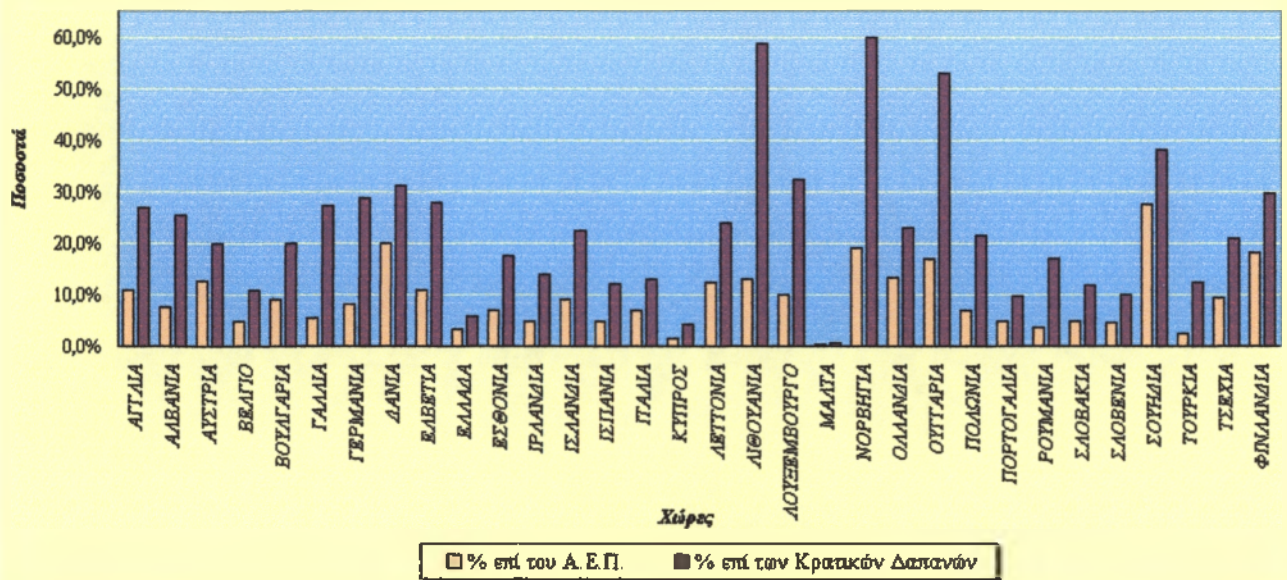
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1.2:

Η Δαπάνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως ποσοστό επί της Κρατικής Δαπάνης στα Κράτη-Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης

Α/Α	Χώρα	% επί της Κρατικής Δαπάνης	Έτος Υπολογισμού
1	ΝΟΡΒΗΓΙΑ	60,0%	1994
2	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	58,8%	1993
3	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	53,0%	1994
4	ΣΟΥΗΔΙΑ	38,0%	1994
5	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	32,3%	1993
6	ΔΑΝΙΑ	31,2%	1994
7	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	29,5%	1993
8	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	28,6%	1993
9	ΕΛΒΕΤΙΑ	27,9%	1993
10	ΓΑΛΛΙΑ	27,2%	1992
11	ΑΓΓΛΙΑ	27,0%	1994
12	ΑΛΒΑΝΙΑ	25,4%	1995
13	ΛΕΤΤΟΝΙΑ	24,0%	1994
14	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	23,1%	1994
15	ΙΣΛΑΝΔΙΑ	22,3%	1994
16	ΠΟΛΩΝΙΑ	21,6%	1994
17	ΤΣΕΧΙΑ	20,9%	1994
18	ΑΥΣΤΡΙΑ	20,1%	1993
19	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	20,0%	1994
20	ΕΣΘΟΝΙΑ	17,6%	1994
21	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	16,9%	1993
22	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	13,8%	1994
23	ΙΤΑΛΙΑ	13,0%	1993
24	ΤΟΥΡΚΙΑ	12,3%	1992
25	ΙΣΠΑΝΙΑ	12,1%	1994
26	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	11,7%	1994
27	ΒΕΛΓΙΟ	10,9%	1993
28	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	10,1%	1995
29	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	9,7%	1993
30	ΕΛΛΑΔΑ	5,6%	1989
31	ΚΥΠΡΟΣ	4,1%	1993
32	ΜΑΛΤΑ	0,6%	1995

Πηγή: Συμβούλιο της Ευρώπης

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.1.1:
Η Ποσοτική Κατανομή των Δαπανών των ΟΤΑ ως προς το Σύνολο του ΑΕγχΠ και των Κρατικών Δαπανών στα Κράτη-Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης

Πηγή: Συμβούλιο της Ευρώπης

Από την επισκόπηση των πινάκων και του διαγράμματος, μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής:

- ➔ Αν εξαιρέσουμε τα ποσοστά των κρατών που για λόγους δικής τους ιδιαιτερότητας (π.χ μικρός πληθυσμός) είναι ιδιαίτερα χαμηλά, κάτω από 2%, τα ποσοστά των Δημοτικών Δαπανών σχετιζόμενα με το ΑΕγχΠ (ή την Ακαθάριστη Εγχώρια δαπάνη) κυμαίνονται ανάμεσα στο 2,4% και στο 27,5%, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά ως προς το σύνολο των Κρατικών Δαπανών κυμαίνονται ανάμεσα στο 4,1% και στο 60%. Παρατηρείται δηλαδή ένα μεγάλο εύρος αποκλίσεων μεταξύ των διάφορων χωρών.
- ➔ Όσον αφορά στη σχέση της δαπάνης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως προς το ΑΕγχΠ παρατηρούμε ότι σε έντεκα (11) κράτη-μέλη το ποσοστό αυτό κυμαίνεται πάνω από 10%, σε δέκα (10) κράτη-μέλη βρίσκεται ανάμεσα στο 5% και στο 10% και στα υπόλοιπα δώδεκα (12) κυμαίνεται κάτω από 5%.
- ➔ Το μεγαλύτερο ποσοστό των δαπανών των ΟΤΑ ως προς το ΑΕγχΠ παρατηρείται στη Σουηδία (27,5%), ενώ το ίδιο ποσοστό στην Ελλάδα κυμαίνεται στο 3,3%.
- ➔ Όσον αφορά στη σχέση της δαπάνης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως προς το σύνολο των Κρατικών Δαπανών, παρατηρούμε ότι στη μεγάλη πλειοψηφία των χωρών - δέκα εννέα (19)

κράτη-μέλη – η αναλογία αυτή βρίσκεται πάνω από 20%, σε εννέα (9) χώρες κυμαίνεται από 10% έως 20% και στις υπόλοιπες βρίσκεται κάτω από το 10%.

- Το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής των δαπανών των ΟΤΑ στις Κρατικές Δαπάνες παρατηρείται στη Νορβηγία (60%), ενώ η Ελλάδα βρίσκεται σε πολύ χαμηλή θέση σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες (μόλις 5,6%).
- Το σύνολο των δαπανών των ΟΤΑ ως προς το σύνολο των κρατικών δαπανών αποτελεί έναν διεθνώς αναγνωρισμένο δείκτη του βαθμού αποκέντρωσης. Με βάση αυτό το κριτήριο, σε ορισμένα κράτη ο βαθμός αποκέντρωσης είναι πολύ μεγάλος, όπως για παράδειγμα στη Νορβηγία και τη Λιθουανία, και σε άλλα, όπως στην Ελλάδα και την Πορτογαλία, ο βαθμός αποκέντρωσης είναι πολύ χαμηλός. Έτσι, στην περίπτωση της Ελλάδας, μόνο το 5,6% του Κρατικού της Προϋπολογισμού Δαπανών καλύπτει η Τοπική Αυτοδιοίκηση, αναλογία που σημαίνει ένα πολύ χαμηλό βαθμό αποκέντρωσης.
- Συγκρίνοντας την Ελλάδα με την Ισπανία και την Πορτογαλία, κράτη που ανήκουν στην ΕΕ και αποτελούν χώρες του Στόχου 1¹ των Διαρθρωτικών Ταμείων², παρατηρούμε ότι η διαφορά του ποσοστού των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο σύνολο του ΑΕγχΠ, είναι για την Ελλάδα είναι 1,6 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερη από την Ισπανία και 1,3 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερη από την Πορτογαλία.
- Ως προς το ποσοστό συμμετοχής της δαπάνης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο σύνολο των δαπανών του Δημοσίου, παρατηρούμε ότι η αναλογία στην Ελλάδα είναι κατά 6,6% χαμηλότερη απ' ότι στην Ισπανία και κατά 4,1% χαμηλότερη απ' ότι στην Πορτογαλία. Παρατηρείται δηλαδή μια σημαντικά μεγαλύτερη διαφορά ως προς αυτή την παράμετρο σε σχέση με την προηγούμενη παράμετρο (στο επίπεδο συμμετοχής της Δημοτικής Δαπάνης στο ΑεγχΠ). Αυτό μπορεί να ερμηνευθεί, σε μία πρώτη προσέγγιση, ως μία υστέρηση της Ελλάδας σχετικά με το βαθμό αποκέντρωσης των αρμοδιοτήτων του δημόσιου τομέα, έναντι χωρών που βρίσκονται σε αντίστοιχο επίπεδο ανάπτυξης και κοινωνικο-πολιτικής φυσιογνωμίας.

Κλείνοντας αυτή τη συνοπτική σύγκριση, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι στην πλειοψηφία των κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι δαπάνες των ΟΤΑ αντιπροσωπεύουν λιγότερο

¹ Στήριξη σε περιφέρειες με αναπτυξιακή καθυστέρηση (το ΑΕΠ των οποίων ανά άτομο είναι συνήθως 75% ή λιγότερο από το μέσο όρο της Ε.Ε.).

² ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ-Π, ΧΜΠΑ.

από 5% στο σύνολο του ΑΕγχΠ και περισσότερο από 20% στο σύνολο των Κρατικών Δαπανών, με την Ελλάδα να βρίσκεται στην τελευταία θέση απ' όλες τις χώρες κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το στοιχείο αυτό επιβεβαιώνει την καθυστέρηση στη διεύρυνση του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης και την ουσιαστικοποίηση του ρόλου της στη χώρα μας, και παράλληλα την αναγκαιότητα για πιο γοργά βήματα προς αναβάθμιση του ρόλου της, με στρατηγικό στόχο την επίτευξη μίας ουσιαστικής και διευρυμένης αποκέντρωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

**Παρουσίαση των Δαπανών των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά την
Περίοδο 1981-1992**

6.1 Η Δαπάνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε σχέση με το ΑΕγχΠ κατά την Περίοδο 1981-1992

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιάσουμε και θα σχολιάσουμε την εξέλιξη της συνολικής δαπάνης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, καθώς και τη σχέση της με το ΑΕγχΠ, κατά την περίοδο 1981-1992. Η επιλογή της περιόδου αυτής έγινε με βάση τη διαθεσιμότητα των στοιχείων, αφ' ενός για το ΑΕΠ και αφ' ετέρου για τις δαπάνες των ΟΤΑ. Η συνολική περίοδος χωρίζεται σε δύο υποπεριόδους (1981-1986 και 1987-1992).

Στον Πίνακα 6.1.1 απεικονίζονται, σε τρέχουσες και σταθερές τιμές (έτους 1970) η συνολική Δαπάνη των ΟΤΑ, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕγχΠ), και το ποσοστό της Ακαθάριστης Δαπάνης της Οικονομίας που καλύπτει η Τοπική Αυτοδιοίκηση, την περίοδο 1981-1992. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται και οι ΜΟ των επιμέρους εξαετιών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.1.1 :
Η σχέση της Συνολικής Δαπάνης των ΟΤΑ σε σχέση με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) κατά την Περίοδο 1981-1992
(Ποσά σε Εκατ. Δρχ.)

	1981	1982	1983	1984	1985	1986	Μ.Ο. '81-'86	1987	1988	1989	1990	1991	1992	Μ.Ο. '87-'92
Συνολική Δαπάνη των ΟΤΑ														
Τρέχουσες τιμές	41.289	55.675	72.941	102.941	127.401	136.218	89.411	146.868	194.499	255.438	286.575	349.760	428.312	234.336
Σταθερές τιμές	9.285	10.135	11.271	13.308	13.841	12.781	11.770	12.199	14.020	16.100	15.163	15.964	17.297	15.124
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν														
Τρέχουσες τιμές	1.859.971	2.310.688	2.733.244	3.362.588	4.136.852	4.872.730	3.212.679	5.478.103	6.619.583	7852681	9.226.518	11.058.656	12.595.768	7.496.438
Σταθερές τιμές	418.271	420.641	422.351	434.696	449.419	457.214	433.765	454.998	477.170	494.950	488.197	504.744	508.681	488.123
Ποσοστό Ακαθάριστης Δαπάνης της Οικονομίας που καλύπτει η Τοπική Αυτοδιοίκηση	2,2%	2,4%	2,7%	3,1%	3,1%	2,8%	2,7%	2,7%	2,9%	3,3%	3,1%	3,2%	3,4%	3,1%

Πηγή: (1) Σ.Σ.Υ.Ε. "Εθνικοί Λογαριασμοί" 1981-1992

(2) Σ.Σ.Υ.Ε. "Εσοδα-Εξόδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1981-1992

Θα επικεντρώσουμε το σχολιασμό των δεδομένων του Πίνακα 6.1.1 κυρίως στα δεδομένα που εκφράζονται σε σταθερές τιμές, με βάση τους Μέσους Όρους (ΜΟ) των δύο περιόδων, 1981-1986 και 1987-1992, και όχι από έτος σε έτος γιατί με αυτόν τον τρόπο εξομαλύνονται οι όποιες επιδράσεις στα δεδομένα, που οφείλονται σε εκλογικές, οικονομικές και πολιτικές συγκυρίες. Τα κύρια σχόλια είναι τα εξής:

- Κατά την περίοδο 1981-1986, η συνολική δαπάνη των ΟΤΑ κυμαίνεται, κατά ΜΟ, στο ποσό των 11.770 δις δρχ, ενώ το ΑΕγχΠ φτάνει τα 433.765 δις δρχ.

- ➔ Την περίοδο 1987-1992, τόσο η Συνολική Δαπάνη των ΟΤΑ όσο και το ΑΕγχΠ αυξάνονται, με αποτέλεσμα οι τιμές τους να φτάνουν στα 15.124 δις και 488.123 δις δρχ. αντίστοιχα.
- ➔ Λόγω της αύξησης της συνολικής δαπάνης των ΟΤΑ και του ΑΕγχΠ, την περίοδο 1987-1992, και παρ'όλη τη σχετικότητα των συγκρίσεων, αυξάνεται το ποσοστό της Ακαθάριστης Δαπάνης της Οικονομίας που καλύπτει η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Το ποσοστό αυτό κατά την περίοδο 1981-1986 ήταν 2,7%, ενώ την επόμενη εξαετία κυμάνθηκε στο 3,1%. Υπήρξε δηλαδή αύξηση της τάξεως του 14,2%.
- ➔ Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η 12ετία που μελετάμε, ήταν περίοδος έντονου πληθωρισμού για την χώρα μας. Η τάση για αύξηση της δαπάνης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως απεικονίζεται σε τρέχουσες τιμές, έχει επηρεασθεί εμφανώς από το επίπεδο του πληθωρισμού ο οποίος, δεδομένου ότι στις δαπάνες των ΟΤΑ κυριαρχούν οι αμοιβές εργασίας, ασκεί υψηλό βαθμό επίδρασης.

Συμπερασματικά, αυτό που μπορούμε να σχολιάσουμε παρατηρώντας την εξέλιξη της συνολικής δαπάνης των ΟΤΑ για την δωδεκαετία 1981-1992, είναι μία σταδιακή αύξηση.

Ένα μέρος αυτής της αύξησης οφείλεται στην ένταξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε Κοινοτικά Προγράμματα. Συγκεκριμένα, ήδη από το 1986 έχουμε τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ), που προηγήθηκαν του 1^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (1990-1994). Οι ΟΤΑ μπορούσαν πλέον να προγραμματίζουν τις δαπάνες τους, να χρηματοδοτούν σημαντικά αναπτυξιακά έργα (πολεοδομικές αναπλάσεις, τεχνικές υποδομές κ.α.), καθώς και αναπτυξιακές και κοινωνικές παρεμβάσεις (τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα, προγράμματα κατάρτισης και απασχόλησης).

Θα πρέπει να γίνει τέλος αναφορά στο 1989, χρονιά θέσπισης των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ)¹ με το Ν.1828, που αποτελεί ένα ακόμη εργαλείο προγραμματισμού της ΤΑ.

6.2 Η Εξέλιξη των Κεφαλαιουχικών και Τρεχουσών Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1981-1992

Στην ενότητα αυτή θα επιχειρήσουμε να σχολιάσουμε την εξέλιξη των Κεφαλαιουχικών και Τρεχουσών Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1981-1992. Σκοπός του σχολιασμού είναι να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με τη διάρθρωση των

¹ Πριν την καθιέρωση του Ν. 1828/89 γραφόταν κάθε έτος στον Κρατικό Προϋπολογισμό κάποιο πόσο υπέρ της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με το χαρακτηρισμό «Κρατική Επιχορήγηση».

Κεφαλαιουχικών και Τρεχουσών Δαπανών, ως προς το σύνολο της Δαπάνης των ΟΤΑ στην Ελλάδα. Ο σχολιασμός γίνεται στα δεδομένα σε σταθερές τιμές, με βάση τους Μέσους Όρους (ΜΟ) των εξαετιών 1981-1986 και 1987-1992 και όχι στα ετήσια δεδομένα, για τους λόγους που προαναφέραμε.

Στην κατηγορία των *Κεφαλαιουχικών Δαπανών* ανήκουν οι λογαριασμοί της Αγοράς και κατασκευής κτιρίων, της Κατασκευής έργων, του Εξοπλισμού, της Συντήρησης και επισκευής αγαθών διαρκούς φύσεως και Λοιπών κεφαλαιουχικών δαπανών. Αντίστοιχα, στη κατηγορία των *Τρεχουσών Δαπανών* ανήκουν οι λογαριασμοί των Μισθών, των Αγαθών / υπηρεσιών και λοιπών δαπανών και των τοκοχρεολυσίων.

Στον Πίνακα 6.2.1 απεικονίζονται, σε σταθερές τιμές (με έτος βάσης το 1970) οι κυριότερες κατηγορίες των Κεφαλαιουχικών και Τρεχουσών Δαπανών, καθώς επίσης και η συνολική δαπάνη των ΟΤΑ. Στον Πίνακα 6.2.2 καταγράφεται η ποσοστιαία σύνθεση των κατηγοριών αυτών. Τέλος, στο Διάγραμμα 6.2.1 απεικονίζεται η ποσοστιαία κατανομή του ΜΟ των κυριότερων κατηγοριών των Κεφαλαιουχικών και Τρεχουσών Δαπανών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.2.1:

Η Διακροτική Εξέλιξη των Κορφαλαγοικών και Τρέχουσών Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1981-1992

(Ποσά σε Ευρω. Δραχ. - Εξαετήσια Τιμές)

	1981	1982	1983	1984	1985	1986	Μ.Ο. ετών '81-'86	1987	1988	1989	1990	1991	1992	Μ.Ο. ετών '87-'92
Κορφαλαγοική Δαπάνη	36.289	39.741	48.452	60.540	62.281	53.626	59.157	40.914	47.653	58.471	54.632	53.198	63.693	53.094
Αγορά / Κατασκευή κτιρίων	2.577	2.925	3.585	5.251	5.375	5.829	4.257	5.189	6.020	5.987	6.914	6.494	8.707	6.550
Κατασκευή έργων	22.578	26.239	31.339	41.210	42.891	35.129	33.231	24.367	27.977	34.514	31.404	29.915	35.435	30.585
Εξοπλισμός	1.869	1.272	1.677	2.116	2.187	2.069	1.865	2.054	2.571	3.464	3.387	3.263	4.170	3.148
Συντήρηση / Επισκευή αγαθών δημοσίου χρήσης	7.466	7.393	9.188	11.613	11.418	10.138	9.536	8.904	10.288	13.525	11.867	12.196	13.373	11.709
Λοιπές κορφαλαγοικές δαπάνες	1.799	1.911	2.664	359	410	462	1.268	508	797	981	1.661	1.261	2.007	1.101
Τρέχουσα Δαπάνη	56.562	61.610	64.259	72.518	76.133	85.234	69.383	81.264	92.548	102.841	97.002	106.437	109.280	98.195
Μισθοί	41.070	41.602	41.041	46.965	48.227	53.465	45.398	44.825	50.570	53.881	54.733	56.782	54.756	52.591
Αγορά / Υπηρεσίες και Λοιπές δαπάνες	13.943	18.035	21.089	22.891	24.967	28.273	21.533	32.045	37.634	44.730	36.906	44.074	48.345	40.622
Ταχυδρομεία	1.549	1.973	2.128	2.640	2.921	3.496	2.451	4.194	4.342	4.230	5.363	5.581	6.179	4.981
Συνολική Δαπάνη ΟΤΔ	92.851	101.352	112.711	133.065	138.306	138.861	119.539	121.978	140.196	161.312	151.634	159.634	172.973	151.288

Πηγή: ΕΣΥΕ "Εισόδημα - Εξοδα δήμων και Κοινοτήτων" 1981-1992

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.2.2:

Η Ποσοτική Κατανομή των Συνολικών Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα σε Κορφαλαγοικές και Τρέχουσες κατά την περίοδο 1981-1992

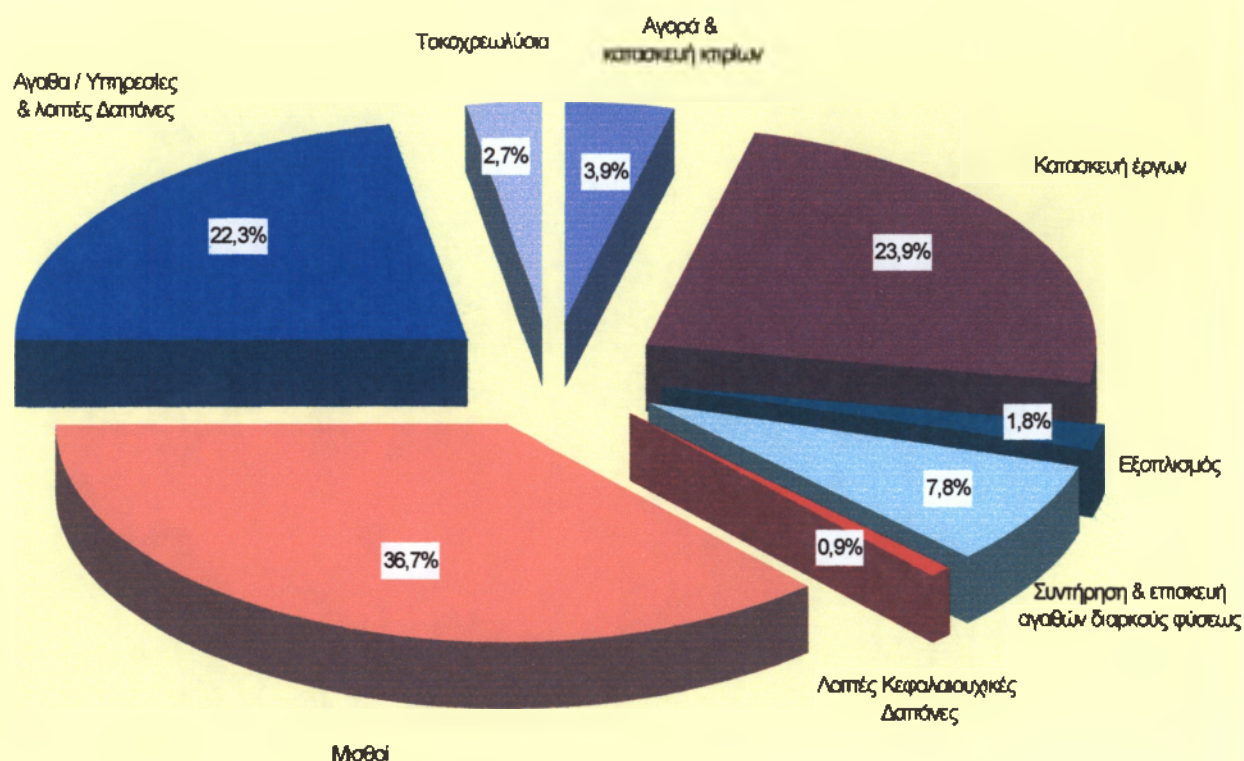
(Ποσά σε Ευρω. Δραχ. - Εξαετήσια Τιμές)

	1981	1982	1983	1984	1985	1986	Μ.Ο. ετών '81-'86	1987	1988	1989	1990	1991	1992	Μ.Ο. ετών '87-'92	Μ.Ο. ετών 91-'92
Κορφαλαγοική Δαπάνη	39,2%	39,2%	43,0%	45,5%	45,0%	38,0%	41,7%	33,5%	34,0%	36,1%	36,0%	33,3%	36,8%	35,0%	38,4%
Αγορά / Κατασκευή κτιρίων	2,8%	2,9%	3,2%	3,9%	3,9%	4,2%	3,5%	4,3%	4,3%	3,7%	4,6%	4,1%	5,0%	4,5%	3,9%
Κατασκευή έργων	24,3%	25,9%	27,8%	31,0%	31,0%	25,3%	27,5%	20,0%	20,0%	21,4%	20,7%	18,7%	20,9%	20,1%	19,9%
Εξοπλισμός	2,0%	1,3%	1,3%	1,6%	1,6%	1,9%	1,6%	1,7%	1,8%	2,1%	2,2%	2,0%	2,4%	2,1%	1,8%
Συντήρηση / Επισκευή αγαθών δημοσίου χρήσης	8,0%	7,3%	8,2%	8,7%	8,3%	7,3%	8,0%	7,2%	7,3%	8,4%	7,8%	7,8%	7,7%	7,7%	7,8%
Λοιπές κορφαλαγοικές δαπάνες	1,9%	1,9%	2,4%	0,3%	0,3%	0,3%	1,2%	0,4%	0,6%	0,6%	0,7%	0,8%	1,2%	0,7%	0,9%
Τρέχουσα Δαπάνη	60,9%	60,8%	57,0%	54,5%	55,0%	61,4%	58,2%	66,5%	66,8%	63,9%	64,0%	66,7%	63,2%	65,0%	61,6%
Μισθοί	44,2%	41,0%	36,4%	35,3%	34,0%	38,3%	38,4%	36,7%	36,1%	31,4%	36,1%	35,6%	31,7%	34,9%	36,7%
Αγορά / Υπηρεσίες και Λοιπές δαπάνες	15,8%	17,8%	18,7%	17,2%	18,0%	20,4%	17,9%	26,3%	26,8%	27,7%	24,3%	27,8%	27,9%	26,8%	22,3%
Ταχυδρομεία	1,7%	1,9%	1,9%	2,0%	2,1%	2,9%	2,0%	3,4%	3,1%	2,0%	3,3%	3,9%	3,6%	3,3%	2,7%

Πηγή: ΕΣΥΕ "Εισόδημα - Εξοδα δήμων και Κοινοτήτων" 1981-1992

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6.2.1:

Η ποσοστιαία κατανομή του ΜΟ των κυριότερων κατηγοριών των Κεφαλαιουχικών και Τρεχουσών Δαπανών ως προς το Σύνολο της Συνολικής Δαπάνης των ΟΤΑ στην Ελλάδα για την Περίοδο 1981-1992

Πηγή: ΕΣΥΕ "Έσοδα-Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1981-1992

Από τον Πίνακα 6.2.2 μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής:

- ➔ Κατά τη περίοδο 1981-1986, οι Κεφαλαιουχικές Δαπάνες καλύπτουν το 41,7% της συνολικής δαπάνης των ΟΤΑ, ενώ οι Τρέχουσες Δαπάνες απορροφούν το 58,2%.
- ➔ Την περίοδο 1987-1992, το ποσοστό των Κεφαλαιουχικών Δαπανών μειώνεται στο 35%, ενώ αντίθετα οι Τρέχουσες Δαπάνες εμφανίζουν σημαντική αύξηση και φθάνουν στο 65% του συνόλου των δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- ➔ Το μεγαλύτερο μέρος των Κεφαλαιουχικών Δαπανών καλύπτει η κατηγορία της Κατασκευής Έργων¹ με ποσοστό 27,5% την περίοδο 1981-1986, ενώ την επόμενη εξαετία το ποσοστό αυτό μειώθηκε σε 20,2%. Ο ΜΟ της κατηγορίας αυτής για όλη τη δωδεκαετία 1981-1992, κυμάνθηκε περίπου στο 24% (βλ. Διάγραμμα 6.2.1).

¹ Δαπάνες κατασκευής, επέκτασης και συμπλήρωσης λοιπών έργων πλην κτιρίων.

- Η συντήρηση και η επισκευή αγαθών διαρκούς φύσεως², αποτελεί τη δεύτερη σημαντικότερη κατηγορία των Κεφαλαιουχικών Δαπανών με απορροφητικότητα 8% επί του συνόλου των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κατά τη περίοδο 1981-1986, και 7,7% για τη περίοδο 1987-1992. Ο ΜΟ της κατηγορίας αυτής για όλη τη δωδεκαετία 1981-1992, κυμάνθηκε στο 7,8% (βλ. Διάγραμμα 6.2.1).
- Αντίστοιχα, όσον αφορά στη ποσοστιαία σύνθεση των Τρεχουσών Δαπανών, καταγράφονται οι Μισθοί³ ως το σημαντικότερο κονδύλι με ποσοστό 38,4%, κατά τη περίοδο 1981-1992, και 34,9% κατά την επόμενη εξαετία. Ο ΜΟ της κατηγορίας αυτής για όλη τη δωδεκαετία 1981-1992, κυμάνθηκε στις 36,7 ποσοστιαίες μονάδες (βλ. Διάγραμμα 6.2.1). Το αυξημένο ποσοστό των μισθών δικαιολογείται από το γεγονός ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση παρέχει υπηρεσίες που είναι, κατά κανόνα, εντάσεως εργασίας με αποτέλεσμα να απαιτείται μεγάλη συμμετοχή του συντελεστή εργασία.
- Η δεύτερη σημαντικότερη κατηγορία είναι τα Αγαθά/Υπηρεσίες και Λοιπές Δαπάνες⁴ με ποσοστό απορρόφησης 17,9% στο σύνολο της δαπάνης των ΟΤΑ, για τη περίοδο 1981-1986 και 26,8% για τη περίοδο 1987-1992. Η κατηγορία αυτή, απορρόφησε καθ' όλη τη διάρκεια της 12ετίας, κατά ΜΟ, το 22,3% του συνόλου των δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (βλ. Διάγραμμα 6.2.1).
- Κατά την διάρκεια της περιόδου 1981-1992, οι Κεφαλαιουχικές Δαπάνες, κυμάνθηκαν γύρω από έναν ΜΟ της τάξης του 38,4%. Την εξαετία 1987-1992 παρατηρήθηκε μείωση κατά 16 ποσοστιαίες μονάδες, έναντι της προηγούμενης εξαετίας.
- Αντίθετα, οι Τρέχουσες Δαπάνες εμφάνισαν τη συγκεκριμένη 12ετία ποσοστό κάλυψης της συνολικής δαπάνης των ΟΤΑ της τάξεως του 61,6%. Την εξαετία 1987-1992 παρατηρήθηκε αύξηση κατά -περίπου- 12 ποσοστιαίες μονάδες έναντι της προηγούμενης εξαετίας.

² Συντήρηση και επισκευή μεταφορικών μέσων, λοιπών μηχανημάτων, επίπλων και σκευών και λοιπού εξοπλισμού.

³ Δαπάνες αιρετών αρχόντων, αμοιβές εκτελούντων ειδικές υπηρεσίες, αποδοχές τακτικών και έκτακτων υπαλλήλων, συμμετοχή Δήμων και Κοινοτήτων στην κοινωνική πρόνοια, ασφάλιση, εκπαίδευση και υγεία των δημοτικών υπαλλήλων των συνταξιούχων και των οικογενειών τους.

⁴ Δαπάνες προμήθειας καταναλωτικών αγαθών (εξοπλισμός γραφείων, είδη υγιεινής και καθαριότητας, προμήθεια ειδών διατροφής, καύσιμα και λιπαντικά, υλικά εκτυπώσεων), μισθώματα, ύδρευση, φωτισμός, καθαριότητα, μεταφορές, λοιπές δαπάνες επιμέρους υπηρεσιών, αγορά και απαλλοτρίωση ακινήτων, επικοινωνίες και δημόσιες σχέσεις, λοιπές δαπάνες γενικής φύσεως (συμβολαιογραφικά και δικαστικά έξοδα).

Σ' αυτό το σημείο τελειώνει το πρώτο μέρος της εργασίας, στο οποίο διενεργήθηκε μια θεωρητική προσέγγιση των δαπανών της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης. Επιχειρήθηκε επίσης να γίνει παρουσίαση των δαπανών των ΟΤΑ κατά την περίοδο 1981-1992.

Στο πρώτο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους, θα γίνει μια συγκριτική παρουσίαση των δαπανών του συνόλου των ΟΤΑ και του Δήμου Καλαμάτας, κατά την περίοδο 1987-1992. Στα επόμενα κεφάλαια που θα ακολουθήσουν θα γίνει κριτική παρουσίαση σε βασικούς λογαριασμούς του Δήμου Καλαμάτας για την περίοδο 1991-1996.

Β' ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

**Συνοπτική παρουσίαση και σύγκριση των Δαπανών της Τοπικής
Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα και του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο
1987-1992**

1.1 Γενικά

Αφού ολοκληρώθηκε, μια θεωρητική προσέγγιση των δαπανών των ΟΤΑ στο πρώτο μέρος της εργασίας, στο δεύτερο μέρος θα γίνει μια ποσοτική προσέγγιση των δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Καταρχήν, θα επιχειρηθεί να γίνει μια συνοπτική παρουσίαση των δαπανών των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά τη περίοδο 1987-1992. Στη συνέχεια, θα ακολουθήσει μια συγκριτική αξιολόγηση, των παραπάνω δαπανών σε σχέση με τη διάρθρωση των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας, για την ίδια χρονική περίοδο.

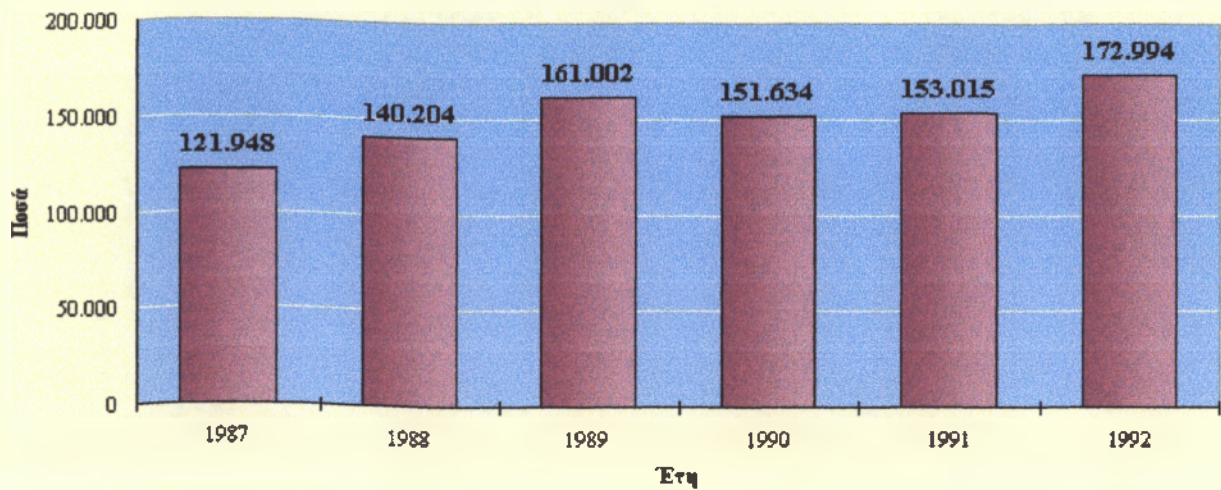
Σκοπός της σύγκρισης αυτής, είναι να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με τη διάρθρωση των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας (στον οποίο θα αναφερθούμε παρακάτω), σε σχέση με τη διάρθρωση των δαπανών που παρουσιάζει -την ίδια χρονική περίοδο- το σύνολο των ΟΤΑ στη χώρα μας. Η σύγκριση θα βασιστεί στην ποσοστιαία κατανομή του μέσου όρου των δαπανών τόσο του Δήμου Καλαμάτας, όσο και του συνόλου των ΟΤΑ στην Ελλάδα, κατά τη περίοδο 1987-1992.

1.2 Παρουσίαση των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

Στο κεφάλαιο αυτό, θα παρουσιάσουμε τις δαπάνες των ΟΤΑ στη χώρα μας για τα έτη 1987-1992, τις οποίες και θα σχολιάσουμε συνοπτικά.

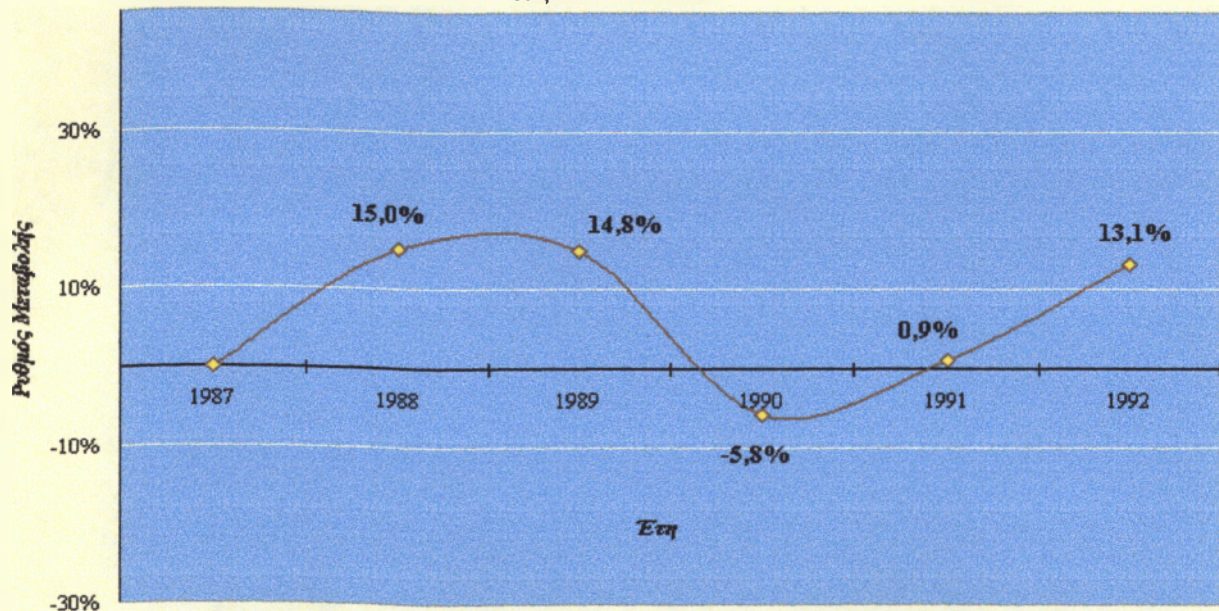
Καταρχήν, παραθέτουμε το Διάγραμμα 1.2.1, όπου φαίνονται οι Δαπάνες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της αντίστοιχης περιόδου. Επίσης παραθέτουμε το Διάγραμμα 1.2.2 στο οποίο απεικονίζεται η εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής αυτών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.1:
Δαπάνες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992
(Ποσά σε Εκατ. Δρχ - Σταθερές Τιμές)

Πηγή: ΕΣΥΕ "Έσοδα - Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.2:
Ρυθμός Μεταβολής των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά την
Περίοδο 1987-1992

Πηγή: ΕΣΥΕ "Έσοδα - Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

Από το παραπάνω Διαγράμματα, συμπεραίνουμε τα εξής:

- ➔ Το 1992 παρουσιάζεται το μεγαλύτερο ποσό δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα με 173 περίπου, δις δρχ.

- ➔ Αυξημένο ποσό δαπανών εμφανίζεται και το 1989 με 161 δις δρχ.
- ➔ Τις υπόλοιπες χρονιές καταγράφεται μια σταδιακή αύξηση των δαπανών του συνόλου των ΟΤΑ – με εξαίρεση το 1990 - ξεκινώντας από το 1987 με 122 δις δρχ και φτάνοντας στο 1992 όπου εμφανίζεται -όπως προείπαμε – το ποσό των 173 δις δρχ.
- ➔ Όσον αφορά στη ποσοστιαία αύξομείωση ανά έτος, το 1988 ο ρυθμός μεταβολής αυξάνεται κατά 15%, ενώ το επόμενο έτος παρουσιάζεται και πάλι αύξηση αντίστοιχου ποσοστού με το προηγούμενο.
- ➔ Αρνητική τιμή εμφανίζει ο ρυθμός μεταβολής το 1990, με -5,8%.
- ➔ Τα επόμενα έτη ο ρυθμός μεταβολής παρουσιάζεται αυξημένος κατά 0,9% και 13,1%, αντίστοιχα για τα έτη 1991 και 1992.

Ακολουθούν, ο Πίνακας 1.2.1, όπου αναγράφονται τα ποσά των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των δαπανών των ΟΤΑ. Ο Πίνακας 1.2.2 όπου αναγράφεται η ποσοστιαία σύνθεσή τους, και το Διάγραμμα 1.2.3 όπου απεικονίζεται η ποσοστιαία κατανομή του Μέσου Όρου (ΜΟ) τους, κατά τη περίοδο 1987-1992, σε τρέχουσες τιμές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.1:

Πρωτοβάθμιοι Λογαριασμοί των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

(Ποσά σε Ξιλ Δρχ - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΣΥΝΟΛΟ
0	Γενικά έξοδα	11.881.656	15.511.570	20.028.290	21.007.060	26.579.649	31.221.850	126.230.075
1	Ειδικά έξοδα	110.163.313	148.752.202	193.870.419	218.802.205	245.773.568	319.880.452	1.237.242.159
2	Μεταβιβάσεις εισοδήματος	8.261.824	11.123.146	17.950.710	20.832.980	27.333.621	34.034.623	118.736.904
3	Εξυπηρέτηση δανείων	5.049.287	6.023.794	6.711.059	10.136.014	12.228.502	15.339.987	55.488.643
4	Λοιπές δαπάνες	11.467.862	13.089.178	16.878.309	16.596.781	23.331.733	27.885.128	109.248.991
ΣΥΝΟΛΟ		146.823.942	194.499.890	255.438.787	286.575.040	335.247.073	428.362.040	1.646.946.772

Πηγή: ΣΥΓΕ "Έσοδα-Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.2:

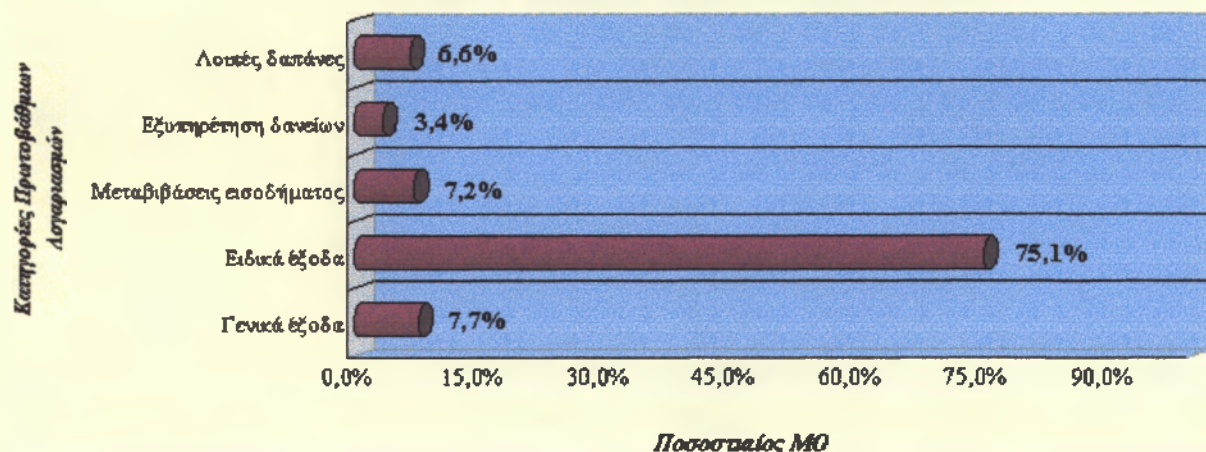
Ποσοστιαία Σύνοψη των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΜΟ
0	Γενικά έξοδα	8,1%	8,0%	7,8%	7,3%	7,9%	7,3%	7,7%
1	Ειδικά έξοδα	75,0%	76,5%	75,9%	76,4%	73,3%	74,7%	75,1%
2	Μεταβιβάσεις εισοδήματος	5,6%	5,7%	7,0%	7,0%	8,2%	7,9%	7,2%
3	Εξυπηρέτηση δανείων	3,4%	3,1%	2,6%	3,5%	3,6%	3,6%	3,4%
4	Λοιπές δαπάνες	7,8%	6,7%	6,6%	5,8%	7,0%	6,5%	6,6%
ΣΥΝΟΛΟ		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πηγή: ΕΣΥΕ "Έσοδα-Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.3:

Ποσοστιαία κατανομή του ΜΟ των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

Πηγή: ΕΣΥΕ "Έσοδα-Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

Βασίζόμενοι στον Πίνακα 1.2.2 και στο Διάγραμμα 1.2.3, μπορούμε να σχολιάσουμε τα εξής:

- Το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών των ΟΤΑ, κατά ΜΟ για όλη τη περίοδο 1987-1992, καλύπτουν τα Ειδικά Έξοδα με ποσοστό 75,1 %. Ακολουθούν τα Γενικά Έξοδα με ποσοστό 7,7 %.

- Μικρότερες κατηγορίες των δαπανών των ΟΤΑ αποτελούν, οι Μεταβιβάσεις Εισοδήματος¹ με ποσοστό 7,2 %, ενώ οι Λοιπές Δαπάνες και η Εξυπηρέτηση Δανείων² καλύπτουν το 6,6 % και το 3,4 % αντίστοιχα.

Από τον παραπάνω σχολιασμό, παρατηρούμε ένα αυξημένο ποσοστό που καλύπτουν τα Ειδικά Έξοδα των επιμέρους υπηρεσιών³ των ΟΤΑ, στο σύνολο των δαπανών. Αυτό, κρίνεται φυσιολογικό και δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι ΟΤΑ αποτελούν φορείς παροχής υπηρεσιών. Επιπρόσθετα, η κατηγορία αυτή των δαπανών περιλαμβάνει και τις επενδυτικές τους δραστηριότητες.

Επίσης, τα ποσοστά και των υπολοίπων κατηγοριών κρίνονται ως κανονικά αν αναλογιστούμε τη σημασία τους στη λειτουργικότητα ενός ΟΤΑ.

Στη συνέχεια παραθέτουμε, τον Πίνακα 1.2.3 όπου απεικονίζονται οι Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Γενικών Εξόδων των ΟΤΑ και τον Πίνακα 1.2.4 όπου απεικονίζεται η ποσοστιαία σύνθεση τους. Ακολουθεί, το Διάγραμμα 1.2.4 όπου απεικονίζεται ο ποσοστιαίος ΜΟ των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Γενικών Εξόδων, στο σύνολο των δαπανών, κατά τα έτη 1987-1992.

¹ Υποχρεωτικές - προαιρετικές δαπάνες (βλ. σελίδα 28)

² Τόκοι – χρεολύσια

³ Υπηρεσίες οικονομικές και τεχνικές, υπηρεσία καθαριότητας και καταβρέγματος, ύδρευσης, άρδευσης, λουτρών και αφοδευτηρίων, αποχέτευσης, ηλεκτροφωτισμού, κήπων και δεντροστοιχιών, σφαγείων, νεκροταφείων, αγορών, ιδίων εκμεταλλεύσεων, οδοποιίας, λοιπές υπηρεσίες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.3:

Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Γενικών Εξόδων των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992
(Ποσά σε Χιλ. Δρχ. - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΣΥΝΟΛΟ
01	Δαπάνες απρετών & ειδ. κατηγοριών	4.271.061	5.720.103	6.722.493	8.007.558	9.043.047	10.181.807	43.946.069
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	241.008	292.498	476.642	624.344	801.480	1.023.654	3.459.626
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	4.035.057	5.062.123	6.104.159	6.770.189	9.763.757	11.498.499	43.233.784
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	12.227	18.437	39.772	15.398	27.803	22.641	136.278
05	Εξόδα βεβαίωσης & εισπραξής	1.593.224	1.973.418	3.847.192	2.529.350	2.968.674	3.189.893	16.191.751
06	Επικοινωνίες - δημόσιες σχέσεις	1.490.139	2.128.917	2.333.285	2.586.205	3.430.706	4.620.866	16.590.118
07	Λοιπές γενικές δαπάνες	238.940	316.074	504.747	474.016	544.182	684.490	2.762.449
ΣΥΝΟΛΟ		11.881.656	15.511.570	20.028.290	21.007.060	26.579.649	31.221.850	126.230.075

Πηγή: ΕΣΥΕ "Εσοδα, Εξόδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

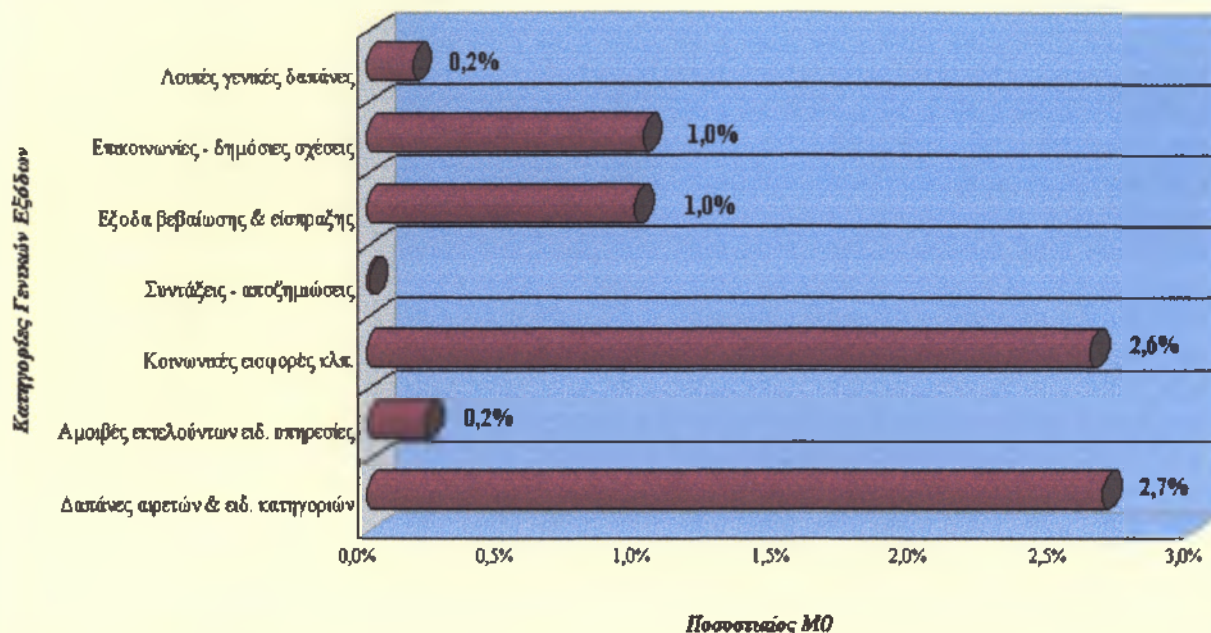
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.4:

Ποσοστά Σύνθεση των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Γενικών Εξόδων των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΜΟ
01	Δαπάνες απρετών & ειδ. κατηγοριών	2,91%	2,94%	2,63%	2,79%	2,70%	2,38%	2,7%
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	0,16%	0,15%	0,19%	0,22%	0,24%	0,24%	0,2%
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	2,75%	2,60%	2,39%	2,36%	2,91%	2,68%	2,6%
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0,01%	0,01%	0,02%	0,01%	0,01%	0,01%	0,0%
05	Εξόδα βεβαίωσης & εισπραξής	1,09%	1,01%	1,51%	0,88%	0,89%	0,74%	1,0%
06	Επικοινωνίες - δημόσιες σχέσεις	1,01%	1,09%	0,91%	0,90%	1,02%	1,08%	1,0%
07	Λοιπές γενικές δαπάνες	0,16%	0,16%	0,20%	0,17%	0,16%	0,16%	0,2%
ΣΥΝΟΛΟ		8,1%	8,0%	7,8%	7,3%	7,9%	7,3%	7,7%

Πηγή: ΕΣΥΕ "Εσοδα, Εξόδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.4:
Ποσοστιαίος ΜΟ των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Γενικών Εξόδων των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

Πηγή: ΕΣΥΕ "Έσοδα-Εξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

Σύμφωνα με το Διάγραμμα 1.2.4 μπορούμε να σχολιάσουμε τα εξής:

- Το 2,7 % των Γενικών Εξόδων, κατά ΜΟ, καλύπτεται από τις Δαπάνες των αρετών αρχόντων και ειδικών κατηγοριών προσωπικού⁴. Ακολουθούν οι Κοινωνικές εισφορές⁵ με ποσοστό 2,6 %.
- Οι υπόλοιπες κατηγορίες των Γενικών Εξόδων εμφανίζουν πολύ μικρά ποσοστά απορροφητικότητας.

Από τον παραπάνω σχολιασμό συμπεραίνεται ότι στο σύνολο των Γενικών Εξόδων (που αντιπροσωπεύουν το 7,7 % των συνολικών δαπανών), το 5,3 % αυτών χρησιμοποιείται για τις αμοιβές δημάρχων και προσωπικού, καθώς και για κοινωνικές εισφορές.

Στη συνέχεια παραθέτουμε τον Πίνακα 1.2.5 όπου απεικονίζονται οι Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Ειδικών Εξόδων και τον Πίνακα 1.2.6 όπου απεικονίζεται η ποσοστιαία

⁴ Αποδοχές ταμιακών βοηθών, κοινοτικών εισπρακτόρων, αμοιβές ληξιάρχου, κ.α.

⁵ Εισφορά για ΙΚΑ επί των αποδοχών των τακτικών και εκτάκτων υπαλλήλων, εισφορά για ΚΑΔΚΥ του τακτικού προσωπικού, εισφορά για τον κλάδο σύνταξης κοινοτικών υπαλλήλων (ΚΣΚΥ), εισφορά για ΤΑΔΚΥ

σύνθεσή τους. Επίσης, παραθέτουμε το Διάγραμμα 1.2.5 με τον ποσοστιαίο ΜΟ των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Ειδικών Εξόδων των ΟΤΑ στην Ελλάδα, κατά τα έτη 1987-1992.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.5:

Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Ειδικών Εξόδων των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992
(Ποσά σε Σιλ Δρχ - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΣΥΝΟΛΟ
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	45.410.913	59.061.057	72.144.125	88.025.419	104.772.533	112.860.603	482.274.660
12	Μισθώματα, ύδρευση κλπ.	6.608.457	8.664.963	10.659.359	11.141.581	14.368.905	17.617.128	69.060.423
13	Συντηρήσεις & επισκευές	10.600.540	14.272.431	21.458.053	22.427.494	27.158.291	33.114.560	129.031.359
14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών	3.843.909	4.773.878	6.247.508	6.878.950	9.176.561	12.020.966	42.941.772
15	Επενδύσεις	38.662.233	51.837.595	71.311.424	80.815.666	86.281.634	124.603.435	453.511.987
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών	5.037.261	10.142.258	12.049.950	9.513.085	4.015.644	19.663.770	60.421.968
ΣΥΝΟΛΟ		110.163.313	148.752.202	193.870.419	218.802.205	245.773.568	319.880.452	1.237.242.169

Πηγή: ΕΣΥΕ 'Έσοδα-Εξόδα Δήμων και Κοινοτήτων' 1987-1992

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.6:

Ποσοστιαία Σύνοψη των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Ειδικών Εξόδων των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

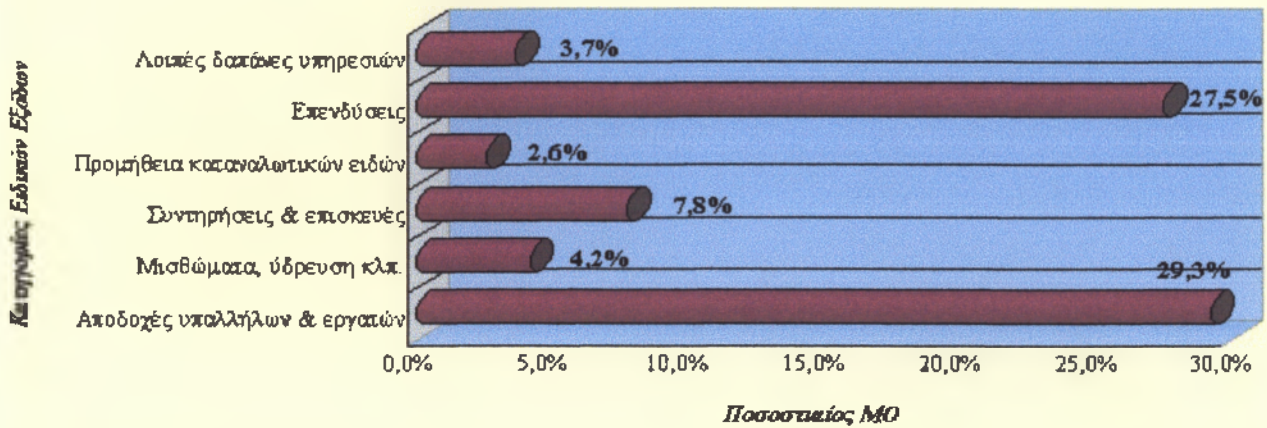
ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΜΟ
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	30,93%	30,37%	28,24%	30,72%	31,25%	26,35%	29,3%
12	Μισθώματα, ύδρευση κλπ.	4,50%	4,46%	4,17%	3,89%	4,29%	4,11%	4,2%
13	Συντηρήσεις & επισκευές	7,22%	7,34%	8,40%	7,83%	8,10%	7,73%	7,8%
14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών	2,62%	2,45%	2,45%	2,40%	2,74%	2,81%	2,6%
15	Επενδύσεις	26,33%	26,65%	27,92%	28,20%	25,74%	29,08%	27,5%
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών	3,43%	5,21%	4,72%	3,32%	1,20%	4,59%	3,7%
ΣΥΝΟΛΟ		75,0%	76,5%	75,9%	76,4%	73,3%	74,7%	75,1%

Πηγή: ΕΣΥΕ 'Έσοδα-Εξόδα Δήμων και Κοινοτήτων' 1987-1992

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.5:

Ποσοστιαίος ΜΟ των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Ειδικών Εξόδων των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

Πηγή: ΕΣΥΕ "Έσοδα-Εξόδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

Από το Διάγραμμα 1.2.5 μπορούμε να σχολιάσουμε τα εξής:

- ➔ Οι δύο κατηγορίες που καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος των Ειδικών Εξόδων, είναι οι Αποδοχές υπαλλήλων και εργατών με ποσοστό 29,3 % και οι Επενδύσεις με ποσοστό 27,5 %.
- ➔ Σημαντικό μερίδιο στο σύνολο των δαπανών των ΟΤΑ, έχουν οι Συντηρήσεις και οι επισκευές⁶ με ποσοστό 7,8 %.
- ➔ Οι υπόλοιπες κατηγορίες των Ειδικών Εξόδων παρουσιάζουν μικρά ποσοστά συμμετοχής. Συγκεκριμένα η κατηγορία Μισθώματα, ύδρευση, κλπ. απορροφά το 4,2 %, η Προμήθεια καταναλωτικών αγαθών⁷ το 2,6 % και οι Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών το 3,7 %.

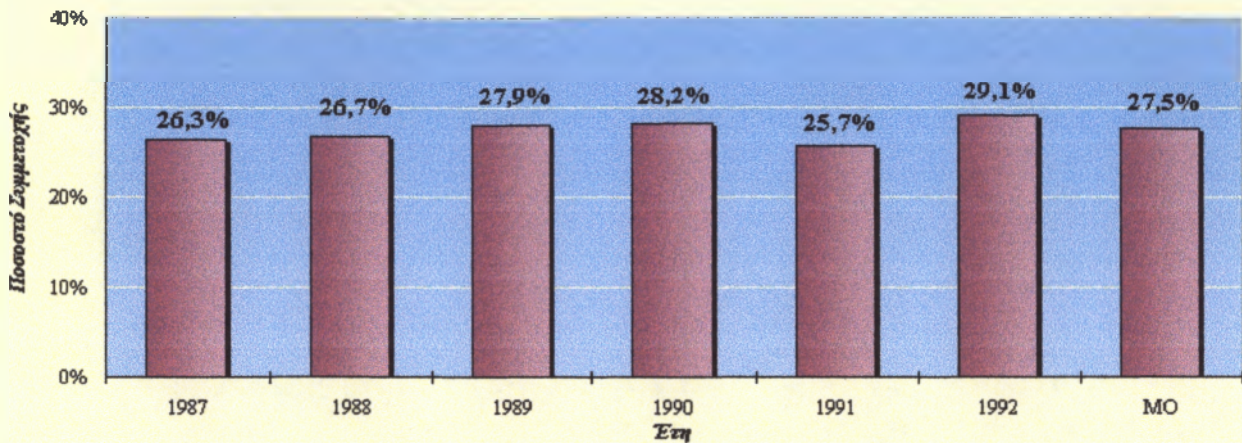
Σ' αυτό το σημείο θεωρούμε σκόπιμο να δείξουμε το πως κυμάνθηκε διαχρονικά η κατηγορία των Επενδύσεων, στη περίοδο που σχολιάζουμε. Για το σκοπό αυτό θα χρησιμοποιήσουμε το Διάγραμμα 1.2.6, όπου φαίνεται η διαχρονική εξέλιξη των Επενδύσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, ως προς τη ποσοστιαία σύνθεσή της.

⁶ Συντήρηση και επισκευή μονίμων εγκαταστάσεων, μηχανικού και λοιπού εξοπλισμού

⁷ Εξοπλισμός γραφείων, είδη υγιεινής και καθαριότητας, προμήθειες ειδών διατροφής, καύσιμα και λιπαντικά, κ.α.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.6:

Ποσοστιαία Συμμετοχή των Δαπανών για Επενδύσεις στο σύνολο των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

Πηγή: ΕΣΥΕ "Έσοδα-Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

Από το παραπάνω Διάγραμμα, μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής:

- ➔ Ο Μέσος Όρος της κατηγορίας αυτής κυμάνθηκε στο 27,5 %.
- ➔ Το 1992 οι Επενδύσεις απορρόφησαν το μεγαλύτερο ποσοστό επί του συνόλου των δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, με ποσοστό 29,1 %.
- ➔ Το 1991 παρουσιάζεται το μικρότερο ποσοστό ποσοστιαίας συμμετοχής στο σύνολο των δαπανών με 25,7 %.
- ➔ Γενικότερα αυτό που παρατηρούμε για τη περίοδο αυτή είναι η σταθερότητα της αναλογίας των Επενδύσεων στο σύνολο των δαπανών.

Τελειώνοντας την παρουσίαση των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα για τη περίοδο 1987-1992, θα ασχοληθούμε με τη ποσοστιαία σύνθεση της κατηγορίας των Δαπανών για το Ανθρώπινο Δυναμικό της Αυτοδιοίκησης. Παραθέτουμε για το σκοπό αυτό τον Πίνακα 1.2.7, όπου παρουσιάζονται οι απόλυτες τιμές των λογαριασμών που αποτελούν τις δαπάνες αυτές. Ακολουθεί ο Πίνακας 1.2.8, στον οποίο παρουσιάζεται η ποσοστιαία σύνθεσή τους καθώς και το Διάγραμμα 1.2.7, όπου εμφανίζεται ο ποσοστιαίος ΜΟ των συγκεκριμένων κατηγοριών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.7:

Δαπάνες Ανθρώπινου Δυναμικού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

(Ποσά σε Ξιλ Δρχ - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΕΥΡΩΛΟ
01	Δαπάνες απρετών & ειδ. κατηγοριών	4.271.061	5.720.103	6.722.493	8.007.538	9.043.047	10.181.807	43.946.069
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	241.008	292.498	476.642	624.344	801.480	1.023.654	3.499.626
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	4.035.937	5.062.123	6.104.139	6.770.189	9.763.757	11.498.499	43.233.784
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	12.227	18.437	39.772	13.398	27.803	22.641	136.278
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	43.416.913	59.061.157	72.144.123	88.023.419	104.772.333	112.860.803	482.274.630
ΕΥΡΩΛΟ		53.970.266	70.154.218	85.487.191	103.442.908	124.408.620	135.587.204	573.050.407

Πηγή: ΕΣΥΕ * Έσοδα-Εξόδα Δήμων και Κοινοτήτων* 1987-1992

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.8:

Ποσοστιαία Σύνθεση των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

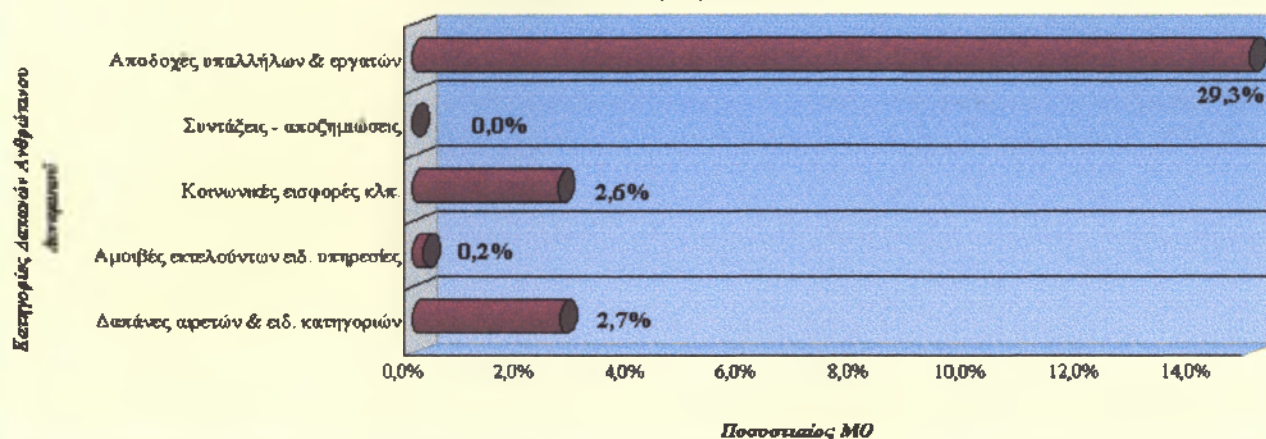
ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΜΟ
01	Δαπάνες απρετών & ειδ. κατηγοριών	2,9%	2,9%	2,6%	2,8%	2,7%	2,4%	2,7%
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	2,7%	2,6%	2,4%	2,4%	2,9%	2,7%	2,6%
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	30,9%	30,4%	28,2%	30,7%	31,3%	26,3%	29,3%
ΕΥΡΩΛΟ		37%	36%	33%	36%	37%	32%	35%

Πηγή: ΕΣΥΕ * Έσοδα-Εξόδα Δήμων και Κοινοτήτων* 1987-1992

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.7:

Ποσοστιαία κατανομή του ΜΟ των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

Πηγή: ΕΣΥΕ "Εσοδα-Εξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

Από το παραπάνω Διάγραμμα συμπεραίνουμε τα εξής:

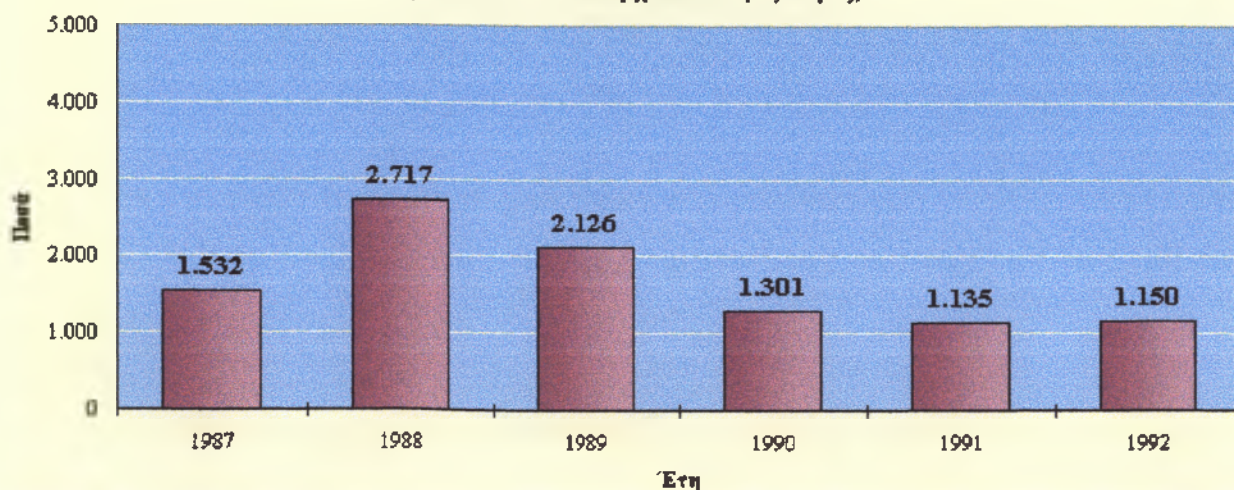
- ➔ Όσον αφορά –γενικότερα- στην κατηγορία των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού παρατηρούμε ότι ο ποσοστιαίος ΜΟ κυμάνθηκε στις 35 ποσοστιαίες μονάδες.
- ➔ Τα έτη 1987 και 1991, παρατηρούμε ότι ο ποσοστιαίος ΜΟ παρουσιάζεται οριακά αυξημένος, ενώ το 1992 καταγράφεται το χαμηλότερο ποσοστό με 32 %.
- ➔ Η σημαντικότερη κατηγορία, από αυτές που αποτελούν τις Δαπάνες Ανθρώπινου Δυναμικού, αποτελούν οι Αποδοχές υπαλλήλων και εργατών με 29,3 % επί του συνόλου των δαπανών των ΟΤΑ, κατά ΜΟ, για όλη τη περίοδο που σχολιάζουμε.
- ➔ Ακολουθούν με πολύ μικρά ποσοστά απορρόφησης επί του συνόλου των δαπανών, οι Δαπάνες αρετών και ειδικών κατηγοριών προσωπικού με 2,7 % και οι Κοινωνικές εισφορές με 2,6 %.

1.3 Παρουσίαση των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας και σύγκριση με τις Δαπάνες των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

Αφού παραθέσαμε τις δαπάνες του συνόλου των ΟΤΑ στη χώρα μας, και το πώς αυτές διαρθρώνονται, κατά την εξαετία 1987-1992, θα επιχειρήσουμε να κάνουμε μια σύντομη σύγκριση των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας, ως προς τη διάρθρωσή τους, με τις συνολικές Δαπάνες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα την ίδια χρονική περίοδο.

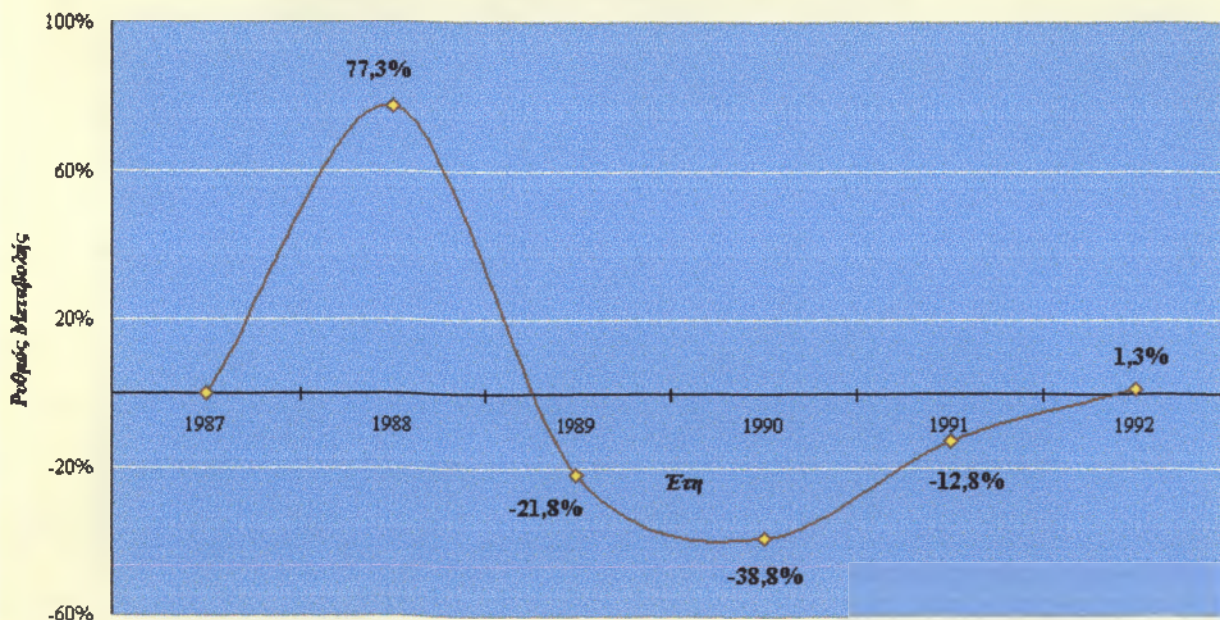
Καταρχήν, παραθέτουμε το Διάγραμμα 1.3.1 όπου φαίνονται τα ποσά των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας για τη περίοδο που σχολιάζουμε. Επίσης παρατίθεται και το Διάγραμμα 1.3.2 στο οποίο απεικονίζεται η εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής αυτών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.3.1:
Δαπάνες του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1987-1992
(Ποσά σε Εκατ. Δρχ - Σταθερές Τιμές)

Πηγή: ΕΣΥΕ "Έσοδα - Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.3.2:
Ρυθμός Μεταβολής των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1987-1992

Πηγή: ΕΣΥΕ "Έσοδα - Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

Από το παραπάνω Διαγράμματα, μπορούμε να σχολιάσουμε τα εξής:

- Το 1988 εμφανίζεται το μεγαλύτερο ύψος δαπανών στο Δήμο Καλαμάτας με, περίπου, 2,7 δις δρχ και ακολουθεί το επόμενο έτος με 2,1 δις δρχ
- Τα τελευταία τρία χρόνια παρουσιάζεται σταδιακή πτώση των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας. Το 1990 ήταν 1,3 δις, ενώ το 1991 και το 1992 ήταν 1,1 δις δρχ.
- Όσον αφορά στο ρυθμό μεταβολής, το 1988 παρουσιάζεται αυξημένος κατά 77,3%.
- Τα επόμενα τρία χρόνια εμφανίζονται αρνητικοί ρυθμοί μεταβολής με -21,8%, -38,8% και -12,8% αντίστοιχα, για τα έτη 1989, 1990 και 1991.

Ακολουθεί ο Πίνακας 1.3.1 όπου απεικονίζονται τα ποσά των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών του Δήμου Καλαμάτας των ετών 1987 έως 1992 και ο Πίνακας 1.3.2, όπου αναγράφεται η ποσοστιαία σύνθεσή τους. Επίσης, παρατίθεται το Διάγραμμα 1.3.3, στο οποίο απεικονίζεται η ποσοστιαία κατανομή του ΜΟ των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών, κατά τα έτη 1987-1992, τόσο του συνόλου της χώρας, όσο και του Δήμου Καλαμάτας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3.1:

Πρωτοβάθμιος λογαριασμοί των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1987-1992
(Ποσά σε Χιλ. Δρχ - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΣΥΝΟΛΟ
0	Γενικά έξοδα	35.649	56.236	85.009	224.532	194.670	171.600	767.696
1	Ειδικά έξοδα	1.718.592	3.531.550	3.055.637	1.940.401	1.927.880	2.080.906	14.254.966
2	Μεταβιβάσεις εισοδήματος	75.338	142.755	187.250	203.851	165.463	193.747	968.404
3	Εξυπηρέτηση δανείων	0	11.896	12.847	49.753	157.459	315.637	547.592
4	Λοιπές δαπάνες	14.799	26.074	31.981	40.722	40.191	86.918	240.685
ΣΥΝΟΛΟ		1.844.378	3.768.511	3.372.724	2.459.259	2.485.663	2.848.808	16.779.343

Πηγή: ΣΥΥΕ * Έσοδα-Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων* 1987-1992

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3.2:

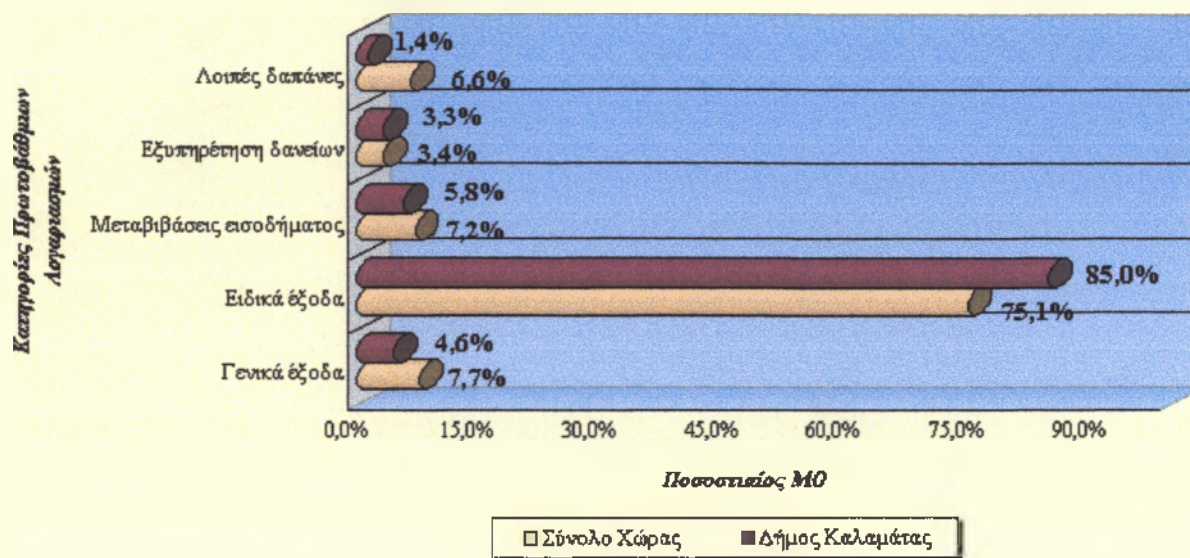
Ποσοστιαία Σύνθεση των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1987-1992

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΜΟ
0	Γενικά έξοδα	1,9%	1,5%	2,5%	9,1%	7,8%	6,0%	4,6%
1	Ειδικά έξοδα	93,2%	93,7%	90,6%	78,9%	77,6%	73,0%	85,0%
2	Μεταβιβάσεις εισοδήματος	4,1%	3,8%	5,6%	8,3%	6,7%	6,8%	5,8%
3	Εξυπηρέτηση δανείων	0,0%	0,3%	0,4%	2,0%	6,3%	11,1%	3,3%
4	Λοιπές δαπάνες	0,8%	0,7%	0,9%	1,7%	1,6%	3,1%	1,4%
ΣΥΝΟΛΟ		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πηγή: ΣΥΥΕ * Έσοδα-Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων* 1987-1992

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.3.3:

Ποσοστιαίος ΜΟ των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας και του συνόλου των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

Πηγή: ΕΣΥΕ "Εσοδα-Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

Από το Διάγραμμα 1.3.3 μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής:

- ➔ Τόσο στο Δήμο Καλαμάτας όσο και στο σύνολο των ΟΤΑ στη χώρα, τα Γενικά Έξοδα καλύπτουν ένα μικρό ποσοστό των δαπανών με 4,6 και 7,7 ποσοστιαίες μονάδες.
- ➔ Αντίθετα, το μεγαλύτερο ποσοστό των δαπανών απορροφούν τα Ειδικά Έξοδα. Στην Καλαμάτα το ποσοστό απορρόφησης φτάνει τις 85 ποσοστιαίες μονάδες και στη χώρα τις 75. Αυτό καταδεικνύει ότι, ο Δήμος Καλαμάτας, κατά τα έτη 1987-1992, έδωσε μεγαλύτερη βαρύτητα στην επενδυτική πολιτική του από ότι το σύνολο των ΟΤΑ στην Ελλάδα την ίδια χρονική περίοδο (βλ. παρακάτω).
- ➔ Οι Μεταβιβάσεις εισοδήματος σε τρίτους καλύπτουν το 5,8 % των δαπανών στο Δήμο Καλαμάτας, ενώ στο σύνολο της χώρας το ποσοστό αυτό παρουσιάζεται αυξημένο και φτάνει τις 7,2 ποσοστιαίες μονάδες.
- ➔ Η κατηγορία της Εξυπηρέτησης δανείων κυμαίνεται στο ίδιο περίπου επίπεδο, τόσο στο Δήμο Καλαμάτας όσο και στο σύνολο της χώρας με 3,3% και 3,4%, αντίστοιχα.

➔ Ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 1,4% αποτελούν οι Λοιπές Δαπάνες¹ για το Δήμο Καλαμάτας, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο της χώρας ανέρχεται στο 6,6% των συνολικών δαπανών. Αυτή η σημαντική διαφορά των 5,2 ποσοστιαίων μονάδων που εμφανίζει, το σύνολο των ΟΤΑ με το Δήμο Καλαμάτας, ενδέχεται να οφείλεται στις πληρωμές που αφορούν υποχρεώσεις παρελθόντων οικονομικών ετών, πράγμα που σημαίνει καλύτερη οικονομική διαχείριση.

Στη συνέχεια παραθέτουμε τον Πίνακα 1.3.3 όπου απεικονίζονται τα ποσά των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Γενικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας, κατά τα έτη 1987-1992 και τον Πίνακα 1.3.4 που απεικονίζει την ποσοστιαία κατανομή τους, κατά την ίδια χρονική περίοδο. Επίσης, παραθέτουμε το Διάγραμμα 1.3.4 όπου απεικονίζεται η ποσοστιαία κατανομή του ΜΟ αυτών, τόσο στο Δήμο Καλαμάτας, όσο και στο σύνολο της χώρας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3.3:

Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Γενικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1987-1992
(Ποσά σε Σχ. Δρχ. - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΣΥΝΟΛΟ
01	Δαπάνες μισθών & αλδ. κατηγοριών προσωπικού	8.622	9.806	11.280	10.925	11.080	16.507	68.220
02	Αμοιβές εκτελούντων αλδ. υπηρεσίες	0	2.248	24.570	177.347	127.289	84.920	416.374
03	Κοινωνικές ασφορές κλπ.	8.353	13.135	9.479	6.612	8.841	10.548	56.968
04	Συντάξας - Αποζημιώσας	0	0	0	0	0	0	0
05	Εξόδα βεβαίωσης & είσπραξης	2.674	1.940	2.180	2.758	4.123	7.925	21.600
06	Επικοινωνίες - Δημόσιες σχέσεις	21.413	25.402	29.104	22.480	34.409	42.608	175.416
07	Λοιπές γενικές δαπάνες	2.940	3.705	8.396	4.410	8.928	9.092	37.471
ΣΥΝΟΛΟ		44.002	56.236	85.009	224.531	194.670	171.600	776.049

Πηγή: ΕΣΥΕ "Εσοδα-Εξόδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

¹ Αποδόσεις εσόδων εισπραχθέντων υπέρ τρίτων, επιστροφές χρημάτων, πληρωμές που αφορούν υποχρεώσεις παρελθόντων οικονομικών ετών, πάγια προκαταβολή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3.4:

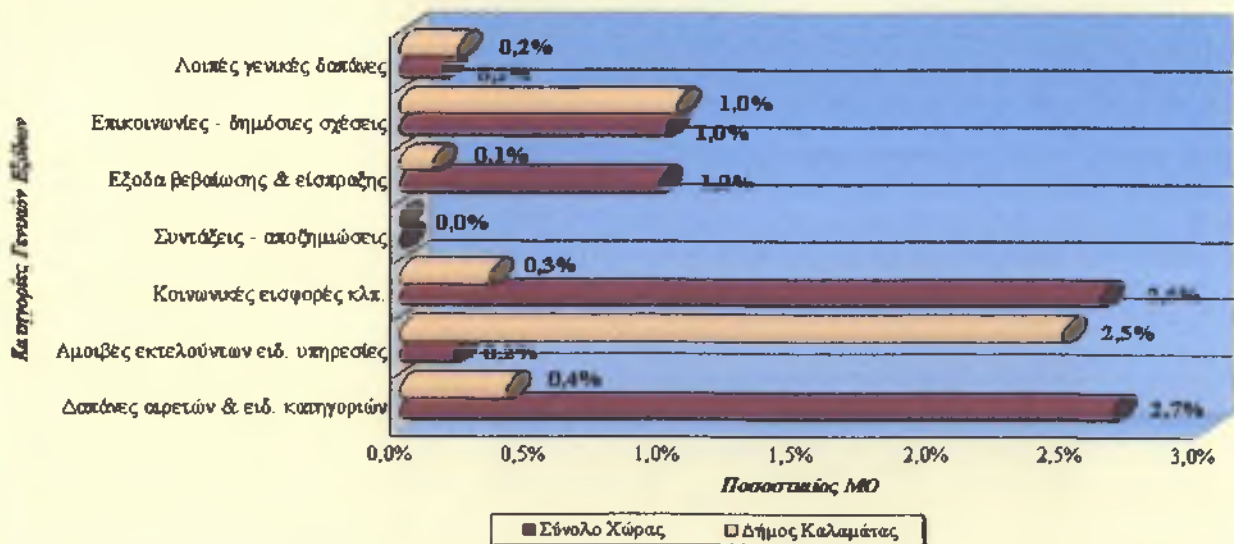
Ποσοστιαία Σύνθεση των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Γενικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1987-1992

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΜΟ
01	Δαπάνες αρετών & ειδ. κατηγοριών	0,47%	0,26%	0,33%	0,44%	0,45%	0,58%	0,4%
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσιών	0,00%	0,06%	0,73%	7,21%	5,12%	2,98%	2,5%
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	0,45%	0,35%	0,28%	0,27%	0,36%	0,37%	0,3%
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,0%
05	Εξοδα βεβαίωσης & είσπραξης	0,14%	0,05%	0,06%	0,11%	0,17%	0,28%	0,1%
06	Επικοινωνίες - δημόσιες σχέσεις	1,16%	0,67%	0,86%	0,91%	1,38%	1,50%	1,0%
07	Λοιπές γενικές δαπάνες	0,16%	0,18%	0,25%	0,18%	0,36%	0,32%	0,2%
ΣΥΝΟΛΟ		2,4%	1,5%	2,5%	9,1%	7,8%	6,0%	4,6%

Πηγή: ΕΣΥΕ *Έσοδα-Εξοδα Δήμων και Κοινοτήτων* 1987-1992

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.3.4:

Ποσοστιαία ΜΟ των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Γενικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας και του συνόλου των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

Πηγή: ΕΣΥΕ *Έσοδα-Εξοδα Δήμων και Κοινοτήτων* 1987-1992

Από το Διάγραμμα 1.3.4 συμπεραίνουμε τα εξής:

- Στο Δήμο Καλαμάτας υπερτερούν οι Αμοιβές Εκτελούντων Ειδικές Υπηρεσίες² με ποσοστό 2,5% στο σύνολο των δαπανών, ενώ η κατηγορία αυτή στο σύνολο των ΟΤΑ στη χώρα καλύπτει ένα πολύ μικρό ποσοστό της τάξεως του 0,2%.
- Το ποσοστό των δαπανών για Επικοινωνίες και Δημόσιες Σχέσεις βρίσκεται πολύ χαμηλά με μια μόλις, ποσοστιαία μονάδα τόσο στο Δήμο Καλαμάτας όσο και στη χώρα.
- Στο Δήμο Καλαμάτας οι Δαπάνες των Αιρετών και των Ειδικών Κατηγοριών Προσωπικού παρουσιάζουν συμμετοχή, ως προς το σύνολο των δαπανών, της τάξεως του 0,4%, ενώ αντίθετα στο σύνολο των ΟΤΑ της χώρας το αντίστοιχο ποσοστό κυμαίνεται στο 2,7%.
- Όσον αφορά στις Κοινωνικές Εισφορές, παρατηρούμε ότι ενώ στο Δήμο Καλαμάτας το ποσοστό δεν ξεπερνάει το 0,3% στο σύνολο των δαπανών, στη χώρα το ποσοστό αυτό ανέρχεται στις 2,6% ποσοστιαίες μονάδες.
- Οι υπόλοιπες κατηγορίες δεν ξεπερνούν το 0,2%, τόσο στο Δήμο Καλαμάτας όσο και στο σύνολο των ΟΤΑ στη χώρα.

Στη συνέχεια παραθέτουμε τον Πίνακα 1.3.5 όπου απεικονίζονται οι Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Ειδικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας και τον Πίνακα 1.3.6 ο οποίος απεικονίζει τη ποσοστιαία σύνθεση τους. Τέλος, παραθέτουμε το Διάγραμμα 1.3.5 όπου παρουσιάζεται ο ποσοστιαίος ΜΟ των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Ειδικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας και του συνόλου των ΟΤΑ, κατά τη περίοδο 1987-1992.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3.5:
Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Ειδικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1987-1992
(Ποσά σε Χιλ. Δρχ - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΣΥΝΟΛΟ
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργασιών	200.867	270.454	298.156	368.224	470.420	476.048	2.084.169
12	Μισθώματα, ύδρευση κλπ.	27.988	30.479	30.415	33.161	42.118	91.289	255.450
13	Συντηρήσεις & επισκευές	22.019	45.893	72.194	114.515	111.967	127.226	493.814
14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών	13.604	14.985	14.909	21.096	23.733	31.780	120.107
15	Επενδύσεις	408.488	924.802	1.054.457	891.116	664.064	1.198.858	5.141.785
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών	1.045.626	2.290.630	1.657.700	626.804	727.545	282.931	6.631.436
ΣΥΝΟΛΟ		1.718.592	3.577.443	3.127.831	2.054.916	2.839.847	2.208.132	14.726.761

Πηγή: ΕΣΥΕ "Εσοδα-Εξόδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

² Με την ιδιότητα ελεύθερων επαγγελματιών και με την ιδιότητα νομικού προσώπου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3.6:

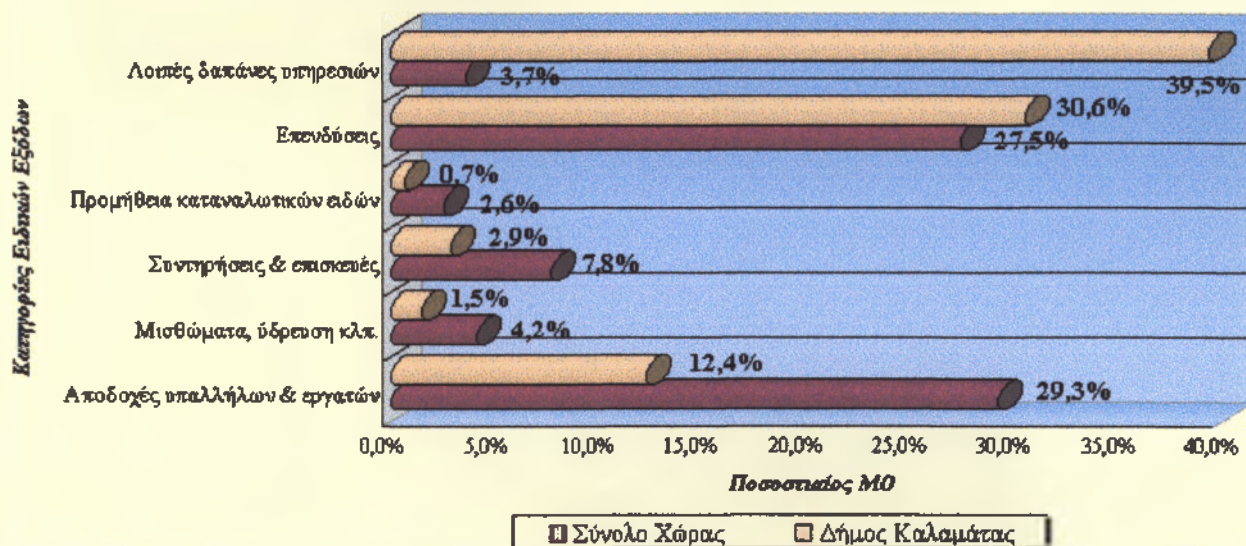
Ποσοστιαία Σύνθεση των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Ειδικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1987-1992

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΜΟ
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	10,89%	7,18%	8,84%	14,97%	18,93%	16,71%	12,4%
12	Μισθώματα, ύδρευση κλπ.	1,52%	0,81%	0,90%	1,35%	1,69%	3,20%	1,5%
13	Συντηρήσεις & επισκευές	1,19%	1,22%	2,14%	4,66%	4,50%	4,47%	2,9%
14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών	0,74%	0,40%	0,44%	0,86%	0,95%	1,12%	0,7%
15	Επενδύσεις	22,15%	24,54%	31,26%	36,24%	26,72%	42,08%	30,6%
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών	56,69%	60,79%	49,15%	25,49%	29,27%	9,93%	39,5%
ΣΥΝΟΛΟ		93,2%	94,9%	92,7%	83,6%	82,1%	77,5%	87,8%

Πηγή: ΕΣΥΕ "Έσοδα-Εξόδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.3.5:

Ποσοστιαίος ΜΟ των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Ειδικών Εξόδων του Δήμου Καλαμάτας και του συνόλου των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

Πηγή: ΕΣΥΕ "Έσοδα-Εξόδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

Από το Διάγραμμα 1.3.5 παρατηρούμε τα εξής:

- ➔ Στο Δήμο Καλαμάτας το 39,5% των Δαπανών, κατά τα έτη 1987-1992, καλύπτεται από τις Λοιπές Δαπάνες Υπηρεσιών³, ενώ στο σύνολο των ΟΤΑ στη χώρα το αντίστοιχο ποσοστό είναι μόλις 3,7%. Αυτό προφανώς οφείλεται στη προσπάθεια της Δημοτικής Αρχής για ανασυγκρότηση της πόλης, μετά τον καταστροφικό σεισμό του 1986.
- ➔ Οι Επενδύσεις παρουσιάζουν ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό επί του συνόλου των δαπανών. Στο Δήμο Καλαμάτας το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 30,6%, ενώ στη χώρα το αντίστοιχο ποσοστό είναι 27,5%.
- ➔ Το ποσοστό των δαπανών για Αποδοχές υπαλλήλων και εργατών κυμαίνεται στο 12,4% για το Δήμο Καλαμάτας και στο 29,3% για το σύνολο των ΟΤΑ της χώρας. Η παραπάνω καταγραφόμενη διαφορά, προφανώς οφείλεται στο υπεράριθμο προσωπικό που καταγράφεται σε πολλές υπηρεσίες των περισσότερων ΟΤΑ.
- ➔ Η κατηγορία των δαπανών για Συντηρήσεις και επισκευές καλύπτει το 2,9% στο σύνολο των δαπανών, στο Δήμο Καλαμάτας και το 7,8% στο σύνολο των ΟΤΑ στη χώρα.
- ➔ Ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 1,5% αποτελούν τα Μισθώματα, ύδρευση, κ.α. για το Δήμο Καλαμάτας, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο της χώρας ανέρχεται στο 4,2% των συνολικών δαπανών.
- ➔ Τέλος, η προμήθεια καταναλωτικών αγαθών παρουσιάζει πολύ μικρό απορρόφησης στο σύνολο των δαπανών. Στο Δήμο Καλαμάτας φτάνει στο 0,7%, ενώ στο σύνολο των ΟΤΑ στη χώρα το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 2,6% των συνολικών δαπανών.

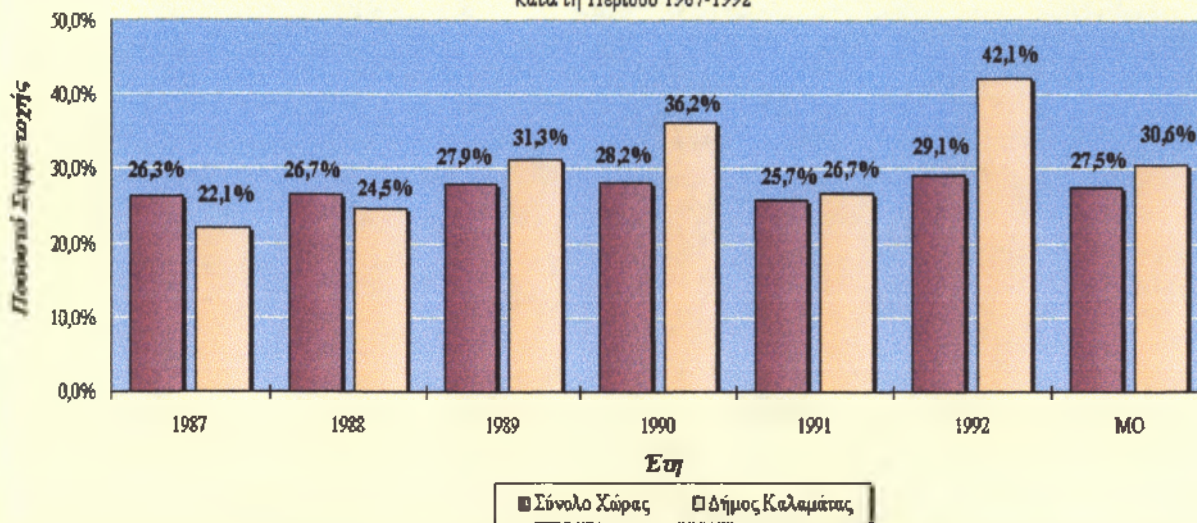
Ακολουθεί το Διάγραμμα 1.3.6, που απεικονίζει τη διαχρονική εξέλιξη των Επενδύσεων του Δήμου Καλαμάτας και του συνόλου των ΟΤΑ, κατά τη περίοδο που σχολιάζουμε, ως προς τη ποσοστιαία συμμετοχή τους.

³ Απαλλοτρίωση ακινήτων, αγορά ακινήτων, κ.α.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.3.6:

Ποσοστιαία Συμμετοχή των Δαπανών για Επενδύσεις, στο Δήμο Καλαμάτας και στο σύνολο των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987-1992

Πηγή: ΕΣΥΕ " Έσοδα-Εξόδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

Από το παραπάνω Διάγραμμα, συμπεραίνουμε τα εξής:

- ➔ Ο Μέσος Όρος της ποσοστιαίας συμμετοχής των Επενδύσεων στο σύνολο των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας ήταν, για τη περίοδο 1987-1992, 30,6 %. Ο αντίστοιχος ΜΟ σε επίπεδο χώρας ήταν 27,5 %.
- ➔ Σε όλη τη διάρκεια της περιόδου που μελετάμε, η ποσοστιαία συμμετοχή των Επενδύσεων στο Δήμο Καλαμάτας ήταν μεγαλύτερη από την αντίστοιχη συμμετοχή στο σύνολο των ΟΤΑ.
- ➔ Το 1992 εμφανίζεται το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής των Επενδύσεων, τόσο στο Δήμο Καλαμάτας όσο και στο σύνολο των ΟΤΑ. Συγκεκριμένα, στο Δήμο Καλαμάτας το ποσοστό συμμετοχής έφθανε στο 42,1 %, ενώ στο σύνολο των ΟΤΑ το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 29,1 %.
- ➔ Αντίθετα, το 1988 η κατηγορία αυτή παρουσιάζει το μικρότερο ποσοστό με 24,5 %, ενώ σε επίπεδο χώρας το μικρότερο ποσοστό εμφανίζεται το 1991, με 25,7 %.

Τέλος, ακολουθεί ο Πίνακας 1.3.7, όπου παρουσιάζονται οι απόλυτες τιμές των κατηγοριών που αποτελούν Δαπάνες Ανθρώπινου Δυναμικού. Ακολουθεί ο Πίνακας 1.3.8, στον οποίο παρουσιάζονται η ποσοστιαία σύνθεσή τους, καθώς και το Διάγραμμα 1.3.7, όπου εμφανίζεται ο ποσοστιαίος ΜΟ των συγκεκριμένων κατηγοριών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.7:

Δαπάνες Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1987-1992
(Ποσά σε Χιλ. Δρχ. - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΣΥΝΟΛΟ
01	Δαπάνες μισθών & ειδ. κατηγοριών	8.622	9.806	11.280	10.925	11.080	16.507	68.220
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	0	2.248	24.570	177.347	127.289	84.920	416.374
03	Κοινωνικός εισφορές κλπ	8.353	13.135	9.479	6.612	8.841	10.548	56.968
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0	0	0	0	0	0	0
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	200.867	270.454	298.156	368.224	470.420	476.048	2.084.169
ΣΥΝΟΛΟ		217.842	295.643	343.485	563.108	617.630	588.023	2.625.731

Πηγή: ΕΣΥΕ "Εσοδα, Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.8:

Ποσοστιαία Σύθεση των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1987-1992

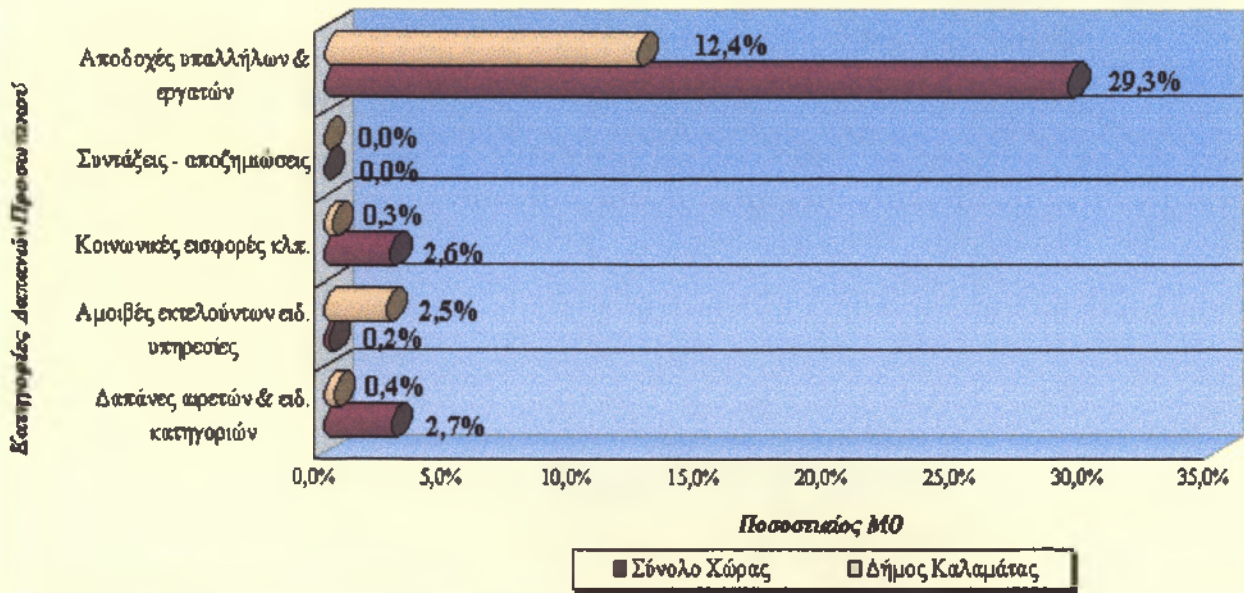
ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΜΟ
01	Δαπάνες μισθών & ειδ. κατηγοριών	0,5%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%	0,0%	0,4%
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	0,0%	0,1%	0,7%	7,2%	5,1%	3,0%	2,5%
03	Κοινωνικός εισφορές κλπ	0,5%	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%	0,3%
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	10,9%	7,2%	8,8%	15,0%	18,9%	16,7%	12,4%
ΣΥΝΟΛΟ		12%	8%	10%	23%	25%	21%	16%

Πηγή: ΕΣΥΕ "Εσοδα, Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.3.7:

Ποσοστιαία κατανομή του ΜΟ των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας και του Συνόλου των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά την Περίοδο 1987-1992

Πηγή: ΕΣΥΕ "Εσοδα-Εξοδα Δήμων και Κοινοτήτων" 1987-1992

Από το παραπάνω Διάγραμμα καθώς και από τον Πίνακα 1.3.8, εξάγονται τα εξής:

- ➔ Όσον αφορά, γενικότερα, στη κατηγορία των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού, η ποσοστιαία συμμετοχή για όλη τη περίοδο που σχολιάζουμε, κυμάνθηκε για το Δήμο Καλαμάτας στο 16%. Το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο των ΟΤΑ ήταν 35%.
- ➔ Ενώ σε εθνικό επίπεδο, η ποσοστιαία συμμετοχή των Δαπανών Προσωπικού παρουσιάζει διαχρονικά μια σταθερότητα, δεν συμβαίνει τι ίδιο με τη περίπτωση του Δήμου Καλαμάτας. Ειδικότερα, παρατηρούνται αυξομειώσεις κατά τη διάρκεια της περιόδου που σχολιάζουμε.
- ➔ Τα έτη 1987, 1988, 1989 η ποσοστιαία συμμετοχή των Δαπανών Προσωπικού εμφανίζεται σαφώς μειωμένη από το ΜΟ. Τα ποσοστά είναι, αντίστοιχα, 12%, 8% και 10%.
- ➔ Τα επόμενα τρία έτη τα ποσοστά είναι αρκετά αυξημένα, σε σχέση με το ΜΟ. Τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 23%, 25% και 21%.
- ➔ Τη σημαντικότερη κατηγορία αποτελούν οι Αποδοχές υπαλλήλων και εργατών με ποσοστό συμμετοχής 12,4%, σαφώς μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό σε εθνικό επίπεδο που φτάνει το 29,3%.

- ➔ Δεύτερη σημαντικότερη κατηγορία αποτελούν οι Αμοιβές εκτελούντων ειδικές υπηρεσίες με 2,5% συμμετοχής, στο σύνολο των δαπανών.

1.4 Η κατά κεφαλή Δαπάνη στο Δήμο Καλαμάτας και στο σύνολο των ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά τη Περίοδο 1987 – 1992

Στο σημείο αυτό της εργασίας θα ασχοληθούμε με τη κατά κεφαλή δαπάνη στο Δήμο Καλαμάτας και στο σύνολο των ΟΤΑ, κατά τη περίοδο που μελετάμε. Συγκεκριμένα, θα προσπαθήσουμε να δείξουμε πόσες δρχ αντιστοιχούν σε κάθε κάτοικο, από τις δαπάνες τόσο του Δήμου Καλαμάτας όσο και του συνόλου των ΟΤΑ στη χώρα.

Θα χρησιμοποιηθεί για το σκοπό αυτό ο Πίνακας 1.4.1, όπου εμφανίζεται η κατά κεφαλή δαπάνη ανά κάτοικο από το 1987 έως το 1992, τόσο για το Δήμο Καλαμάτας, όσο και για το σύνολο των ΟΤΑ στη χώρα. Επίσης, παρουσιάζεται με τη μορφή δείκτη η παραπάνω σχέση της κατά κεφαλής δαπάνης.

Όσον αφορά στην κατά κεφαλή δαπάνη ανά κάτοικο στο Δήμο Καλαμάτας, θα πρέπει να τονιστεί το εξής. Η Καλαμάτα ως πρωτεύουσα του Νομού Μεσσηνίας, έχει μετακινούμενο πληθυσμό και πολλούς ετεροδημότες. Πράγμα που σημαίνει ότι τα ποσά που εμφανίζονται στο Δήμο Καλαμάτας, ενδεχόμενα να μην αντικατοπτρίζουν τη πραγματική εικόνα. Να σημειωθεί εδώ, ότι χρησιμοποιείται ως ενδεικτικό στοιχείο πληθυσμού η απογραφή του 1991, γιατί θεωρούμε ότι τα έτη που σχολιάζουμε είναι πιο κοντά στο έτος αυτό.

ΠΙΝΑΚΑΣ: 1.4.1						
Αναλογία Δαπάνης ανά Κάτοικο στο Δήμο Καλαμάτας και στο σύνολο της Χώρας κατά τη Περίοδο 1987-1992						
(Ποσά σε Χιλιάδες Δρχ - Σε Τρέχουσες τιμές)						
	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Δαπάνες Δήμου Καλαμάτας ανά κάτοικο	43	88	80	60	63	71
Δαπάνες ΟΤΑ Χώρας ανά κάτοικο	14	19	25	28	35	42
Σχέση Καλαμάτας - Χώρας	3,0	4,7	3,2	2,1	1,8	1,7

Σημείωση: Πληθυσμός Καλαμάτας: 43.625 κάτοικοι
Πληθυσμός Ελλάδας: 10.259.900 κάτοικοι (Απογραφή 1991)

Πηγή: ΕΣΥΕ "Εσοδα-Εξοδα Δήμων και Κοινοτήτων"

Από το παρακάτω πίνακα μπορούμε να σχολιάσουμε τα εξής:

- ➡ Το 1987 η κατά κεφαλή δαπάνη στο Δήμο Καλαμάτας ήταν 43.000 δρχ, ενώ στο σύνολο των ΟΤΑ ήταν 14.000 δρχ. Αυτό σημαίνει το ποσό που αντιστοιχούσε σε κάθε κάτοικο στο Δήμο Καλαμάτας, ήταν τριπλάσιο από το αντίστοιχο στο σύνολο των ΟΤΑ της χώρας.
- ➡ Το 1989 η διαφορά της κατά κεφαλής δαπάνης ανάμεσα στο Δήμο Καλαμάτας και στο σύνολο των ΟΤΑ γίνεται υπερτετραπλάσια. Συγκεκριμένα στο κάτοικο της Καλαμάτας αντιστοιχούσε το ποσό των 88.000 δρχ, όταν το ποσό αυτό στο σύνολο των ΟΤΑ ήταν 19.000 δρχ.
- ➡ Το 1990 η διαφορά παρουσιάζει μείωση και εμφανίζεται σχεδόν τριπλάσια. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η κατά κεφαλή δαπάνη ανά κάτοικο στο Δήμο Καλαμάτας έπεσε κατά 20.000 δρχ και κυμάνθηκε στις 60.000 δρχ, ενώ ανεπαίσθητη άνοδο παρουσίασε το σύνολο των ΟΤΑ.
- ➡ Τις επόμενες δυο χρονιές, η διαφορά της κατά κεφαλής δαπάνης ανά κάτοικο, ανάμεσα στο Δήμο Καλαμάτας και στο σύνολο των ΟΤΑ στην Ελλάδα σταθεροποιήθηκε.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Όσον αφορά στην κατανομή που παρουσιάζουν βασικοί λογαριασμοί των δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κατά τη περίοδο 1987-1992, είναι τα εξής:

- ✓ Το σύνολο των δαπανών, κατά τη περίοδο αυτή, εμφανίζει σταδιακή αύξηση, με εξαίρεση τις χρονιές 1990, 1991 στις οποίες καταγράφονται χαμηλότερα νούμερα.
- ✓ Ειδικότερα, τις χρονιές 1988, 1989 παρουσιάζονται θετικοί ρυθμοί μεταβολής κατά 15% και 14,8%, αντίστοιχα.
- ✓ Το 1990 ο ρυθμός μεταβολής μειώνεται κατά 5,8%, ενώ το 1991 και 1992 οι ρυθμοί μεταβολής ήταν αυξημένοι κατά 0,9% και 13,1%.
- ✓ Για τη ποσοστιαία σύνθεση των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών, παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής το έχουν τα Ειδικά Έξοδα με 75,1%. Αξιόλογα ποσοστά εμφανίζουν και τα Ειδικά Έξοδα με 7,7% και οι Μεταβιβάσεις Εισοδήματος με 7,2%.
- ✓ Οι Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Γενικών Εξόδων έχουν, κατά ΜΟ, ποσοστό συμμετοχής στο σύνολο των δαπανών, κατά τη περίοδο αυτή, 7,7%.
- ✓ Οι Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Ειδικών Εξόδων έχουν, κατά ΜΟ, ποσοστό συμμετοχής 75,1%. Σαν σημαντικότερες κατηγορίες αυτών εμφανίζονται οι Αποδοχές υπαλλήλων και εργατών με 29,3% και οι Επενδύσεις με 27,5%.
- ✓ Ειδικότερα για τις Επενδύσεις, το 1992 είχαν το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής στο σύνολο των δαπανών με 29,1%, ενώ το μικρότερο ποσοστό συμμετοχής καταγράφεται το 1991 με 25,8%.
- ✓ Οι δαπάνες για το Ανθρώπινο Δυναμικό είχαν, κατά ΜΟ, ποσοστό συμμετοχής 35%. Η σημαντικότερη κατηγορία είναι των Αποδοχών υπαλλήλων και εργατών με 29,3%

Ο Δήμος Καλαμάτας, σε σχέση με το σύνολο των ΟΤΑ στη χώρα, κατά τη περίοδο 1987-1992, παρουσιάζεται σαν ένας Δήμος με σχετικά καλή κατανομή των δαπανών, όσον αφορά στη διάρθρωσή τους. Συγκεκριμένα:

- ✓ Το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών του, καλύπτεται από τα Ειδικά Έξοδα. Το ποσοστό των Ειδικών ή «Επενδυτικών» Εξόδων είναι πάρα πολύ υψηλό (85%), καθώς υπερτερεί του αντίστοιχου ποσοστού του συνόλου των ΟΤΑ της χώρας κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες. Αυτό καταδεικνύει τη σημασία που έδειξε ο Δήμος Καλαμάτας στην επενδυτική πολιτική του, την περίοδο 1987-1992.
- ✓ Ένα μεγάλο μέρος των Ειδικών Εξόδων καλύπτουν οι Λοιπές Δαπάνες Υπηρεσιών (με ποσοστιαίο ΜΟ εξαετίας 39,5%), ενώ την ίδια χρονική περίοδο, στο σύνολο της χώρας, η παραπάνω κατηγορία καλύπτει ένα μικρό ποσοστό (3,7%). Το παραπάνω γεγονός προφανώς οφείλεται στην ανασυγκρότηση της πόλης, που επιχειρήθηκε μετά το σεισμό του 1986, αλλά και στις συνεχείς πολεοδομικές παρεμβάσεις και αναπλάσεις του Δήμου τα τελευταία είκοσι χρόνια. Άλλωστε, το παραπάνω ποσοστό διαμορφώνεται κυρίως, στη διάρκεια των ετών 1987 έως το 1989, όπου η συμμετοχή της παραπάνω κατηγορίας δεν έπεσε κάτω από το 49%.
- ✓ Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η κατηγορία των Επενδύσεων, ως Δευτεροβάθμιος Λογαριασμός των Ειδικών Εξόδων. Αποτελεί τη δεύτερη σημαντικότερη κατηγορία τόσο στο Δήμο Καλαμάτας, όσο και στη χώρα. Στο Δήμο Καλαμάτας το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 30,6%, ενώ στη χώρα το αντίστοιχο ποσοστό είναι 27,5%.
- ✓ Στο σεισμό του 1986 οφείλεται, όπως φαίνεται, το αυξημένο ποσοστό κάλυψης στο σύνολο των Δαπανών, που εμφανίζουν οι Πληρωμές για Μεταβιβάσεις Εισοδημάτων σε Τρίτους. Η κατηγορία αυτή αποτελεί τη δεύτερη σημαντικότερη κατηγορία των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών στο Δήμο Καλαμάτας κατά τα έτη 1987-1992, με ποσοστό 5,8%, ενώ στο σύνολο της χώρας είναι η τρίτη σημαντικότερη, παρόλο που το ποσοστό ξεπερνάει αυτό του Δήμου (7,2%).
- ✓ Ιδιαίτερα μειωμένη παρουσιάζεται, κατά τη περίοδο 1987-1992, η κατηγορία των Γενικών Εξόδων στο σύνολο των δαπανών στο Δήμο Καλαμάτας, όταν στη χώρα παρουσιάζεται ως η δεύτερη σημαντικότερη κατηγορία.
- ✓ Όσον αφορά στη συμμετοχή των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού στο Δήμο Καλαμάτας κυμάνθηκε στο 16%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο των ΟΤΑ ήταν 35%. Ενώ σε εθνικό επίπεδο, η ποσοστιαία συμμετοχή των Δαπανών Προσωπικού παρουσιάζει διαχρονικά μια σταθερότητα, δεν συμβαίνει τι ίδιο με τη περίπτωση του Δήμου Καλαμάτας. Ειδικότερα, παρατηρούνται αυξομειώσεις κατά τη διάρκεια της περιόδου που σχολιάζουμε.

- ✓ Κλείνοντας, σε σχέση με τη κατά κεφαλή δαπάνη, αυτό που διαπιστώνεται είναι ότι ο Δήμος Καλαμάτας δαπανά σχεδόν, τριπλάσια ποσά ανά κάτοικο σε σύγκριση με το σύνολο των ΟΤΑ στη χώρα. Θα υπήρχε μεγαλύτερη αξιοπιστία στη σύγκριση, εάν αυτή αφορούσε πρωτεύουσες νομών.

Από όλα αυτά συμπεραίνουμε ότι το οικονομικό «προφίλ», σε σχέση με τις δαπάνες, που παρουσιάζει ο Δήμος Καλαμάτας την περίοδο 1987-1992, βασίζεται στην προσπάθεια της εκάστοτε Δημοτικής Αρχής, να προβεί σε προσπάθειες βελτίωσης των υποδομών προκειμένου η πόλη να αποκτήσει πάλι τη λειτουργικότητά της.

Περισσότερες πληροφορίες για το Δήμο της Καλαμάτας θα παραθέσουμε στο επόμενο κεφάλαιο της εργασίας, όπου θα αναφερθούμε εκτενέστερα στην κατάσταση των δαπανών αυτού, κατά την περίοδο 1991-1996.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

**Ποσοστιαία Διάρθρωση των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την
Περίοδο 1991-1996**

2.1 Γενικά

Από το κεφάλαιο αυτό και στα επόμενα κεφάλαια που θα ακολουθήσουν, θα γίνει προσπάθεια αναλυτικής παρουσίασης των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας, από διαθέσιμα στοιχεία των προϋπολογισμών και απολογισμών των οικονομικών ετών 1991-1996. Η επιλογή της περιόδου αυτής έγινε με βάση τη διαθεσιμότητα των στοιχείων αφενός, και αφετέρου γιατί ήταν μια εξαετία, στη διάρκεια της οποίας, υπήρξαν δυο διαφορετικές Δημοτικές Αρχές.

Στο κεφάλαιο αυτό της εργασίας θα ασχοληθούμε με την διάρθρωση των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την εξαετία 1991-1996. Θα προσπαθήσουμε, καταρχήν, να σχολιάσουμε το ποσοστό συμμετοχής κάθε κατηγορίας κατά τα έτη 1991 έως 1996 σε σχέση με το ποσοστιαίο μέσο όρο της εξαετίας. Έπειτα θα σχολιαστούν για κάθε έτος ξεχωριστά η ποσοστιαία συμμετοχή κάθε κατηγορίας.

Ο σχολιασμός μας θα βασιστεί καταρχήν, στους Πρωτοβάθμιους και Δευτεροβάθμιους Λογαριασμούς. Έπειτα, θα σχολιαστούν ειδικότερα οι κατηγορίες των Επενδύσεων και των Δαπανών Προσωπικού.

2.2 Ποσοστιαία Διάρθρωση των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε την ποσοστιαία σύνθεση των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των δαπανών, για τον Δήμο Καλαμάτας, κατά την περίοδο 1991-1996.

Στον Πίνακα 2.2.1 καταγράφονται τα ποσά των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας σε τρέχουσες τιμές, στον Πίνακα 2.2.2 απεικονίζεται η ποσοστιαία σύνθεσή τους, και στο Διάγραμμα 2.2.1 απεικονίζεται η ποσοστιαία κατανομή του Μέσου Όρου (ΜΟ) αυτών, για την περίοδο 1991-1996.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2.1:

Προσθβάθμιοι Λογαριασμοί των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996

(Ποσά σε Δρχ - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	ΣΥΝΟΛΟ
0	Γενικά έξοδα	258.051.605	236.783.811	234.810.396	182.015.065	226.701.344	381.918.541	1.520.280.762
1	Ειδικά έξοδα	1.386.822.729	1.863.229.190	2.408.257.584	1.539.651.716	2.550.389.761	3.305.731.592	13.054.082.572
2	Μεταβιβάσεις εισοδήματος	335.291.884	313.141.152	394.131.489	392.979.871	504.805.948	1.454.558.555	3.394.908.899
3	Εξυπηρέτηση δανείων	157.459.477	315.637.066	396.992.276	409.818.010	329.747.594	393.959.769	2.003.614.192
4	Λοιπές δαπάνες	40.191.083	86.918.214	80.971.600	102.104.397	84.945.789	7.882.138	403.013.221
ΣΥΝΟΛΟ		2.177.816.778	2.815.709.433	3.515.163.345	2.626.569.059	3.696.590.436	5.544.050.595	20.375.899.646

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2.2:

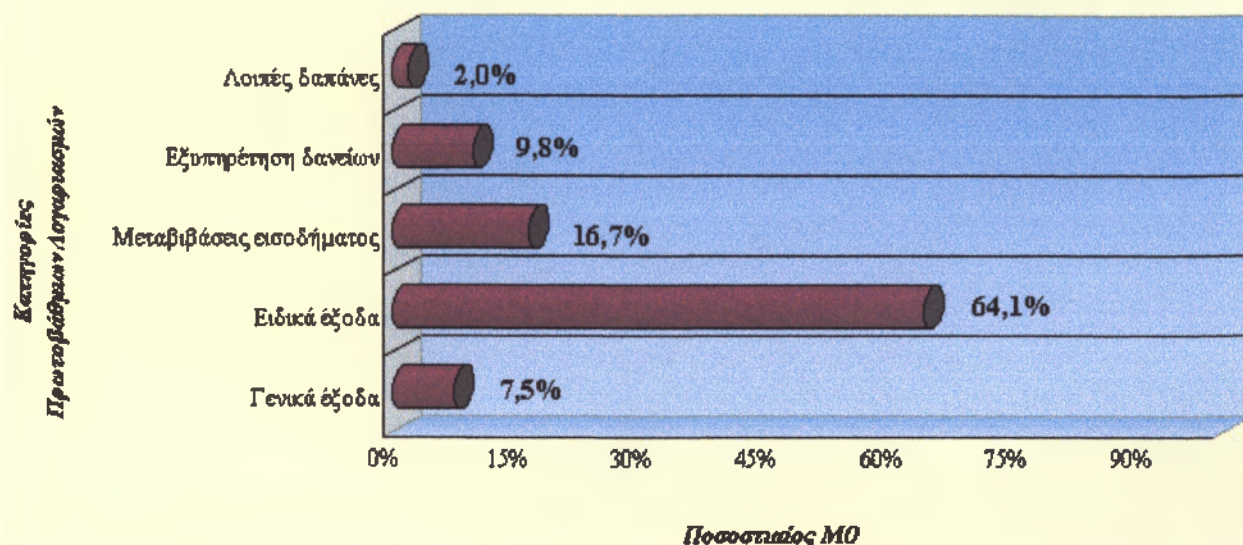
Ποσοστιαία Σύνοψη των Προσθβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	ΜΟ
0	Γενικά έξοδα	11,8%	8,4%	6,7%	6,9%	6,1%	6,9%	7,5%
1	Ειδικά έξοδα	63,7%	66,2%	68,5%	58,6%	69,0%	59,6%	64,1%
2	Μεταβιβάσεις εισοδήματος	15,4%	11,1%	11,2%	15,0%	13,7%	26,2%	16,7%
3	Εξυπηρέτηση δανείων	7,2%	11,2%	11,3%	15,6%	8,9%	7,1%	9,8%
4	Λοιπές δαπάνες	1,8%	3,1%	2,3%	3,9%	2,3%	0,1%	2,0%
ΣΥΝΟΛΟ		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.2.1:

Ποσοστιαία κατανομή του ΜΟ των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας, 1991-1996

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, μπορούμε να σχολιάσουμε τα εξής:

- ➔ Το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας, κατά ΜΟ για τη περίοδο 1991-1996, καλύπτουν τα Ειδικά Έξοδα με ποσοστό 64,1%. Δεύτερη σημαντικότερη κατηγορία αποτελούν οι Μεταβιβάσεις Εισοδήματος με ποσοστό 16,7%.
- ➔ Μικρότερες κατηγορίες αποτελούν, η Εξυπηρέτηση Δανείων με ποσοστό 9,8%, ενώ τα Γενικά Έξοδα και οι Λοιπές Δαπάνες καλύπτουν το 7,5% και το 2,0% αντίστοιχα.
- ➔ Όσον αφορά στη κατηγορία των Ειδικών Εξόδων, παρατηρείται μια αυξητική τάση κατά τα έτη 1991-1993. Ειδικότερα, το 1993 το ποσοστό συμμετοχής των Ειδικών Εξόδων, στο σύνολο των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας, κυμάνθηκε στο 68,5%.
- ➔ Οι Μεταβιβάσεις Εισοδήματος παρουσιάζουν μικρές αυξομειώσεις κατά τα έτη 1991-1995. Το έτος 1996 παρατηρείται το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής της κατηγορίας στο σύνολο των δαπανών με 26,2%.

- Μικρές αυξομειώσεις, επίσης, παρουσιάζει και η κατηγορία των Δανειών. Το 1991 το ποσοστό κυμάνθηκε στο 7,2%, αυξήθηκε κατά το έτος 1994 σε 15,6%, ενώ το 1996 μειώνεται με αποτέλεσμα να επανέρχεται στα ίδια επίπεδα με το 1991 (7,1%).
- Σταδιακή μείωση παρατηρείται στην κατηγορία των Γενικών Εξόδων. Το έτος 1991 το ποσοστό συμμετοχής των Γενικών εξόδων ήταν 11,8%, ενώ στο τέλος της εξαετίας το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 6,9%.

Από τα παραπάνω, παρατηρείται ένα αυξημένο ποσοστό συμμετοχής των Ειδικών Εξόδων των επιμέρους υπηρεσιών του Δήμου Καλαμάτας στο σύνολο των δαπανών. Η αυξητική αυτή τάση οφείλεται στο γεγονός ότι η κατηγορία των Ειδικών εξόδων περιλαμβάνει και τις επενδυτικές δαπάνες, οι οποίες στην περίοδο που μελετάμε εμφανίζονται αυξημένες.

Επίσης, ένα σημαντικό ποσοστό συμμετοχής στο σύνολο των Δαπανών κατέχει η κατηγορία των Πληρωμών για Μεταβιβάσεις Εισοδήματος σε Τρίτους, το οποίο προφανώς οφείλεται σε εισφορές και επιχορηγήσεις που δόθηκαν από το Δήμο -λόγω του σεισμού το 1986- σε κοινωνικούς και αθλητικούς φορείς της πόλης.

Σημαντικό ποσοστό κάλυψης των δαπανών παρουσιάζει η κατηγορία της Εξυπηρέτησης Δανειών. Το ποσοστό αυτό μάλλον οφείλεται στην αποπληρωμή των αυξημένων δανειών που πήρε ο Δήμος Καλαμάτας προκειμένου να αντεπεξέλθει στη κάλυψη των ζημιών που προκλήθηκαν στην πόλη από το σεισμό.

2.3 Ποσοστιαία Διάρθρωση των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών

Για τον σχολιασμό των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών παραθέτουμε τον Πίνακα 2.3.1 όπου αναγράφονται τα ποσά των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας σε τρέχουσες τιμές, τον Πίνακα 2.3.2 όπου αναγράφεται η ποσοστιαία σύνθεσή τους, και το Διάγραμμα 2.3.1 όπου απεικονίζεται η ποσοστιαία κατανομή του Μέσου Όρου (ΜΟ) αυτών κατά τη περίοδο 1991-1996. Να σημειωθεί ότι στους πίνακες των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών που ακολουθούν, δεν αναφέρονται οι κωδικοί 2 και 4, γιατί συμμετείχαν με πολύ μικρά ποσοστά στο σύνολο των δαπανών και θεωρήθηκε σκόπιμο να μην αναφερθούν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3.1:

Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

(Ποσά σε Δρχ - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	ΣΥΝΟΛΟ
01	Δαπάνες αρτέων & ειδ. κατηγοριών	11.065.810	16.365.308	18.762.081	23.991.633	24.755.380	27.976.835	122.917.047
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	127.289.304	84.919.562	64.974.201	3.579.383	12.278.935	1.187.118	294.228.503
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	72.236.189	75.874.177	91.675.255	99.906.633	100.108.294	141.049.210	580.849.758
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0	0	0	0	0	0	0
05	Εξοδα βεβαίωσης & εισπραχής	4.123.266	7.924.999	9.910.814	10.939.261	17.653.937	25.645.148	76.197.425
06	Επικοινωνίες - δημόσιες σχέσεις	34.409.100	42.607.967	39.431.443	36.201.971	60.268.967	167.181.007	380.100.455
07	Λοιπές γενικές δαπάνες	8.927.936	9.091.798	10.056.602	7.396.184	11.635.831	18.879.223	65.987.574
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	519.849.439	415.247.221	455.214.404	487.976.022	523.642.981	592.308.815	2.994.238.882
12	Μισθώματα, ύδρευση κλπ.	41.835.599	89.114.029	79.121.933	105.113.221	116.164.199	127.595.313	558.944.294
13	Συντηρήσεις & επισκευές	111.967.244	126.061.167	217.396.720	292.556.515	611.669.009	376.270.532	1.735.921.187
14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών	23.524.342	30.806.965	40.527.811	45.433.904	58.498.068	69.628.086	268.419.176
15	Επενδύσεις	661.823.840	1.198.855.497	1.612.785.319	606.524.148	1.231.710.313	2.134.042.672	7.445.741.789
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών	27.822.265	3.144.311	3.211.397	2.047.906	8.705.191	5.886.174	50.817.244
31	Τόκοι - χρεολύσια	157.459.477	315.637.066	396.992.276	409.818.010	329.747.594	393.959.769	2.003.614.192
ΣΥΝΟΛΟ		1.802.333.811	2.415.650.067	3.040.060.256	2.131.484.791	3.106.838.699	4.081.609.902	16.577.977.526

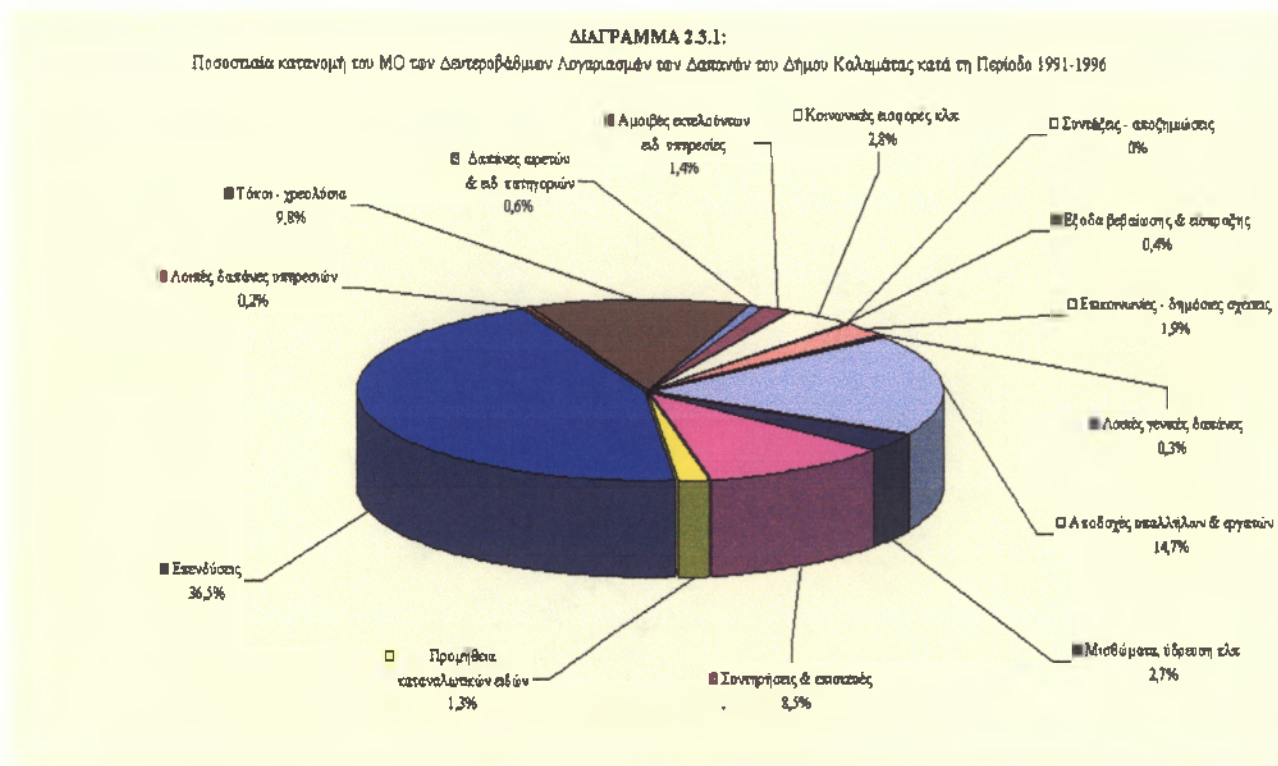
Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3.2:

Ποσοστιαία Σύνθεση των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	ΜΟ
01	Δαπάνες αρειτών & ειδ. κατηγοριών	0,51%	0,58%	0,53%	0,91%	0,67%	0,50%	0,60%
02	Άμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσιών	5,84%	3,02%	1,85%	0,14%	0,33%	0,02%	1,44%
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	3,32%	2,69%	2,61%	3,80%	2,71%	2,54%	2,85%
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
05	Εξόδα βεβαίωσης & είσπραξης	0,19%	0,28%	0,28%	0,42%	0,48%	0,46%	0,37%
06	Επικοινωνίες - δημόσιες σχέσεις	1,58%	1,51%	1,12%	1,38%	1,63%	3,02%	1,87%
07	Λοιπές γενικές δαπάνες	0,41%	0,32%	0,29%	0,28%	0,31%	0,34%	0,32%
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	23,87%	14,75%	12,95%	18,58%	14,17%	10,68%	14,70%
12	Μισθώματα, ύδρευση κλπ.	1,92%	3,16%	2,25%	4,00%	3,14%	2,30%	2,74%
13	Συντηρήσεις & επισκευές	5,14%	4,48%	6,18%	11,14%	16,55%	6,79%	8,52%
14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών	1,08%	1,09%	1,15%	1,73%	1,58%	1,26%	1,32%
15	Επενδύσεις	30,39%	42,58%	45,88%	23,09%	33,32%	38,49%	36,54%
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών	1,28%	0,11%	0,09%	0,08%	0,24%	0,11%	0,25%
31	Τόκοι - χρεώλυτα	7,23%	11,21%	11,29%	15,60%	8,92%	7,11%	9,83%
ΣΥΝΟΛΟ		83%	86%	86%	81%	84%	74%	81%

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

Σύμφωνα με το Διάγραμμα 2.3.1 μπορούμε να σχολιάσουμε τα εξής:

- Το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής, κατά ΜΟ, στο σύνολο των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας, παρατηρείται στην κατηγορία των Επενδύσεων με ποσοστό 36,5%. Ακολουθούν οι Αποδοχές υπαλλήλων και εργατών με ποσοστό συμμετοχής 14,7%.
- Οι Τόκοι και τα Χρεολύσια, καλύπτουν ποσοστό 9,8% στο σύνολο των Δαπανών. Σημαντικό είναι επίσης και το ποσοστό συμμετοχής της κατηγορίας Συντήρηση και Επισκευή αγαθών διαρκούς χρήσεως, που καλύπτει το 8,5% των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας.
- Οι Δευτεροβάθμιοι Λογαριασμοί των Γενικών Εξόδων, καλύπτουν πολύ μικρά ποσοστά συμμετοχής στο σύνολο των δαπανών τα οποία κυμαίνονται από 0% έως 3%.
- Όσον αφορά στη διαχρονική εξέλιξη των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών παρατηρείται, για την κατηγορία των Επενδύσεων, μια αυξομείωση όλη την εξαετία. Το έτος 1993 παρατηρείται το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής της κατηγορίας στο σύνολο των Δαπανών με 45,8%.
- Σταδιακή μείωση παρατηρείται στην κατηγορία των Αποδοχών υπαλλήλων και εργατών. Το έτος 1991 το ποσοστό συμμετοχής της κατηγορίας αυτής, στο σύνολο των Δαπανών ήταν 23,9%, ενώ στο τέλος της εξαετίας το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 10,7%.

- ➔ Σημαντικές αυξομειώσεις παρουσιάζει, επίσης, και η κατηγορία της Συντήρησης και επισκευής αγαθών διαρκούς χρήσεως. Το έτος 1995 παρατηρείται το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής της κατηγορίας στο σύνολο των δαπανών με 16,5%.
- ➔ Τέλος, το 1991 οι Αμοιβές εκτελούντων ειδικές υπηρεσίες παρουσιάζουν ποσοστιαία συμμετοχή της τάξεως του 5,8%, ενώ το 1996 το ποσοστό αυτό κυμαίνεται στο 0,02%. Οι υπόλοιπες κατηγορίες των Δευτεροβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών παρουσιάζουν μικρές αυξομειώσεις σε όλη την εξαετία.

2.4 Ποσοστιαία Διάρθρωση των Δαπανών για Επενδύσεις

Για το σχολιασμό της επενδυτικής πολιτικής του Δήμου Καλαμάτας για τη περίοδο που σχολιάζουμε, παραθέτουμε το Πίνακα 2.4.1 όπου απεικονίζονται σε τρέχουσες τιμές οι κατηγορίες των Επενδύσεων, τον Πίνακα 2.4.2, όπου απεικονίζεται η ποσοστιαία συμμετοχή τους, καθώς και το Διάγραμμα 2.4.1, στο οποίο απεικονίζεται η διαχρονική εξέλιξη της ποσοστιαίας συμμετοχής των Επενδύσεων στο σύνολο των δαπανών για την περίοδο 1991-1996.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4.1:

Δαπάνες για Επενδύσεις του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

(Ποσό σε Δρχ - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	ΣΥΝΟΛΟ
151	Κατασκευή έργων	613.033.995	1.061.151.115	1.486.668.300	602.157.708	1.218.127.814	2.058.286.052	7.059.434.985
152	Κεφαλαιακός εξοπλισμός	5.047.229	18.763.964	54.358.671	4.366.440	7.172.332	23.325.120	113.053.756
153	Μελέτες & έρευνας	43.742.615	98.910.418	71.758.348	0	6.410.167	52.431.500	273.253.048
ΣΥΝΟΛΟ		661.823.840	1.198.855.497	1.612.785.319	606.524.148	1.231.710.313	2.134.042.672	7.445.741.789

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4.2:

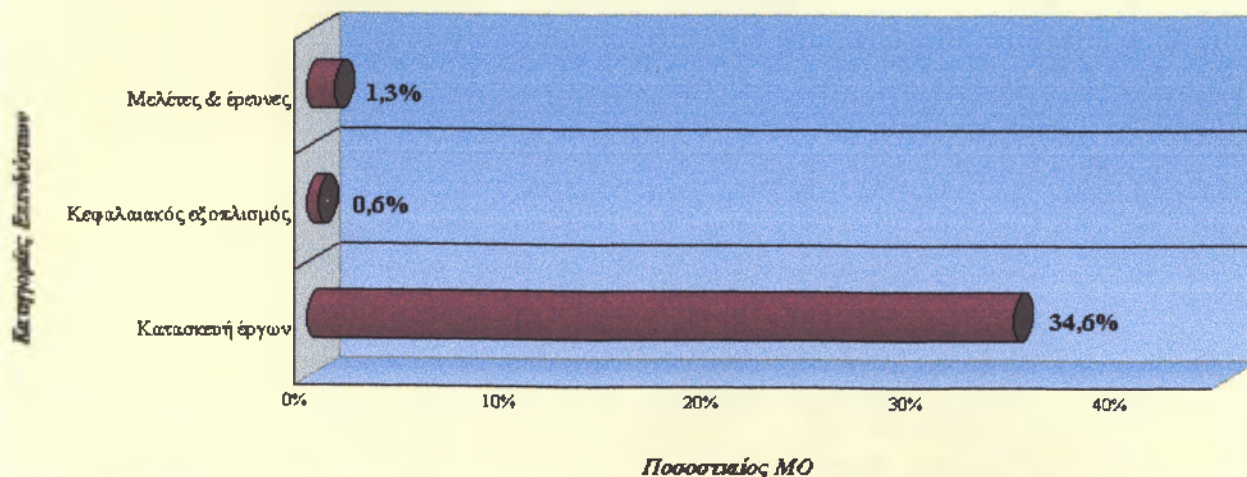
Ποσοστά Συμμετοχή των Δαπανών για Επενδύσεις του Δήμου Καλαμάτας στο σύνολο των Δαπανών κατά τη Περίοδο 1991-1996

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	Μ.Ο.
151	Κατασκευή έργων	28,1%	38,4%	42,3%	22,9%	33,0%	37,1%	34,6%
152	Κεφαλαιακός εξοπλισμός	0,2%	0,7%	1,5%	0,2%	0,2%	0,4%	0,6%
153	Μελέτες & έρευνες	2,0%	3,9%	2,0%	0,0%	0,2%	0,9%	1,3%
ΣΥΝΟΛΟ		30,4%	42,6%	45,9%	23,1%	33,3%	38,5%	36,5%

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.4.1:

Ποσοστά κατανομή του ΜΟ Συμμετοχής των Δαπανών για Επενδύσεις του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

Από το παραπάνω Διάγραμμα, καθώς και από τον Πίνακα 2.4.2 συμπεραίνουμε τα εξής:

- ➔ Γενικότερα η κατηγορία των Επενδύσεων κάλυπτε, κατά ΜΟ, τη περίοδο αυτή, το 36,5% του συνόλου των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας.
- ➔ Το 1993 παρατηρείται το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής της κατηγορίας, με 46% περίπου.

- ➔ Το μικρότερο ποσοστό συμμετοχής εμφανίζεται το 1994, με 23,1%.
- ➔ Το 1992 το ποσοστό συμμετοχής ήταν επίσης πολύ αυξημένο (42,6%), ενώ τις υπόλοιπες χρονιές τα ποσοστά συμμετοχής κυμάνθηκαν στα επίπεδα του ΜΟ της εξαετίας.
- ➔ Ειδικότερα, τη σημαντικότερη κατηγορία των επενδύσεων αποτελούν οι Κατασκευές έργων με ποσοστιαίο ΜΟ εξαετίας 34,6%.
- ➔ Οι υπόλοιπες δύο κατηγορίες είχαν πολύ χαμηλή συμμετοχή στο σύνολο των δαπανών με ποσοστά 0,6% για Κεφαλαιακό εξοπλισμό και 1,3% για Μελέτες και έρευνες.
- ➔ Όσον αφορά στη κατηγορία της Κατασκευής έργων το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής, στο σύνολο των δαπανών εμφανίζεται το 1993 με 42,3%. Αντίστοιχα, το μικρότερο ποσοστό συμμετοχής εμφανίζεται 1994 με 23%.

2.5 Ποσοστιαία Διάρθρωση των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού

Στην ενότητα αυτή θα αναφερθούμε στη κατηγορία Δαπανών που αφορά στο Ανθρώπινο Δυναμικό του Δήμου Καλαμάτας και στους επιμέρους κωδικούς που απαρτίζουν τη κατηγορία αυτή. Στη κατηγορία των δαπανών αυτών περιλαμβάνονται οι Δαπάνες αιρετών αρχόντων, οι Αμοιβές εκτελούντων ειδικές υπηρεσίες, οι Κοινωνικές εισφορές, οι Συντάξεις και αποζημιώσεις και τέλος οι Αποδοχές υπαλλήλων και εργατών.

Για τον σχολιασμό των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού παραθέτουμε τον Πίνακα 2.5.1, όπου αναγράφονται τα ποσά των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού σε τρέχουσες τιμές, τον Πίνακα 2.5.2 όπου αναγράφεται η ποσοστιαία σύνθεσή τους, και το Διάγραμμα 2.5.1 όπου απεικονίζεται η ποσοστιαία κατανομή του Μέσου Όρου (ΜΟ) αυτών, κατά τη περίοδο 1991-1996. Ο σχολιασμός θα βασιστεί στην ποσοστιαία κατανομή του μέσου όρου.

Δαπάνες Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996
(Ποσό σε Δρχ - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	ΣΥΝΟΛΟ
01	Δαπάνες απρετών & ειδ. κατηγοριών	11.065.810	16.365.308	18.762.081	23.991.633	24.755.380	27.976.835	122.917.047
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	127.289.304	84.919.562	64.974.201	3.579.383	12.278.935	1.187.118	294.228.503
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ	72.236.189	75.874.177	91.675.255	99.906.633	100.108.294	141.049.210	580.849.758
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0	0	0	0	0	0	
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	519.849.439	415.247.221	455.214.404	487.976.022	523.642.981	592.308.815	2.994.238.882
ΣΥΝΟΛΟ		730.440.742	992.406.268	630.625.941	615.453.671	660.785.590	762.521.978	3.992.234.190

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

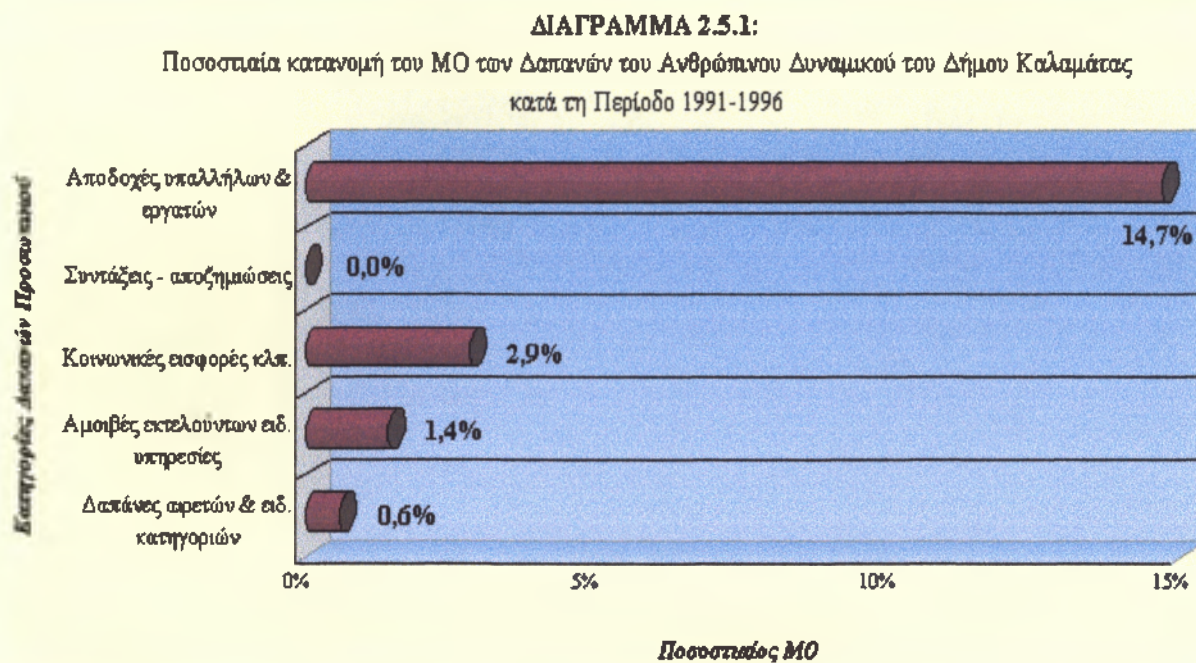
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.5.2:

Ποσοστιαία Σύνθεση των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	ΜΟ
01	Δαπάνες απρετών & ειδ. κατηγοριών	0,5%	0,6%	0,5%	0,9%	0,7%	0,5%	0,6%
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	5,8%	3,0%	1,8%	0,1%	0,3%	0,0%	1,4%
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ	3,3%	2,7%	2,6%	3,8%	2,7%	2,5%	2,9%
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	23,9%	14,7%	13,0%	18,6%	14,2%	10,7%	14,7%
ΣΥΝΟΛΟ		34%	21%	18%	23%	18%	14%	20%

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία μπορούμε να σχολιάσουμε τα εξής:

- ➔ Η κατηγορία των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού συμμετείχε στο σύνολο των δαπανών του Δήμου με 20% κατά μέσο όρο για όλη την περίοδο.
- ➔ Τα έτη 1991, 1992 και 1994 τα ποσοστά συμμετοχής της κατηγορίας αυτής εμφανίζονται πάνω από το ΜΟ, με 34%, 21% και 23% αντίστοιχα.
- ➔ Μειωμένα ποσοστά συμμετοχής, σε σχέση με το ΜΟ, καταγράφονται το 1993 και 1995 με 18%, καθώς και το 1996 με 14%.
- ➔ Ειδικότερα, το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο σύνολο των Δαπανών, κατά ΜΟ, για όλη την εξαετία, εμφανίζουν οι Αποδοχές υπαλλήλων και εργατών με ποσοστό συμμετοχής 14,7%.
- ➔ Οι Κοινωνικές Εισφορές συμμετέχουν με ένα μικρό ποσοστό (2,9%). Επίσης, μικρό ποσοστό καλύπτουν και οι Αμοιβές εκτελούντων ειδικές υπηρεσίες (1,4%).
- ➔ Όσον αφορά στις Αποδοχές υπαλλήλων και εργατών, παρατηρούμε ότι το 1991 το ποσοστό ήταν αρκετά υψηλό (σχεδόν 24%), ενώ στο τέλος της εξαετίας το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 10,7%.

- ➔ Μικρές αυξομειώσεις παρατηρούνται και στις υπόλοιπες κατηγορίες των Δαπανών του Ανθρώπινου Δυναμικού.
- ➔ Το 1991 παρατηρούνται τα μεγαλύτερα ποσοστά σε όλες τις κατηγορίες των Δαπανών του Ανθρώπινου Δυναμικού, ενώ το 1996 τα ποσοστά αυτά μειώνονται αισθητά.

2.6 Ο Δανεισμός του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

Στην ενότητα αυτή θα γίνει αναφορά στα έσοδα από δάνεια του Δήμου Καλαμάτας. Για το σκοπό αυτό θα χρησιμοποιήσουμε τον Πίνακα 2.6.1, όπου παρουσιάζονται σε τρέχουσες τιμές τα έσοδα από δάνεια, οι χρεωστικοί τόκοι, τα χρεολύσια και το ανεξόφλητο ποσό του δανείου για κάθε οικονομικό έτος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.6.1:

Δανειοληπτική Πολιτική του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

(Ποσά σε Δρχ - Σε Τρέχουσες Τιμές)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Έσοδα από δάνεια	0	79.232.000	160.791.000	2.698.000	212.224.000	49.500.000
Τόκοι	145.939.477	304.117.066	385.472.276	398.298.010	318.227.694	382.439.769
Χρεολύσια	11.520.000	11.520.000	11.520.000	11.520.000	11.520.000	11.520.000
Ανεξόφλητο ποσό	511.000.000	578.712.000	727.983.000	719.161.000	919.865.000	957.845.000

Πηγή: ΕΣΥΕ * Έσοδα-Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων*

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία επισημαίνουμε τα εξής:

- ➔ Ο Δήμος πήρε ένα σημαντικό δάνειο το 1995 (212 εκατ. δρχ.) καθώς και χαμηλότερα αλλά επίσης σημαντικά ποσά το 1993, το 1992 και το 1996 (περίπου 161, 79 και 50 εκατ. δρχ. αντίστοιχα).
- ➔ Σαν αποτέλεσμα των δανείων αυτών αλλά και του υψηλού ανεξόφλητου ποσού που μεταφέρεται από τα προηγούμενα του 1991 έτη, ο Δήμος πληρώνει σημαντικά ποσά σε τόκους (προσεγγίζουν τα 400 εκατ. δρχ. το 1996) Οι τόκοι υπέρδιπλασιάζονται μεταξύ 1991 και 1992 και στη συνέχεια ακολουθούν μία αυξητική πορεία, με μικρότερους όμως ρυθμούς.

- ➡ Το χρεολύσιο που αντιστοιχεί σε κάθε έτος είναι σταθερό και πολύ χαμηλό, φθάνοντας μόλις στο ύψος των 11,5 εκατ. δρχ. Σαν αποτέλεσμα, το συσσωρευόμενο ανεξόφλητο ποσό των δανείων συνεχώς αυξάνει και σχεδόν διπλασιάζεται μεταξύ 1991 και 1996 (από 511 σε 958 εκατ. δρχ.).
- ➡ Χωρίς να είμαστε σε θέση να αναφερθούμε στη χρήση των πόρων των δανείων αυτών και στην αποδοτική ή μη αποδοτική τοποθέτησή τους, σημειώνουμε απλά ότι ο Δήμος έχει υψηλή επιβάρυνση με τόκους (7% περίπου στο σύνολο των δαπανών για το 1996) και όφειλε ένα μεγάλο ποσό για την αποπληρωμή των δανείων που έχει συνάψει (17% του συνόλου των δαπανών του 1996). Με δεδομένα τα χαμηλά χρεολύσια που πληρώνει, η σύναψη πρόσθετων δανείων θα διερύνει περαιτέρω το χρέος του Δήμου προς τους πιστωτές του.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Σχετικά με τη διάρθρωση των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά τη περίοδο 1991-1996, επισημαίνουμε συμπερασματικά τα εξής:

- Από την ανάλυση των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών, το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής, κατά ΜΟ, το έχει η κατηγορία των Ειδικών Εξόδων με 64,1%. Το ποσοστό αυτό θεωρείται φυσιολογικό, με δεδομένο ότι η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει και τις επενδυτικές δαπάνες οι οποίες την περίοδο που μελετάμε εμφανίζονται αυξημένες.
- Σαν δεύτερη σημαντικότερη κατηγορία καταγράφονται οι Μεταβιβάσεις εισοδήματος με 16,7%, κατά ΜΟ. Το παραπάνω ποσοστό είναι ιδιαίτερα αυξημένο, σε σχέση με αυτό που υπήρχε την περίοδο 1987-1992 στο Δήμο Καλαμάτας (5,8%).
- Η κατηγορία Εξυπηρέτηση δανείων ακολουθεί με 9,8% κατά ΜΟ στο σύνολο των δαπανών. Το ποσοστό αυτό είναι αρκετά υψηλό μιάς και μόνο κατά ένα μέρος οφείλεται στην αποπληρωμή των αυξημένων δανείων που πήρε ο Δήμος Καλαμάτας, προκειμένου να αντεπεξέλθει στη κάλυψη των ζημιών που προκλήθηκαν στην πόλη από το σεισμό. Σε ένα μεγάλο μέρος οφείλεται στα νέα δάνεια που σύναψε ο Δήμος από το 1992 έως το 1996 (περίπου 500 εκατ. δρχ.)
- Τα Γενικά Έξοδα παρουσιάζουν ποσοστό συμμετοχής 7,5%.
- Για τους Δευτεροβάθμιους Λογαριασμούς αυτό που αξίζει να επισημάνουμε είναι το υψηλό ποσοστό που έχει η κατηγορία των Επενδύσεων με 36,5%.

Θα πρέπει να επισημανθεί τέλος ότι, η παραπάνω ανάλυση δεν έχει σαν κύριο στόχο να εντοπίσει τις αιτίες και τους λόγους της διάρθρωσης και των διακυμάνσεων των διαφόρων κατηγοριών δαπανών του Δήμου Καλαμάτας αλλά κυρίως στοχεύει στο να καταγράψει αυτές τις παραμέτρους και να σχολιάσει, σε μία πρώτη προσέγγιση, τη μεταβλητότητά τους και το ύψος τους. Η πλήρης διερεύνηση και η αιτιολόγηση της μεταβολής και του ύψους των παραμέτρων αυτών θα απαιτούσε αφ' ενός πρόσθετες πληροφορίες από τη Δημοτική Αρχή (και όχι απλά τους απολογισμούς των δαπανών που χρησιμοποιήσαμε) και αφ' ετέρου αντίστοιχα δεδομένα και πληροφορίες από έναν συγκρίσιμο με το Δήμο Καλαμάτας Δήμο. Η παραπάνω ανάλυση όμως, καθώς και αυτή που ακολουθεί, θα μπορούσε να αποτελέσει το πρώτο βήμα για μία περαιτέρω έρευνα προς αυτή την κατεύθυνση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

**Διαχρονική Μεταβολή των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την
Περίοδο 1991-1996**

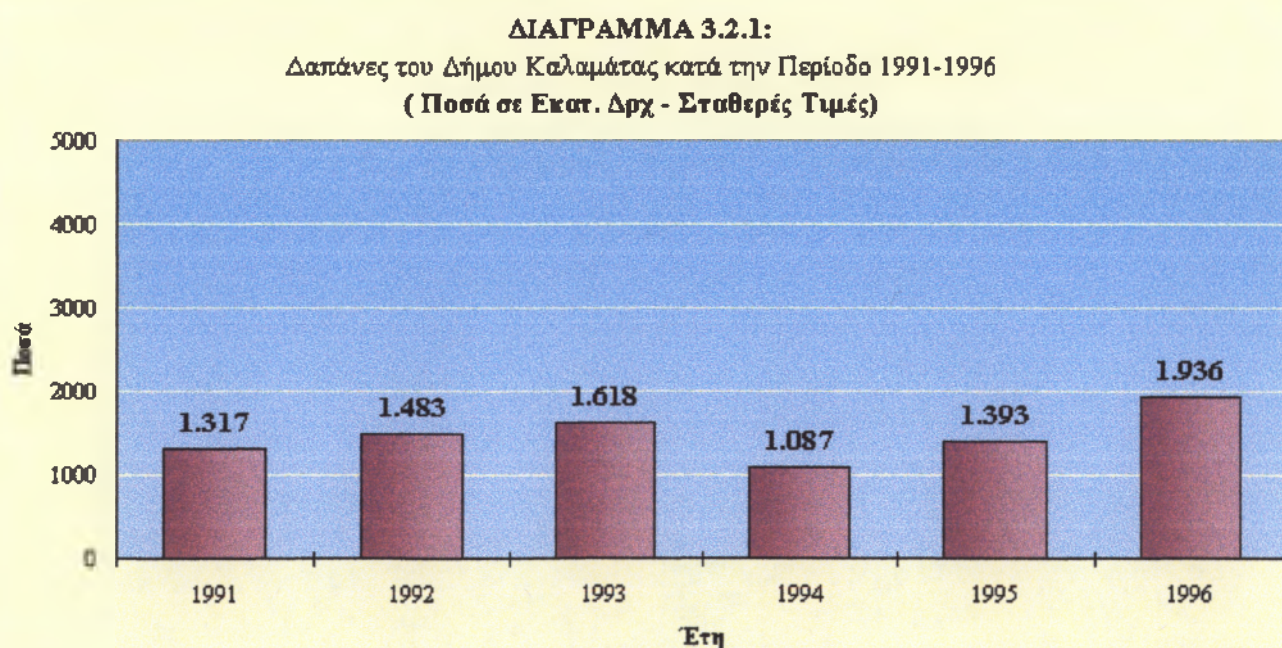
3.1 Γενικά

Στο προηγούμενο κεφάλαιο ασχοληθήκαμε με τη διάρθρωση των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας, με βάση τους απολογισμούς των δαπανών και όπως αυτές διαμορφώθηκαν σε τρέχουσες τιμές. Στο παρόν κεφάλαιο θα εξετάσουμε τη διαχρονική εξέλιξη των βασικών κατηγοριών δαπανών. Για το σκοπό αυτό θα βασιστούμε στους ρυθμούς μεταβολής της κάθε κατηγορίας δαπάνης από έτος σε έτος, όπως αυτοί προκύπτουν από τα ποσά των δαπανών μεταφρασμένα σε σταθερές τιμές.

Θα σχολιάσουμε ειδικότερα το σύνολο των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας, τους Πρωτοβάθμιους Λογαριασμούς, καθώς και τις επιμέρους κατηγορίες των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού και Επενδύσεων.

3.2 Διαχρονική μεταβολή του Συνόλου των Δαπανών

Προκειμένου να δείξουμε τη διαχρονική εξέλιξη των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την περίοδο 1991-1996, παραθέτουμε το Διάγραμμα 3.2.1 όπου απεικονίζονται τα ποσά των δαπανών σε σταθερές τιμές¹ (με έτος βάσης το 1988) καθώς και το Διάγραμμα 3.2.2 στο οποίο παρουσιάζονται οι ρυθμοί μεταβολής τους.

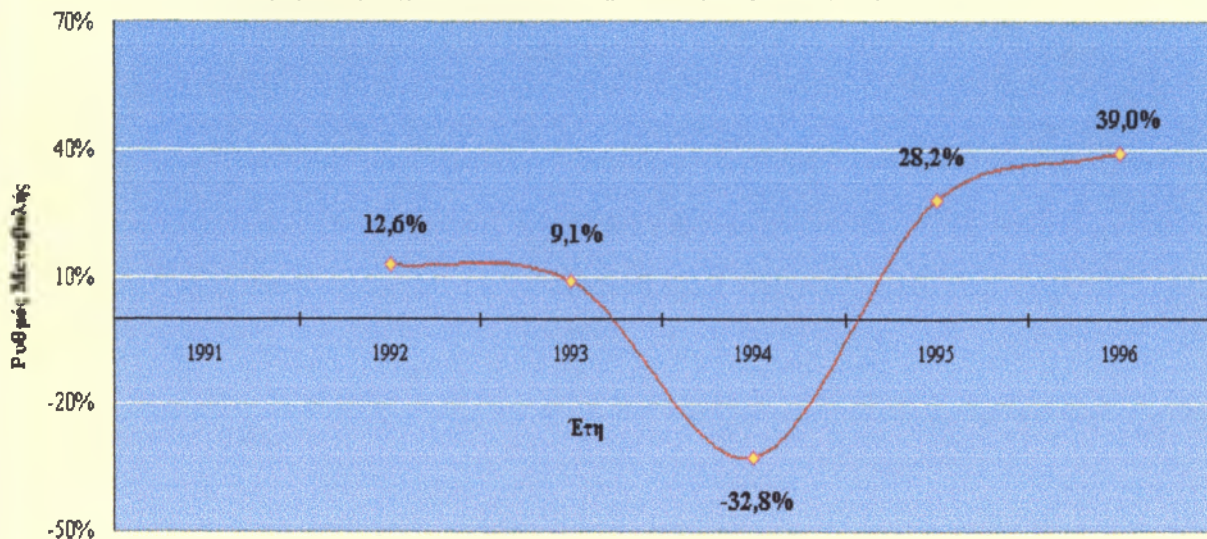
Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

¹ Για τη μετατροπή των δαπανών από τρέχουσες σε σταθερές τιμές χρησιμοποιήθηκε ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ της ΕΣΥΕ, με έτος βάσης το έτος

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.2.2:

Ρυθμός Μεταβολής των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, επισημαίνουμε τα εξής:

- ➔ Ο Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής (MEM) για όλη την εξεταία διαμορφώνεται στο 11,2%. Το χαμηλό αυτό ποσοστό δικαιολογείται από τις σημαντικές αυξομειώσεις που παρατηρούνται την περίοδο που εξετάζουμε, από έτος σε έτος.
- ➔ Ειδικότερα, για όλη τη περίοδο καταγράφονται θετικοί ρυθμοί μεταβολής, εκτός του 1994 όπου ο ρυθμός μεταβολής είναι αρνητικός (-32,8%). Αυτό σημαίνει ότι, διαχρονικά, οι συνολικές δαπάνες του Δήμου Καλαμάτας παρουσιάζουν μία καθαρή αυξητική τάση.
- ➔ Το 1996 ο ρυθμός μεταβολής παρουσιάζει τη μέγιστη τιμή, ενώ το 1994 παρουσιάζεται η χαμηλότερη (αρνητική) τιμή για το δείκτη.

3.3 Διαχρονική μεταβολή των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών

Με βάση τον Πίνακα 3.3.1 όπου αναγράφονται τα συνολικά ποσά των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών σε σταθερές τιμές, τον Πίνακα 3.3.2 όπου καταγράφονται οι ρυθμοί μεταβολής τους, το Διάγραμμα 3.3.1 όπου απεικονίζεται η Μέση Ετήσια Μεταβολή (MEM) αυτών κατά την περίοδο 1991-1996, παρατηρούμε τα εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3.1:

Προϋποθέσιμα Λογαριασμοί των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

(Ποσά σε Δρχ - Σταθιρές Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	ΣΥΝΟΛΟ
0	Γενικά έξοδα	156.081.323	124.727.594	108.070.421	75.313.074	85.447.405	133.395.769	683.035.587
1	Ειδικά έξοδα	838.813.332	981.469.523	1.108.389.646	637.067.614	961.283.176	1.154.619.535	5.681.642.825
2	Μεταβιβάσεις εισοδήματος	202.799.750	164.949.379	181.397.233	162.604.793	190.269.532	508.045.398	1.410.066.084
3	Εξυπηρέτηση δανείων	95.238.638	166.264.119	182.713.897	169.571.975	124.287.205	137.601.506	875.677.340
4	Λοιπές δαπάνες	24.309.391	45.784.801	37.266.812	42.248.129	32.017.443	2.753.058	184.379.634
ΣΥΝΟΛΟ		1.317.242.434	1.483.195.416	1.617.838.109	1.086.805.585	1.393.304.761	1.936.415.265	8.834.801.470

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3.2:

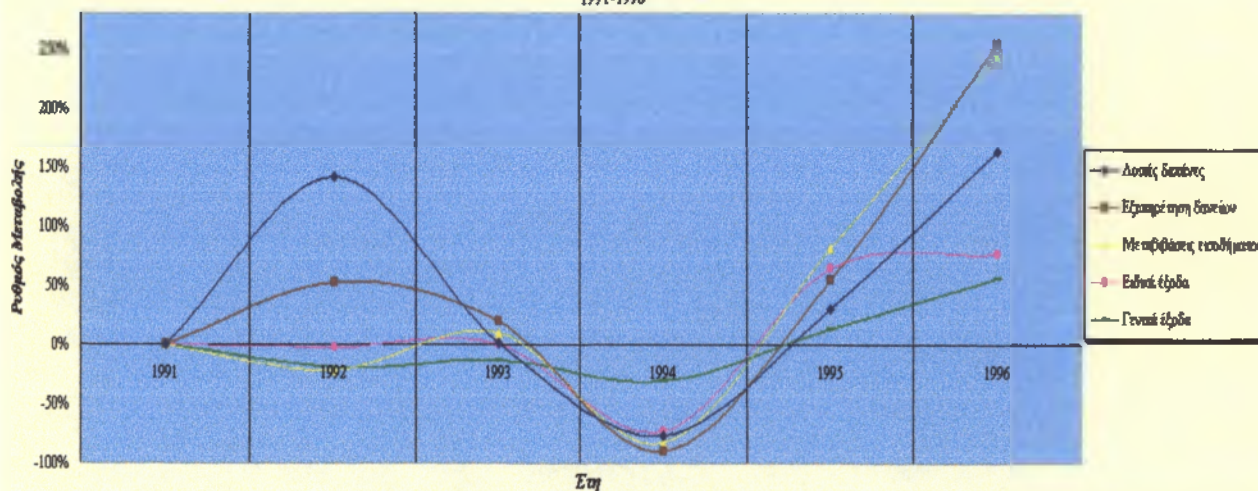
Ποσοστιαία Μεταβολή των Προϋποθέσιμων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	Μ.Ε.Μ.
0	Γενικά έξοδα		-20,1%	-13,4%	-30,3%	13,9%	56,1%	1,2%
1	Ειδικά έξοδα		17,0%	12,9%	-42,5%	50,9%	20,1%	11,7%
2	Μεταβιβάσεις εισοδήματος		-18,7%	10,0%	-10,4%	17,0%	167,0%	33,0%
3	Εξυπηρέτηση δανείων		74,6%	9,9%	-7,2%	-26,7%	10,7%	12,3%
4	Λοιπές δαπάνες		88,3%	-18,6%	13,4%	-24,2%	-91,4%	-6,5%
ΣΥΝΟΛΟ			12,6%	9,1%	-32,8%	28,2%	39,0%	11,2%

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 3.3.1

Ποσοστιαία κατανομή του ΜΟ των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας, 1991-1996

- Όσον αφορά στα Γενικά Έξοδα παρατηρείται ένας αρνητικός ρυθμός μεταβολής της τάξης του 20,1% το έτος 1992 σε σχέση με το 1991. Το 1994 ο ρυθμός μεταβολής μειώνεται ακόμη περισσότερο έναντι του 1993 (-30,3%). Το 1996 ο ρυθμός μεταβολής έναντι του 1995 υπερδιπλασιάζεται. Οι σημαντικές αυτές αυξομειώσεις του ρυθμού μεταβολής δικαιολογούν και την πολύ χαμηλή τιμή της MEM, η οποία δεν ξεπερνά το 1,2% για το σύνολο της περιόδου.
- Οι ρυθμοί μεταβολής των Ειδικών Έξοδων κυμαίνονται σε υψηλότερα επίπεδα απ' ό,τι των Γενικών Έξοδων. Αξιοσημείωτη είναι η πτώση του ρυθμού μεταβολής στο -42,5% το 1994 και η αύξηση στο 50,9% το 1995. Η MEM της κατηγορίας αυτής διαμορφώθηκε στο 11,7%, στην ίδια περίπου τιμή με τη MEM των συνολικών δαπανών του Δήμου.
- Οι Μεταβιβάσεις Εισοδήματος παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη MEM (33%), σε σχέση με τις υπόλοιπες κατηγορίες των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών. Η τιμή αυτή οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι το 1996 οι δαπάνες για την κατηγορία αυτή αυξάνονται σημαντικά, σε σχέση με το 1995, με αποτέλεσμα ο ρυθμός μεταβολής τους να ανέλθει στο 167,0%. Συγκεκριμένα, από 190.269.532 δρχ που ήταν το 1995, το 1996 η δαπάνη αυτή αυξήθηκε στα 508.045.398 δρχ.
- Σταδιακή μείωση παρουσιάζει η μεταβολή της κατηγορίας Εξυπηρέτηση Δανείων. Συγκεκριμένα, το 1992 ο ρυθμός μεταβολής, έναντι της προηγούμενης χρονιάς ανήλθε στο 74,6% ενώ τα έτη 1994 και 1995 εμφανίζονται αρνητικοί ρυθμοί. Η MEM για την κατηγορία αυτή διαμορφώθηκε στο 12,3%.

- Η κατηγορία των Λοιπών Δαπανών το 1992 αυξήθηκε κατά 88,3 ποσοστιαίες μονάδες έναντι του 1991. Το 1993, 1995 και 1996 παρατηρούνται αρνητικοί ρυθμοί μεταβολής (-18,6%, -24,2% και -91,4% αντίστοιχα). Η MEM για την κατηγορία αυτή διαμορφώθηκε στο -6,6%.
- Εξετάζοντας διαχρονικά τις κατηγορίες δαπανών, παρατηρούμε ότι το 1994 οι ρυθμοί μεταβολής σχεδόν όλων των κατηγοριών δαπανών είναι αρνητικοί. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα οι συνολικές δαπάνες του Δήμου Καλαμάτας στο συγκεκριμένο έτος, σε σταθερές τιμές, να είναι αισθητά χαμηλότερες σε σχέση με όλα τα υπόλοιπα χρόνια.
- Αντίθετα το 1996 οι ρυθμοί μεταβολής αυξάνονται αισθητά και ειδικότερα για την κατηγορία Μεταβιβάσεις Εισοδήματος της οποίας ο ρυθμός μεταβολής παρουσιάζει τη μεγαλύτερη τιμή (33,0%) από όλες τις άλλες κατηγορίες δαπανών. Αξίζει να επισημανθεί ότι το σύνολο των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας, για το έτος 1996 ήταν περίπου 2 δις. δρχ, ενώ το αντίστοιχο ποσό για το 1994 μόλις ξεπερνούσε το 1 δις. δρχ. Παρατηρείται δηλαδή ένας διπλασιασμός των δαπανών, σε πραγματικούς όρους, μεταξύ του 1994 και του 1996

3.4 Διαχρονική μεταβολή των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού

Προκειμένου να σχολιάσουμε την κατηγορία αυτή, θα βασισθούμε στον Πίνακα 3.4.1 όπου παρουσιάζονται τα ποσά των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού σε σταθερές τιμές, στον Πίνακα 3.4.2 όπου καταγράφονται οι ρυθμοί μεταβολής από έτος σε έτος και στο Διάγραμμα 3.4.1 όπου απεικονίζεται η Μέση Ετήσια Μεταβολή (MEM) κατά την περίοδο 1991-1996. Ειδικότερα, παρατηρούμε τα εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4.1:

Δαπάνες Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

(Ποσά σε Δρχ - Σταθερές Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	ΣΥΝΟΛΟ
01	Δαπάνες αρετών & εδ. κατηγοριών	6.693.104	8.620.545	8.635.163	9.927.110	9.330.703	9.771.695	52.978.320
02	Αμοιβές εκτελούντων εδ. υπηρεσίες	76.990.348	44.731.997	29.904.082	1.481.055	4.628.129	414.634	158.150.246
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	43.691.726	39.967.274	42.193.121	41.338.752	37.732.436	49.265.395	254.188.704
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0	0	0	0	0	0	0
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	314.428.536	218.734.493	209.510.368	201.911.716	197.369.514	206.880.477	1.348.835.103
ΣΥΝΟΛΟ		441.803.714	312.054.309	290.242.733	254.658.633	249.060.783	266.332.201	1.814.152.374

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

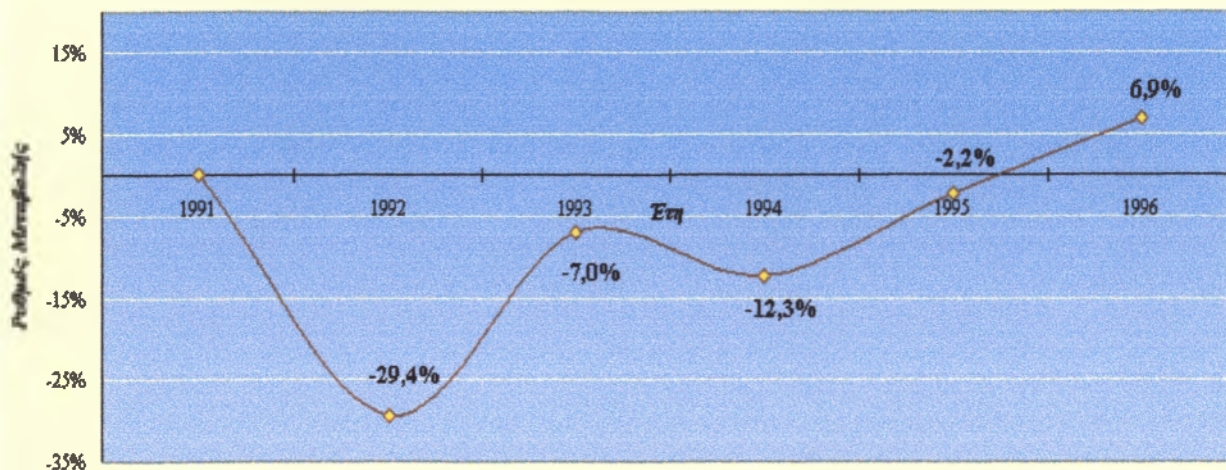
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4.2:

Ρυθμός Μεταβολής των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	Μ.Ε.Μ.
01	Δαπάνες αρετών & εδ. κατηγοριών		28,8%	0,2%	15,0%	-6,0%	4,7%	8,5%
02	Αμοιβές εκτελούντων εδ. υπηρεσίες		-41,9%	-33,1%	-95,0%	212,5%	-91,0%	-9,7%
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.		-8,5%	5,0%	-2,0%	-8,7%	30,6%	3,4%
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών		-30,4%	-4,2%	-3,0%	-2,2%	4,8%	-7,1%
ΣΥΝΟΛΟ			-29,4%	-7,0%	-12,3%	-2,2%	6,9%	-8,8%

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.4.1:
Ρυθμός Μεταβολής των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

- Η Μέση Ετήσια Μεταβολή του συνόλου των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού διαμορφώθηκε στο $-8,8\%$.
- Με εξαίρεση το 1996, όπου παρατηρείται θετικός ρυθμός μεταβολής της τάξης του 7% , τα προηγούμενα χρόνια ο ρυθμός μεταβολής παρουσιάζεται αρνητικός. Η μικρότερη μεταβολή παρατηρείται το 1992 ($-29,4\%$). Από τα δεδομένα αυτά συμπεραίνεται ότι οι πραγματικές αποδοχές του προσωπικού μειώθηκαν σημαντικά κατά την εξεταζόμενη περίοδο.
- Εξαίρεση στο παραπάνω συμπέρασμα αποτελούν οι δαπάνες των Αιρετών και Ειδικών Κατηγοριών Ανθρώπινου Δυναμικού (παρουσιάζουν μείωση των αποδοχών τους μόνο μεταξύ 1994 και 1995 και συνολική MEM κατά $8,5\%$) και κατά δεύτερο λόγο οι κοινωνικές εισφορές (MEM κατά $3,4\%$).
- Σημαντική μείωση κατά τη διάρκεια της εξαετίας παρατηρείται στις Αμοιβές Εκτελούντων Ειδικές Υπηρεσίες (από 77 εκατ. δρχ το 1991 μειώνονται σε 415 χιλ δρχ. το 1996), με MEM περίπου 10% .
- Η κατηγορία των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού που παρουσιάζει τα μεγαλύτερα ποσά, είναι οι Αμοιβές υπαλλήλων και εργατών. Στην εξαετία που μελετάμε τα ποσά αυτά συνεχώς μειώνονται, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται αρνητικοί ρυθμοί μεταβολής. Εξαίρεση αποτελεί το έτος 1996, όπου παρατηρείτε μια μικρή αύξηση του ρυθμού μεταβολής για τη συγκεκριμένη δαπάνη. Σε απόλυτα μεγέθη, η δαπάνη αυτή μειώνεται από 314 εκατ. δρχ. το

1991 σε 207 εκατ. δρχ. περίπου το 1996. Για να ερμηνευθεί σωστά η μείωση αυτή, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι μεταβολές στον αριθμό των εργαζομένων που σημειώθηκαν κατά την εξεταζόμενη περίοδο, καθώς και άλλες πληροφορίες που έχουν να κάνουν με την πολιτική της Δημοτικής αρχής σε θέματα προσωπικού, πληροφορίες οι οποίες δεν ήταν διαθέσιμες στους συντάκτες της εργασίας.

3.5 Διαχρονική Μεταβολή των Επενδύσεων

Στην κατηγορία αυτή των δαπανών περιλαμβάνεται η Κατασκευή έργων, ο Κεφαλαιακός εξοπλισμός και οι Μελέτες και έρευνες. Για τον σχολιασμό θα βασισθούμε στον Πίνακα 3.5.1 όπου αναγράφονται τα ποσά των κατηγοριών σε σταθερές τιμές, στον Πίνακα 3.5.2 όπου παρουσιάζονται τα ποσοστά των ρυθμών μεταβολής από έτος σε έτος και στο Διάγραμμα 3.5.1 όπου απεικονίζεται η Μέση Ετήσια Μεταβολή (MEM) κατά την περίοδο 1991-1996.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5.1:

Δαπάνες για Επενδύσεις του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996

(Ποσά σε Δρχ - Σταθερές Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	ΣΥΝΟΛΟ
151	Κατασκευή έργων	370.790.785	569.509.478	684.232.352	249.157.111	459.132.087	718.914.170	3.051.735.984
152	Κεφαλαιακός εξοπλισμός	3.052.793	9.894.590	25.018.332	1.806.719	2.703.368	8.146.953	50.622.794
153	Μελέτες & έρευνες	26.457.519	52.101.782	33.026.455	0	2.416.096	18.313.173	132.315.024
ΣΥΝΟΛΟ		400.301.097	631.505.850	742.277.139	250.963.830	464.251.551	745.374.296	3.234.675.762

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5.2:

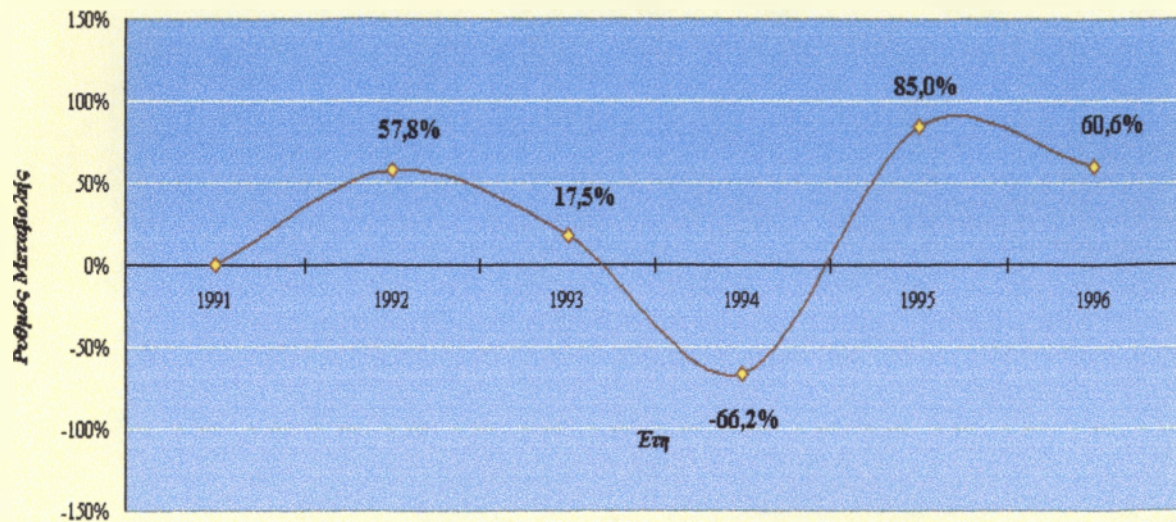
Ρυθμός Μεταβολής των Επενδύσεων του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	Μ.Ε.Μ.
151	Κατασκευή έργων		53,6%	20,1%	-63,0%	84,3%	56,6%	30,2%
152	Κεφαλαιακός εξοπλισμός		224,1%	152,8%	-92,8%	49,6%	201,4%	107,0%
153	Μελέτες & έργα		96,9%	-36,6%	-100,0%	0,0%	658,0%	123,7%
ΣΥΝΟΛΟ			57,8%	17,5%	-66,2%	85,0%	60,6%	30,9%

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.5.1:

Ρυθμός Μεταβολής των Επενδύσεων του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

Από τα παραπάνω δεδομένα παρατηρούμε τα εξής:

- ➔ Η Μέση Ετήσια Μεταβολή του ρυθμού μεταβολής του συνόλου των Επενδύσεων διαμορφώθηκε στο 30,9%.
- ➔ Το 1994 παρατηρείται ο μικρότερος ρυθμός μεταβολής (-66,2%), ενώ το 1995 παρατηρείται η μέγιστη τιμή του δείκτη (85%).

- ➔ Ειδικότερα για τη κατηγορία Κατασκευή Έργων, η MEM φθάνει στο 30,2%. Το 1992 ο ρυθμός μεταβολής ήταν 53,6% έναντι του προηγούμενου έτους. Η μόνη μείωση που παρατηρείται όλη την εξαετία είναι το έτος 1994, όπου ο ρυθμός μεταβολής είναι -63,6% έναντι του προηγούμενου έτους.
- ➔ Όσον αναφορά στη κατηγορία του Κεφαλαιακού Εξοπλισμού, παρατηρείται σημαντική MEM (107%). Το ποσοστό αυτό οφείλεται στους ιδιαίτερα υψηλούς ρυθμούς μεταβολής των ετών 1992, 1993 και 1996 (224,1%, 152,8% και 201,4% αντίστοιχα).
- ➔ Μεγάλη MEM παρουσιάζει και η κατηγορία των Μελετών και ερευνών. Το 1992 ο ρυθμός μεταβολής ήταν 96,9% έναντι του 1991, ενώ το 1993 παρουσιάζεται μια σημαντική μείωση της τάξης του -36,6%. Το 1994 δεν πραγματοποιήθηκαν στο Δήμο Μελέτες ή έρευνες για επενδυτικά έργα, ενώ το 1996 η δαπάνη για την συγκεκριμένη κατηγορία ανήλθε στα 18.3131.173 δρχ. Παρατηρείται δηλαδή ρυθμός μεταβολής 658% έναντι του 1995.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

**Αποκλίσεις Προϋπολογισμών – Απολογισμών του Δήμου Καλαμάτας
κατά την Περίοδο 1991-1996**

4.1 Γενικά

Οι αποκλίσεις μεταξύ των προϋπολογισμών και των απολογισμών που θα εξετάσουμε σε αυτό το κεφάλαιο, προκύπτουν ως η διαφορά των βεβαιωθέντων απολογιστικών εξόδων από τα προϋπολογισθέντα έξοδα, για κάθε έτος στην εξαιτία που αναφερόμαστε.

Η σύνταξη του προϋπολογισμού από την αρμόδια υπηρεσία του δήμου, δεν είναι τίποτα άλλο από μία πρόβλεψη των εσόδων και εξόδων που θα πραγματοποιήσει ο δήμος στη διάρκεια ενός έτους. Η πρόβλεψη αυτή άλλοτε είναι θετική και άλλοτε αρνητική, σε σχέση με τα πραγματικά, απολογιστικά ποσά που τελικά διαμορφώνονται.

Ο σχολιασμοί που θα ακολουθήσουν θα βασιστούν στις αποκλίσεις, σε τρέχουσες τιμές, που παρατηρούνται μεταξύ απολογισμών και προϋπολογισμών, τόσο στο σύνολο των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας όσο και στους Πρωτοβάθμιους Λογαριασμούς. Επίσης, θα σχολιαστούν οι αποκλίσεις των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού και Επενδύσεων.

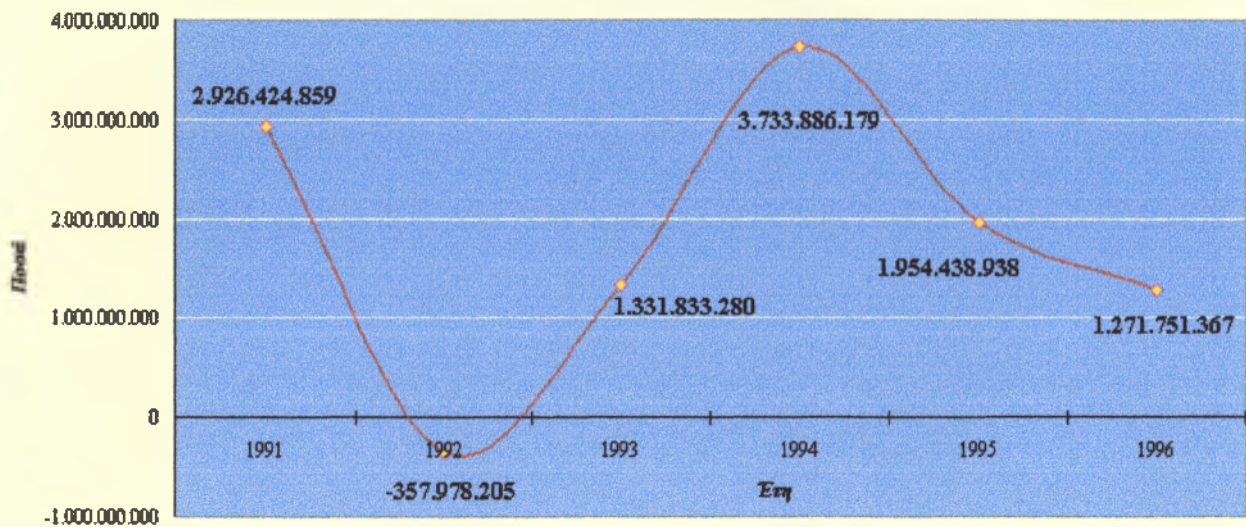
Εκτός από τις αποκλίσεις σε τρέχουσες τιμές, στο συγκεκριμένο κεφάλαιοθα εξετάσουμε επίσης και τον *Συντελεστή Απόκλισης* ο οποίος ορίζεται ως η απόκλιση για κάθε κατηγορία δαπάνης, ως ποσοστό στο προϋπολογισθέν ποσό. Θετικός Συντελεστής Απόκλισης σημαίνει ότι η πρόβλεψη ήταν «αισιόδοξη» σε σχέση με την υλοποίηση της δαπάνης, και αντίστροφα, ενώ το ύψος του συντελεστή δείχνει το βαθμό «αισιοδοξίας» ή «απαισιοδοξίας» των στελεχών του προγραμματισμού των δαπανών, σε σχέση πάντα με την τελική υλοποίηση.

4.2.1 Αποκλίσεις Προϋπολογισμών - Απολογισμών των Συνολικών Δαπανών

Με βάση το Διάγραμμα 4.2.1, όπου παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη των αποκλίσεων σε απόλυτα μεγέθη για την περίοδο 1991-1996, καθώς και το Διάγραμμα 4.2.2 όπου απεικονίζονται οι Συντελεστές Απόκλισης, παρατηρούμε τα εξής:

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2.1:

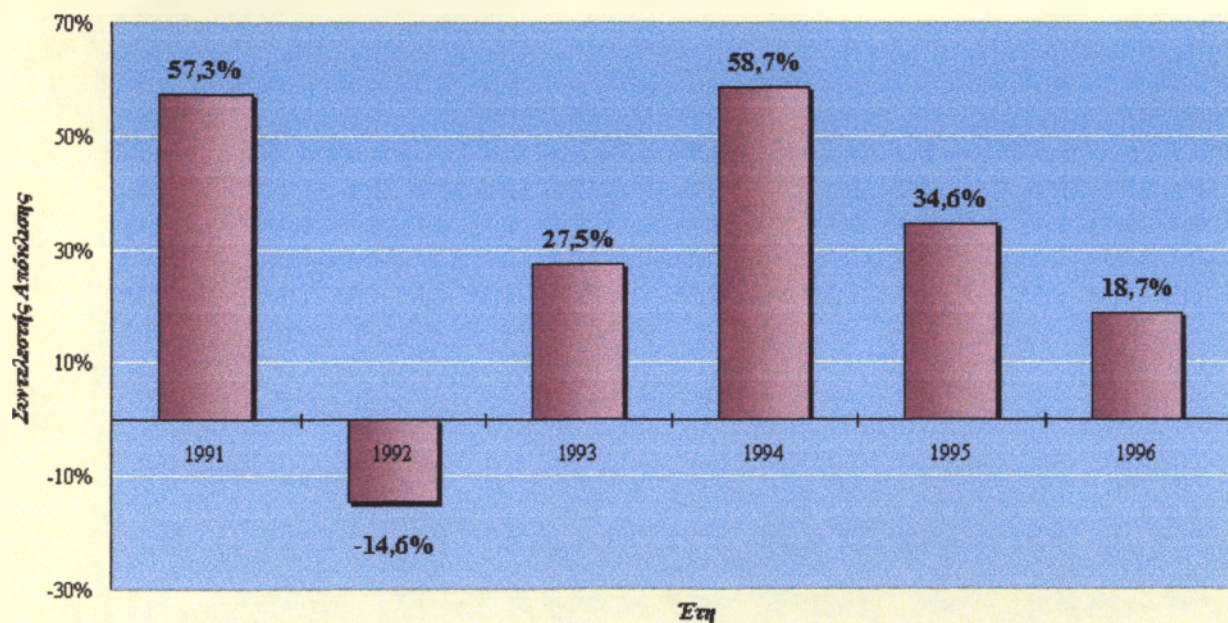
Εξέλιξη των Ποσών Αποκλίσεων Προϋπολογισμών - Απολογισμών των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996
(Ποσά σε Δρχ - Σε Τρέχουσες Τιμές)

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2.2:

Συντελεστές Απόκλισης των Δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

- ➔ Με εξαίρεση το 1992, όπου καταγράφεται αρνητικός Συντελεστής Απόκλισης (ΣΑ), στα υπόλοιπα έτη παρατηρούνται θετικοί ΣΑ. Αυτό σημαίνει ότι τα ποσά που προϋπολογίσθηκαν

ήταν μεγαλύτερα από αυτά που τελικά βεβαιώθηκαν ως δαπάνες. Έτσι, ο Μέσος Ετήσιος Συντελεστής Απόκλισης (ΜΕΣΑ) των Συνολικών Δαπανών διαμορφώθηκε στο 34,8%.

- ➔ Το 1994, καταγράφεται η μεγαλύτερη θετική απόκλιση με 58,7%. Συγκεκριμένα το έτος αυτό ο Δήμος Καλαμάτας είχε προϋπολογίσει το ποσό των 6.360.455.238 δρχ, τελικά δαπάνησε 2.626.569.059 δρχ. Υπήρξε δηλαδή διαφορά της τάξεως των 3.733.886.179 δρχ.
- ➔ Αντίθετα, το 1992 ενώ είχαν προϋπολογισθεί 2.457.731.228 δρχ, τελικά δαπανήθηκαν 2.815.709.433 δρχ. Υπήρξε δηλαδή διαφορά κατά 357.978.205 δρχ. Ο ΣΑ τη χρονιά εκείνη ήταν -14,6%.
- ➔ Τις άλλες χρονιές παρουσιάζονται αρκετά αυξημένοι ΣΑ. Το 1991 η διαφορά έφτασε τα 2.926.424.859 δρχ και ο ΣΑ το 57,3%.

4.3 Αποκλίσεις Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών

Για τον σχολιασμό των αποκλίσεων των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά την περίοδο 1991-1996, παραθέτουμε τον Πίνακα 4.3.1 όπου παρουσιάζονται οι αποκλίσεις σε απόλυτες τιμές, τον Πίνακα 4.3.2 όπου παρουσιάζεται ο ΣΑ και το Διάγραμμα 4.3.1 όπου απεικονίζεται ο ΜΕΣΑ. Παρατηρούμε τα εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3.1:

Αποκλίσεις Προϋπολογισμών - Απολογισμών των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996
(Ποσά σε Δρχ - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	ΣΥΝΟΛΟ
0	Γενικά έξοδα	159.864.609	252.617.100	103.495.515	173.117.526	50.460.856	-165.637.559	573.918.047
1	Ειδικά έξοδα	2.935.933.871	-507.022.190	1.400.228.012	3.540.250.655	1.978.906.987	2.359.201.997	11.707.499.332
2	Μεταβιβάσεις εισοδήματος	-63.837.575	-26.760.260	-66.645.471	20.398.805	-156.035.522	-935.401.164	-1.228.281.187
3	Εξυπηρέτηση δανείων	-106.284.734	-82.717.066	-81.072.276	12.451.990	165.652.406	-63.839.769	-155.809.449
4	Λοιπές δαπάνες	748.688	5.904.211	-24.172.500	-12.332.797	-84.545.789	77.427.862	-36.970.325
ΣΥΝΟΛΟ		2.926.424.859	-357.978.205	1.331.833.280	3.733.886.179	1.954.438.938	1.271.751.367	10.860.356.418

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3.2:

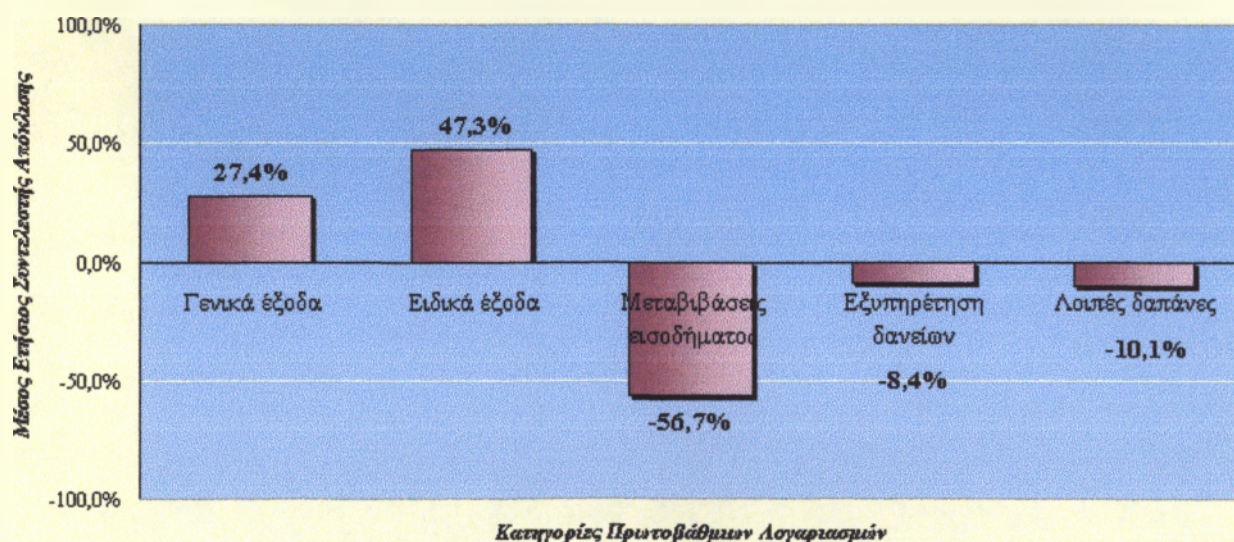
Συντελεστής Απόκλισης Προϋπολογισμών - Απολογισμών των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	Μ.Ε.Σ.Α.
0	Γενικά έξοδα	38,3%	51,6%	30,6%	48,7%	18,2%	-76,6%	27,4%
1	Ειδικά έξοδα	67,9%	-37,4%	36,8%	69,7%	43,7%	41,6%	47,3%
2	Μεταβιβάσεις εισοδήματος	-23,5%	-9,3%	-20,4%	4,9%	-44,7%	-180,2%	-56,7%
3	Εξυπηρέτηση δανείων	-207,7%	-35,5%	-25,7%	2,9%	33,4%	-19,3%	-8,4%
4	Λοιπές δαπάνες	1,8%	6,4%	-42,6%	-13,7%	-21136,4%	90,8%	-10,1%
ΣΥΝΟΛΟ		57,3%	-14,6%	27,5%	58,7%	34,6%	18,7%	34,8%

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.3.1:

Μέσος Ετήσιος Συντελεστής Απόκλισης Προϋπολογισμών - Απολογισμών των Πρωτοβάθμιων Λογαριασμών των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

- Οι κατηγορίες των Γενικών και Ειδικών Εξόδων παρουσιάζονται με θετικούς ΜΕΣΑ (27,4% και 47,3%). Αυτό σημαίνει ότι υπήρξε θετική διαφορά προϋπολογισμών – απολογισμών, συνολικά για όλη την εξετασία, κατά 573.918.047 δρχ και 11.707.499.332 δρχ, αντίστοιχα.

- ➔ Όσον αφορά στα Γενικά Έξοδα, η μεγαλύτερη θετική απόκλιση καταγράφεται το 1992 με 252.617.000 δρχ. Ο ΣΑ ήταν 51,6%. Αντίθετα το 1996 υπήρξε αρνητική απόκλιση κατά - 165.637.559 δρχ. (ΣΑ -76,6%).
- ➔ Στα Ειδικά Έξοδα, καταγράφεται η μεγαλύτερη θετική διαφορά το 1994 με 3.540.250.655 δρχ (69,7% ο ΣΑ). Αντίθετα, το 1992 η διαφορά ήταν -507.022.190 δρχ (ΣΑ-37,4%).
- ➔ Αρνητικούς ΜΕΣΑ παρουσιάζουν οι κατηγορίες των Μεταβιβάσεων Εισοδήματος, της Εξυπηρέτησης Δανείων και των Λοιπών Δαπανών με τιμές 56,7%, 8,4% και 10,1%, αντίστοιχα.
- ➔ Ειδικότερα, οι Μεταβιβάσεις Εισοδήματος παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη αρνητική απόκλιση το 1996 (-935.401.164 δρχ, με ΣΑ -180,2%). Το μοναδικό έτος που εμφανίζει θετικό ΣΑ είναι το 1994 (4,9%).
- ➔ Ενδιαφέρον παρουσιάζει η κατηγορία των Λοιπών Δαπανών και συγκεκριμένα το 1995 όπου, ενώ είχαν προϋπολογισθεί 400.000 δρχ, τελικά δαπανήθηκαν 84.945.7809 δρχ. (ΣΑ - 21.136%).

4.4 Αποκλίσεις Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού

Από τα στοιχεία των Πινάκων 4.4.1, 4.4.2 και με βάση το Διάγραμμα 4.4.1 παρατηρούμε τα εξής σχετικά με τις αποκλίσεις των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4.1:

Αποκλίσεις Προϋπολογισμών - Απολογισμών των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996
(Ποσά σε Δρχ - Τρέχουσες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	ΣΥΝΟΛΟ
01	Δαπάνες αφιστών & ειδ. κατηγοριών	2.534.190	2.240.692	-1.356.061	368.367	6.954.620	73.165	10.604.953
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	192.066.424	250.060.438	102.062.799	151.278.916	37.771.065	1.132.882	734.432.524
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	-23.505.234	11.770.734	5.167.666	4.047.669	16.943.906	-33.988.228	-19.563.507
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0	0	0	0	0	0	0
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	-179.449.439	39.352.779	-14.114.404	-5.476.022	14.407.019	-84.608.815	-229.888.882
ΣΥΝΟΛΟ		-8.334.059	303.444.643	91.779.970	150.208.920	76.076.610	-117.390.996	495.785.088

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4.2:

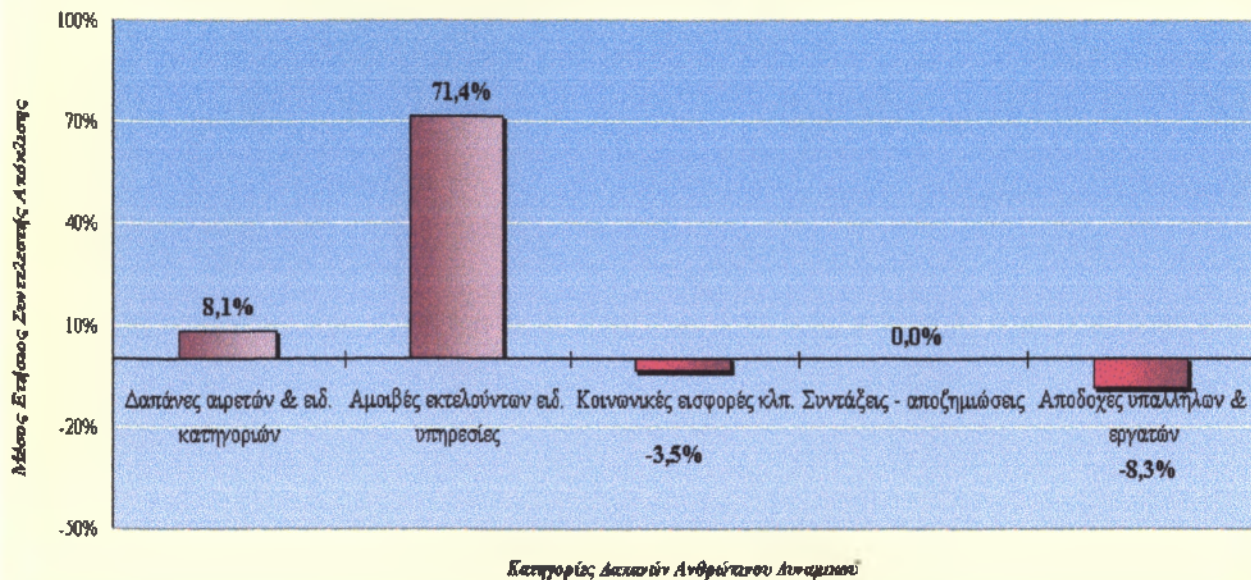
Συντελεστής Απόκλισης Προϋπολογισμών - Απολογισμών των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	Μ.Ε.Σ.Α.
01	Δαπάνες αφιστών & ειδ. κατηγοριών	18,6%	12,0%	-7,8%	1,5%	21,9%	0,3%	8,1%
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	60,1%	74,7%	61,1%	97,7%	75,5%	48,8%	71,4%
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	-48,2%	13,4%	5,3%	3,9%	14,5%	-31,7%	-3,9%
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	-52,7%	8,7%	-3,2%	-1,1%	2,7%	-16,7%	-8,3%
ΣΥΝΟΛΟ		-1,3%	33,9%	12,7%	19,6%	10,3%	-18,2%	11,0%

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.4.1:

Μέσος Ετήσιος Συντελεστής Απόκλισης Προϋπολογισμών - Απολογισμών των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

- ➔ Στο σύνολο των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού, ο ΜΕΣΑ διαμορφώθηκε στο 11% Συγκεκριμένα, για το σύνολο των Δαπανών Ανθρώπινου Δυναμικού για όλη την εξετία, από 4.488.019.278 δρχ που είχαν προϋπολογιστεί δαπανήθηκαν 3.992.234.190 δρχ (διαφορά 500 εκατ. δρχ περίπου).
- ➔ Ο υψηλότερος θετικός ΣΑ, παρουσιάζεται το 1992 (34%, διαφορά 303.444.643 δρχ), ενώ ο αντίστοιχος αρνητικός ΣΑ το 1996 (18%, -117.390.996 δρχ).
- ➔ Οι κατηγορίες των Δαπανών αιρετών αρχόντων και ειδικών κατηγοριών προσωπικού και των Αμοιβών εκτελούντων ειδικές υπηρεσίες παρουσιάζονται με θετικούς ΜΕΣΑ (8,1% και 71,4%). Υπήρξε δηλαδή θετική διαφορά, συνολικά για όλη την εξετία, κατά 10.804.953 δρχ και 734.432.524 δρχ, αντίστοιχα.
- ➔ Ειδικότερα, οι Αμοιβές εκτελούντων ειδικές υπηρεσίες εμφανίζουν τον υψηλότερο θετικό ΣΑ το 1994 (97,7%). Η διαφορά του ποσού που είχε προϋπολογισθεί από αυτό που τελικά βεβαιώθηκε ήταν 151.278.916 δρχ. Αλλά και τα υπόλοιπα έτη οι θετικοί ΣΑ της κατηγορίας αυτής εμφανίζονται ιδιαίτερα υψηλοί.
- ➔ Αρνητικούς ΜΕΣΑ παρουσιάζουν οι κατηγορίες των Κοινωνικών εισφορών καθώς και των Αποδοχών υπαλλήλων και εργατών (3,7% και 8,3%, αντίστοιχα).

- ➔ Συγκεκριμένα, για τη κατηγορία των Αποδοχών υπαλλήλων και εργατών, η οποία παρουσιάζει και το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής στο σύνολο των Δαπανών Προσωπικού, ο υψηλότερος ΣΑ εμφανίζεται το 1991 (52,7%). Ειδικότερα, η διαφορά του ποσού που είχε προβλέψει ο Δήμος και του ποσού που τελικά δαπανήθηκε ήταν 179.449.439 δρχ.

4.5 Αποκλίσεις Προϋπολογισμών – Απολογισμών των Δαπανών για Επενδύσεις

Για τον σχολιασμό των αποκλίσεων που παρουσιάζει η κατηγορία των Δαπανών για Επενδύσεις, παραθέτουμε τον Πίνακα 4.5.1 όπου παρουσιάζονται οι αποκλίσεις σε απόλυτες τιμές, τον Πίνακα 4.5.2 όπου καταγράφονται οι ΣΑ και το Διάγραμμα 4.5.1 όπου απεικονίζεται ο ΜΕΣΑ των Δαπανών Επενδύσεων, για όλη την εξετασία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5.1:

Αποκλίσεις Προϋπολογισμών - Απολογισμών των Επενδύσεων του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996

(Ποσά σε Δρχ - Τριχασίες Τιμές)

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	ΣΥΝΟΛΟ
151	Κοινωνικά έργα	1.355.029.004	-538.646.115	-243.997.300	3.002.492.663	1.499.217.018	2.314.213.979	7.388.309.249
152	Κοινωνικές υπηρεσίες	56.202.771	12.366.036	1.487.233.925	66.183.560	16.603.268	40.852.480	1.679.442.040
153	Μαζικές & τραπεζ.	176.989.395	51.131.582	132.773.652	57.660.000	39.289.833	61.628.964	519.463.416
ΣΥΝΟΛΟ		1.588.221.160	-475.148.497	1.376.010.277	3.126.326.223	1.555.110.119	2.416.695.423	9.587.214.705

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5.2:

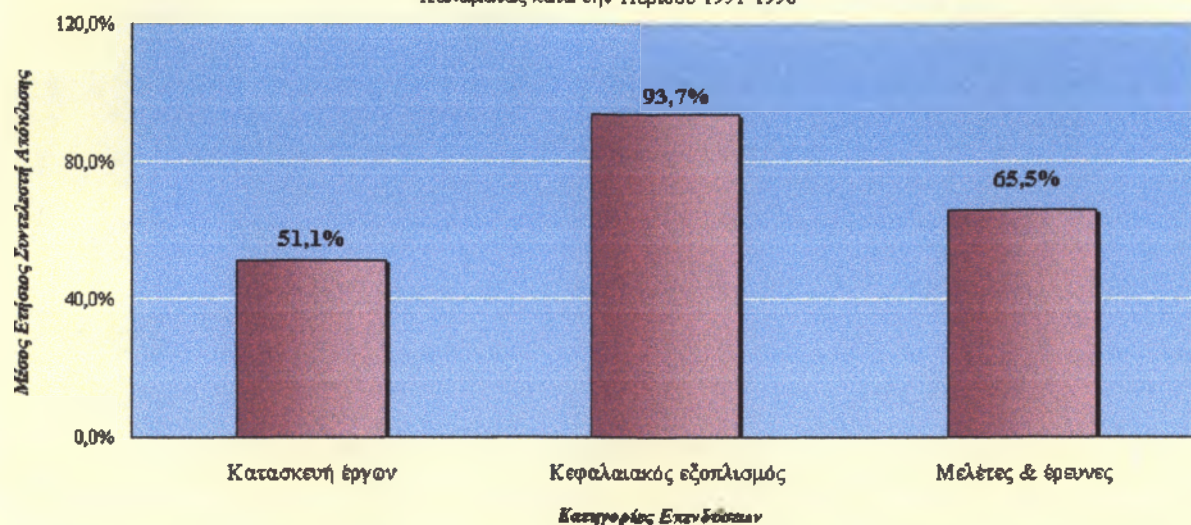
Συντελεστής Απόκλισης Προϋπολογισμών - Απολογισμών των Επενδύσεων του Δήμου Καλαμάτας κατά τη Περίοδο 1991-1996

ΚΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	Μ.Ε.Σ.Α.
151	Κατασκευή έργων	68,9%	-99,3%	-19,6%	83,3%	55,2%	52,9%	51,1%
152	Κεφαλαιακός εξοπλισμός	91,8%	39,7%	96,5%	93,8%	69,8%	63,7%	93,7%
153	Μελέτες & έρευνες	80,2%	34,1%	64,9%	100,0%	86,0%	54,0%	65,9%
ΣΥΝΟΛΟ		70,6%	-65,7%	46,0%	83,8%	55,8%	53,1%	56,3%

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.5.1:

Μέσος Ετήσιος Συντελεστής Απόκλισης Προϋπολογισμών - Απολογισμών των Επενδύσεων του Δήμου Καλαμάτας κατά την Περίοδο 1991-1996

Πηγή: Απολογισμοί Δήμου Καλαμάτας 1991-1996

Βασιζόμενοι στον Πίνακα 4.5.2 και στο Διάγραμμα 4.5.1, παρατηρούμε τα εξής:

- ➔ Στο σύνολο των Δαπανών για Επενδύσεις, ο ΜΕΣΑ διαμορφώθηκε στο 56,3% Συγκεκριμένα, από 17.032.956.494 δρχ που είχαν προϋπολογιστεί για όλη την εξαιτία δαπανήθηκαν 7.445.741.789 δρχ. (διαφορά 9,5 δις. δρχ. περίπου).

- Ο υψηλότερος ΣΑ παρουσιάζεται το 1994 (83,8%, διαφορά 3.126.326.223 δρχ), ενώ ο αντίστοιχος αρνητικός ΣΑ το 1992 (65,7% -117.390.996).
- Η κατηγορία του Κεφαλαιουχικού εξοπλισμού παρουσιάζει το μεγαλύτερο ΜΕΣΑ (93,7%). Ακολουθούν οι Μελέτες και έρευνες και οι Κατασκευές έργων με 65,5% και 51,1%, αντίστοιχα.
- Ειδικότερα, για τη κατηγορία του Κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, παρατηρείται το φαινόμενο τα έτη 1991, 1993 και 1994 το ποσό το οποίο τελικά δαπανήθηκε να είναι το μισό από αυτό που είχε προϋπολογισθεί.
- Το ίδιο ισχύει και για τις δύο άλλες κατηγορίες. Ο μοναδικός αρνητικός ΣΑ παρουσιάζεται στις Κατασκευές έργων με 99,3%. Συγκεκριμένα, ενώ είχαν προϋπολογισθεί 723.707.000 δρχ, τελικά δαπανήθηκαν 1.198.823.497 δρχ.

Μία πρώτη ερμηνεία των παραπάνω δεδομένων είναι ότι είτε δεν έγινε ικανοποιητική απορρόφηση των δαπανών που προορίζονταν για επενδύσεις, είτε δεν εξασφαλίστηκαν τα ποσά που είχαν προϋπολογισθεί, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται αυτές οι μεγάλες θετικές αποκλίσεις μεταξύ προϋπολογισμών και απολογισμών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Από την παρουσίαση των αποκλίσεων μεταξύ προϋπολογισμών και απολογισμών που έγινε παραπάνω για τη περίοδο 1991-1996, διαπιστώνονται σε γενικές γραμμές τα εξής:

- ✓ Οι δαπάνες του Δήμου Καλαμάτας που είχαν προβλεφθεί στους προϋπολογισμούς ήταν σημαντικά υψηλότερες από αυτές που τελικά υλοποιήθηκαν, με εξαίρεση το 1992. Μάλιστα, το 1991 και το 1994 ο Συντελεστής Απόκλισης έφθασε στο 57,3% και 58,7% αντίστοιχα, *δαπανήθηκαν δηλαδή λιγότερα από τα μισά χρήματα από αυτά που είχαν προϋπολογισθεί*. Ο Μέσος Ετήσιος Συντελεστής Απόκλισης στο σύνολο της εξαετίας ήταν 34,8%.
- ✓ Η ερμηνεία των αποκλίσεων αυτών θα πρέπει, γενικά και όχι ειδικά για το Δήμο Καλαμάτας, να αναζητηθεί σε τρία επίπεδα. Το ένα επίπεδο έχει να κάνει με την εσωτερική οργάνωση των υπηρεσιών του ΟΤΑ (μηχανογραφική κάλυψη σε όλα τα στάδια των διαδικασιών, της υλοποίησης των έργων και της εν γένει λειτουργίας του ΟΤΑ, στελέχωση με κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό, ορθολογική και άρτια οργάνωση μιας υπηρεσίας προγραμματισμού και οικονομικής διαχείρισης, κλπ.). Επίσης, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η λειτουργική αποτελεσματικότητα που διαθέτει ο συγκεκριμένος ΟΤΑ, ιδίως όσον αφορά στην εκτέλεση μεγάλης κλιμακας έργων, για τα οποία ίσως να επενδύει πολύ περισσότερο στην επιθυμία να τα πραγματοποιήσει (προβλέποντας τις σχετικές δαπάνες στον προϋπολογισμό) και λιγότερο στο να τα προγραμματίσει σε εφικτά πλαίσια.
- ✓ Σε ένα δεύτερο επίπεδο, θα πρέπει να αναζητηθούν και να εντοπισθούν οι ατέλειες, οι ελλείψεις και οι ασάφειες στο θεσμικό πλαίσιο και ειδικότερα στο σύστημα οικονομικής διαχείρισης και λογιστικής καταγραφής, όπως αυτό προσδιορίζεται και επιβάλλεται από την Κεντρική Διοίκηση. Στις αδυναμίες του συστήματος αυτού έχουμε ήδη αναφερθεί στο Α΄μέρος της εργασίας μας. Οι αδυναμίες αυτές πολλές φορές οδηγούν τους ΟΤΑ στο να αυτοσχεδιάζουν (π.χ. μεταφέροντας κονδύλια από ένα έτος στο επόμενο), συμβάλλοντας έτσι στη διεύρυνση των, ούτως ή άλλως, αναμενόμενων αποκλίσεων.
- ✓ Τέλος, σημαντικός παράγοντας για τη δημιουργία αυτών των αποκλίσεων θα πρέπει να θεωρηθεί και η αβεβαιότητα που διακρίνει το σύστημα των εσόδων των ΟΤΑ. Ειδικότερα, ο μεγάλος βαθμός εξάρτησης των ΟΤΑ από τις επιχορηγήσεις της Κεντρικής Διοίκησης, σε συνδυασμό και με την έλλειψη αντικειμενικών κριτηρίων κατανομής αυτών των ποσών αλλά

και της έγκαιρης πληροφόρησης των ΟΤΑ για το ύψος των επιχορηγήσεων που πρόκειται να λάβουν (ιδίως για την εκτέλεση έργων τα οποία χρηματοδοτούνται σε μεγάλο βαθμό με έκτακτες επιχορηγήσεις), εμποδίζουν τον ορθολογικό προγραμματισμό των δαπανών των ΟΤΑ. Σημαντική παράμετρο σ' αυτό το πολιτικο-διοικητικό πλαίσιο παραχωρήσεων και διεκδικήσεων αποτελεί και η τάση των ΟΤΑ να «φουσκώνουν» τα ποσά των δαπανών στον προϋπολογισμό, με στόχο να διεκδικήσουν υψηλότερες χρηματοδοτήσεις.

- ✓ Οσον αφορά στις αποκλίσεις των δαπανών του Δήμου Καλαμάτας που παρουσιάστηκαν στο κεφάλαιο, δεν είμαστε σε θέση να προσδιορίσουμε τις ακριβείς αιτίες και να σταθμίσουμε τους γενικούς παράγοντες που αναφέραμε παραπάνω με τη βαρύτητα που αναλογεί στον καθέναν. Με βάση όμως τα στοιχεία που επεξεργαστήκαμε, ο προσδιορισμός των αιτιών των αποκλίσεων αυτών αποτελεί ένα ενδιαφέρον θέμα για περαιτέρω διερεύνηση.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- ✓ Ο νέος χάρτης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τη δημιουργία λιγότερων και μεγαλύτερων φορέων αποκεντρωμένης εξουσίας αποτελεί μια θετική εξέλιξη που αναμένεται να συμβάλλει στη διαμόρφωση ορθολογικότερων λύσεων στα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΟΤΑ σήμερα. Στο πλαίσιο αυτό θα κινηθεί και η αναμενόμενη αναμόρφωση του οικονομικού –διαχειριστικού–λογιστικού συστήματος των νέων Δήμων, το οποίο θα ορθολογικοποιήσει σε σημαντικό βαθμό και τις διαδικασίες προγραμματισμού, καταγραφής και παρακολούθησης των δαπανών των ΟΤΑ
- ✓ Πέρα όμως από το θέμα της ορθολογικοποίησης του λογιστικού- διαχειριστικού συστήματος των δαπανών (και των εσόδων) των ΟΤΑ, πολύ σημαντικότερο θέμα αποτελεί η συνειδητοποιημένη αναγκαιότητα για αναβάθμιση του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις τοπικές υποθέσεις, με την ενίσχυση και την ουσιαστικοποίηση της έννοιας και της διαδικασίας της αποκέντρωσης. Αυτό συνεπάγεται (και προϋποθέτει) μία σημαντική αύξηση των Δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πολύ πέρα από τα πενιχρά επίπεδα του 3% περίπου του ΑΕΠ όπου βρίσκεται σήμερα. Είναι πέραν πάσης αμφισβήτησης ότι η διοικητική αποκέντρωση χωρίς την αποκέντρωση των απαραίτητων Δαπανών, άρα και των πόρων δεν μπορεί να είναι μακροχρόνια βιώσιμη.
- ✓ Από την ανάλυση των στοιχείων για τις Δαπάνες του συνόλου των ΟΤΑ της χώρας (για την περίοδο 1987-1992) επισημαίνουμε τα εξής:
  - ⊖ Το 1/3 περίπου των Δαπανών των ΟΤΑ καλύπτουν οι αμοιβές ανθρώπινου δυναμικού.
  - ⊖ Οι Δαπάνες για Επενδύσεις αποτελούν το ¼ περίπου των συνολικών Δαπανών.
  - ⊖ Παρατηρείται αύξηση των συνολικών Δαπανών των ΟΤΑ μεταξύ 1987-92 κατά 42% (σε σταθερές τιμές) γεγονός που καταδεικνύει τις προφανείς προσπάθειες τις Κεντρικής Διοίκησης για ενίσχυση της Αποκέντρωσης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- ✓ Οι Δαπάνες στο Δήμο Καλαμάτας (για την ίδια περίοδο) παρουσιάζουν μία ανομοιόμορφη εξέλιξη και διάρθρωση ιδίως λόγω των έκτακτων αναγκών αλλά και των νέων δεδομένων που δημιούργησε ο σεισμός του 1986 και διαχρονικά αλλά συγκρινόμενες με τα αντίστοιχα μεγέθη της χώρας με τα ίδια έτη. Αυξημένες έναντι της χώρας είναι οι Δαπάνες

για Επενδύσεις και σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα κυμαίνονται οι Δαπάνες για αμοιβές ανθρώπινου δυναμικού.

- ✓ Η κατά κεφαλήν Δαπάνη στο Δήμο Καλαμάτας (για την περίοδο 1987-92) είναι πολύ υψηλή έναντι της χώρας έως το 1989, για να μειωθεί σημαντικά στη συνέχεια παραμένοντας όμως αρκετά πάνω από το μέσο όρο της χώρας.
- ✓ Κατά την περίοδο 1991-96 οι Δαπάνες στο Δήμο Καλαμάτας παρουσιάζουν τη βασική διάρθρωση που είχαν και κατά την προηγούμενη περίοδο (υψηλή συμμετοχή των επενδύσεων, χαμηλή αλλά αυξανόμενη συμμετοχή των Δαπανών ανθρώπινου δυναμικού) αλλά επιπρόσθετα παρουσιάζεται και υψηλή δανειοδότηση γεγονός που αυξάνει σημαντικά το χρέος του Δήμου αλλά και τις Δαπάνες για την εξυπηρέτηση του χρέους.
- ✓ Από την ανάλυση της μεταβολής των Δαπανών στο Δήμο της Καλαμάτας κατά την περίοδο 1991-96 παρατηρούνται έντονες διακυμάνσεις από έτος σε έτος, τόσο στα συνολικά μεγέθη όσο και στα επιμέρους (Δαπάνες ανθρώπινου δυναμικού, Επενδύσεις). Ο προσδιορισμός, με σχετική ακρίβεια και αντικειμενικότητα των αιτιών που προκάλεσαν αυτές τις διακυμάνσεις, παρόλο που αποτελεί ένα αρκετά ενδιαφέρον και σημαντικό θέμα, ξεφεύγει από το πλαίσιο αυτής της εργασίας και επιπλέον απαιτεί εσωτερικές (από ο Δήμο) πληροφορίες στις οποίες οι συντάκτες της εργασίας δεν είχαν την δυνατότητα πρόσβασης.
- ✓ Ένα σημαντικό θέμα για το Δήμο Καλαμάτα αλλά και γενικότερα για όλους τους ΟΤΑ, είναι οι αποκλίσεις μεταξύ προϋπολογιστικών και απολογιστικών οικονομικών στοιχείων. Το θέμα αυτό έχει πολλές διαστάσεις (οργανωτικές διοικητικές, θεσμικές και πολιτικές) που ξεφεύγουν από τα όρια του εσωτερικού περιβάλλοντος των ΟΤΑ, χωρίς όμως η προσπάθεια μιας τέτοιας προσέγγισης να απαλλάσσει τους ΟΤΑ από κάθε ευθύνη.
- ✓ Όσον αφορά το Δήμο Καλαμάτας παρατηρούνται μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ προϋπολογισθέντων και απολογιστικών Δαπανών, τόσο στο σύνολο όσο και σε σημαντικές επιμέρους κατηγορίες Δαπανών όπως είναι οι Επενδύσεις. Αξιοπίστη ερμηνεία των αποκλίσεων αυτών δεν είναι δυνατό να δοθεί στο πλαίσιο αυτής της εργασίας. Πρέπει τέλος να επισημανθεί ότι η ύπαρξη μεγάλων αποκλίσεων αναιρεί το ουσιαστικό περιεχόμενο των προϋπολογισμών και από εργαλεία αποτελεσματικότητας και αναπτυξιακού προγραμματισμού, τα καθιστά κατ'επίφασην μόνο εργαλεία ορθολογικής οικονομικής διαχείρισης.

- ✓ Τελειώνοντας θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι η εργασία αυτή έθεσε κάποια ερευνητικά ζητήματα σχετικά με τα οικονομικά των ΟΤΑ στην Ελλάδα, των οποίων η πλήρης διερεύνηση και ερμηνεία απαιτούν πρόσθετες και σε βάθος αναλύσεις τόσο για το Δήμο Καλαμάτας όσο και για άλλους ομοειδής ΟΤΑ, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο συγκρισιμότητας το οποίο είναι απαραίτητο για την εξαγωγή αξιόπιστων και επιστημονικά τεκμηριωμένων συμπερασμάτων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**ΔΑΠΑΝΕΣ ΟΤΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ**

1ο Έτος:
1987

Τρέχουσες τιμές, χιλιάδες δραχμές

ΚΩΔ. ΔΑΠΑΝΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΑΠΑΝΗΣ	1987	1988
0+1+2+3+4	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	146.823.942	194.499.890
0	Γενικά έξοδα	11.881.656	15.511.570
01	Δαπάνες αιρετών & ειδ. κατηγοριών	4.271.061	5.720.103
011	Δαπάνες αιρετών αρχόντων	2.461.712	3.474.042
012	Αποδοχές ειδ. κατηγ. προσωπικού	1.809.349	2.246.061
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	241.008	292.498
021	Ελεύθερων επαγγελματιών	235.317	276.017
022	Νομικών προσώπων	5.691	16.481
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	4.035.057	5.062.123
031	Εξοδα νοσηλείας	16.121	17.997
032	Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	3.980.192	4.929.622
033	Εισφορές εκπαίδευσης υπαλλήλων	38.744	114.504
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	12.227	18.437
041	Συντάξεις	2.225	2.671
042	Αποζημιώσεις	10.002	15.766
05	Εξοδα βεβαίωσης & εισπραξης	1.593.224	1.973.418
051	Εξοδα βεβαίωσης & εισπραξης	1.593.224	1.973.418
06	Επικοινωνίες - δημόσιες σχέσεις	1.490.139	2.128.917
061	Επικοινωνίες	280.639	373.608
062	Δημόσιες σχέσεις	1.209.500	1.755.309

1989	1990	1991	1992	ΣΥΝΟΛΟ
255.438.787	286.575.040	335.247.073	428.362.040	1.646.946.772
20.028.290	21.007.060	26.579.649	31.221.850	126.230.075
6.722.493	8.007.558	9.043.047	10.181.807	43.946.069
3.964.728	4.945.650	5.442.904	6.045.141	26.334.177
2.757.765	3.061.908	3.600.143	4.136.666	17.611.892
476.642	624.344	801.480	1.023.654	3.459.626
452.419	588.611	747.998	911.188	3.211.550
24.223	35.733	53.482	112.466	248.076
6.104.159	6.770.189	9.763.757	11.498.499	43.233.784
53.058	15.983	27.923	117.149	248.231
5.867.773	6.616.061	9.443.988	11.117.905	41.955.541
183.328	138.145	291.846	263.445	1.030.012
39.772	15.398	27.803	22.641	136.278
8.378	4.844	10.738	12.279	41.135
31.394	10.554	17.065	10.362	95.143
3.847.192	2.529.350	2.968.674	3.189.893	16.101.751
3.847.192	2.529.350	2.968.674	3.189.893	16.101.751
2.333.285	2.586.205	3.430.706	4.620.866	16.590.118
457.719	504.326	628.574	845.907	3.090.773
1.875.566	2.081.879	2.802.132	3.774.959	13.499.345

07	Λοιπές γενικές δαπάνες	238.940	316.074
071	Δικαστικά έξοδα	86.421	108.260
072	Λοιπά έξοδα	152.519	207.814
I	Ειδικά έξοδα	110.163.313	148.752.202
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	45.410.913	59.061.057
111	Αποδοχές τακτικών υπαλλήλων	17.778.964	27.564.890
112	Αποδοχές εκτάκτων υπαλλήλων	25.801.657	30.225.088
113	Πρόσθετες παροχές	1.830.292	1.271.079
12	Μισθώματα, ύδρευση κλπ.	6.608.457	8.664.983
121	Μισθώματα	648.967	876.767
121.1	Μισθώματα κτιρίων	240.518	308.002
121.2	Μισθώματα μεταφορ. μέσων	143.743	185.553
121.3	Μισθώματα εξοπλισμού	49.981	94.243
121.4	Μισθώματα γαζών	14.679	28.287
121.9	Λοιπά μισθώματα	200.046	260.682
122	Υδρευση, φωτισμός, καθαριότητα	5.838.764	7.586.775
122.3	Φωτισμός κοινόχρηστων χώρων	2.998.237	4.306.793
122.4	Φωτισμός/κίνηση υπηρεσίας	2.235.710	2.593.222
122.9	Λοιπές δαπάνες ύδρευσης, καθαριότητας κλπ.	604.817	686.760
123	Μεταφορές	120.726	201.441
13	Συντηρήσεις & επισκευές	10.600.540	14.272.431
131	Μονίμων εγκαταστάσεων	9.584.814	12.860.336
132	Συντήρηση & επισκευή εξοπλισμού	1.015.726	1.412.095

504.747	474.016	544.182	684.490	2.762.449
125.348	156.541	161.513	242.527	880.610
379.399	317.475	382.669	441.963	1.881.839
193.870.419	218.802.205	245.773.568	319.880.452	1.237.242.159
72.144.125	88.025.419	104.772.533	112.860.603	482.274.650
34.539.702	46.401.351	64.145.562	72.259.205	262.689.674
35.647.216	39.522.253	34.150.313	35.612.808	200.959.335
1.957.207	2.101.815	6.476.658	4.988.590	18.625.641
10.659.359	11.141.591	14.368.905	17.617.128	69.060.423
1.060.794	1.281.691	1.535.472	2.169.511	7.573.202
425.295	519.172	617.360	845.936	2.956.283
235.364	289.400	377.135	493.122	1.724.317
83.842	92.418	86.596	91.091	498.171
28.270	30.953	36.107	64.624	202.920
288.023	349.748	418.274	674.738	2.191.511
9.275.656	9.406.734	12.392.221	14.885.727	59.385.877
4.352.687	4.805.626	6.437.733	6.778.311	29.679.387
4.078.973	3.356.371	4.424.265	5.706.600	22.395.141
843.996	1.244.737	1.530.223	2.400.816	7.311.349
322.909	453.166	441.212	561.890	2.101.344
21.458.053	22.427.494	27.158.291	33.114.550	129.031.359
19.675.930	20.490.241	24.482.412	29.808.268	116.902.001
1.782.123	1.937.253	2.675.879	3.306.282	12.129.358

132.1	Μεταφορικών μέσων	526.476	756.197
132.2	Λοιπών μηχανημάτων	277.770	336.218
132.3	Επίπλων και σκευών	20.254	27.187
132.9	Λοιπού εξοπλισμού	191.226	292.493
14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών	3.843.909	4.773.878
141	Εξοπλισμός γραφείων	504.752	616.354
142	Είδη κατασκήνωσης κλπ.	2.179	2.371
143	Είδη υγιεινής και καθαριότητας	341.363	450.220
144	Προμήθειες ειδών διατροφής	2.357	2.202
145	Καύσιμα και λιπαντικά	1.335.035	1.505.485
146	Υλικό εκτυπώσεων κλπ. εργασιών	119.606	149.004
147	Λοιπές προμήθειες	1.538.617	2.048.242
15	Επενδύσεις	38.662.233	51.837.595
151	Κατασκευή έργων	35.586.189	47.164.917
151.1	Κατασκευή - επεκτάσεις κτιρίων	6.248.722	8.351.975
151.9	Κατασκευή - επεκτάσεις λοιπών έργων	29.337.467	38.812.942
152	Κεφαλαιακός εξοπλισμός	2.473.776	3.567.542
152.1	Προμήθεια μεταφορικών μέσων	672.674	1.266.978
152.2	Προμήθεια λοιπών μηχανημάτων	574.439	671.505
152.3	Προμήθεια επίπλων & σκευών	242.955	283.491
152.9	Προμήθεια λοιπού κεφ. εξοπλισμού	983.708	1.345.568
153	Μελέτες & έρευνες	602.268	1.105.136
153.1	Μελέτες κτιρίων	126.628	304.010
153.9	Μελέτες λοιπών έργων	475.640	801.126
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών	5.037.261	10.142.258
161	Λοιπές δαπάνες	5.037.261	10.142.258

987.783	1.027.695	1.436.942	1.817.715	6.552.808
442.113	528.201	651.088	767.978	3.003.368
42.623	36.412	48.853	44.285	219.614
309.604	344.945	538.996	676.304	2.353.568
6.247.508	6.878.950	9.176.561	12.020.966	42.941.772
738.742	873.070	1.086.271	1.343.152	5.162.341
6.505	1.689	2.227	6.202	21.173
604.604	672.898	820.759	1.112.034	4.001.878
8.610	6.511	24.714	13.983	58.377
1.678.959	1.982.652	2.971.091	3.837.526	13.310.748
194.887	216.207	294.791	507.136	1.481.631
3.015.201	3.125.923	3.976.708	5.200.933	18.905.624
71.311.424	80.815.666	86.281.634	124.603.435	453.511.987
64.257.834	72.408.595	79.528.166	109.306.310	408.252.011
9.499.428	13.056.690	14.205.502	21.561.944	72.924.261
54.758.406	59.351.905	65.322.664	87.744.366	335.327.750
5.496.089	6.401.144	3.991.193	10.326.751	32.256.495
1.735.650	2.113.079	1.769.173	2.231.104	9.788.658
918.313	1.093.899	1.197.539	1.659.400	6.115.095
399.039	346.424	678.310	711.698	2.661.917
2.443.087	2.847.742	346.171	5.724.549	13.690.825
1.557.501	2.005.927	2.762.275	4.970.374	13.003.481
161.027	432.603	456.959	535.862	2.017.089
1.396.474	1.573.324	2.305.316	4.434.512	10.986.392
12.049.950	9.513.085	4.015.644	19.663.770	60.421.968
12.049.950	9.513.085	4.015.644	19.663.770	60.421.968

161.1	Απαλλοτρίωση ακινήτων	775.935	1.692.841
161.2	Αγορά ακινήτων	636.650	838.154
161.9	Άλλες δαπάνες	3.624.676	7.611.263
2	Μεταβιβάσεις εισοδημάτων	8.261.824	11.123.146
21	Υποχρεωτικές - προερατικές	8.261.824	11.123.146
211	Υποχρεωτικές	3.666.989	4.964.132
212	Προερατικές	4.594.835	6.159.014
3	Εξυπηρέτηση δανείων	5.049.287	6.023.794
31	Τόκοι - χρεολύσια	5.049.287	6.023.794
311	Τόκοι χρεών	930.775	945.183
312	Χρεολύσια	4.118.512	5.078.611
4	Λοιπές δαπάνες	11.467.862	13.089.178
41	Αποδόσεις εσόδων, επιστροφές κλπ.	11.467.862	13.089.178
411	Αποδόσεις εσόδων υπέρ τρίτων	1.331.944	1.673.160
412	Επιστροφές χρημάτων	100.251	217.782
413	Υποχρεώσεις παρελθόντων ετών	9.790.488	10.911.011
414	Πάγια προκαταβολή	245.179	287.225

1.109.517	730.689	1.072.521	1.829.224	7.210.727
1.917.654	1.345.077	1.676.643	2.469.438	8.883.616
9.022.779	7.437.319	1.266.480	15.365.108	44.327.625

17.950.710	20.032.980	27.333.621	34.034.623	118.736.904
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	--------------------

17.950.710	20.032.980	27.333.621	34.034.623	118.736.904
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	--------------------

6.603.897	9.579.434	13.576.087	18.298.616	56.689.155
11.346.813	10.453.546	13.757.534	15.736.007	62.047.749

6.711.059	10.136.014	12.228.502	15.339.987	55.488.643
-----------	------------	------------	------------	------------

6.711.059	10.136.014	12.228.502	15.339.987	55.488.643
-----------	------------	------------	------------	------------

1.660.941	1.448.569	1.563.128	2.476.865	9.025.461
5.050.118	8.687.445	10.665.374	12.863.122	46.463.182

16.878.309	16.596.781	23.331.733	27.885.128	109.248.991
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	--------------------

16.878.309	16.596.781	23.331.733	27.885.128	109.248.991
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	--------------------

1.875.466	2.200.056	2.744.280	2.214.549	12.039.455
789.052	195.304	383.728	345.148	2.031.265
13.742.539	13.825.818	19.739.554	23.291.592	91.301.002
471.252	375.603	464.171	2.033.839	3.877.269

**ΔΑΠΑΝΕΣ ΟΤΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ**

Σταθερές τιμές, χιλιάδες δραχμές

**1ο Έτος:
1987**

ΚΩΔ. ΔΑΠΑΝΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΑΠΑΝΗΣ	1987	1988
0+1+2+3+4	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	121.948.419	135.769.269
0	Γενικά έξοδα	9.868.616	11.181.453
01	Δαπάνες αρετών & ειδ. κατηγοριών	3.547.440	4.123.313
011	Δαπάνες αρετών αρχόντων	2.044.639	2.504.249
012	Αποδοχές ειδ. κατηγ. προσωπικού	1.502.802	1.619.064
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσιών	200.175	210.846
021	Ελεύθερων επαγγελματιών	195.449	198.966
022	Νομικών προσώπων	4.727	11.880
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	3.351.421	3.649.011
031	Έξοδα νοσηλείας	13.390	12.973
032	Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	3.305.851	3.553.498
033	Εισφορές εκπαίδευσης υπαλλήλων	32.180	82.540
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	10.155	13.290
041	Συντάξεις	1.848	1.925
042	Αποζημιώσεις	8.307	11.365
05	Έξοδα βεβαίωσης & εισπραξής	1.323.293	1.422.530
051	Έξοδα βεβαίωσης & εισπραξής	1.323.293	1.422.530
06	Επικοινωνίες - δημόσιες σχέσεις	1.237.673	1.534.621
061	Επικοινωνίες	233.092	269.314
062	Δημόσιες σχέσεις	1.004.581	1.265.307

1989	1990	1991	1992	ΣΥΝΔΑΘ
161.001.609	151.633.682	153.014.917	172.994.303	896.362.142
12.623.717	11.115.336	12.131.598	12.608.966	69.529.687
4.237.149	4.236.990	4.127.467	4.111.930	24.384.289
2.498.945	2.616.861	2.484.274	2.441.334	14.590.303
1.738.204	1.620.128	1.643.193	1.670.595	9.793.986
300.425	330.355	365.815	413.403	1.821.020
285.157	311.448	341.404	367.984	1.700.408
15.268	18.907	24.410	45.419	120.612
3.847.417	3.582.268	4.456.416	4.643.677	23.530.210
33.442	8.457	12.745	47.311	128.317
3.698.424	3.500.716	4.310.466	4.489.974	22.858.928
115.551	73.096	133.206	106.392	542.964
25.068	8.147	12.690	9.144	78.495
5.281	2.563	4.901	4.959	21.477
19.787	5.584	7.789	4.185	57.018
2.424.863	1.338.339	1.354.975	1.288.240	9.152.242
2.424.863	1.338.339	1.354.975	1.288.240	9.152.242
1.470.656	1.368.423	1.565.858	1.866.140	9.043.371
288.498	266.851	286.896	341.620	1.686.271
1.182.159	1.101.572	1.278.961	1.524.520	7.357.100

07	Λοιπές γενικές δαπάνες	198.458	227.841
071	Δικαστικά έξοδα	71.779	78.039
072	Λοιπά έξοδα	126.679	149.802
1	Ειδικά έξοδα	91.498.986	107.227.431
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	37.717.207	42.573.927
111	Αποδοχές τακτικών υπαλλήλων	14.766.778	19.870.041
112	Αποδοχές εκτάκτων υπαλλήλων	21.430.233	21.787.634
113	Πρόσθετες παροχές	1.520.196	916.252
12	Μισθώματα, ύδρευση κλπ.	5.488.825	6.246.118
121	Μισθώματα	539.016	632.014
121.1	Μισθώματα κτιρίων	199.768	222.022
121.2	Μισθώματα μεταφορ. μέσων	119.389	133.755
121.3	Μισθώματα εξοπλισμού	41.513	67.935
121.4	Μισθώματα γαιών	12.192	20.391
121.9	Λοιπά μισθώματα	166.153	187.912
122	Υδρευση, φωτισμός, καθαριότητα	4.849.536	5.468.896
122.3	Φωτισμός κοινόχρηστων χώρων	2.490.263	3.104.535
122.4	Φωτισμός/κίνηση υπηρεσίας	1.856.927	1.869.314
122.9	Λοιπές δαπάνες ύδρευσης, καθαριότητας κλπ.	502.346	495.048
123	Μεταφορές	100.272	145.208
13	Συντηρήσεις & επισκευές	8.804.552	10.288.225
131	Μονίμων εγκαταστάσεων	7.960.915	9.270.322
132	Συντήρηση & επισκευή εξοπλισμού	843.637	1.017.903

318.139	250.813	248.378	276.432	1.520.060
79.006	82.830	73.718	97.945	483.317
239.133	167.984	174.659	178.487	1.036.744
122.195.418	115.773.460	112.177.034	129.183.941	678.056.271
45.472.030	46.576.347	47.820.732	45.578.832	265.739.076
21.770.177	24.552.060	29.277.595	29.181.930	139.418.581
22.468.237	20.912.166	15.587.033	14.382.257	116.567.560
1.233.616	1.112.120	2.956.104	2.014.646	9.752.935
6.718.533	5.895.281	6.558.318	7.114.689	38.021.765
668.612	678.173	700.827	876.159	4.094.801
268.061	274.706	281.778	341.632	1.587.968
148.349	153.128	172.134	199.148	925.903
52.845	48.901	39.525	36.787	287.505
17.818	16.378	16.480	26.098	109.358
181.539	185.060	190.910	272.493	1.184.068
5.846.393	4.977.327	5.656.111	6.011.611	32.809.875
2.743.474	2.542.771	2.938.338	2.737.426	16.556.806
2.570.953	1.775.936	2.019.342	2.304.614	12.397.086
531.966	658.620	698.431	969.571	3.855.983
203.528	239.781	201.380	226.920	1.117.088
13.524.888	11.866.921	12.395.704	13.373.334	70.253.626
12.401.626	10.841.875	11.174.368	12.038.090	63.687.196
1.123.262	1.025.047	1.221.336	1.335.244	6.566.430

132.1	Μεταφορικών μέσων	437.278	545.102
132.2	Λοιπών μηχανημάτων	230.709	242.361
132.3	Επίπλων και σκευών	16.822	19.598
132.9	Λοιπού εξοπλισμού	158.828	210.842
14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών	3.192.658	3.441.231
141	Εξοπλισμός γραφείων	419.235	444.296
142	Είδη κατασκευασής κλπ.	1.810	1.709
143	Είδη υγιεινής και καθαριότητας	283.528	324.539
144	Προμήθειες ειδών διατροφής	1.958	1.587
145	Καύσιμα και λιπαντικά	1.108.848	1.085.223
146	Υλικό εκτυπώσεων κλπ. εργασιών	99.342	107.409
147	Λοιπές προμήθειες	1.277.938	1.476.467
15	Επενδύσεις	32.111.917	37.366.924
151	Κατασκευή έργων	29.557.029	33.998.642
151.1	Κατασκευή - επεκτάσεις κτιρίων	5.190.038	6.020.488
151.9	Κατασκευή - επεκτάσεις λοιπών έργων	24.366.991	27.978.154
152	Κεφαλαιακός εξοπλισμός	2.054.659	2.571.648
152.1	Προμήθεια μεταφορικών μέσων	558.707	913.296
152.2	Προμήθεια λοιπών μηχανημάτων	477.115	484.052
152.3	Προμήθεια επίπλων & σκευών	201.793	204.353
152.9	Προμήθεια λοιπού κεφ. εξοπλισμού	817.044	969.947
153	Μελέτες & έρευνες	500.229	796.633
153.1	Μελέτες κτιρίων	105.174	219.144
153.9	Μελέτες λοιπών έργων	395.055	577.488
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών	4.183.827	7.311.006
161	Λοιπές δαπάνες	4.183.827	7.311.006

622.594	543.778	655.855	734.085	3.538.692
278.661	279.484	297.172	310.148	1.638.536
26.865	19.266	22.298	17.885	122.734
195.142	182.519	246.011	273.126	1.266.467
3.937.769	3.639.816	4.188.406	4.854.675	23.254.555
465.625	461.962	495.801	542.433	2.829.352
4.100	894	1.016	2.505	12.034
381.078	356.046	374.614	449.096	2.168.902
5.427	3.445	11.280	5.647	29.344
1.058.238	1.049.068	1.356.078	1.549.788	7.207.243
122.836	114.400	134.550	204.807	783.344
1.900.464	1.654.000	1.815.066	2.100.400	10.224.336
44.947.183	42.761.495	39.381.036	50.321.183	246.889.738
40.501.346	38.313.113	36.298.589	44.143.429	222.812.148
5.987.435	6.908.606	6.483.737	8.707.806	39.298.109
34.513.911	31.404.507	29.814.852	35.435.623	183.514.039
3.464.154	3.386.998	1.821.678	4.170.466	17.469.601
1.093.970	1.118.080	807.494	901.033	5.392.580
578.807	578.808	546.586	670.150	3.335.518
251.512	183.301	309.597	287.420	1.437.976
1.539.864	1.506.808	158.001	2.311.863	7.303.527
981.684	1.061.384	1.260.769	2.007.289	6.607.988
101.494	228.901	208.567	216.408	1.079.689
880.190	832.483	1.052.202	1.790.881	5.528.299
7.595.015	5.033.600	1.832.838	7.941.227	33.897.513
7.595.015	5.033.600	1.832.838	7.941.227	33.897.513

161.1	Απαλλοτρίωση ακινήτων	644.473	1.220.278
161.2	Αγορά ακινήτων	528.786	604.180
161.9	Άλλες δαπάνες	3.010.568	5.486.549
2	Μεταβιβάσεις εισοδημάτων	6.862.071	3.582.814
21	Υποχρεωτικές - προεραϊκές	6.862.071	3.582.814
211	Υποχρεωτικές	3.045.712	3.578.375
212	Προεραϊκές	3.816.359	4.440
3	Εξυπηρέτηση δανείων	4.193.816	4.342.228
31	Τόκοι - χρεολύσια	4.193.816	4.342.228
311	Τόκοι χρεών	773.079	681.331
312	Χρεολύσια	3.420.737	3.660.896
4	Λοιπές δαπάνες	9.524.929	9.435.282
41	Αποδόσεις εσόδων, επιστροφές κλπ.	9.524.929	9.435.282
411	Αποδόσεις εσόδων υπέρ τρίτων	1.106.281	1.206.091
412	Επιστροφές χρημάτων	83.266	156.987
413	Υποχρεώσεις παρελθόντων ετών	8.131.743	7.865.159
414	Πάγια προκαταβολή	203.640	207.045

699.322	386.625	489.525	738.733	4.178.956
1.208.686	711.712	765.261	997.284	4.815.910
5.687.006	3.935.263	578.052	6.205.209	24.982.647

11.314.230	10.599.927	12.475.729	13.744.906	58.579.678
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

11.314.230	10.599.927	12.475.729	13.744.906	58.579.678
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

4.162.399	5.068.707	6.196.456	7.389.909	29.441.558
7.151.831	5.531.220	6.279.273	6.354.997	29.138.121

4.229.942	5.363.207	5.581.386	6.195.064	29.985.642
------------------	------------------	------------------	------------------	-------------------

4.229.942	5.363.207	5.581.386	6.195.064	29.985.642
------------------	------------------	------------------	------------------	-------------------

1.046.882	766.472	713.450	1.000.284	4.981.498
3.183.061	4.596.734	4.867.936	5.194.781	24.924.145

10.638.302	8.781.752	10.649.170	11.261.428	60.290.864
-------------------	------------------	-------------------	-------------------	-------------------

10.638.302	8.781.752	10.649.170	11.261.428	60.290.864
-------------------	------------------	-------------------	-------------------	-------------------

1.182.096	1.164.102	1.252.556	894.347	6.805.472
497.335	103.340	175.143	139.388	1.155.459
8.661.844	7.315.570	9.009.613	9.406.325	50.390.253
297.027	198.740	211.859	821.367	1.939.679

ΔΑΠΑΝΕΣ ΟΤΑ

ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

1ο Έτος: 1987

Προϋπολογισμός, πρόσθετες δαπάνες

ΚΩΔ. ΔΑΠΑΝΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΑΠΑΝΗΣ	1987	1988	1989	1990	1991	1992	ΣΥΝΟΛΟ
0+1+2+3+4	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	1.844.378	3.768.511	3.372.724	2.459.259	2.485.663	2.848.808	16.779.343
0	Γενικά έξοδα	35.649	56.236	85.009	224.532	194.670	171.600	767.696
01	δαπάνες αρσένων & εκδ. κατηγοριών	8.622	9.896	11.280	10.925	11.090	16.507	68.220
02	Αμοιβές εκπαιδευτικών εκδ. υπηρεσιών	2.248	2.248	24.570	177.347	127.289	84.920	416.322
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	8.353	13.135	9.479	6.612	8.841	10.548	56.968
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις							
05	Έξοδα βιβλιοθήκης & εστιατορίου	2.674	1.940	2.180	2.758	4.123	7.925	21.600
06	Επικοινωνίες - δημόσιες σχέσεις	21.413	25.402	29.104	22.480	34.409	42.608	175.816
07	Λοιπές γενικές δαπάνες	2.940	3.785	8.396	4.410	8.128	9.092	37.873
1	Ειδικά έξοδα	1.718.592	3.531.550	3.055.637	1.940.401	1.927.880	2.080.906	14.254.966
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	200.867	270.454	298.156	338.224	470.420	476.048	2.074.169
12	Μισθώματα, τόκωση κλπ.	27.988	30.479	30.415	33.161	42.118	91.289	255.450

13	Συντηρήσεις & επισκευές	22.019	45.893
14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών	13.604	14.985
15	Επενδύσεις	408.488	924.802
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών	1.045.626	2.290.830
2	Μεταβιβάσεις εισοδημάτων	75.338	142.755
21	Υποχρεωτικές - προαιρετικές	75.338	142.755
3	Εξυπηρέτηση δανείων		11.896
31	Γόκοι - χρεολύσια		
4	Λοιπές δαπάνες	14.799	26.074
41	Αποδόσεις εισόδων, επιστροφές κλπ.		

72.194	114.515	111.967	127.226	493.814
14.989	21.096	23.733	31.780	120.107
1.054.457	891.116	664.064	1.198.858	3.141.985
1.657.700	626.804	727.545	282.931	6.631.436
187.250	203.851	165.463	193.747	968.404
187.250	203.851	165.463	193.747	968.404
12.847	49.753	157.459	315.637	547.592
31.981	40.722	40.191	86.918	240.685

ΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

σέχουσες τιμές, δραχμές

1ο Έτος:

1991

ΚΩΔ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΑΠΑΝΗΣ	1991	1992
1+2+3+4	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	5.104.241.837	2.457.731.228
	Γενικά έξοδα	417.916.214	489.400.911
01	Δαπάνες αιρετών & ειδ. κατηγοριών	13.600.000	18.606.000
011	Δαπάνες αιρετών αρχόντων	12.500.000	12.500.000
012	Αποδοχές ειδ. κατηγ. προσωπικού	1.100.000	6.106.000
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	319.375.728	338.000.000
021	Ελεύθερων επαγγελματιών	319.375.728	335.000.000
022	Νομικών προσώπων		
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	48.730.955	87.644.911
031	Έξοδα νοσηλείας		
032	Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	48.730.955	87.644.911
033	Εισφορές εκπαίδευσης υπαλλήλων		
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0	0
041	Συντάξεις		
042	Αποζημιώσεις		
05	Έξοδα βεβαίωσης & εισπραξης	2.830.000	7.050.000
051	Έξοδα βεβαίωσης & εισπραξης	2.830.000	7.050.000
06	Επικοινωνίες - δημόσιες σχέσεις	27.579.531	33.100.000
061	Επικοινωνίες	7.779.531	6.100.000
062	Δημόσιες σχέσεις	19.800.000	27.000.000
07	Λοιπές γενικές δαπάνες	5.800.000	8.000.000
071	Δικαστικά έξοδα	1.300.000	3.000.000
072	Λοιπά έξοδα	4.500.000	5.000.000
	Ειδικά έξοδα	4.322.756.600	1.356.207.000

1993	1994	1995	1996	ΣΥΝΟΛΟ
4.926.996.625	6.360.455.238	5.651.029.374	6.815.801.962	31.238.256.064
338.305.911	355.132.591	277.162.200	216.280.982	2.094.198.809
17.406.000	24.350.000	31.710.000	28.050.000	133.722.000
13.500.000	17.700.000	20.000.000	22.200.000	99.400.000
3.906.000	6.650.000	11.710.000	5.850.000	35.322.000
167.057.000	154.858.299	50.050.000	2.320.000	1.026.681.027
167.057.000	154.858.299	50.000.000	300.000	1.026.591.027
		50.000	2.020.000	2.070.000
96.842.911	103.954.292	117.052.200	107.060.982	581.286.251
96.842.911	103.954.292	117.052.200	107.060.982	561.286.251
0	0	0	0	
8.050.000	10.050.000	13.050.000	17.950.000	58.980.000
8.050.000	10.050.000	13.050.000	17.950.000	58.980.000
37.300.000	46.920.000	53.300.000	48.200.000	246.399.831
7.500.000	9.010.000	12.000.000	10.700.000	53.089.831
29.800.000	37.910.000	41.300.000	37.500.000	193.310.000
11.650.000	15.000.000	12.000.000	12.700.000	85.160.000
4.150.000	9.500.000	6.500.000	4.000.000	28.450.000
7.500.000	5.500.000	5.500.000	8.700.000	36.700.000
3.808.485.596	5.079.902.371	4.529.296.748	5.664.933.589	24.761.581.904

11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	340.400.000	454.600.000
111	Αποδοχές τακτικών υπαλλήλων	206.300.000	303.000.000
112	Αποδοχές εκτάκτων υπαλλήλων	129.400.000	142.900.000
113	Πρόσθετες παροχές	4.700.000	8.700.000
12	Μισθώματα, ύδρευση κλπ.	34.280.000	71.800.000
121	Μισθώματα	2.350.000	1.850.000
121.1	Μισθώματα κτιρίων		
121.2	Μισθώματα μεταφορ. μέσων	200.000	200.000
121.3	Μισθώματα εξοπλισμού	50.000	50.000
121.4	Μισθώματα γαζών		
121.9	Λοιπά μισθώματα	2.100.000	1.600.000
122	Υδρευση, φωτισμός, καθαριότητα	31.230.000	69.750.000
122.3	Φωτισμός κοινόχρηστων χώρων	26.200.000	60.000.000
122.4	Φωτισμός/κίνηση υπηρεσίας	4.630.000	9.000.000
122.9	Λοιπές δαπάνες ύδρευσης, καθαριότητας κλπ.	400.000	750.000
123	Μεταφορές	700.000	200.000
13	Συντηρήσεις & επισκευές	171.050.000	49.700.000
131	Μονίμων εγκαταστάσεων	164.000.000	35.000.000
132	Συντήρηση & επισκευή εξοπλισμού	7.050.000	14.700.000
132.1	Μεταφορικών μέσων	5.250.000	10.400.000
132.2	Λοιπών μηχανημάτων	1.100.000	2.100.000
132.3	Επίπλων και σκευών		
132.9	Λοιπού εξοπλισμού	700.000	2.200.000
14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών	25.400.000	40.300.000
141	Εξοπλισμός γραφείων	3.900.000	7.600.000
142	Είδη κατασκήνωσης κλπ.		
143	Είδη υγιεινής και καθαριότητας	10.400.000	13.950.000
144	Προμήθειες ειδών διατροφής		
145	Καύσιμα και λιπαντικά	7.400.000	16.300.000
146	Υλικό εκτυπώσεων κλπ. εργασιών	1.400.000	1.000.000
147	Λοιπές προμήθειες	2.300.000	1.450.000
	Επενδύσεις	2.250.045.000	723.707.000
151	Κατασκευή έργων	1.968.063.000	542.515.000

441.100.000	482.500.000	538.050.000	507.700.000	2.764.350.000
294.000.000	322.500.000	386.000.000	390.500.000	1.902.300.000
139.400.000	149.200.000	151.200.000	107.200.000	819.300.000
7.700.000	10.800.000	850.000	10.000.000	42.750.000
97.050.000	96.535.000	98.052.000	117.000.000	514.717.000
1.850.000	850.000	1.150.000	1.600.000	9.650.000
200.000	150.000	150.000	100.000	1.000.000
50.000				150.000
1.600.000	700.000	1.000.000	1.500.000	8.500.000
95.000.000	95.185.000	96.402.000	114.850.000	502.417.000
85.050.000	85.000.000	84.700.000	103.000.000	443.950.000
9.000.000	9.000.000	10.352.000	11.100.000	53.082.000
950.000	1.185.000	1.350.000	750.000	5.386.000
200.000	500.000	500.000	550.000	2.850.000
218.370.000	658.017.000	635.524.542	384.475.494	2.117.137.036
203.270.000	633.317.000	612.674.542	363.575.494	2.011.837.036
16.100.000	24.700.000	22.850.000	20.900.000	105.300.000
10.450.000	19.950.000	16.400.000	17.350.000	79.800.000
3.100.000	2.200.000	2.200.000	1.900.000	12.600.000
1.550.000	2.550.000	4.250.000	1.650.000	12.900.000
47.120.000	47.200.000	58.650.000	84.320.000	302.990.000
8.100.000	5.900.000	9.850.000	31.500.000	66.850.000
17.270.000	14.200.000	18.200.000	24.350.000	98.370.000
18.550.000	24.050.000	27.000.000	25.100.000	118.400.000
1.000.000	1.700.000	2.000.000	2.300.000	9.400.000
2.200.000	1.350.000	1.600.000	1.070.000	9.970.000
2.988.795.596	3.732.850.371	2.786.820.432	4.550.738.095	17.032.956.494
1.242.671.000	3.604.650.371	2.717.344.832	4.372.500.031	14.447.744.234

151.1	Κατασκευή - επεκτάσεις κτιρίων	1.222.227.000	128.020.000
151.9	Κατασκευή - επεκτάσεις λοιπών έργων	745.836.000	414.495.000
152	Κεφαλαιακός εξοπλισμός	61.250.000	31.150.000
152.1	Προμήθεια μεταφορικών μέσων	3.000.000	2.000.000
152.2	Προμήθεια λοιπών μηχανημάτων	4.000.000	4.300.000
152.3	Προμήθεια επίπλων & σκευών	4.800.000	1.000.000
152.9	Προμήθεια λοιπού κεφ. εξοπλισμού	49.450.000	23.850.000
153	Μελέτες & έρευνες	220.732.000	150.042.000
153.1	Μελέτες κτιρίων		
153.9	Μελέτες λοιπών έργων	220.732.000	150.042.000
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών	1.501.581.600	16.100.000
161	Λοιπές δαπάνες	1.501.581.600	16.100.000
161.1	Απαλλοτρίωση ακινήτων	1.499.521.600	
161.2	Αγορά ακινήτων		5.000.000
161.9	Άλλες δαπάνες	2.060.000	11.100.000
	ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ	271.454.309	286.380.892
21	Υποχρεωτικές - προεραϊκές	271.454.309	286.380.892
211	Υποχρεωτικές	214.454.309	160.380.892
212	Προεραϊκές	57.000.000	126.000.000
	Εξυπηρέτηση δανείων	51.174.743	232.920.000
31	Τόκοι - χρεολύσια	51.174.743	232.920.000
311	Τόκοι χρεών	39.174.743	221.400.000
312	Χρεολύσια	12.000.000	11.520.000
	Λοιπές δαπάνες	40.939.771	92.822.425
11	Αποδόσεις εσόδων, επιστροφές κλπ.	40.939.771	92.822.425
411	Αποδόσεις εσόδων υπέρ τρίτων	151.640	101.679
412	Επιστροφές χρημάτων		

1.242.671.000	1.628.667.340	1.510.469.832	2.927.922.078	8.659.977.250
	1.975.983.031	1.206.875.000	1.444.577.953	5.787.786.984
1.541.592.596	70.550.000	23.775.600	64.177.600	1.792.495.796
				5.000.000
2.700.000	5.000.000	3.000.000	1.000.000	20.000.000
1.000.000	3.000.000	2.000.000	2.300.000	14.100.000
1.537.892.596	62.550.000	18.775.600	60.877.600	1.753.395.796
204.532.000	57.650.000	45.700.000	114.060.464	792.716.464
204.532.000	57.650.000	45.700.000	114.060.464	792.716.464
16.050.000	62.800.000	412.199.774	20.700.000	2.029.431.374
16.050.000	62.800.000	412.199.774	20.700.000	2.029.431.374
				1.499.521.600
7.500.000	10.000.000	10.000.000	12.000.000	44.500.000
8.550.000	52.800.000	402.199.774	8.700.000	485.409.774
327.486.018	413.378.676	348.770.426	519.157.391	2.166.627.712
327.486.018	413.378.676	348.770.426	519.157.391	2.166.627.712
199.186.018	250.278.876	255.770.426	436.557.391	1.516.627.912
128.300.000	163.099.800	93.000.000	82.600.000	649.999.800
315.920.000	422.270.000	495.400.000	330.120.000	1.847.804.743
315.920.000	422.270.000	495.400.000	330.120.000	1.847.804.743
304.400.000	410.750.000	483.880.000	318.600.000	1.778.204.743
11.520.000	11.520.000	11.520.000	11.520.000	69.600.000
56.799.100	89.771.600	400.000	85.310.000	366.042.896
56.799.100	89.771.600	400.000	85.310.000	366.042.896
				253.319
	52.500		2.350.000	2.402.500

414	Πόγια προκαταβολή	400.000	400.000	56.399.100	89.319.100	400.000	400.000	82.560.000	360.987.077
				400.000	400.000			400.000	2.400.000

ΔΑΠΑΝΕΣ ΟΤΑ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
Σταθερές τιμές, χιλιάδες δραχμές

1ο Έτος:
1987

ΚΩΔ. ΔΑΠΑΝΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΑΠΑΝΗΣ	1987
0+1+2+3+4	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	1.531.896
0	Γενικά έξοδα	29.609
01	Δαπάνες αιρετών & ειδ. κατηγοριών	7.161
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	0
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	6.938
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0
05	Έξοδα βεβαίωσης & είσπραξης	2.221
06	Επικοινωνίες - δημόσιες σχέσεις	17.785
07	Λοιπές γενικές δαπάνες	2.442
1	Ειδικά έξοδα	1.427.421
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	166.835
12	Μισθώματα, ύδρευση κλπ.	23.246
13	Συντηρήσεις & επισκευές	18.288

1988	1989	1990	1991	1992	ΣΥΝΟΛΟ
2.716.516	2.125.809	1.301.253	1.134.517	1.150.493	9.960.483
40.537	53.581	118.805	88.852	69.301	400.686
7.069	7.110	5.781	5.057	6.666	38.844
1.620	15.486	93.839	58.098	34.295	203.338
9.468	5.975	3.499	4.035	4.260	34.174
0	0	0	0	0	
1.398	1.374	1.459	1.882	3.201	11.535
18.311	18.344	11.895	15.705	17.207	99.247
2.671	5.292	2.333	4.075	3.672	20.485
2.545.704	1.925.951	1.026.712	879.931	840.375	8.646.094
194.956	187.926	194.836	214.711	192.252	1.151.517
21.971	19.170	17.546	19.224	36.867	138.024
33.082	45.503	60.593	51.104	51.380	259.951

14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών	11.299	10.802
15	Επενδύσεις	339.280	666.640
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών	868.472	1.651.336
2	Μεταβιβάσεις εισοδημάτων	62.574	102.904
21	Υποχρεωτικές - προερατικές	62.574	102.904
3	Εξυπηρέτηση δανείων	0	8.575
31	Τόκοι - χρεολύσια		
4	Λοιπές δαπάνες	12.292	18.795
41	Αποδόσεις εσόδων, επιστροφές κλπ.		

9,397	11,162	10,832	12,834	66,327
664,618	471,511	303,095	484,160	2,929,804
1,044,839	331,657	332,069	114,262	4,342,634
118,023	107,862	75,521	78,245	545,180
118,023	107,862	75,521	78,245	545,130
8,097	26,325	71,868	127,470	242,336
20,157	21,547	18,344	35,102	126,237

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ
ΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
σέχουσες τιμές, δραχμές

1ο Έτος:
1991

ΩΔ. ΔΑΠΑΝΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΑΠΑΝΗΣ		1991	1992
-1+2+3+4	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	2.177.816.778	2.815.709.433
	Γενικά έξοδα	258.051.605	236.783.811
01	Δαπάνες αρετών & ειδ. κατηγοριών	11.065.810	16.365.308
011	Δαπάνες αρετών αρχόντων	10.922.248	12.572.508
012	Αποδοχές ειδ. κατηγ. προσωπικού	143.562	3.792.800
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	127.289.304	84.919.562
021	Ελεύθερων επαγγελματιών	127.289.304	84.919.562
022	Νομικών προσώπων		
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	72.236.189	75.874.177
031	Έξοδα νοσηλείας		229.500
032	Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	72.236.189	75.644.677
033	Εισφορές εκπαίδευσης υπαλλήλων		
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0	0
041	Συντάξεις		
042	Αποζημιώσεις		
05	Έξοδα βεβαίωσης & είσπραξης	4.123.266	7.924.999
051	Έξοδα βεβαίωσης & είσπραξης	4.123.266	7.924.999
06	Επικοινωνίες - δημόσιες σχέσεις	34.409.100	42.607.967
061	Επικοινωνίες	6.774.157	6.584.748

1993	1994	1995	1996	ΣΥΝΟΛΟ
3.515.163.345	2.626.569.059	3.696.590.436	5.544.050.595	20.375.899.646
234.810.396	182.015.065	226.701.344	381.918.541	1.520.280.762
18.762.081	23.991.633	24.755.380	27.976.835	122.917.047
15.386.162	17.695.439	19.882.846	21.258.678	97.717.881
3.375.919	6.296.194	4.872.534	6.718.157	25.199.166
64.974.201	3.579.383	12.278.935	1.187.118	294.228.503
64.974.201	3.502.024	3.179.520	148.000	284.012.611
	77.359	9.099.415	1.039.118	10.215.892
91.675.255	99.906.633	100.108.294	141.049.210	580.849.758
		334.220		563.720
91.675.255	99.906.633	99.774.074	141.049.210	580.286.038
0	0	0	0	
9.910.814	10.939.261	17.653.937	25.645.148	76.197.425
9.910.814	10.939.261	17.653.937	25.645.148	76.197.425
39.431.443	36.201.971	60.268.967	167.181.007	380.100.455
8.842.409	10.157.851	9.668.951	13.655.748	55.683.864

		27.039.943	30.023.219
07	Λοιπές γενικές δαπάνες	8.927.936	9.091.798
071	Δικαστικά έξοδα	6.854.186	3.579.986
072	Λοιπά έξοδα	2.073.750	5.511.812
	Ειδικά έξοδα	1.386.822.729	1.863.229.190
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	519.849.439	415.247.221
111	Αποδοχές τακτικών υπαλλήλων	258.958.036	286.400.155
112	Αποδοχές εκτάκτων υπαλλήλων	236.140.347	117.534.607
113	Πρόσθετες παροχές	24.751.056	113.12.459
12	Μισθώματα, ύδρευση κλπ.	41.835.599	89.114.029
121	Μισθώματα	1.133.379	1.221.188
121.1	Μισθώματα κτιρίων		
121.2	Μισθώματα μεταφορ. μέσων		27.000
121.3	Μισθώματα εξοπλισμού		
121.4	Μισθώματα γαιών		
121.9	Λοιπά μισθώματα	1.133.379	1.194.188
122	Υδρευση, φωτισμός, καθαριότητα	40.575.212	87.724.098
122.3	Φωτισμός κοινόχρηστων χώρων	35.082.867	79.253.500
122.4	Φωτισμός/κίνηση υπηρεσίας	4.976.169	7.880.913
122.9	Λοιπές δαπάνες ύδρευσης, καθαριότητας	516.176	589.685
123	Μεταφορές	127.008	168.743
13	Συντηρήσεις & επισκευές	111.967.244	126.061.167
131	Μονίμων εγκαταστάσεων	102.722.054	115.256.851

30.589.034	26.044.120	50.600.016	153.525.259	324.416.591
10.056.602	7.396.184	11.635.831	18.879.223	65.987.574
5.604.537	2.630.902	3.799.050	9.747.063	32.215.724
4.452.065	4.765.282	7.836.781	9.132.160	33.771.850
2.408.257.584	1.539.651.716	2.550.389.761	3.305.731.592	13.054.082.572
455.214.404	487.976.022	523.642.981	592.308.815	2.994.238.882
316.611.273	346.915.435	387.971.575	457.798.146	2.054.654.620
128.971.481	116.503.559	128.739.774	116.252.632	844.142.400
9.631.650	24.557.028	6.931.632	18.258.037	95.441.862
79.121.933	105.113.221	116.164.199	127.595.313	558.944.294
1.197.088	1.002.108	1.217.700	994.500	6.765.963
100.300	35.400	17.700	394.500	574.900
1.096.788	966.708	1.200.000	600.000	6.191.063
77.492.244	103.940.944	114.408.378	125.066.610	549.207.486
68.500.428	83.852.483	102.692.814	117.933.972	487.316.064
7.896.329	19.143.579	11.056.320	6.999.358	57.952.668
1.095.487	944.882	659.244	133.280	3.938.754
432.601	170.169	538.121	1.534.203	2.970.845
217.396.720	292.556.515	611.669.009	376.270.532	1.735.921.187
197.783.536	276.082.187	592.229.089	353.427.812	1.637.501.529

		9.242.120	10.804.316
132.1	Μεταφορικών μέσων	8.190.720	10.086.846
132.2	Λοιπών μηχανημάτων	545.973	609.830
132.3	Επίπλων και σκευών		
132.9	Λοιπού εξοπλισμού	508.497	107.640
14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών	23.524.342	30.806.965
141	Εξοπλισμός γραφείων	2.844.556	4.698.275
142	Είδη κατασκήνωσης κλπ.		
143	Είδη υγιεινής και καθαριότητας	6.733.614	13.476.345
144	Προμήθειες ειδών διατροφής		
145	Καύσιμα και λιπαντικά	13.130.388	12.103.814
146	Υλικό εκτυπώσεων κλπ. εργασιών	384.542	
147	Λοιπές προμήθειες	431.242	528.531
	Επενδύσεις	661.823.840	1.198.855.497
151	Κατασκευή έργων	613.033.996	1.081.161.115
151.1	Κατασκευή - επεκτάσεις κτιρίων	255.959.856	333.069.546
151.9	Κατασκευή - επεκτάσεις λοιπών έργων	357.074.140	748.091.569
152	Κεφαλαιακός εξοπλισμός	5.047.229	18.783.964
152.1	Προμήθεια μεταφορικών μέσων		
152.2	Προμήθεια λοιπών μηχανημάτων	1.127.040	3.322.132
152.3	Προμήθεια επίπλων & σκευών	558.064	539.573
152.9	Προμήθεια λοιπού κεφ. εξοπλισμού	3.362.125	14.922.259
153	Μελέτες & έρευνες	43.742.615	98.910.418
153.1	Μελέτες κτιρίων		
153.9	Μελέτες λοιπών έργων	43.742.615	98.910.418
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών	27.822.265	3.144.311
161	Λοιπές δαπάνες	27.822.265	3.144.311

19.613.184	16.474.328	19.439.920	22.842.720	98.419.658
16.836.586	13.778.548	16.078.907	18.789.069	83.760.676
1.796.436	1.034.885	1.630.013	2.646.962	8.264.099
980.162	1.660.895	1.731.000	1.406.689	6.394.883
40.527.811	45.433.904	58.498.068	69.628.086	268.419.176
3.546.382	5.857.155	13.634.654	19.601.165	50.182.187
13.176.597	15.899.817	20.903.365	15.155.160	85.344.898
21.076.763	22.027.339	22.607.007	24.753.873	115.699.184
1.415.416	822.655		8.125.173	10.747.786
1.312.653	826.938	1.353.042	1.992.715	6.445.121
1.612.785.319	606.524.148	1.231.710.313	2.134.042.672	7.445.741.789
1.486.668.300	602.157.708	1.218.127.814	2.058.286.052	7.059.434.985
624.335.116	109.995.301	649.376.564	1.275.644.859	3.248.381.242
862.333.184	492.162.407	568.751.250	782.641.193	3.811.053.743
54.358.671	4.366.440	7.172.332	23.325.120	113.053.756
1.748.541	1.014.839	1.097.971	2.251.129	10.561.652
1.933.917	41.457	2.189.577	755.043	6.017.631
50.676.213	3.310.144	3.884.784	20.318.948	96.474.473
71.758.348	0	6.410.167	52.431.500	273.253.048
71.758.348		6.410.167	52.431.500	273.253.048
3.211.397	2.047.906	8.705.191	5.886.174	50.817.244
3.211.397	2.047.906	8.705.191	5.886.174	50.817.244

161.1	Απαλλοτρίωση ακινήτων		
161.2	Αγορά ακινήτων	26.492.678	
161.9	Άλλες δαπάνες	1.329.587	3.144.311
	Μεταβιβάσεις εισοδημάτων	335.291.884	313.141.152
21	Υποχρεωτικές - προερατικές	335.291.884	313.141.152
211	Υποχρεωτικές	165.463.200	193.746.854
212	Προερατικές	169.828.684	119.394.298
	Εξυπηρέτηση δανείων	157.459.477	315.637.066
31	Τόκοι - χρεολύσια	157.459.477	315.637.066
311	Τόκοι χρεών	145.939.477	304.117.066
312	Χρεολύσια	11.520.000	11.520.000
	Λοιπές δαπάνες	40.191.083	86.918.214
41	Αποδόσεις εσόδων, επιστροφές κλπ.	40.191.083	86.918.214
411	Αποδόσεις εσόδων υπέρ τρίτων		
412	Επιστροφές χρημάτων	49.800	
413	Υποχρεώσεις παρελθόντων ετών	39.741.283	86.518.214
414	Πάγια προκαταβολή	400.000	400.000

				26,492,678
3,211,397	2,047,906	8,705,191	5,886,174	24,324,566
394,131,489	392,979,871	504,805,948	1,454,558,555	3,394,908,899
394,131,489	392,979,871	504,805,948	1,454,558,555	3,394,908,899
239,593,589	246,232,371	392,139,968	577,168,336	1,814,344,318
154,537,900	146,747,500	112,665,980	877,390,219	1,580,564,581
396,992,276	409,818,010	329,747,594	393,959,769	2,003,614,192
396,992,276	409,818,010	329,747,594	393,959,769	2,003,614,192
385,472,276	398,298,010	318,227,594	382,439,769	1,934,494,192
11,520,000	11,520,000	11,520,000	11,520,000	69,120,000
80,971,600	102,104,397	84,945,789	7,882,138	403,013,221
80,971,600	102,104,397	84,945,789	7,882,138	403,013,221
52,327	933,500	2,249,275	352,363	3,637,265
80,519,273	100,770,897	82,296,514	7,129,775	396,975,956
400,000	400,000	400,000	400,000	2,400,000

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ
ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
Σταθερές τιμές, δραχμές

1ο Έτος:
1991

ΚΩΔ. ΔΑΠΑΝΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΑΠΑΝΗΣ	1991	1992
0+1+2+3+4	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	1.317.242.434	1.483.195.416
0	Γενικά έξοδα	156.081.323	124.727.594
01	Δαπάνες αιρετών & ειδ. κατηγοριών	6.693.104	8.620.545
011	Δαπάνες αιρετών αρχόντων	6.606.271	6.622.660
012	Αποδοχές ειδ. κατηγ. προσωπικού	86.833	1.997.885
02	Αμοιβές εκτελούντων ειδ. υπηρεσίες	76.990.348	44.731.997
021	Ελεύθερων επαγγελματιών	76.990.348	44.731.997
022	Νομικών προσώπων	0	0
03	Κοινωνικές εισφορές κλπ.	43.691.726	39.967.274
031	Εξοδα νοσηλείας	0	120.891
032	Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	43.691.726	39.846.384
033	Εισφορές εκπαίδευσης υπαλλήλων	0	0
04	Συντάξεις - αποζημιώσεις	0	0
041	Συντάξεις	0	0
042	Αποζημιώσεις	0	0
05	Εξοδα βεβαίωσης & εισπραξης	2.493.938	4.174.551
051	Εξοδα βεβαίωσης & εισπραξης	2.493.938	4.174.551
06	Επικοινωνίες - δημόσιες σχέσεις	20.812.185	22.444.056
061	Επικοινωνίες	4.097.318	3.468.564
062	Δημόσιες σχέσεις	16.714.868	18.975.493
07	Λοιπές γενικές δαπάνες	5.400.021	4.789.171

1993	1994	1995	1996	ΣΥΝΟΛΟ
1.617.838.009	1.086.805.585	1.393.304.761	1.936.415.265	8.834.801.470
108.070.421	75.313.074	85.447.405	133.395.769	683.035.587
8.635.163	9.927.110	9.330.703	9.771.695	52.978.320
7.081.411	7.321.910	7.494.166	7.425.190	42.551.609
1.553.751	2.605.200	1.836.537	2.346.505	10.426.711
29.904.082	1.481.055	4.628.129	414.634	158.150.246
29.904.082	1.449.046	1.198.413	51.693	154.325.579
0	32.009	3.429.717	362.941	3.824.667
42.193.121	41.338.752	37.732.436	49.265.395	254.188.704
0	0	125.973	0	246.864
42.193.121	41.338.752	37.606.463	49.265.395	253.941.841
0	0	0	0	
0	0	0	0	
0	0	0	0	
4.561.407	4.526.380	6.654.055	8.957.288	31.367.619
4.561.407	4.526.380	6.654.055	8.957.288	31.367.619
18.148.143	14.979.429	22.716.349	58.392.659	157.492.821
4.069.679	4.203.053	3.644.384	4.769.653	24.252.651
14.078.464	10.776.376	19.071.965	53.623.005	133.240.171
4.628.506	3.060.348	4.385.733	6.594.098	28.857.876

071	Δικαστικά έξοδα	4.145.723	1.885.784
072	Λοιπά έξοδα	1.254.298	2.903.387
1	Ειδικά έξοδα	838.813.332	981.469.523
11	Αποδοχές υπαλλήλων & εργατών	314.428.536	218.734.493
111	Αποδοχές τακτικών υπαλλήλων	156.629.574	150.863.364
112	Αποδοχές εκτάκτων υπαλλήλων	142.828.400	61.912.209
113	Πρόσθετες παροχές	14.970.562	5.958.920
12	Μισθώματα, ύδρευση κλπ.	25.304.069	46.941.463
121	Μισθώματα	685.519	643.270
121.1	Μισθώματα κτιρίων	0	0
121.2	Μισθώματα μεταφορ. μέσων	0	14.222
121.3	Μισθώματα εξοπλισμού	0	0
121.4	Μισθώματα γαίων	0	0
121.9	Λοιπά μισθώματα	685.519	629.047
122	Υδρευση, φωτισμός, καθαριότητα	24.541.730	46.209.306
122.3	Φωτισμός κοινόχρηστων χώρων	21.219.710	41.747.357
122.4	Φωτισμός/κίνηση υπηρεσίας	3.009.813	4.151.328
122.9	Λοιπές δαπάνες ύδρευσης, καθαριότητας κ	312.207	310.621
123	Μεταφορές	76.820	88.887
13	Συντηρήσεις & επισκευές	67.722.871	66.403.636
131	Μονίμων εγκαταστάσεων	62.130.961	60.712.384
132	Συντήρηση & επισκευή εξοπλισμού	5.591.911	5.691.252
132.1	Μεταφορικών μέσων	4.954.119	5.313.319
132.2	Λοιπών μηχανημάτων	330.229	321.232
132.3	Επίπλων και σκευών	0	0
132.9	Λοιπού εξοπλισμού	307.562	56.700

2.579.463	1.088.598	1.431.923	3.404.435	14.535.926
2.049.043	1.971.749	2.953.810	3.189.663	14.321.950
1.108.389.646	637.067.614	961.283.176	1.154.619.535	5.681.642.825
209.510.368	201.911.716	197.369.514	206.880.477	1.348.835.103
145.718.904	143.544.534	146.232.766	159.898.851	902.887.993
59.358.540	48.206.126	48.524.104	40.604.494	401.433.873
4.432.923	10.161.056	2.612.644	6.377.132	44.513.237
36.415.511	43.493.102	43.784.167	44.566.244	240.504.556
550.954	414.646	458.071	347.357	3.100.717
0	0	0	0	
46.163	14.648	6.671	137.790	219.494
0	0	0	0	
0	0	0	0	
504.792	399.998	452.299	209.567	2.881.223
35.665.454	43.808.844	43.122.369	43.683.024	236.229.928
31.527.012	34.695.964	38.706.584	41.191.750	209.088.377
3.634.250	7.921.112	4.167.306	2.444.722	25.328.531
504.193	390.967	248.480	46.552	1.813.019
199.103	70.411	202.827	535.863	1.173.911
100.055.856	121.052.235	230.547.949	131.423.043	717.205.590
91.028.977	114.235.589	223.220.728	123.444.582	674.773.221
9.026.879	6.816.646	7.327.220	7.978.461	42.432.369
7.748.962	5.701.203	6.060.400	6.562.610	36.340.614
826.802	428.208	614.378	924.526	3.445.376
0	0	0	0	
451.115	687.235	652.442	491.326	2.646.380

14	Προμήθεια καταναλωτικών ειδών	14.228.590	16.227.793
141	Εξοπλισμός γραφείων	1.720.517	2.474.851
142	Είδη κατασκήνωσης κλπ.	0	0
143	Είδη υγιεινής και καθαριότητας	4.072.795	7.098.763
144	Προμήθειες ειδών διατροφής	0	0
145	Καύσιμα και λιπαντικά	7.941.855	6.375.772
146	Υλικό εκτυλώσεων κλπ. εργασιών	232.588	0
147	Λοιπές προμήθειες	260.835	278.408
15	Επενδύσεις	400.301.097	631.505.850
151	Κατασκευή έργων	370.790.785	569.509.478
151.1	Κατασκευή - επεκτάσεις κτιρίων	154.816.138	175.446.805
151.9	Κατασκευή - επεκτάσεις λοιπών έργων	215.974.647	394.062.673
152	Κεφαλαιακός εξοπλισμός	3.052.793	9.894.590
152.1	Προμήθεια μεταφορικών μέσων	0	0
152.2	Προμήθεια λοιπών μηχανημάτων	681.685	1.749.957
152.3	Προμήθεια επίπλων & σκευών	337.542	284.224
152.9	Προμήθεια λοιπού κεφ. εξοπλισμού	2.033.566	7.860.408
153	Μελέτες & έρευνες	26.457.519	52.101.782
153.1	Μελέτες κτιρίων	0	0
153.9	Μελέτες λοιπών έργων	26.457.519	52.101.782
16	Λοιπές δαπάνες υπηρεσιών	16.828.169	1.656.289
161	Λοιπές δαπάνες	16.828.169	1.656.289
161.1	Απαλλοτρίωση ακινήτων	0	0
161.2	Αγορά ακινήτων	16.023.974	0
161.9	Άλλες δαπάνες	804.195	1.656.289
2	Μεταβιβάσεις εισοδημάτων	202.799.750	164.949.379
21	Υποχρεωτικές - προερατικές	202.799.750	164.949.379

18.652.741	18.799.361	22.048.869	24.319.563	114.276.917
1.632.206	2.423.538	5.139.122	6.846.257	20.236.490
0	0	0	0	
6.064.469	6.578.928	7.878.817	5.293.365	36.987.137
0	0	0	0	
9.700.485	9.114.337	8.520.947	8.645.985	50.299.380
651.439	340.393	0	2.837.945	4.062.365
604.143	342.165	509.983	696.012	2.691.545
742.277.139	250.963.830	464.251.551	745.374.296	3.234.673.762
684.232.352	249.157.111	459.132.087	718.914.170	3.051.735.984
287.347.409	45.513.179	244.760.536	445.554.768	1.353.438.837
396.884.942	203.643.933	214.371.551	273.359.402	1.698.297.147
25.018.332	1.806.719	2.703.368	8.146.953	50.622.754
0	0	0	0	
804.758	419.914	413.843	786.270	4.856.427
890.077	17.154	825.287	263.720	2.618.004
23.323.498	1.369.651	1.464.238	7.096.963	43.148.324
33.026.455	0	2.416.096	18.313.173	132.315.024
0	0	0	0	
33.026.455	0	2.416.096	18.313.173	132.315.024
1.478.031	847.370	3.281.127	2.055.911	26.146.897
1.478.031	847.370	3.281.127	2.055.911	26.146.897
0	0	0	0	
0	0	0	0	16.023.974
1.478.031	847.370	3.281.127	2.055.911	10.122.923
181.397.233	162.604.793	190.269.532	508.045.398	1.410.066.084
181.397.233	162.604.793	190.269.532	508.045.398	1.410.066.084

211	Υποχρεωτικές	100.079.653	102.057.564
212	Προεραπτικές	102.720.096	62.891.815
3	Εξυπηρέτηση δανείων	95.238.638	166.264.119
31	Τόκοι - χρεολύσια	95.238.638	166.264.119
311	Τόκοι χρεών	88.270.820	160.195.876
312	Χρεολύσια	6.967.819	6.068.244
4	Λοιπές δαπάνες	24.309.391	45.784.801
41	Αποδόσεις εσόδων, επιστροφές κλπ.	24.309.391	45.784.801
411	Αποδόσεις εσόδων υπέρ τρίτων	0	0
412	Επιστροφές χρημάτων	30.121	0
413	Υποχρεώσεις παρελθόντων ετών	24.037.332	45.574.098
414	Πάγια προκαταβολή	241.938	210.703

110.271.864	101.884.515	147.803.900	201.592.240	763.689.737
71.125.369	60.720.278	42.465.631	306.453.158	646.376.346
182.713.897	169.571.975	124.287.205	137.601.506	875.677.340
182.713.897	169.571.975	124.287.205	137.601.506	875.677.340
177.411.869	164.805.300	119.945.130	133.577.823	844.206.817
5.302.028	4.766.675	4.342.074	4.023.683	31.470.523
37.266.812	42.248.129	32.017.443	2.753.058	184.379.634
37.266.812	42.248.129	32.017.443	2.753.058	184.379.634
0	0	0	0	
24.083	386.258	847.788	123.073	1.411.323
37.058.631	41.696.362	31.018.888	2.490.274	181.875.585
184.098	165.510	150.766	139.711	1.092.726

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) *Τα οικονομικά των ΟΤΑ - ο νέος ΔΚΚ*", Θ. Θωμόπουλος, Έκδοση Αφοι Π. Σάκκουλα, Αθήνα 1981.
- 2) *"Τοπική αυτοδιοίκηση : θεωρία και πράξη"*, Η. Τσενές, Έκδ. Φοίβος, Αθήνα 1986.
- 3) *"Τα οικονομικά των ΟΤΑ"*, Έκδοση ΥΠ.ΕΣ. - ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1987
- 4) *"Φορολογική αποκέντρωση"*, Ν. Τάτσος, Έκδοση ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1987.
- 5) *"Οι κρατικές επιχορηγήσεις προς την τοπική αυτοδιοίκηση"*, Ν. Τάτσος, Έκδοση ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1988.
- 6) *"Θέματα τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης"*, επιμέλεια Ν. Τάτσος, Έκδοση ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1989.
- 7) *"Η τοπική αυτοδιοίκηση: σκέψεις και προβληματισμοί"*, Ε. Πανάς, Έκδοση Η Τοπική Αυτοδιοίκηση σήμερα, Αθήνα 1990.
- 8) *"Τα δημόσια οικονομικά στην Ελλάδα"*, Επιμέλεια Ν. Τάτσος, Έκδοση Σμπίλιας, Αθήνα 1991.
- 9) *"Η φορολογική νομοθεσία των δήμων και των κοινοτήτων"*, Μ. Καραναστάσης, Έκδοση του ιδίου, Αθήνα 1993.
- 10) *"Το λογιστικό των δήμων και των κοινοτήτων"*, Μ. Καραναστάσης, Έκδοση του ιδίου, Αθήνα 1994.
- 11) *"Θέματα οργάνωσης, λειτουργίας και προσωπικού δήμων, κοινοτήτων και δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων"*, Ι. Θεοδώρου, Έκδοση Δήμου Καλαμαριάς, 1996.
- 12) *"Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα και στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας"*, Σεμινάριο, επιμέλεια – μετάφραση Παπαδοπούλου – Συμεωνίδου, Θεσσαλονίκη 1989.
- 13) *"Οι Οικονομικές Λειτουργίες του Κράτους"*, Δ. Καράγιωργας, Αθήνα 1979.
- 14) *"Λογιστική των ΟΤΑ"*, σημειώσεις Ανδρέας Λίβας, Καλαμάτα 1995.

Πηγές:

- 1) ΕΣΥΕ, “Εσοδα – Έξοδα Δήμων και Κοινοτήτων”, ετήσιες εκδόσεις οικονομικών ετών 1987-1992.
- 2) ΕΣΥΕ. “Δελτία Εθνικών Λογαριασμών”, ετήσιες εκδόσεις οικονομικών ετών 1981-1992.
- 3) Προϋπολογισμοί – Απολογισμοί, Δήμου Καλαμάτας, οικονομικών ετών 1991-1996.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- 1) “Θέματα δημοσιονομικής αποκέντρωσης”, επιμέλεια Ν. Τάτσος, Έκδοση ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1988.
- 2) “Τοπική αυτοδιοίκηση και πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων”, Έκδοση ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1989.
- 3) “Εκσυγχρονισμός του συστήματος των ιδίων πόρων της τοπικής αυτοδιοίκησης”, Έκδοση ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1993.
- 4) “Δημοσιονομικό σύστημα και φορολογική αποκέντρωση”, Ν. Τάτσος, Περιοδικό “Τοπική Αυτοδιοίκηση - Αποκέντρωση”, τεύχος 1 (108) 1997.
- 5) “Η χρηματοδότηση των ΟΤΑ και οι δραστηριότητες του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων”, Έκδοση Τ.Π.Δ., Αθήνα 1997.
- 6) “Το μέγεθος των ΟΤΑ : μερικές οικονομικές διαστάσεις”, Ν. Τάτσος, “Τετράδια Αυτοδιοίκησης” Επιστημονική Επιθεώρηση ΚΕΔΚΕ, τευχ. 1/1998.
- 7) “Τα οικονομικά της αυτοδιοίκησης στην Ευρώπη”, “Τετράδια Αυτοδιοίκησης” Επιστημονική Επιθεώρηση ΚΕΔΚΕ, τευχ. 2/1998.

Περιοδικά:

- 1) “Τα οικονομικά της αυτοδιοίκησης στην Ευρώπη”, “Τετράδια Αυτοδιοίκησης” Επιστημονική Επιθεώρηση ΚΕΔΚΕ, τ. 2/1998.
- 2) “Οι τοπικές Αυτοδιοικήσεις και οι δημόσιες υπηρεσίες”, Περιοδικό, “Τοπική Αυτοδιοίκηση και Αποκέντρωση”, τεύχ. 6 (113) 1997.

Πολλά ενημερωτικά άρθρα και διάφορες πληροφορίες για τα οικονομικά της τοπικής αυτοδιοίκησης βρίσκονται στην περιοδική έκδοση της ΚΕΔΚΕ “Επιθεώρηση Τοπικής Αυτοδιοίκησης” και στη δίμηνη επιθεώρηση “Τοπική Αυτοδιοίκηση - Αποκέντρωση” με

διευθυντή τον Π. Παπαγιάννη. Αυτά τα δύο περιοδικά εκδίδονται τακτικά τα τελευταία είκοσι χρόνια και αποτελούν πηγές ουσιαστικής ενημέρωσης και πληροφόρησης για τους θεσμούς και τις πολιτικές της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζουν το περιοδικό της ΕΕΤΑΑ *“Τοπική Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση”* και το ενημερωτικό δελτίο της ΕΝΑΕ *“Νομαρχιακά Νέα”* με ειδήσεις και πληροφορίες για τις δραστηριότητες και τις θέσεις των φορέων αυτών.

Βασική Νομοθεσία:

- ❑ Β.Δ. 17/5-15/6/1959 *“Περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων”*.
- ❑ Β.Δ. 821/1970 και 216/1971 *“Περί κωδικοποίησης των Εσόδων και Εξόδων των ΟΤΑ”*.
- ❑ Β.Δ. 757/1969 άρθρα 97-101 *“Περί εσωτερικού οργανισμού Δημοσίων Ταμείων”*.
- ❑ Β.Δ. 763/1969 άρθρο 2 *“Περί διεξαγωγής της Ταμειακής υπηρεσίας και εισπράξεως εσόδων Νομικών Προσώπων Και Τρίτων δια του Δημοσίου Ταμείου”*.
- ❑ Π.Δ. 323/1989 άρθρα 211-214 *“Περί διεξαγωγής της Ταμειακής Υπηρεσίας, εισπράξεως εσόδων και ελέγχου Ταμειακής Διαχείρισης των Δήμων και Κοινοτήτων”*.
- ❑ Π.Δ. 205, ΦΕΚ 163 Α' 15/7/98, *“Περί ορισμού του περιεχομένου και του χρόνου ενάρξεως της εφαρμογής του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου”*.
- ❑ ΥΠ. ΕΣ. - ΕΕΤΑΑ, *Δημοτικός & Κοινοτικός Κώδικας*, Π.Δ.410/95, Αθήνα, 1995.
- ❑ Ν.Δ 321/1969 άρθρο 98 *“Περί Κώδικος Δημοσίου Λογιστικού”*.
- ❑ ΥΠ.ΕΣ Εγκύκλιος υπ'αριθμόν 67997/23/10-12-1996 *“Περί λογιστικής παρακολούθησης των εσόδων των Δήμων και Κοινοτήτων”*.
- ❑ Νόμος 2362/1995, ΦΕΚ 247 Α', *Περί δημόσιου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις*.